

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI

TERÖR VE TERÖRİZM

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan: ALİ HAKAN AKALIN

İSTANBUL, 2009

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BİLİM DALI

TERÖR VE TERÖRİZM

(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan:
ALİ HAKAN AKALIN

Öğrenci No:
060771075

Danışman:
Yrd.Doç.Dr.Muzaffer Ürekli

İSTANBUL, 2009

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik ilkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim.

09/07/2009

Aday: Ali HAKAN AKALIN

TERÖR VE TERÖRİZM

Tezi Hazırlayan : ALİ HAKAN AKALIN

Özet

Bu çalışmada, terör ve terörizm kavramlarının doktrinler olarak değişkenlik arz eden tanımları yapılmaya çalışıldıktan sonra, terör eylemlerinin ve terör örgütlerinin geçirdiği tarihi süreç kısaca anlatılarak ve spesifik örnekler verilerek, terör ve terörizmin, bugün aldığı son şekil olan “küresel terörizm” haline geliş süreci anlatılmıştır. Bu noktadan sonra ise, küresel terör eylemlerinin uluslararası alanda bugün için yarattığı sorunlardan bahis edilerek, gelecekte yaratabileceği çeşitli sorunlar üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Terör, Terörizm, Terör Örgütleri, Küresel Terör, Yarattığı ve Yaratabileceği Sorunlar

TERROR AND TERRORISM

Presented by: ALI HAKAN AKALIN

Abstract

In this research, after attempts to define the concepts of terror and terrorism which show variance doctrinally have been made, the transition of terror and terrorism into their final shape, which is “global terrorism”, has been discussed, by shortly summarizing the historical process that terrorist actions and organizations have undergone and by giving specific examples. Following this, possible problems that global terrorist actions may create have been evaluated by mentioning the current troubles it has created in the international area.

Key Words: Terror, Terrorism, Terrorist Organizations, Global Terrorism, The problems that global terrorism has created and may create.

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	i
Özet	ii
Abstract	iii
İçindekiler	iv
Giriş	1

TERÖR VE TERÖRİZM

I.BÖLÜM

Terörün ve Terörizmin Tanımlanması	3
1.1 Tanımlamalar	3
1.1.1. Literatür ve Yasalardaki Tanımlamalar	3
1.1.2. Uluslararası Metinlerdeki Tanımlamalar	13
1.1.3. Terör Kavramının Tanımlanmasında Değişkenlik Unsurları	18
1.1.4 Terörün Tanımındaki Değişkenliğin Uluslararası Terörle Mücadeleye Getirdiği İşbirliği Zorlukları	22

II.BÖLÜM

Terörün Farklı Türleri ve Eylemsel Dönüşüm Süreci	26
2.1 Eski Çağlarda Terör	26
2.2 Fransız İhtilali ve Sonrasında Terör : Modern Çağ Terörizmi	32
2.2.1 Devrimci Terör	35
2.2.2. Etnik Milliyetçi Terör	52
2.2.2.1.Yahudi Terör Örgütleri	56
2.2.2.2. IRA (İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu)	64
2.2.2.3. ETA (Euskadi ve Özgür İnsan)	70

2.2.2.4. ASALA (Ermenistan'ın Özgürlüğü İçin Gizli Ermeni Ordusu)	80
2.2.2.5. PKK (Kürdistan İşçi Partisi)	94
2.2.3. Radikal Dinci Terör	167
2.2.3.1. Müslüman Kardeşler (İhvanı Müslimin)	178
2.2.3.2. Hamas (Hareketül Mukavemetül İslamiyye)	181
2.2.3.3. Hizbullah	186
2.2.3.4. FIS (İslami Selamet Cephesi)	195
2.2.4. Günümüzde Terör : Küresel Terörizm	197
Sonuç	215
Kaynakça	218

Giriş

Kökene çok eskilere dayanan tepkisel bir insan davranışı olan terör eylemi, fikirlerin ve konuşmaların bittiği yerde başlayan bir fenomendir. Tarih boyunca diğer insanları konuşarak ortak davranış ve fikirlere ikna edemeyen insanlar, fikirlerini duyurmak, bir şekilde kabul ettirmek ya da en azından kabul etmeyenleri cezalandırmak için şiddet kullanmaya başvurmuşlardır.

İnsan doğasında bulunan zor kullanma yatkınlığı ve düşman olarak gördüğünü yok etme içgüdüğü , kendisini savaş ve fetih hareketleri şeklinde gösteren kitlesel şiddet eylemlerinde gösterdiği gibi , insanın bireysel veya politik amaçlı şiddet kullanma eğilimi de her zaman var olmuştur. Politik amaçla şiddet kullanma ise, kısa sürede örgütlü ve planlı bir yapıya dönüşerek, bir organizasyon olarak “terör örgütlerini” ve bunlar tarafından gerçekleştirilen “terör eylemleri” ni doğurmuştur.

Geçirdiği evrim sonrasında, günümüz modern toplumlarında en az savaş kadar korkulan bir olay haline gelen terörizm, günümüzde sahip olduğu geniş etki alanı ve eylem kapasitesi sebebi ile “küresel terörizm” olarak anılmaktadır. Bizler günlük yaşantımıza devam ederken, politik amaç ve fikirlerinden haberdar dahi olmadığımız ya da haberdar olsak dahi fazla ilgilenmediğimiz bazı insanlar “terör eylemi ” planlamakta ve gerçekleştirdikleri “terörist eylemler ” ile bizlerin hayatını doğrudan etkilemektedirler.

Geç kaldığı toplantısına giden iş adamı, dersine yetişmek isteyen öğrenci ya da alış veriş yapmak amacı ile dışarıda olan ev kadını rastgele yapılan bir bombalama eyleminde hayatlarını kaybedip, televizyonlarda resimleri gösterilen birer “terör kurbanı” na dönüşmektedirler. Bu insanlar ,belki de adını dahi duymadıkları bir terör örgütünün, devlete karşı olan mücadelesi içerisinde yaptığı eylemde hedef olarak, terörizme yani “ölü bedenler üzerinden yapılan siyasi propaganda” ya malzeme olmaktadır. Bu terörün topluma yansıyan korkutucu yüzüdür. Oysa yapılan bir terör eyleminin gerisinde ,birçok sosyal, ekonomik ve siyasal neden yer almaktadır. Terörün sona erdirilmesi için ise ,bu nedenlerin tek tek irdelenmesi ve çözülmesi gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse ; bireylerin kişisel mutsuzlukları, içinde buldukları kötü yaşam koşulları veya buldukları toplumsal konum sebebi ile “haksızlığa uğradıkları” nı düşünmeleri, “ terörist eylemler ” için harekete geçmelerini sağlayan nedenlerden yalnızca bazılarıdır.

Devletin başlıca görevi ise, teröre neden olan sorunları tek tek irdelemek ve sorun yaratan toplumsal faktörleri tespit edip ortadan kaldırarak terörle sonuna dek mücadele etmektir. Bireylerin yaşama hakkını korumak, onların huzur ve güven içerisinde olmasını sağlamak kuşkusuz devletin en önemli varlık sebebidir.

Öte yandan, terörle mücadelenin içerisinde yer alan diğer bir unsur ise , toplumun bu konuda mutlak bilinçlendirilmesidir. Terör ile mücadele eden topluma , nasıl bir mantık ile karşı karşıya olduğunun net olarak anlatılması gerekmektedir. Bu bağlamda sadece güvenlik güçleri ile yapılan bir mücadelenin , teröre karşı başarılı olma şansı son derece azdır.

Terörle mücadelede ağırlık verilmesi gereken diğer önemli bir çalışma alanı ise, terör konusunda akademik bazda yapılacak inceleme ve araştırmalardır. Terör konusunda yapılacak her akademik çalışma, muhtemelen içinde barındırdığı yanlış ve doğru tespitlere rağmen , terörle mücadeleye karşı önemli bir kilometre taşı olacaktır. Terör ve terörizm ile ilgili bilinenler hakkında konuşmaya ve üzerinde düşünölmeye başlandıkça, daha önceden var olan önyargılar ve yanlış yönlendirmeler doğru bilgiler ile ayrışmaya başlayacak ve sonunda oluşacak ortak akıl ve toplumsal konsensüs, terörle mücadele konusundaki kafa karışıklığını ortadan kaldıracaktır.

Bu itibarla , toplumsal bütünlük ve huzurumuzu, can ve mal güvenliğimizi tehdit eden terörün üzerindeki örtünün kaldırılması için , önce örtünün altında gerçekte ne olduğunun merak edilmesi, sonra ne olduğu konusunda doğru veya yanlış olma ihtimaline bakılmaksızın tartışılması ve fikirler yürütölməsi ve en sonunda da ortaya çıkacak ortak bilinç ile , altında gerçekte ne olduğunun görölməsi gerekmektedir. Aksi halde biz sadece karanlık bir örtü altından bizi tehdit eden , ama gerçekte ne olduğunu hiç bilmediğimiz bir “şey” ile mücadele etmeye çalışırız. Oysa yakın tarih , bu şekilde yapılan mücadelenin son tahlilde başarılı olamayacağını gösteren uluslar arası ve ulusal örnekler içermektedir.

1.BÖLÜM

TERÖR VE TERÖRİZM

1.Terörün ve Terörizmin Tanımlanması

1.1 Tanımlamalar

1.1.1. Literatür ve Yasalardaki Tanımlamalar

Terör ve Terörizm kavramları toplumda genellikle modern çağlarda ortaya çıkan kavramlar olarak algılanmakla birlikte, aslında özünde şiddet,korkutma ve yıldırma olan, askeri veya sivil hedeflere karşı girişilen şiddet eylemlerinin tarihi, çok eskilere dayanmaktadır. İnsanın türünü devam ettirmesine ve ayrıca yaşayan diğer tüm canlı türlerini de hegemonyasına almasına yarayan öldürme, ele geçirme ve yok etme içgüdüğü, zaman içerisinde türlü sebeplerle kendi türüne karşı da sergilemekten çekinmediği bir davranış tarzı olmuştur. Doğada kendi türüne ya da diğer türlere karşı sistematik olarak öldürme eylemlerinde bulunan insan dışında başka bir canlı türü yoktur. İşte bu öz ve getirdiği davranış tarzının belki de en hazine örneklerinden biri de, terör ve terörizm diye adlandırdığımız örgütlü şiddet içeren insan davranışları ve bu davranışların toplumlar üzerinde yarattığı travmatik sonuçlardır. Bu bağlamda net bir ayırımı ifade etmenin zorluğu ile birlikte, genellikle kontrol dışı toplulukların meydana getirdiği aşırı şiddet içeren davranışlar terör, terörün iradi,sistematik ve örgütlü olarak kullanılması ise terörizm olarak adlandırılmaktadır.

Terör ve terör eylemleri eski olmakla birlikte, konunun kavramsallaştırılması nispeten yakın dönemlerde olmuştur. Bu konuda yapılan kapsamlı bir çalışma olan ve Türkiye Barolar Birliği tarafından yayınlanan raporda “Terör bir kavram olarak ilk defa Dictionnaire de l’Academie Française’nin 1789 yılında yayınlanan ekinde yer alır ve ‘terör sistemi rejimi ’olarak tanımlanır. Latince terrere sözcüğünden gelen terör ; korkudan sarsıntı geçirme, korkudan dehşete düşmeye sebep olma anlamlarını taşır. Türk Dil Kurumu Sözlüğü’ne göre Türkçedeki karşılığı da ‘korkutma,yıldırma,tedhiş’ olarak kabul

edilebilir” ifadesi yer almaktadır.¹ Terör konusunda özellikle ülkemizin yaşadıkları konusunda bir hayli tecrübesi olan yazar Andrew Mango ise kitabında kavramsal boyuta değinirken “ Encyclopaedia Britannica terörizmi; siyasi bir gayeyle (bombalama, öldürme ve adam kaçırmaya gibi) güç kullanılması olarak tanımlamaktadır.Oxford English Dictionary’ye göre bir terörist; bir hükümet veya bir topluma baskı yapmak için şiddet veya sindirici metotlar kullanan adamdır.Her iki tanım da birincisi verdiği açık örnekle,ikincisi de açık ifadeyle terörist terimini bir siyasi gaye için dehşet ve korku salmaya çalışan özel kişilere inhisar ettirmektedir.” demektedir.²

Terörizmin tanımlanması çabası, onunla mücadele edilmesi açısından birincil bir gereklilik olmakla birlikte, bu alanda yer alan tanımlamaların fazlalığı bir yana, üzerinde herkesin ittifak ettiği bir tanımlamaya halen ulaşılamamış olması da bu konuda yaşanan en büyük zorluklardan biridir. Konunun siyasi ve politik yönü sebebi ile,değişen çıkar ve görüşler beraberinde farklı tanımlamalar getirmiştir. Ancak çeşitli saiklerle tanımlama zorlukları yaşanmakla birlikte, aslında ortaya konan bir şiddet eyleminin “terör eylemi” olarak tanımlanması için gerekli olan kriterler herkesçe aşığı yukarı bilinmekte, ancak az önce bahsettiğimiz sebeplerle gerçekte “tanımlama” yapılmak istenmemektedir.

Meydan Larousse tarafından yapılan “Fransız devriminde, 5 eylül 1793 ile 27 temmuz 1794 (9 tehrmidor yıl II) arasındaki döneme ve rejime verilen ad.” tanımlaması ise daha çok devletçe uygulanan terörü tanımlamaktadır.³ Gerçekten de özellikle siviller üzerinde uygulanan baskı ve şiddet eylemlerinin, zaman zaman bizzat o ülkeyi yöneten güçler tarafından organize edildiğı ve bu yol ile kitleyi kendi istedikleri yönde tepkiler vermeye zorladıkları tarihte sık sık karşılaştığımız bir yönetim tekniğı olup, bu tekniğın hümanist ilkelere ya da devletin kişilerin refah ve güvenliğini sağlamak için var olduğu tezlerine aykırı olması ise bu yönteme başvuranların pek de önemsemediğı bir husustur. Kısaca “Devlet Terörü” olarak tanımlanan bu kavram, içerisinde “kontrgerilla operasyonları” “örtülü operasyonlar” “provokasyon amaçlı terör eylemleri” “uluslararası uyuşturucu ve silah kaçakçılığı ” ve “NGO” (devlet dışı organizasyonlar) faaliyetleri gibi alt başlıkları da barındırmaktadır.

¹ Türkiye Barolar Birliğı,Türkiye ve Terörizm, Ankara 2006, s. 4.

² Mango, A., Türkiye’nin Terörle Savaşı, İstanbul 2005, s. 12.

³ Meydan Larousse, Büyük Lugat ve Ansiklopedi,Cilt 12,İstanbul 1980, s.83

Görüldüğü üzere, terör ve terörizm olgusu yalnızca bazı kişi veya grupların kendi amaçlarını gerçekleştirebilmek için başvurdukları bir şiddet uygulama metodu olarak değil, aynı zamanda devleti yönetenlerin iktidarlarını sürdürebilmek için başvurabildikleri bir yöntem olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Öte yandan uluslar arası ilişkilerde, özellikle II.Dünya Savaşının bitmesini takiben, Birleşmiş Milletler şartının kabulünden sonra (bir devletin başka devletlere karşı, belirli istisnalar haricinde silah kullanması yasaktır) bu hükmü bypass etmek isteyen büyük devletlerin, bu yöntemi kullanarak rakiplerini yıpratmaya çalıştıklarını da sıkça görmekteyiz. Bu noktadan yola çıkarak yapılacak tanımlamaya göre ise terörizm, çoğunlukla bir devletin desteği ile başka bir devletin sınırları içerisinde yürütülen ucuz maliyetli stratejik bir saldırı silahıdır.

Bu bağlamda, terör denkleminin çözülmesi için elimizde yeterli derecede bilinen olmadığı gibi, bizzat bu işle görevli olan devletlerin bunu yapmaya aslında çok da gönüllü olmadıkları bilinen bir gerçektir. Bu konuda son derece realist bir söylemde bulunan Çitlioğlu ; “Kaldı ki, terör ve terörizmin yalnızca siyasi amaçlarına ulaşmak için kimi örgütler, topluluklar ve toplumlarca başvurulan bir eylem biçimi değil de kimi zaman hatta çokça devletlerin vazgeçemedikleri bir oyuncak olduğu anımsandığında, terörizmin ortaya çıkış koşullarını bilen veya istençli olarak yaratan ve bu ortamdan beslenerek ulusal hedeflerine ulaşan kimi ülkelerin, terörizmle mücadeleye pozitif katkıda bulunacaklarını ummak aşırı iyimserlikten de öteye boş bir beklenti olmalıdır.” demekle konunun bu boyutunu açıklamaktadır.⁴

Meydan Larousse de kavramlara ilişkin tanımlama şöyledir; “ Terör ya da Terörizm . Altüst edici ve felce uğraticı aşırı korku. Bir toplumda bir grubun halkın direnişini kırmak için yarattığı ortak korku. Geniş anlamda, ulusal veya uluslararası düzeni değiştirmek amacıyla, bu düzenlerin yasal saymadığı araç ve taktiklerin kullanımını öngören bir eylem türü.”⁵

Büyük Larousse ise kavramı, “Terörizm, bireylerin ya da azınlıkların şiddete dayanan ve kişilere, mallara ya da kurumlara yönelik siyasal eylemi, bu şiddet eylemlerinin tümü

⁴ Çitlioğlu, E., Gri Tehdit Terörizm, Ankara 2005, s.17.

⁵ Meydan Larousse, Büyük Lugat ve Ansiklopedi, Ek Cilt 12, İstanbul, 1985, s.844

(bireysel ya da ortaklaşa terörizmin çeşitli biçimleri) cinayet, rehin alma, patlayıcı yerleştirme, sabotaj, vb. olabildiği gibi çeşitli ereklere, ülkenin bağımsızlığı, bir siyasal rejimin devrilmesi, devlet siyasetinin bazı yönlerine itiraz vb” olarak tanımlamaktadır.⁶

Günümüzde terörizm bir mücadele stratejisi olarak bir hayli kabul gören bir yöntem olmakla, tanımlama konusunda daha farklı bakışlara da ihtiyacımız olmaktadır. Olayların daha çok görünmeyen yüzüne dikkatimizi çekmesi ile tanıdığımız istihbarat ve terör uzmanı Mahir Kaynak bu konuda daha işlevsel bir tanımlama yapmaktadır. “ Başka bir açıdan bakıldığında terörün bir savaş biçimi olduğu ve silahlı kuvvetlerle yapılan mücadeleye bir alternatif olarak geliştirildiği söylenebilir. Terörün amacı da, savaşta olduğu gibi, siyasi bir hedefe ulaşmaktır ve onu yönetenler kendiliğinden ortaya çıkmış amatörler değildir. Tüm savaşlarda olduğu gibi bunun da bir karargahı, planlayıcıları ve çatışma alanında uygulayıcıları vardır ve bu savaş da, diğerleri gibi, devletler tarafından yönlendirilir.”⁷

Farklı bir açıdan bakarsak terör, bir ülkede egemen olan güçler ve yerleşik olan kurumlar ile, bunları değiştirmek ya da en azından kendi varlığını onlara kabul ettirmek isteyen güçlerin arasında geçen bir mücadelede kullanılan medyatik bir enstrümandır. Emre Kongar “ Küresel Terör ve Türkiye ” adlı kitabında bu yöne dikkat çekmektedir. “Toplumsal yapı ise düzenli insan ilişkileri demektir. Bir toplumun siyaseti, ekonomisi, hukuku hep bu düzenlenmiş ilişkileri yansıtır: Siyaset egemenlik ilişkisi, ekonomi üretim ve bölüşüm ilişkisi, hukuk adalet ilişkisi üzerine dayalıdır. Terör, toplumbilim açısından siyasal yapıda, yani egemenlik ilişkisi içinde yer alan bir etkinliktir. Esas olarak hedeflediği kişinin, grubun ya da toplumun ardındaki yönetim felsefesine, yani meşru ya da gayri meşru olarak belirlenmiş olan egemenlik ilişkisine saldırır.”⁸

Terör, hem şiddet yoluyla yaratılan korku ortamını, hem de bu ortamı yaratan vasıtayı yani şiddet eylemini ifade etmektedir. Bu nedenle bazen terör kelimesi eylem kelimesi ile birlikte “terör eylemi” (toplumda genel bir korku ortamı yaratan şiddet eylemi) şeklinde kullanılmakta; bazen de terör eylemini ifade etmek üzere sadece terör kelimesi kullanılmaktadır.

⁶ Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Cilt 22, İstanbul (Milliyet Armağını), s. 11445.

⁷ Kaynak, M.; Derin PKK, İstanbul 2007, s.11.

⁸ Kongar, E., Küresel Terör ve Türkiye, İstanbul 2005, s.73.

Terörizm kavramı, siyasi ve felsefi bir sistem gibi “izm” ekiyle anılmakla birlikte aslında bir sistemi ve ideolojiyi içermez. Terör, ulaşılmak istenen amacın (amaç çoğunlukla ideolojik ve felsefi bir sistemi iktidara getirmektir.) gerekli kaldığı bir araç, bir hareket tarzı ve stratejidir. Terörizm ise, toplumları ani olarak dehşete düşüren terör eylemlerinin önceden planlandığı şekilde sistematik olarak uygulanmasından doğan eylemlerin bütününe anlatan bir kavramdır. O halde siyasi ve sosyal bir çözüm modeli bulunmayan terörizmin, daha sonra ayrıntılı olarak incelenecek olan ve öngördüğü toplumsal modele ulaşmak için geçilmesi gereken aşamalarda şiddete yönelen Anarşizm, Çarlık Rusyası’nda ortaya çıkan ve aşırı görüşlere sahip bir grup olan nihilistlerce geliştirilen Nihilizm, ya da insanların içinde bulunduğu çevreye karşı anlık bir tepki olarak ortaya koydukları yıkım ve zarar verme hareketlerini anlatan Vandalizm ile karıştırılmamasında fayda vardır.

Terörizmin öğretilerinde ise başlıca iki tanımlamanın öne çıktığını görmekteyiz. Ampirik (görgücü) yaklaşım, terörizmi yapılan eylemlerin toplamı olarak ele alır. Adam öldürme, sabotaj, bombalama gibi suçları oluşturan eylemlerin toplamı, ortak bir siyasi amaca özgülümlenmiş olmaları gereği ile terörizmi ifade eder. Tarihi yaklaşım ise terörizmi, dini, siyasi ve/veya ideolojik sebeplerden dolayısıyla yapılan eylemler esnasında veya gerilla ve halk savaşlarında işlenen veya ihtilalci veya anarşist stratejiler sebebiyle gerçekleştirilen veya esir/temerküz kamplarında maruz kalınan ve bireylerde korku ve dehşet uyandıran fiillerin toplamı olarak ele alır.

Kısa ve “devlet terörü” kavramını dışarıda bırakan bir tanımlama da Doç. Dr. Hamide Zafer’in Sosyolojik Boyutuyla Terörizm adlı çalışmasında yer almaktadır. “ Lösche’ ye göre terörizm, bir organize grubun, kural olarak kamu gücünü veya devlet iktidarını temsil eden kişi veya şeylere yönelik sistematik şiddet kullanımı veya şiddet tehdidiyle amaçlarına ulaşmaya çalıştığı metotlar olarak tanımlanabilir. Lösche’nin tanımı terörizmin üç unsurunu ortaya koymaktadır. 1) Organize olmuş bir grup 2) Devlet düzenini hedef alma 3) Sistematik şiddet (plan dahilinde şiddet kullanımı veya şiddet tehdidi) ⁹

⁹ Zafer, H., Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, İstanbul, 1999, s.7.

Yaşanan 11 Eylül saldırılarından sonra, teröre karşı küresel ölçekte savaş ilan ettiğini söyleyen ABD ve müttefiki İngiltere ise, saldırı öncesi sahip oldukları terörizme bakış felsefelerini önemli ölçüde değiştirmiş ve terörle mücadele için özgürlüklere aykırı olduğu sıkça tartışma konusu olan yeni yasalar çıkartma gereğini hissetmişlerdir.

“İngiltere’de 1973 yılında yürürlüğe konulan İrlanda Olağanüstü Durum Hükümleri Kanunu’nda terörizm; halka veya halkın herhangi bir sektörüne korku salmak için şiddet kullanmak olarak tanımlanır. 1996’da yapılan PTA düzenlemesi terörizmi ;siyasi amaçlar için şiddet kullanma olarak tanımlanırken,terörizm ile diğer diğer şiddet kullanma olayları arasındaki farklılık ise terörist eylemlerin, kamuyu veya kamunun bir kesimini korku içerisinde bırakma amacı olarak belirlemiştir. 2001 tarihli İngiltere Terörle Mücadele Yasası’nda ise terör tanımı; siyasi,dini ya da ideolojik sonuçlara ulaşmak için hükümeti,toplum ya da toplumun herhangi bir bölümünü belli bir yönde zorlamak maksadıyla kişilere ve mala karşı yapılan ciddi şiddet kullanımı ya da şiddet kullanımı tehdidinde bulunulması şeklinde yapılmıştır.2005 yılında çıkartılan yeni Terörizm yasası ile,2000 tarihli Terörizm Kanunu ile 2001 tarihli Anti Terörizm, Suç ve Güvenlik Kanunu’nda yer alan terörizm tanımlamalarını tadil ederek, uluslar arası hükümet organizasyonları’ na yönelik faaliyet ve tehditleri de terörizm suçu kapsamına almıştır.

ABD, Karışıklıklar ve Terörizm Hakkında Görev Kuvveti Yasası terörü; bir taktik veya tekniktir ki bunun vasıtasıyla bir şiddet eylemi veya şiddet tehdidi zorlayıcı amaçlar için ezici korku yaratmak asıl maksadı için kullanılır biçiminde tanımlamaktadır.

ABD’de 11 Eylül Saldırıları’ndan sonra hayata geçirilen ve Vatanseverlik Yasası (Patriot Act) olarak isimlendirilen Terörle Mücadele Yasası’nda ; “İnsan hayatını tehdit eden her faaliyet,sivil toplumu yıldırma ve zorlama, hükümetin politikalarını yıldırma ve zorlamayla etkileme ve hükümetin uygulamalarını kitle imhası,cinayet veya kaçırma yoluyla etkileme gibi hedeflere kilitlemişse terördür” şeklinde bir tanım mevcuttur¹⁰

“Terörizm, askeri olmayan kişi ya da gruplarca sivillere, askeri personele /güvenlik personeline ve tesislerine karşı politik amaçlı şiddet kullanımı olarak tanımlanır.İngiliz kavramı çerçevesinde, Robbs,terörizmi,bir devlet tarafından dış siyasetinin bir parçası

¹⁰ Türkiye Barolar Birliği, a.g.k., s. 1213.

olarak desteklenmekte ise, saldırıyı bir DYÇ (Düşük Yoğunluklu Çatışma) operasyonu olarak tarif eder. Amerikan görüşü ise terörizmi 1980'lere gelinceye kadar bir DYÇ operasyonu olarak tanımlamamıştır. Bununla birlikte, 1980'lerin sonuna doğru ABD'de yapılan bir çalışmada terörizm bir DYÇ operasyonu olarak değerlendirilmektedir."¹¹

Devletlerin terörle mücadele ederken, özgürlükleri kısıtlayıcı sert düzenlemeler ile daha iyi sonuçlar alabileceklerine ilişkin sahip oldukları genel kanı ve eğilim ise, içinde bir çok sakıncalar barındıran bir önlem tarzıdır. Terörün sebep olduğu korku ve panik hali ile, bir nevi tepki olarak çıkarılan düzenlemeler ve bu doğrultuda yapılan mücadele, çoğu zaman sonuçta terör örgütlerine propaganda yapabilecekleri malzemeler üretmekte ve mücadeleyi bu anlamda sekteye uğratmaktadır.

Terörle mücadele ederken, çoğu zaman ağır psikolojik yük sebebi ile teröriste benzeme davranış tarzı, mücadelede en büyük handikaptır. Terör uzmanı İhsan Bal, bu yanılgıyı ve sonuçlarını şu şekilde belirtmektedir. "Terörle mücadelede teröriste benzeme alışkanlığı güvenlik kuvvetlerinin en büyük yanılgısını oluşturmaktadır. Kendini hiçbir kuralla sınırlı tutmayan teröristler saldırılarını yaparken güvenlik birimlerini de maksimum seviyede tahrik etmek ve onları telaşa sevk etmek isterler. Nefretin doruğa ulaştığı, toplumda kamplaşmaların arttırılmak istendiği, aklın duyguların gerisinde kaldığı bir manzara, teröristlerin tam da istediği bir ortamdır. Atılacak her yanlış adım, teröristlerin yeni eylemlerinin mazereti ve yeni propagandalarının ana kaynağı olacaktır. Bu, terörizmin kendini büyütme savındaki en önemli propaganda alanı ve teröristlerin oportünist stratejisinin temelidir. Bu çerçeveden hareketle; terörle mücadeleyi, teröristlerle güvenlik güçleri arasında, halka yönelik bir alan kazanma mücadelesi olarak tanımlayabiliriz."¹²

Türkiye'de yürürlükte bulunan 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ise, terör kavramına ilişkin olarak yaptığı tanımlamada: "Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme, veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeyi değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç

¹¹ Özdağ, Ü., Türk Ordusunun PKK Operasyonları, İstanbul, 2007, s. 26

¹² Bal, İ., Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplolar Teorileri, Ankara, 2006, s.20.

ve dış güvenliğini,kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.” ifadesini kullanmıştır.

Ancak şunu hemen belirtmekte fayda vardır ki, “Terör” ve “Terörizm” kavramlarının tanımlanmasında tam bir mutabakat yoktur ve beraberinde getirdiği komplikasyonlar sebebi ile de buna sağlamak zaten çok zordur. Bu konudaki zorlukları anlatan güzel bir ifade Deniz Ülke Arıboğan’ın kitabında yer almıştır. “Oysa ki; terörizm gibi son derece karmaşık ve çok boyutlu bir fenomenin bu kadar basitçe ele alınması gerek toplum, gerekse yönetimler açısından ciddi sıkıntılar yaratabilir. Teşhisiniz yanlış olduğu müddetçe, tedavinizin işe yaramayacağını bilmeniz gerekir. Bu açıdan terörizm ile etkin mücadele edilebilmesinin ön koşulu, teşhisin doğru yapılmasından, yani terörizm gerçekliğinin her boyutu ile doğru tanımlanmasından geçiyor. Aksi halde yanlış tedavi, vücudun büyük zararlar görmesine yol açabileceği gibi, kimi noktalarda geriye dönüşü mümkün olmayacak kadar hastalığın yayılmasına neden olabilir. ”¹³

Ulusal ve uluslar arası alanda terörle mücadele için etkin bir önkoşul olarak karşımıza çıkan ortak tanımlama gereği, çoğu kez toplum ve devletlerin farklı algılama parametreleri sebebi ile yerine getirilememekte ve bu yüzden de mücadelede sıkça aksamlar olmaktadır. Terörizmin tanımlanmasının politik ve konjoktürel sebepler nedeni ile çok zor olduğu ortada ise, en azından çok geniş çizgiler çizmek yolu ile terör eylemlerinin önemli bir bölümünü sınıflandırmış ve mücadele edilmesi yolunda uluslararası platformda bir ayniyet sağlamış oluruz.

Bence “Terörizm”; toplumun bir sınıfının yada etnik bir bölümünün, geçmişte yaşadığı savaş veya benzeri travmalar yada hali hazırda yaşadığı etnik ve/veya dinsel ayrımcılık yada böyle bir ayrıma maruz kaldıkları yönünde kendilerinde oluşan genel bir kanı sebebi ile, hafızasında kalan kötü anıların ve/veya halen yaşadığı olumsuzlukların, iç ve/veya dış güç odaklarınca, uluslar arası konjoktürün gerektirdiği yada izin verdiği yer ve zamanda maniple edilmesi yolu ile maddi ve manevi olarak desteklenip organize edilmesi sonucunda, birey ya da topluluklara, bu durumun sorumlusu olduğu düşündürülen otoriteye karşı ortak bir tepki vermesinin öğütlenmesi ve toplumsal yaşam içerisinde

¹³ Arıboğan, D. Ü., Terör Korku Hali, İstanbul, 2007, s.20

mutsuz olan bireylerde, zaten çoğunlukla var olan yerleşik otoriteye başkaldırma duygusunun öne çıkarılarak, otoritenin simgesi olan devlet'e, devlet güçlerine ve onun korumakla yükümlü olduğu sivil hedeflere karşı, kendilerince "haklı" bir eylem sürecinin, terör yöntemleri kullanılarak organize şekilde başlatılması halidir.

Bu noktada bir durum değerlendirmesi yapmak ve "terör, terörizm ve terör örgütleri" nin ortak özelliklerini kabaca sıralamak gerekirse;

- Terör doğası gereği siyasidir ve gerçekleştirmek istediği siyasi bir amacı vardır.

- Mücadele verdiği devletin otoritesini reddeder. (Aslında doğası gereği otoriteye karşıdır ancak yaşaması için kendisine yardım sağlayan otoritelerle işbirliği kurması ve onları tanınması kaçınılmazdır)

- Örgütlü bir harekettir. Bireysel olarak yapılan eylemler ne kadar ses getirirse getirsin, uzun vadede toplum üzerinde herhangi bir etki yaratması mümkün değildir.

- Uluslar arası terörizmle bağ kurar ve ortak strateji ve eylemler geliştirmeye çalışır.

- Herhangi bir ülkede ya da coğrafyada etkili olabilmesi için, mücadele verdiği otoriteye karşı mutlaka dışarıdan destek bulması gerekmektedir. Hatta çoğu zaman onu destekleyen taşeronudur.

- Mücadele verdiği otoritenin güçlerine veya onların korumakla yükümlü olduğu sivil hedeflere ve kendisine engel gördüğü diğer yasal veya gayri yasal örgütlenmelere karşı, dehşet, yılgınlık ve korku salmaya yönelik şiddet temelli eylemler gerçekleştirir. (Bombalama, saldırı, adam öldürme vs)

- Eylemlerini gerçekleştirirken her türlü insani değerden uzaktır hatta etkisini ve propagandasını duyurmak için bilhassa böyle davranır.

- Mali destek için haraç toplar, soygun yapar, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı yapar.

- Sürekli eylem yapar. Tıpkı köpekbalıklarının hareketsiz kaldığında ölmesi gibi, terör örgütü de eylemsiz yaşayamaz. Bu sayede mensuplarını diri tutar, yeni taraftar ve sempatizanlar toplar, propagandasını sürdürür, gündemde kalır. Var olduğunu gösterir.

- En önemli amacı, kendisi için doğru yer ve zamanda yapacağı eylemler ile propagandasını sürdürmektir. Propaganda ile doğar, yaşar ve ölür.Hatta kendisi bizatihi bir propaganda aracıdır.

- Kuruluş ve eylem aşamasına kadar olan süreçte ve sonrasında güçlü,acımasız ve şanslı bir lidere ihtiyaç duyar, lider ve alacağı doğru kararlar örgütün hayatiyeti için önemlidir. Terör örgütleri “demokratik haklar ve özgürlükler talep eden” acımasız diktatörler tarafından yönetilir. Kulağa hoş gelmemekle birlikte, işin doğrusu budur. Lider otoritesi olmayan örgütler ya mücadele ettikleri güç tarafından ya da kendiliklerinden kısa sürede parçalanırlar.

Bütün bu anlatılardan çıkarılabilecek asgari sonuç, terörizmin içerdiği aşırı ve belirsiz şiddet ve askeri hedefler yanında sivil hedeflere de odaklanması sebebi ile, istisnasız tüm toplumlar üzerinde travmatik bir etki yaratarak korku ve paniğe yol açtığı ve toplumu bir paranoya hali ile baş başa bıraktığıdır. Ortaya çıkan bir diğer sonuç ise; adına izm densin ya da denmesin terörizmin en acımasız siyasal mücadele yöntemlerinden biri olduğudur. Öte yandan, siyasal konjoktür ve güç dengeleri sebebi ile terör gruplarının destekleyicileri sürekli değişmekte, bir devletin daha önce mücadele ettiği bir örgüt, daha sonra kendisi için çalışabilmekte yada bunun tam tersi de olabilmektedir. Uluslar arası bir mücadele yöntemi ve güç gösterisi için kullanılan terörizmin kurbanları ise çoğunlukla sıradan insanlar olmaktadır. Kendisine sorulsa, maruz kaldıkları terörizme kaynak olan kavramlar (toplumsal ya da kişisel travmalar,mücadele,öç alma vs) üzerinde belki de hiçbir fikri olamayan kişiler terörizmin birincil kurbanlarıdır. Yeni dünya düzeni, herkesin herkesle, herkesin her şeye karşı savaşımıdır ve bu savaşdaki en moda silah da ne yazık ki, terörizmdir. Savaşlar tarihin her döneminde yıkım,felaket ve ölüm getirmiştir.Ancak yine de “cephe gerisi ” kavramının olduğu günlerde, insanlar savaşın getireceği yıkımlara karşı görece de olsa önlem alabilmiştir. Konvansiyonel savaşlarda hava saldırısı başlamadan önce sirenler çalınır,insanlar sığınaklara girer ve kendilerini gelecek saldırı ve tehditlere karşı tabi yine görece olarak güvenceye alırlar. Ama konu terör ve terörizm olduğunda aynı şey geçerli değil. Artık tüm hayat alanımız aynı zamanda teröristlerin de mücadele alanı. Ira’da yaşayanlar için direnişçiler ile ABD askerleri arasında başlayacak bir çatışma arasında kalmak çok olağan bir ölüm sebebi. Ya da Filistin mülteci kamplarında, yan evde yaşadığı öngörülen bir terörist yüzünden komşu evlerin de havaya uçurulması olağan bir uygulama. Pazarda yapılan alış veriş sırasında ölen çocuklar Bosna Savaşı’nın en trajik görüntüleri arasında idi. Aslında tüm bunları düşündüğümüzde günümüzdeki tüm

savaşların içinde terörist eylemler bulmak da mümkün. İnsanların en savunmasız zamanları olarak nitelenebilecek ibadet anları da, geçmişte olduğu gibi bugün de terör eylemleri için uygun zaman .Hatta son derece korkunç bulsak da, hayata dair taptaze umutları ile okuluna giden çocukların servis aracı, bombalı bir eyleme maruz kalabilir. Bu örneklemelerden de anlaşılacağı üzere, terör eylemi acıması olmayan ve medyatik olarak ses getirmek için en dikkat çekecek dehşet düzeyini amaçlayan bir eylem türüdür. Değişen zaman içerisinde, eylemlerinden dolayı sivillere verdikleri zarar için özür dileyen eski terör örgütlerini bulmak da mümkün değildir. Terörist eylemin daha çok bir suikast eylemi olarak algılandığı zamanlarda, hedefteki sapmalar sebebi etik olarak kendisini eleştiren örgüt yönetimleri artık pek mevcut değil.Çağımızda eskiden var olan tüm değer ve inanç sistemlerinin uğradığı erozyon, kaçınılmaz olarak terör örgütlerinin davranış biçimlerini de değiştirmiştir. Artık tüm hesap, medyada uyandırılacak yankılar üzerine yapılmaktadır. Birinci öncelik bu olunca etik değerlerin fazla önemi kalmamaktadır. Dünya üzerinde toplumsal hayatın var olduğu hiçbir yer güvenli değildir. Aslında terör sebebi ile ölen insan sayısı trafik kazaları ya da doğal afetlerde ölenlerden çok daha azdır.Ancak içerdiği tesadüfi şiddet ve herkesin hedef olabileceği korkusu yani yukarıda değindiğimiz, masum siviller için “terör kurbanı” olma ihtimalinin her zaman var olması ihtimali, terörden bu kadar korkulmasının en büyük sebebidir. Hava raporlarını dinleyerek fırtınadan kaçınabilir, depreme dayanıklı evlerde oturabilir ya da güvenli araç ve sürüş teknikleri kullanabilirsiniz. Ama her gün işe giderken çelik yelek giyemezsiniz.

1.1.2. Uluslar Arası Metinlerdeki Tanımlamalar

Terör hareketleri başlangıçta yerel ağırlıklı etkilere sahip olmakla birlikte, özellikle modern çağ başından itibaren uluslararası boyutu ile de gündeme gelen bir kavram olmuş ve zaman ilerledikçe uluslararası boyutu giderek daha fazla önem kazanmıştır. Özellikle günümüzde küresel bir tehdit olarak algılanan ve kitle iletişim araçlarında yaşanan hızlı gelişmeler sebebi ile, eylemlerinin etkilerini dünyanın en uzak köşelerinde bile duyuran terörizm ve terörist eylemler, artık kelimenin tam anlamı ile uluslar arası bir sorundur. Bu itibarla uluslar arası metinlerde yer alan tanımlama çabalarının ve tanımlamaların da kısaca incelenmesinde kanımızca fayda vardır.

Cemiyeti Akvam tarafından görevlendirilen bir komisyonun 1937 yılında hazırladığı metin, tanımlamaya ilişkin ilk uluslar arası çaba olarak nitelendirilse de, üyelerin

imzalamamaları sebebi ile eksik kalmış bir girişimdir. Daha yeni zamanlardaki tanımlama çabaları ise, bu konuda yapılan kapsamlı bir çalışma olan ve daha önce de atıf yapılan Türkiye Barolar Birliği tarafından yayınlanan raporda aşağıdaki şekilde aktarılmaktadır ;

BM Uluslararası Terörizm Komitesi'ne göre ise uluslararası terörizmin tanımı şöyledir: “Uluslararası boyutları da bulunan bir uzlaşmazlığın üzerine, bu uzlaşmazlığın arzu edilen yönde gelişimini sağlamak amacıyla, bir üçüncü devletin sınırları dahilinde, bir yabancının kendi uyruğunda bulunmayan bir başkasına uyguladığı şiddet ve baskı”¹⁴

Birleşmiş Milletler Kuruluşu 12 Eylül 2001 tarihli 1368 numaralı kararını teyit eder nitelikte yeni bir karar daha vermiştir. Bu karar ile, bütün devletlerden; terör gruplarının sahip bulunduğu kitle imha silahlarının doğurduğu tehdidin ortadan kaldırılması, terör eylemlerini ortadan kaldırmak amacıyla işbirliğine gitmeleri ve terörün finansmanının önlenmesi talep edilmiştir.

“ Günümüze kadar çıkartılan çok sayıda Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı'ndan sonra, 8 Ekim 2006' da Birleşmiş Milletler Genel Kurul' u tarafından, Birleşmiş Milletler Global Terörle Mücadele Stratejisi (The United Nations Global CounterTerrorism Strategy) kabul edildi. Strateji, bir karar ve ona ekli bir eylem planı şeklinde çıkartıldı.

Söz konusu Strateji'den, Genel Kurul'un bu Kararı'nı, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nda madde 9'dan 17'ye kadar sayılan Genel Kurul'un Görev ve Yetkileri'ni mümkün oldukça kullanarak aldığı anlaşılmaktadır. Bu durum ise, Birleşmiş Milletlerin Üye Devletleri tarafından ister hukuk alanında ister sivil toplum içerisinde olsun terörizmin sebep olduğu yok ediciliğin daha içten ve açık anlaşıldığını ortaya koymaktadır. Strateji ile Genel Kurul, Birleşmiş Milletlerin hemen hemen bütün organ ve örgütlerini terörle mücadelenin bir parçası olarak çalışmaya teşvik etmektedir. Strateji'de, teröre karşı ortak bir tavır sergilenebilmesi ve ortak mücadele için siyasal alanda işbirliğinin geliştirilmesi, uluslar arası işbirliğinin artırılması, uluslar arası hukukun yasalaştırılması için her türlü temennide bulunmaktadır.

¹⁴ Türkiye Barolar Birliği, a.g.k., s.1213 .

Birleşmiş Milletler Genel Kurul Başkanı sunumuna göre ; Strateji, Üye Devletlerin terörle mücadelesinde şunları ortaya koyarak temel dayanak oluşturmaktadır.

Terörizme uygun koşulları belirlemek,
Terörizmi önlemek ve onunla mücadele etmek,
Devlet kapasitesini geliştirmek için tedbirler almak,
Birleşmiş Milletlerin rolünü kuvvetlendirmek,
İnsan haklarına saygıyı sağlamak.

Eylem Planı; terörizmin yayılmasına yardımcı durumları belirtmek için tedbirler; terörizmi önlemek ve onunla mücadele için tedbirler, Birleşmiş Milletler ile çalışmak,mahremiyete gereken saygıyı göstererek,insan haklarına saygı duyarak ve uluslar arası hukuka göre diğer yükümlülöklere uygun olarak yol ve araçları araştırmak,terörizmi engellemek ve onunla mücadele için Devletlerin kapasitesini geliştirmek ve bu bakımdan Birleşmiş Milletler sisteminin rolünü kuvvetlendirmek amacıyla tedbirler ve terörizmle mücadelenin temel dayanağı olarak hukukun üstünlüğünün ve herkes için insan haklarına saygının sağlanması çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Strateji; terörle mücadele için bölgesel,yerel ve uluslar arası çabaları birleştirici bir hukuki kaynak olacaktır.Strateji,sadece üye devletlere değil,bütün ulusal ve uluslar arası örgütleri ve bireyleri de mücadelenin bir parçası olarak kabul etmektedir.

Strateji, Genel Sekreter'in 2 Mayıs 2006 Raporu ve 2005 Ekim Dünya Zirvesi'nde ortaya konulan tavsiye ve gereksinimlerin yerine getirilmesine yönelik ortak bir irade beyanı niteliğindedir.”¹⁵

Terörizmle uluslar arası alanda yapılacak olan mücadele, etkili bir işbirliği yanında uluslar arası örgütlerin de bu mücadeleyi etkili olarak desteklemesini ve bu konuda üye ölkelerini bağlayacak düzenlemeleri yapmasını gerektirir. Ancak uluslar arası ilişkilerin çok boyutlu sorunları ve devletlerin karmaşık çıkar denklemleri göz önüne alındığında bunu gerçekleştirmek söylendiği kadar kolay olmamaktadır. Temelde bütün devletler terörizme “prensip” olarak karşı olmakla birlikte, yaptıkları uygulamalar ile bu “prensip”’lerden sık sık tavizler verdiklerini göstermektedirler. Öte yandan “terörizm” in mücadele

¹⁵ “Birleşmiş Global Terörle Mücadele Stratejisi”, Suç ve Ceza Ceza Hukuku Dergisi Ankara, Sayı 1, 2008, s. 35

edilecek bir kavram olarak uluslar arası kuruluşların gündeminde olması, yakın gelecekte olmasa dahi uzun vadede daha köklü önlemler alınabileceğini göstermektedir.

Bu çabaların gösterdiği gerçek ise, terörizmin bugün için tüm devletlerin canını sıkkan veya en azından gelecekte canını sıkma potansiyelini içinde barındıran bir olgu olduğudur. Gerek uluslar arası konjoktür ve gerekse ulus devletlerin içinde bulunduğu ekonomik, siyasal ve sosyal durum günden güne değişebilmekte ve istikrar ile istikrarsızlaşma bıçak sırtı dengelere dayanmaktadır. Herhangi bir petrol üreticisi ülkede yaşanan siyasal ve/veya sosyal karmaşa, “Kelebek Etkisi” teorisine uygun olarak, uluslar arası ekonomiyi, borsaları ve şu meşhur “piyasa oyuncuları” nı derinden etkilemekte, istikrar abidesi gibi görünen ülkelerin dahi siyasal ve sosyal dengeleri bir anda bozulabilmektedir. Çağımızda her şey çok mükemmel, çok işlevsel ama çok da kırılgandır. Eski uluslar arası ekonomik ve sosyal yapı, iletişim olanaklarının sınırlı olması, kapalı ekonomiler ve kapalı toplumsal yapı sebebi ile dıştan gelen etkilere karşı daha direngen olabiliyordu. Günümüzün ekonomik ve sosyal yapısı ise artan iletişim olanakları, uluslar arası sermaye ve ekonomik hareketlilik sebebi ile olumsuz etkilere daha açık ve daha çabuk tepki veren bir yapıya sahiptir. Örnek biraz abartılı bulunabilirse de, 200 yıl önce dünyanın birbiri ile sürekli savaşan devletleri göz önüne alındığında, o günlerde dünyanın ekonomik ve sosyal dengesinin nasıl korunabildiği ve nasıl olup da insan neslinin türünü devam ettirdiği herhalde ayrı bir tez çalışması konusudur.

Avrupa Birliği’de çeşitli zamanlarda yaptığı toplantılarda ve aldığı kararlarda terör ve terörizm ile mücadele konusunda çeşitli toplantılar düzenlemiş ve yetkili organları vasıtası ile kararlar almıştır. Bu bağlamda çeşitli zamanlarda düzenlenen toplantılarda ve alınan kararlarda terörizm ile mücadele amacı açıkça sergilenmekle birlikte, pratikte henüz istenen sonuç kanımca alınabilmiş değildir. Bu çalışmalara örnekler vermek gerekirse; 30 Temmuz 1996 tarihinde Paris’te yapılan terörizm konulu G7 Paris bakanlar kurulu toplantısında terör sebebi ile duyulan kaygılar ve terörle mücadele niyeti açıkça ortaya konmaktadır. “Haziran ayı sonunda yapılan G7 Lyon zirvesinde taraflar terörizmle mücadeleye kesin bir öncelik verdiklerini açıklamışlar ve bu yönde uluslar arası toplumun yeteneklerini geliştirmek için alınabilecek önlemleri görüşmek üzere dışişleri bakanları ve güvenlikten sorumlu bakanların bir araya gelmelerini ve önerilerde bulunmalarını kararlaştırmışlardı. Bu kez, 30 Temmuz 1996 tarihinde Paris’te yapılan bakanlar toplantısı sonunda açıklanan bildiriye, dünya çapında terörizmin yeni eğilimlerinin derinlemesine

değerlendirildiği,1996 yılında teröristler tarafından çok güçlü patlayıcılar kullanılmış olmasından endişe duyulduğu belirtilmekte,uluslar arası toplumun bünyesinde, amacı ne olursa olsun, hangi yöntemleri kullanırsa kullansın, terörizmi reddetmek, teröristlere hiçbir şekilde taviz vermemek ve hukuk devleti ve temel özgürlüklere saygı çerçevesinde terörizmle etkin şekilde mücadele etmek yönünde güçlü bir eğilim olduğuna işaret edilerek, 1994 yılında BMGK'nin aldığı karara, G7 Ottawa bildirisine ve Sharm El Sheikh zirvesinde alınan kararlara atıfla, somut önlemlerin tespit edilmiş olduğu, şimdi de bunları yürürlüğe koymak konusunda kararlı olduğu, nihayet terörizmle mücadele konusunda tarafların yetenek, bilgi ve deneyimlerini birlikte derlemeye karar verdikleri ifade edilmektedir.”¹⁶

Yine bir örnek olarak, AB devletleri tarafından imzalanan sözleşmeyi de, bu konuda yapılan iyi niyetli çalışmalar arasında saymak mümkündür. “Avrupa Konseyi bünyesinde 16 Mayıs 2005 tarihinde Varşova’ da imzalanan,Terörün Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi, yeterli sayıda devlet tarafından imzalanarak 2006 yılında yürürlüğe girmiştir. Avrupa Konseyine taraf olan devletler,terörün önlenmesi için,etkin tedbirler alınması üzerinde anlaşmışlar ve özellikle terör suçlarının işlenmesini önlemek üzere, bu suçların işlenmesini özendirecek fiillerin yasaklanması ile, terör fiili işleyecek olan kişileri devşirme ve bunlara eğitim verme suçlarının yaratılması için, bir sözleşme hazırlamışlardır.Sözleşmenin temel amaçlarından biri de, terör eyleminin haklı gösterilmesini önlemektir. Bu nedenle, politik, felsefi, ideolojik,etnik,dini veya her hangi başka bir gerekçe göstererek, işlenmiş olan bir terör suçunun haklı nedenlere dayandığının ifade edilmesi, yasaklanmaktadır. Sözleşme, terörü önleyerek terörle mücadelenin güçlendirilmesi ana fikrini işlerken, uluslar arası insancıl hukuk ilkelerinden fedakarlık edilmemesi gerektiğini de vurgulamaktadır.Sözleşme kendi açısından uygulanmak üzere, terörün tanımını da yapmıştır. Buna göre ; amacı halkı ağır bir şekilde korkutarak veya bir hükümet veya uluslar arası bir kuruluşu haksız bir şekilde zorlayarak bazı davranışları yapmaya veya yapmamaya mecbur etmek veya bir ülke veya bir uluslar arası örgütün temel siyasi anayasal,ekonomik veya sosyal yapısının işleyişini ağır bir şekilde bozmak veya ortadan kaldırmak olan fiiller, terör suçudur. Terör suçu sözleşmeye ek olarak verilmiş olan listede sayılan uluslar arası sözleşmelerde belirtilen fiiller olarak anlaşılmaktadır.Bu sözleşme bir

¹⁶ İlhan, S., Terör Neden Türkiye?, İstanbul, 2008, s.371.

Avrupa Konseyi Sözleşmesi olmasına rağmen,diğer devletlerin ve Avrupa Birliğinin katılımına açıktır.”¹⁷

Terörizm batı kampına yönelik faaliyetlerini arttırdığında, önlenmesi ve ortak düşman olarak kabul edilmesi daha bir kolay hale gelmiştir.

1.1.3. Terör Kavramının Tanımlanmasında Değişkenlik Unsurları

Aslında son derece basit bazı kriterler ile herkesin üzerinde uzlaşabileceği bir “terör ” tanımlaması yapmak mümkün iken, uluslar arası arenada yürütülen açık ya da örtülü mücadeleler ortak bir tanımlamada uzlaşılmasında zorluklar yaratmaktadır. Bunun sonucunda ise, bir devlet için yıkıcı veya bölücü faaliyetlerde bulunan bir terörist örgüt, diğeri için özgürlük mücadelesi veren kahramanların bir araya geldiği bir topluluk olmaktadır. Bu bağlamda “terörizm” kavramının tanımlanmasında uzlaşılmasının en büyük nedeninin, devletlerin terörizm karşısındaki kaypak duruşlarından kaynaklandığını söylemek hiç de abartılı olmayacaktır. Devletler düzeyinde yaşanan bu tavrın en önemli sebebi ise, “ulusal çıkar” kavramıdır. Bir devletin uluslararası arenadaki davranışlarında kendisine rehber edineceği temel ölçüt ulusal çikardır. Ulusal çıkar kavramı ise, devletlerin, yerel veya uluslar arası boyutlarda meydana gelen sistematik, örgütlü ve siyasal amaçlı şiddet eylemlerine bakışını derinden etkilemektedir.

Devletler, kendi ulusal egemenlik ve bütünlüklerine veya uluslar arası çıkarlarına karşı yapılan sistematik,örgütlü ve siyasal içerikli şiddet eylemlerini “terörizm”, bu hareketlere katılanları ise “terörist” olarak nitelendirmekte son derece kararlı ve net bir tutum içerisindedirler ve bağlı oldukları “gerçek stratejik ortakları” da bu tavrı hararetle desteklerler. Ancak, aynı hareketler, uluslararası alanda rekabet içerisinde oldukları,müttefik olmakla birlikte bazı bölgesel çıkar uyuşmazlıklarının bulunduğu, ya da görünür gelecekte ulusal çıkarlar açısından herhangi bir önem atfetmeyecekleri bir devlete karşı yapılıyor ise; işte o zaman kriterler ince ince değerlendirilir. Demokrasi ve yerel özgürlüklerden hatta daha ileri gidilip etnik veya yerel azınlıkların kendi kaderlerini tayin etme hakkından dem vurulur.Terörizme maruz kalan ülkeye heyetler gönderilir. Ayrıca resmi olarak yapılacak tanımlamalarda aceleci davranılmaması esastır. Eğer bu

¹⁷ “Uluslar arası Terörün Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi Hakkında”, Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, İstanbul, 2007, Sayı 10 s.1617.

tanımlamayı yapmak çok elzem hale gelir ise, bu kez de ülke içinde ağırlığı olan yarı resmi sayılabilecek, basın, düşünce kurumu vs odaklar aksi yönde görüşlerini bildirir. Tanımlamadaki bu çekingenlik ve farklılıklar uluslararası zeminlerde kendilerine sorulduğunda ise yetkili ağızlarca “ne yapalım bizim ülkemizde demokrasi tüm kurumları ile işler “ denilmek sureti ile şikayette bulunan ülkeye üstü kapalı olarak “biz sizin gibi tek sesli muz cumhuriyeti değiliz” aşağılaması yapılır. Ama bu tutum yine de “dostane” olarak nitelendirilebilir. Çünkü; düşmanca tavırda “terör örgütü”, “ulusal kurtuluş savaşı veren gerilla örgütü” ne teröristler ise “özgürlük savaşçıları ” na dönüşür ve el altından ya da açıkça desteklenir.

İspanya'nın bir bölgesinin (Bask) merkezi devletten tam bağımsızlığını savunan ETA terör örgütü, uzun süre sınırın öbür yakasından, yani Fransa' da bulunan yandaşlarından ciddi maddi ve manevi destek görmüş, ancak uluslararası konjoktür değiştiğinde Fransız hükümeti “terör” örgütü olduğunu “anladığı” ETA' ya karşı gerekli önlemleri almış, örgütün Fransa da bulunan finans ve propaganda çalışmaları sonlandırılmıştır. Aynı şekilde, Kuzey İrlanda'nın Birleşik Krallıktan bağımsızlığını savunarak uzun yıllardır İngiltere'nin başını ağrıtan İRA terör örgütü de, yıllarca Birleşik Krallığın en yakın dostu olan USA' nın İrlandalı asıllı vatandaşlarından geniş maddi destek bulmuş, ancak küresel teröre karşı işbirliği gerektiğinde bu destek önemli ölçüde kesilmiştir. Bu iki örnek, tanımlama ve destek olmanın uluslararası çıkarlar doğrultusunda nasıl değişkenlik arz ettiğine dair en çarpıcı olaylardır. Ama belki de en çarpıcısı, ülkemizde işlenen Özdemir Sabancı cinayetinin kilit isimlerinden olan Fahriye Erdal'ın Belçika'da yakalandıktan sonra, olayda kullanılan silah “yarı otomatik” olduğundan, bu konuda yapılan anlaşmalardaki boşluğa sığınarak “terörist” olarak nitelendirilmemesi ve ülkemize iade edilmemesidir. Bu belki de çok bilinen bir deyimle “sözün bittiği yer” dir.

Buraya kadar bahis konusu edilen ve devletlerin ulusal çıkarları doğrultusunda farklı tavırlar sergilemesi sonucunda ortaya çıkan tanımlamadaki değişkenliğin inkar edilemeyecek bir diğer boyutu da, kişi yada toplumların kendilerini ait hissettikleri yerden baktıklarında değişkenlik gösteren “terör” ve “terörist” tanımlamalarıdır.

İsrail eski Başbakanlarından Benjamin Natenyahu terörü; “Silahlı eylemcilerin siyasal amaçlarına varmak için, sivilleri korkutmak ve gerekirse onlara zarar vermek

amacıyla, sivil halka karşı yönettikleri saldırı” olarak tanımlamıştır.¹⁸ İsrail devletinin sivillere karşı giriştiği “cezalandırma” operasyonlarının mağduru olan Filistinli ve Lübnanlı sivil halkın gözünde, bu operasyonları yapan İsrail “terörist” bir devlet olup, buna direnen FKÖ, Hamas, Hizbullah ve benzeri “terör” örgütleri ise “özgürlük savaşçısı”dır. Terör eylemi içinde barındırdığı soru işaretleri sebebi ile düşünsel anlamda da bir açmazdır ve az önce verilen örnekte yapacağımız en etkileyici propaganda çalışmaları dahi o bölgede yaşayan insanların düşüncelerini kolay kolay değiştiremez.

Teröre karşı yapılan savaşlarda, bilinçli ya da bilinçsiz olarak sivil hedeflere ve inanç sembollerine verilen zararlar, çoğu kez terörizm ateşinin üzerine dökülen benzin olmakta ve daha çok zarara yol açmaktadır. Tüm dünyada gerçekleştirilen terör eylemlerine bakıldığında en önemli kaynak olan “insan” ın bu yanlış yönlendirmeler sonucunda kolaylıkla sağlandığı görülmektedir. Yapılan bu bilinçsiz hareketler, terörle savaşa en ağır zararı vermekte ve terör örgütlerinin ihtiyaç duyduğu propaganda malzemesini onlara fazlası ile vermektedir. Eskinin solcu şimdilerin radikal İslamcı teröristi Carlos istediği malzemeyi fazlası ile bulmanın verdiği şevkle yazıyor; “ B52 ’leri kullananlar, coğrafyayı değiştirenler, dağları, ovaları bombardımanla yok edenler, insan hakları adına basınç bombası hani Vietnam ve Irak’ta kullanılan ve beş yüz metrelik bir alandaki tüm oksijeni tüketerek her şeyi yakan bombalar kullananlar terörist değil kuşkusuz. Sivil yerleşim bölgelerini, Hartum’da olduğu gibi ilaç fabrikalarını, Belgrad’daki gibi elçilikleri hedef almak, pilotsuz uçaklarla düğün alaylarını, Afganistan kasaba veya yollarındaki yolcuları katletmek terörizm değil. Zırhlılar, F16’lar ya da helikopterlerle Cenin’i, Gazze Şeridi’ni, Beytüllahim’i taş taş üstünde kalmayana kadar bombalayanlar, seyreltilmiş uranyumlu mermileriyle atmosfere ölümcül tozlar yayanlar “terörist” değil elbette. Onların eylemleri yasal, neden oldukları ölümler meşru, geride bıraktıkları cesetler de “demokratik”.¹⁹

Terörizm kavramına bakarken, tanımlamadaki değişkenliklerin yarattığı sonuçlar üzerine güzel bir saptama da Deniz Ülke Arıboğan’dan gelmektedir. “Eğer El Cezire televizyonunu seyretmezseniz, Bin Laden’in ve onu destekleyen insanların hislerini, kızgınlıklarını ve mücadele nedenlerini öğrenemezsiniz. ABD’nin elindeki silahların gücünün, diğer tüm terörist olarak ilan edilen devletlerin elindekinden yüzlerce kat daha tehlikeli olduğunu göremez, bugüne kadar ABD müdahaleleri sonucu hayatını kaybeden

¹⁸ Türkiye Barolar Birliği, a.g.k., Ankara 2006, s.7.

¹⁹ Carlos, I. Sanchez, R.; Devrimci İslam, Ankara, 2004, s.83.

insanların sayısının yüz binlerle ifade edildiğini bilemezsiniz.Ama yalnızca El Cezire ile yetindiğinizde, sivil insanlara yönelik bir eylem stratejisini benimser,binlerce günahsız insanın ölümüne neden olan iblisleri, “özgürlük savaşçısı” olarak tanımlamaya başlarsınız. Kahramanlarla kötü adamlar birbirine karışır ve normal şartlar altında asla benimsemeyeceğiniz tutumların birer parçası olmayı göze alırsınız.Bu nedenle medyatik kahramanlara olabildiğince şüphe dolu yaklaşmak,kötü adamlar olarak ilan edilenleri ise bir kalemde silip atmamak en doğrusu”²⁰

ABD’de meydana gelen 9/11 saldırıları ile terörün “küresel” bir nitelik kazandığı konusunda hakim olan görüş dahi, devletleri hangi eylem ve eylemcilerin terör eylemi ve terörist olarak niteleneceği konusunda bir mutabakata götürememiştir. Bugün tüm dünya üzerinde, ama özellikle de Batılı ülkelerde terörizmin önlenmesi için bazı ortak güvenlik tedbirleri alınmakta ve bu daha çok eylem sürecini sekteye uğratmayı amaçlamaktadır. Ancak bundan daha önemli olan, eylem noktasından çok önce başlayan ve sonrasında da devam eden sürecin ortak bir görüş ile tüm dünyada kontrol edilmesi gereğidir.

Terörist eylemin gerçekleştirilmesi için olmazsa olmaz koşulları hazırlayan temel faaliyetler bugün hala terörle mücadele ettiğini ileri süren devletlerde çok rahat icra edilmektedir. Terörizmi besleyen kaynaklar olarak da ifade edebileceğimiz bu faaliyetleri ise kısaca istihbarat ve propaganda, maddi kaynak sağlama, silah malzeme temini ve tüm bu faaliyetleri organize eden “sözde” sivil toplum örgütlerini ve paravan şirketleri kurma ve işletme olarak tanımlayabiliriz. Terörist örgütler rahatça sürdürdükleri istihbarat ve propaganda faaliyetleri ile militan toplamakta, eylemleri için maddi ve manevi kaynak bulmakta, bu kaynakları kullanarak silah ve malzeme sağlamakta ve gerçekleştirilen eylem sonrasında ise yine propaganda faaliyetleri ile eylemlerini olduğundan çok daha abartılı olarak göstererek güçlü oldukları izlenimini vermeye çalışmaktadırlar. Aynı kanalları kullanarak mücadele ettikleri gücün (genellikle devlet) insan haklarını sık sık ihlal ettiğini de yine medya kanalları ile gündeme getirmektedirler.Bu arada mücadele etmek adına kendileri tarafından öldürülen sivillerin ise onların nezdinde bir değeri olmadığı ve bu ölümlerin de onlarca insan hakları ihlali teşkil etmediği bilinmektedir.

²⁰ Arıboğan,a.g.k., s.65

Demokratik olduğunu iddia eden ülkelerde, adeta birer diplomat serbestisi ile dolaşan teröristler varken, tüm dünya için ortak bir terörle mücadele konseptinin oluşturulacağını beklemek, en azından bugün için fazla hayalcilik olacaktır. Terör tanımlanmasında yaratılan bu ölümcül değişkenlik, devletlerin ancak kendi ulusal ya da uluslar arası çıkarlarına zarar verecek hareketleri “terörizm” kavramı içinde değerlendirmeleri sonucunu doğurmakta, devletler terörizm ile topyekun mücadele etmek yerine, değişen dünya konjonktürüne göre değişen terör ve terörist tanımlamaları yapmakla yetinmektedirler. Dünün parkalı ve uzun saçlı terörist imajı yerine artık ilk bakışta Arap ya da Ortadoğulu olduğu anlaşılabilen, esmer, tercihan sakallı terörist tiplmesi tüm batı dünyasının üzerinde uzlaştığı bir imajdır. Ancak terör ve terörizm bu imajların çok ötesinde olduğundan ve sadece imaj mutabakatı da terörle mücadeleye bir ivme kazandırmayacağından, görünür gelecekte uluslar arası bir mücadele için gerekli şartların ve konsensüsün oluşacağını düşünmek ne yazık ki mümkün değildir. Özellikle dünyadaki büyük güç odakları, düşük maliyetli bir savaş yöntemi olan terörizmi kendi çıkarlarını gerçekleştirecek bir yöntem olarak görmeye devam ettiği müddetçe terör ve terörizm kavramları gündemdeki yerini koruyacaktır.

Yukarıda arz ettiğimiz çıkarlardaki değişkenlikler ise, güç odaklarının terör ve terörizm konusundaki var olan algılamaları sürekli değiştirecek ve medyatik baskılar ile bizde bu değişikliklere iştirak edeceğiz. Örnek vermek gerekir ise, Afganistan’da Sovyet işgali boyunca “özgürlük savaşçıları” olan Taliban hareketi, işgal sona erdikten sonra değişen çıkarlar sebebi ile karar yüzlü bir terör odağı haline gelmiş ve terörizm ile mücadele adına kendisi ile savaşmış ve halen de savaşılmaktadır. Ancak bölgede yeniden yükselen Rusya ve enerji kaynakları sebebi ile gelecekte bu örgütlenme yeniden batı ile barışık bir figür haline gelirse kimsenin şaşırması gerektiğini düşünüyorum.

1.1.4. Terörün Tanımındaki Değişkenliğin Uluslararası Terörle Mücadeleye Getirdiği İşbirliği Zorlukları

Yukarıda az önce bahis konusu edilen tanımlama zorlukları, terör konusunda uluslar arası iş birliği imkanını da önemli ölçüde zorlaştırmaktadır. Oysa günümüzde kitle iletişim araçlarında yaşanan sıçrama, birbirini hiç görmeyen insanların, bu araçları kullanmak sureti ile örgütlediği terör eylemlerine de imkan doğurmaktadır. Artık terörist; iletişim imkanlarını sonuna kadar kullanabilen ve bu şekilde eylem yapacağı yer

hakkında çok az bir çaba ile önemli istihbarat bilgileri toplayan kişidir. Bu araçları kullanmadaki yeterliliği, hedef gördüğü kişileri öldürmekten çekinmeyen bir ruh hali ile birleştirirseniz hele bir de bu kişi kendi yaşamından dahi vazgeçebilecek bir noktada ise bayağı bir probleminiz var demektir. Üstelik güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen önleme operasyonlarının çok azı bilinmekte iken, engelleri her nasılsa aşan ve eylemi gerçekleştiren teröristin eylemi aynı anda bütün dünyada duyulmaktadır. Aslında günümüzde terör yaygın bir kabulde belirtildiği gibi “cesetler üzerinden propaganda yapılan medyatik bir eylem biçimi” halini almıştır.

İşte bu nedenlerle terörle mücadele etmek için uluslar arası işbirliği gerçekten de önemlidir. “Devletlerin çoğunluğunun üzerinde anlaştığı hukuksal bir “terörizm” tanımının önemi büyük oranda terörizme karşı ulusal veya uluslar arası boyutta yürütülecek etkin bir mücadele gereğinden kaynaklanmaktadır. Terörizme karşı yürütülecek mücadelenin ve bu yöndeki hukuksal yükümlülüklerin pratikte bir şey ifade edebilmesi için gereken en temel şart, bu eylemi herkesin aynı şekilde tanımlaması, yani her ülkenin üzerinde anlaştığı bir terörizm tanımının oluşmasıdır. Böylelikle, teröristleri cezalandırmayı gerçekten isteyen devletlerin hukuksal boşluklardan dolayı etkisiz kalmaları önlenebilecektir. Öte yandan, sempati duydukları “terörist grupları” cezalandırmak istemeyen ülkelerin de bu yükümlülükten kaçmaları zorlaşacaktır. Terörizmi terörizm olarak tanımlamayan ülkeler var oldukça, bu faaliyetleri gerçekleştirenler için her zaman sığınacak güvenli bir mekan (safe heaven) mevcut olacaktır.”²¹

Öte yandan; terörizmle mücadele için uluslar arası bir tanımlamaya gerek olmadığını savunan görüşlerde vardır. Bu görüşe göre, içinde ülkeden ülkeye ve gruplardan gruplara birçok değişkenlikleri barındıran terör denklemini çözecek ortak bir formül bulmak oldukça zordur. “ Kaldı ki, terörle mücadele konusunda ortak bir tanımdan (defination) çok daha önemli olan açıklama, izah edebilmedir (clarification). Bir eylem türü olarak terörün arkasında yatan ve doğuran, birbirinden farklı yüzlerce gerekçenin varlığı, bu geniş spektruma ek olarak ülkeler, toplumlar ve bireylerin eş gerekçelere dayalı eylemleri; farklılıklar içeren algılamalarla değerlendirilmeleri, ülkeler iç hukuklarının terör ve

²¹ Türkiye Barolar Birliği, a.g.k., s.15.

terörizme farklı yaklaşımları bir arada düşünülduğünde,terör konusunda ortak yaptırımları öngören bir tanıma ulaşmanın olanaksızlığı kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.”²²

Ancak en azından,eylemlerin yapılış biçimi, hedefi ve yaratmak istediği etkiler bağlamında terörist yöntemler (tedhiş,yıldırma, toplumsal panik ve histeri, otoriteyi zaafa uğratma isteği) kullanıldığında, bu eylemi “terör eylemi” ve eyleme katılanları da “terörist” olarak nitelendirmek en azından suçluların uluslar arası takibi açısından bir gerek şart olarak karşımıza çıkmaktadır. Temel görevleri vatandaşlarının güvenliğini sağlamak olan devletlerin bu konuda uyuşmaları dahi, küresel terör ile mücadelede bir başlangıç olarak düşünülebilir.

“Terör” ve “Terörizm” kavramlarının tanımlanmasındaki zorluklar devam ettiği müddetçe, dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan insanlar, terörle mücadele konseptini hem farklı algılayacak hem de bu konuda yapılacak müdahaleleri haklı olarak farklı değerlendireceklerdir. Hal böyle olunca, güçlü devletlerin terörizm ile mücadele adına gerçekleştirdiklerini söyledikleri eylemler dünyanın farklı coğrafyalarında hatta müdahale edilen coğrafya da dahi farklı yorumlanacak ve terörizmi sonlandırmak yerine,yeni eylemler için terör örgütlerine motivasyon desteği sağlayacaktır.

Gerçekten de, bugün özellikle güçlü devletlerin terörist aktiviteleri egemenlikleri yada himayeleri altına almak istedikleri bölgelerdeki varlıklarının nedeni olarak gösterdikleri ve bu aktivitelerinin kendilerine diledikleri bölgeye müdahale imkanı sağladığı inkar edilemez bir gerçektir. Usame Bin Ladin ABD'nin en faydalı düşmanı olmuş ve onun sayesinde ABD girmek istediği tüm bölgelere, “önleyici müdahale ” doktrini sayesinde ciddi uluslar arası muhalefet olmadan girmiştir. Uluslar arası arenada güçlü olan devletler, gerekli müdahale ve eylem planı doğrultusunda istedikleri kararları uluslar arası kuruluşlardan kısaca çıkartabilmekte ama diğer ülkeler terörle uzun yıllardır sürdürdükleri mücadelelerinde, bu kuruluşlardan aynı hızlı desteği bulmamaktadırlar. Bunun sonucunda ise, terörle topyekun bir mücadele yerine sadece süper güçlerin teröristleri ile etkin mücadele yürütülmekte, diğerleri için ise çok daha toleranslı bir anlayış hakim olmaktadır. İşte bu farklı algılamalar da terör ve terörizm ile mücadelenin en büyük zorluklarıdır.

²² Çitlioğlu, a.g.k., s.197.

ABD tarafından başlatılan “küresel terörle mücadele” konsepti bu bağlamda önemli ve çoğu zamanda haklı eleştiriler almaktadır.

“ABD hükümeti, gücü nedeniyle istediğini yapma hakkına sahip olduğunu iddia etmesine karşın, prensiplere gayet iyi uyuyor gibi görünüyordu. Bir yandan uluslar arası hukuk, insan hakları ve soyut adalet prensiplerini ihlal etme niyetini ilan ederken, diğer taraftan tasarladığı faaliyetlerinin tamamen meşru olmakla kalmayıp, aynı zamanda sağ duyulu insanların verebileceği mümkün olan tek yanıt olduğu iddiasını güçlendirme kampanyası başlattı. Örneğin başlangıçta Amerika, istediği yere istediği zaman saldırmanın uluslar arası hukuk çerçevesinde meşru müdafaa olarak görüleceğini iddia ediyordu.

Birleşmiş Milletler Sözleşmesi,yalnızca bütün onaylayan tarafları (yani Birleşmiş Milletler üyelerini) bağlayan temel uluslar arası hukuk belgesi olmakla kalmayıp, aynı zamanda Amerika'nın Senato tarafından onaylanmış en üstün yasası konumundadır. Sözleşmenin VII.Bölümü güç kullanımına ilişkindir. Her türlü güç kullanımının tek istisna ile mutlaka Birleşmiş Milletlerin 15 üyeli yönetim organı ve 5 daimi üyesinin ABD,Rusya;İngiltere,Fransa ve Çin her türlü kararı veto etme yetkisine sahip olduğu bir organı olan Güvenlik Konseyi'nin kararıyla ve onun kontrolü altında gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bunun tek istisnası Sözleşmenin 51. maddesinde sözü edilen ‘bu Sözleşmede yer alan hiçbir hüküm,bir Birleşmiş Milletler üyesine karşı bir silahlı saldırının meydana gelmesi halinde, Güvenlik Konseyi tarafından uluslar arası barış ve güvenliği sürdürmek için gerekli önlemleri alana kadar bireysel ya da kolektif meşru müdafaa yapma hakkını engellemeyecektir’ şeklinde ifadesini bulan meşru müdafaadır.”²³

Terör ile uluslar arası alanda mücadele, farklı aktörleri farklı yöntemler ile ikna etmeyi gerektirir. Kimi aktörleri size zarar verenin er geç ona da zarar vereceğine ikna ederek,kimilerini ise size zarar verene sizin de zarar vereceğinizi bildirerek işbirliğine ve ortak mücadeleye ikna edersiniz. Tüm bunlar için de güçlü bir devlet aygıtına ihtiyaç vardır.

²³ Mahajan, R.; Yeni Haçlılar, İstanbul 2003, s.30.

II.BÖLÜM

2. Terörün Farklı Türleri ve Eylemsel Dönüşüm Süreci

2.1 Eski Çağlarda Terör

Terör eylemi insanlar üzerinde korku ve dehşet yaratmak ise, bu bize terör kavramının insanla birlikte var olduğunu gösterir. İnsanlık tarihi aynı zamanda savaşlar ve fetihler tarihidir ve savaş ve fethin olduğu her yerde bir mücadele biçimi olarak terör 'de var olmak zorundadır ve zaten var olmuştur. Zaman zaman işgal edilen topraklardaki insanlara, işgalciler tarafından, zaman zaman da işgalcilere, işgal edilen bölge halkı tarafından bir mücadele yöntemi olarak uygulanmıştır. Ama buradan “terör” kavramının sadece savaşta olan toplumlar için bir anlam ifade ettiği ve salt oralarda bulunduğu düşünülmemelidir. Evet savaş ve terör birbirini delicesine seven iki aşıktır ve kan,gözyaşı, nefret,ırkçılık ve soykırım gibi kendilerini utandırmayan çocukları da vardır.Ama bu iki sevgili birbirinden ayrı iken de, insanlığın huzurunu kaçırmak için ellerinden geleni yaparlar. Yakın geçmişte refah seviyesinin yüksek olduğu batı toplumlarında, elbette dışarıdan destek bularak ama yine de kendi rahat geleceklerini feda etmeyi seçecek kadar gözü kara insanların kurduğu terör örgütleri, batılı devletlerin başına uzun süre dert olmuştur. Bu örgütlere katılan insanların içinde orta üst seviyedeki gelir grubuna mensup ailelerin çocuklarının da bulunması ise ayrı bir paradokstur.

Şimdi yeniden terörizmin öyküsünün bizce bilinen başlangıcına dönersek, ilk çağlarda henüz bu adla anılmasa da, terörizmin daha çok dini ritüeller ile desteklenen ve teröristlere de kendi inançlarında “cennet” vaat edilerek gerçekleştirilen bir eylem ve mücadele yöntemi olduğunu görürüz. Daha çok önceden belirlenen hedeflere suikast tarzında gerçekleştirilen eylemlerde genel olarak toplumun en üst düzeyindeki kişiler seçilir ve bu yolla terör örgütünün ne kadar güçlü olduğu kanıtlanmaya çalışılırdı. O çağlarda toplumda önemli bir konumda bulunmak, nerdeyse tüm suikastçılar için açık hedef olmak demektir ve eylemi sırasında kendisinin de ölebileceğini bilerek hareket eden suikastçılara karşı önlem almak şimdi olduğu gibi o zamanlarda da oldukça zordu.

Bilinen ilk terör örgütünün, MS 66-73 yılları arasında Filistin’de işgalci Romalılara karşı faaliyet gösteren Sicar Mezhebi mensupları olduğu kabul edilmektedir. Öte yandan

bu örgütlenmenin, Roma İmparatorluğu'na karşı vur kaç ve suikast eylemleri gerçekleştiren Jewish Zealots ve taraftarlarının ardılları olduğu da düşünülmektedir. Roma İmparatorluğuna karşı olan Sicar Mezhebi, hedeflerini oluşturan Yahudi Barış Partisi mensuplarını, kalabalık içinde “sica” adı verilen küçük kılıçlarla öldürmek ve su ve buğday depolarına karşı sabotaj eylemleri yapmakla ünlenmişti.

Ancak konu “Eski Çağlarda Terör” olduğunda Hasan Sabbah ve “Fedain” örgütlenmesinden bahsedilmeden geçilmesi hemen hemen imkansızdır. Temelinde İsmailiye mezhebinin bir kolu olan ve bilinen adları ile “Haşhaşin” ler, liderleri Hasan Sabbah tarafından belirlenen kişileri suikast yöntemi ile öldürürler ve korkusuzluklarını göstermek için de olay yerinden kaçmazlardı. Bugün dahi hatırlanan isimleri, günümüz İngiliz ve Fransızcasında cani ve suikastçı anlamına gelen “assaisin” olarak devam etmektedir.

Liderleri için ölüme giden bu insanlar gerek Büyük Selçuklu İmparatoru Melikşah ve veziri Nizamülmülk, gerek Haçlı Kralları ve gerekse Selahattin Eyubi gibi büyük hedefleri ile o dönemde adından söz ettirmeyi ve toplumlara korku salmayı başarmıştı. Zaman itibariyle henüz “terör” ve “terörizm” kavramları var olmasa da “toplum üzerinde dehşet ve korku uyandıran eylemler” yapan bu örgütlenmeyi, günümüz terör örgütlerinin “homo sapiens” i olarak nitelendirmek mümkündür.

Suikastçıların eylem sonrasında kaçmamaları ve mutlak ölümü kabullenmeleri sebebi ile, fedailerin afyon kullandığı ve bunun etkisi ile ölümden korkmadıkları inancı ağırlık kazandı. Çünkü bir insanın kendi ölümünü bu kadar sakin karşılaması başka türlü izah edilemiyordu. Kendilerine takılan “haşhaşiyun” yani haşhaş içiciler ismi ise Batı'ya Marco Polo tarafından duyuruldu ve az önce bahis ettiğimiz “assaisin” haline geldi. Bu konudaki diğer bir söylence ise Hasan Sabbah'ın adamlarını “Esasiyun” yani Dinin Esasına Bağlı olarak çağırmaktan hoşlandığı ve bu sözcüğün yanlış anlaşılacak “haşhaşiyun” olarak yerleştiğidir.

Suikastçıların ölümü kabullenmelerinin kendi içinde bir mantığı bulunmaktadır. “Hayatta kalan bir fedai meyvesiz bir tarla, kanatsız bir kuş gibidir. Bir fedai, bir savaşçı değildir. O, ölmek için öldürür. Ölüm onun için bir risk değil, cennete kavuşmak için bir anahtardır. Asıl ulaşmak istediği kendi ölümüdür. Başka türlü

olsaydı,düşmanlarımızı ortadan kaldırmak için hançer değil,adamlarımıza kaçıp kurtulma şansı tanıyabilecek zehirler veya oklar kullanırdık.Ölüm arayışımız, bizim güçlü olduğumuz noktadır. Düşmanlarımızın yüreğine hiçbir şey korkusuzluğumuz kadar büyük bir korku salamaz. Öldürülmek değil, mutlak ölümden duyulan korkudur rakiplerimizi felç eden bundan daha etkili bir başka silah olamaz.”²⁴

Ancak böylesine yürekli eylemler yapmak için de çok başarılı ve katı disiplinli bir örgütlenmenin oluşturulması gerek şart olmaktadır. “Hiyerarşilerinin doruk noktasında Hasan Sabbah bulunuyordu, Büyük Usta,Yüce İmam, tüm sırların Sırların Bilicisi diye tanınan! Çevresinde bir avuç propogandacı misyoner bulunurdu.Bunlara dai denilirdi .Aralarından üçü,Hasan’ın başyardımcıları idi.Bu yardımcılarından biri,İran’ın doğusuna, Horasan’a, Kuhistan’a ve Maveräünnehir’e bakardı; ikincisi,İran’ın batısına ve Irak’a ;üçüncüsü de Suriye’ye bakıyordu.Bu ekibin hemen altında refik denilen, hareketin yöneticileri vardı.Mükemmel bir eğitim görmüşlerdi; bir kaleyi, bir kenti hatta bir eyaleti yönetebilecek durumdaydılar. En yeteneklileri, günü geldiğinde misyoner çıkartılıyordu. Hiyerarşinin en alt basamağında lassek’ler, yani örgüt üyeleri vardı.Bunların ne eğitime ne eyleme yetenekleri olurdu. Sadece mümin idiler. Çoğunlukla Alamut çevresindeki çobanlardan, kadınlardan ve yaşlılardan oluşurlardı. Sonra mucip’ler yeni acemiler gelirdi.İlk eğitimlerinden sonra, yeteneklerine göre yönlendirilirdiler.Ya mümin olurlar,ya refik olurlar ya da o zamanın Müslümanlarına göre Hasan Sabbah’ın gerçek gücünü oluşturan “fedai” sınıfına seçilirdiler.Büyük Usta onları, iman sahibi, beceri ve direnç sahibi kişiler arasından seçerdi. Bunların okuma düzeyleri düşük olurdu.Misyoner olabilecek birini asla fedailer sınıfına almazdı.”²⁵

Bu örgütlenme biçimi ve eylem mantığı, bugün dahi terör örgütleri için ana ilkeler olup, aynı yöntemler ile hazırlanan teröristlerce yapılan “intihar eylemleri”, kişinin kendi ölümünü kabullenmesi sebebi ile, önlenmesi son derece zor olan bir terör eylemi türü olarak toplumlar üzerinde korku ve dehşet yaratmaya devam etmektedir. Hasan Sabbah’ın örgütlenmesi ise uzun yıllar Alamut Kalesi’nde yaşamaya devam ettikten sonra, ancak yine onlar kadar acımasız başka bir güç olan Moğollar tarafından sona erdirilebilmiştir.

²⁴ Ernst; W.H., Alamut’a Dönüş, Ankara, 2002, s.204.

²⁵ Maalouf, A., Semerkant, İstanbul, 2001, s.104.

Eski çağlarda terör bir baskı ve yıldırma yöntemi olarak sadece bireylere değil, kitle ya da gruplara da uygulanmış ve çoğu kez dini bazen de etnik sebepler yüzünden binlerce insan öldürülmüştür. Dönemin güçlü ve istilacı devletleri tarafından gerçekleştirilen bu kitlesel terör hareketlerinin temelinde, hedef alınan kitle yada grubu tarih sahnesinden silmek olduğu için, insanlar hiçbir vicdan azabı duymadan “Tanrı’nın hizmetinde ” ya da “Kral’ın hizmetinde ” bu eylemleri rahatlıkla gerçekleştirmişlerdir.

En bilinen örneklerden olan ve yaklaşık 200 yıl süren “Haçlı Seferleri ”, taraflar arasındaki sonu gelmez çatışmaların ve her istila edildiğinde sivillerin büyük zararlar gördüğü kentlerin öyküsüdür bir yönü ile. “ Frenk taifesi, Hicretin 492.yılıının 22 Şaban ayına gelen Cuma günü (15 Temmuz 1092), kırk günlük bir kuşatmadan sonra kutsal kenti ele geçirmiştir. Kentten sürülenler,bundan her söz ettiklerinde hala titremekte ve sokaklara yalınkılıç dağılarak,erkekleri,kadınları ve çocukları boğazlayan,evleri yağmalayan,camileri talan eden bu zırhlı sarışın savaşçılar sanki hala gözlerinin önündeymişçesine, bakışları sabitleşmektedir. Katliam iki gün sonra bittiğinde, kent surlarının içinde tek bir Müslüman bile kalmamıştır.Bunlardan birkaçı,saldırganların yerle bir ettikleri kapılardan dışarı süzölmek için karışıklıktan yararlanmıştır.Başka binlercesi ise, evlerinin önünde veya camilerin yakınında, kan göllerinin içinde cansız yatmaktadır.Bunların arasında çok sayıda imam,ulema ve bu kutsal yerlerde sofuca bir inziva hayatı yaşamak üzere ölkelerinden ayrılarak buraya gelmiş olan mutasavvıf dervişler vardır.”²⁶

Bu dönemler , kilise tarafından belirlenen amaçlar doğrultusunda ve çoğu kez de “Tanrı adına” yapılan kıyımlarla ünlüdür. Avrupa’da bilinen ilk “soykırım” da yine bu gerekçe ile yapılan “Albigen Haçlı Saldırısı”dır. İnsanların dini sebepler öne sürölerek masum insanların toplu halde öldürölmesi, modern çağlarda da çoğu kez terörist örgütler tarafından kullanılan argümandır ve bunun bize gösterdiği de, “terörizm” kavramının tarihin imbiğinden geçerek oluşturulan bir “insan davranışı” türü olduğudur. “1209’ da Kuzey Avrupa’dan 30.000 kişilik şövalyeler ve yaya askerlerden oluşan ordu kasırğa gibi güneye, şimdiki Güney Fransa olarak bilinen Pirene’lerin kuzey güney eteklerine indiler. Yapılan savaşta bütün topraklar dağıtıldı,ekinler yok edildi, kasaba ve şehirler yerle bir edildi, tüm ahali kılıçtan geçirildi. Bu imha hareketinin hacmi o kadar büyük, o kadar dehşetliydi ki, bu olay modern Avrupa tarihinde ilk “jenoside” (soykırım) olarak bilinir. Mesela yalnızca Beziers Kasabasında 15.000 kadın,erkek ve çocuk katledildi.Bunların

²⁶ Maalouf, A., Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri, İstanbul, 1998, s.12 .

çoğu kilisede katledildi. Bir görevli papanın temsilcisine, inananlarla sapkınların nasıl belirlendiğini sorduğunda; cevap ‘öldürün hepsini, Tanrı kendinden yana olanları taniyacaktır’ olmuştur. Bu alıntı çok yaygın olmasına rağmen doğru olmayabilir. Bununla beraber, bu alıntılar fanatik gayretkeşliği ve yapılan gaddarlığın, zulümlerin derecesini belirtir.Papa’ nın aynı temsilcisi Roma’da oturan III.İnnocent’ e gururla yazdığı mektupta şöyle diyordu: ‘Ne yaş ne cinsiyet ne de statü farkına bakılmaksızın herkes öldürüldü’. Beziers’den sonra tüm Languedoc bölgesi işgal edildi.Perpignan, Narbonne,Carcossonne,Toulouse düştü.İşgalciler geçtikleri yerlerde ölüm,kan bıraktı.Yaklaşık kırk yıl süren bu savaşlar Albigen saldırısı olarak bilinir.Kelimenin tam anlamıyla bir saldırı idi.Bu terim Papa’nın kendisi tarafından konulmuştu. Saldırıya katılanların, Filistin’ e saldıran Haçlılar gibi urbalarında haç işareti vardı. Saldırıya katılanlar için ödüller, motivasyonlar, Filistin’de Mukaddes Topraklardaki seferlere katılanlara olduğu gibi ödüller vadedilmekteydi. Bunlar, günahlardan arınmaya, yaptıkları bu kutsal görevin günahlarına kefaret olacağı, cennet vaadi ve tabi ki çapuldan elde edilecek ganimet idi.Üstelik, bu saldırıda bir kişi denizi geçmemek zorunda idi.”²⁷

Günümüzde yaşanan terör eylemlerini ve bunları düzenleyen terör örgütlerini anlamlandırmak için geçmişte yaşanan olayların da değerlendirilmesinde fayda vardır. Sebep her ne olursa olsun, tarihte terör ve şiddet travmasına maruz kalan toplumların iklimi, terör örgütleri için son derece elverişli olmaktadır. Tıpkı şiddet ile büyüyen çocukların ileride başkalarına şiddet uygulaması gibi, travma yaşayan toplumlar da kendilerinin maruz kaldıkları aynı travmatik olayları başka toplumlar üzerinde uygulamaya çalışmaktadır. 20.Yüzyılın en büyük soykırımına maruz kalan Yahudiler’in bugün gelinen noktada Filistinli Araplara karşı uyguladıkları ölçsüz şiddet başka nasıl açıklanabilir? İnsanın doğasında var olan şiddet kullanma dürtüsü, bu tip travmalar ile daha da güçlenmekte ve buna maruz kalan toplumlar da kendi düşmanlarına karşı aynı yöntemleri kullanmaktadırlar. Şiddet içgüdüsel ama aynı zamanda öğrenilen ve yöntem olarak geliştirilen bir davranış tarzıdır.Bu kısır bir döngüdür. Kendilerine haksızlık yapıldığına inandırılan toplumlar içindeki radikal unsurlar kolaylıkla terörize edilebilmekte ve terör örgütlerine hayat verebilmektedir. Yapılan eylemler ise çoğunlukla karşı güç tarafından sert önlemler ile bastırılmak istendiğinden, bu önlemler de yeni travmalar yaratmaktadır.

²⁷ Baigent, M., Leigh,R., Lincoln, H.; Tapınak Şövalyeleri, İstanbul, 2004, s.41.

Eski çağlar olarak adlandırdığımız dönemde yaşanan büyük savaşlar ama daha çok siviller üzerinde uygulanan şiddet hareketleri, toplumların hafızasında iz bırakmış ve aynı coğrafyada yaşayan hatta aynı ırka mensup insanları dahi birbiri ile düşman edebilmiştir. Çoğunlukla din ya da mezhep kavgaları şeklinde başlayan bu mücadeleler, bugün dahi, uluslar arası alanda teröre karşı bir konsensus oluşturulmasının en önemli engellerinden biri olarak karşımızda durmaktadır. Günümüzde, kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler sebebi ile dünyanın global bir köy olduğunu varsayan görüşlere karşın, dünyayı hala farklı ırk ve medeniyetlerin çatıştığı bir coğrafya olarak değerlendiren görüşler, gelişmeleri izlediğimizde her geçen gün biraz daha haklı çıkmaktadır.

Günümüzün asimetrik savaş yöntemi olan ve çoğu devletçe rakipleri yıpratmak amacı ile kullanılan “terör” ve “terörizm” olgularının düzenleyicisi olan terör örgütleri, geçmişte yaşanan çekişmeleri, bugünün çıkar çatışmaları için sebep olarak göstermekte ve bu yolla taraftar bulmaktadır. Global terörün en meşhur terör organizasyonu olan ElKaide, sürekli olarak “haçlı” zihniyetinden bahis ederek bundan yüzlerce yıl önce yaşanan olayları canlı tutmak ve aslında değişen birşey olmadığını hitap ettiği kitleye göstererek, kutsal savaşında destek bulmak istemektedir. İnsanları sonunda muhakkak “ölüm” olan bir hareketin içine almak, kuşkusuz çok etkileyici gerekçeleri ve motivasyonları kullanmayı gerektirmektedir. Batı’nın hala Doğu’nun zenginliklerini yağmalamak ve kutsal toprakları Müslümanların elinden almak amacı ile savaştığını Müslüman toplumlara kabul ettirebilerseniz, kuşkusuz bu değerleri savunmak adına ölebilecek bireyler de bulursunuz. Öte yandan karşı cephe tarafından günümüzde terörün, salt İslam orjinli bir yöntem olduğu yönünde bir inanç hakim kılınmaya çalışılmakla birlikte, öz varlıkları güçlü istilacılar tarafından tehdit edilen tüm toplumların, klasik savaş yöntemleri dışında, karşı koymak için bu tip yöntemlere başvurduklarını tarihte sık sık görürüz ve batı dünyası da bunun örnekleri ile doludur. İskoç’lar ve İrlandalı’lar İngilizler’ e karşı, Bask’lılar ise İspanyol’lara karşı bu yöntemler ile savaşmışlar ve halen de savaşmaktadırlar. Avrupa’ da yaşanan Nazi işgali sırasında kurulan “direniş örgütleri” bombalama, sabotaj ve suikast yöntemlerine başvurmuşlardır. Ancak bu hareketler, işgale karşı haklı bir direniş olarak algılanmış, direniş örgütü mensupları savaştan sonra kahraman ilan edilmiş ve birçok ülkede iş başına gelmiştir. Bundan yıllar sonra ABD ve müttefik güçlere karşı Irak’ta savaşanlar acaba nasıl anılacaktır? O halde terörle mücadele için öncelikle yapılması gereken, hangi hareketlerin “terörist” olduğu konusunda objektif ve genel geçer bir tanımlamaya ulaşmaya çalışmak en azından bu konudaki temel parametreleri belirlemektir.

2.2 Fransız İhtilali ve Sonrasında Terör : Modern Çağ Terörizmi

1789 Fransız ihtilali ve sonrasında gelişerek büyüyen siyasi şiddet hareketleri öncelikle monarşileri tasfiye edip, laik ulus devletler yaratmak amacı ile kullanılmış, bir sonraki aşamada ise toplumları ve devletleri dönüştürebilmek adına “anarşizm ” olarak yoluna devam etmiştir.19.yüzyılın sonlarına gelindiğinde ise anarşizm sahneden çekilerek, yerini kendisinden daha sığ ve görece olarak daha ideolojiler üstü olan “terörizm” kavramına bırakmıştır. Anarşizm, içinde barındırdığı şiddet öğelerine rağmen siyasi amaçları ve toplumsal kaygıları ile daha idealist bir felsefi yapılanma iken, terörizm çok daha pragmatist yaklaşımlarla var olan bir siyasi şiddet hareketidir. Anarşizm büyük başlıkta sol görüşlü diyebileceğimiz yaklaşık hepsi kapitalizm karşıtı insanlar tarafından yaratılan bir harekettir. Teörizm ise sağ ya da sol görüşlü, milliyetçi veya ırkçı, kimi zaman devlet yanlısı olduğunu söyleyen gruplar ile hatta bazen devletin bizatihi kendisi tarafından da çekinmeden kullanılabilen bir enstrüman olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bağlamda Fransız ihtilali, karşı devrimleri önlemek adına, “devlet terörü” kavramının icat edilip geniş halk kitlelerini kontrol edebilmek için “devrimciler” tarafından kullanıldığı bir dönemdir.1793-1799 yılları arasındaki “Konvansiyon Dönemi”,Robespierre ve Kamu Selameti Komitesi’nin, ihtilalin kendi evlatlarını yok ettiği, “yukarıdan terör” uygulamalarını sıkça uyguladıkları bir dönemdir.

Bu dönemde, devletin korunma refleksi ile muhaliflerine karşı, terör uygulaması başlatılmıştır. “Konvansiyon dönemi,her büyük devrimden sonra ortaya çıkabilen karşı devrim tehdidine yönelik önlemler paketinin prototipini de oluşturmuştur.Monarşilerle onların işbirlikçisi aristokrasi ve kilisenin hakimiyetini yıkarak ulus devletleri kurmaya çalışan devrimciler,özellikle de burjuva devrimcileri, iktidara gelirken çoğu kez terörizmden çok devrim taraftarlarının yarattığı kitlesel terörü kullanmışlardır ama iktidara gelir gelmez, karşı devrimi önleme amacıyla devleti teröre bulaştırmışlardır. Bu anlamda 1917 Devrimi’nden sonra komünistlerin Wrangel ordularınca gerçekleştirilmek istenen karşı devrimin simgesi Çar ailesine, aristokrasiye ve kiliseye karşı uyguladıkları önlemler de, İran Devrimi’nden sonra Humeyni ’nin Şah yanlılarına yönelik şiddet hareketleri de Konvansiyon dönemiyle önemli benzerlikler gösterir.”²⁸

²⁸ Türkiye Barolar Birliği,a.g.k., Ankara 2006, s.32.

Devrim sırasında başlayan bu uygulama, ilerleyen zamanlarda, devletin varlığına karşı tehdit olarak algıladığı kişi ya da gruplara karşı, “terör yöntemleri ” uygulamasını olağan hale getirmiş ve aradan geçen ikiyüz yılı aşkın süreye rağmen, devletlerin gerçekleştirdiği bu eylemler modern demokrasilerin en büyük sorunu haline gelmiştir. Halkın ve devletin yararına olduğu iddia edilen (aslında teorik olarak ikiside aynı şey değil midir? ne yazık ki her zaman değildir) bu eylemler, çoğunlukla yasa dışı yapılanmaları ve kirli ilişkileri de bir anlamda gözden uzak tutmakta sonuç olarak ise, çoğu zaman aşırı şiddet içeren yanlış uygulamalar bizzat teröristlerin işine yaramakta ve onlara propoganda malzemesi olmaktadır. Yargı sisteminin açıklarından ve demokrasi'nin getirdiği türlü özgürlüklerden yararlanan terörist grupların, terörle mücadele eden birimlerin planlaması doğrultusunda kendi yöntemleri ile ortadan kaldırılmaları ilk bakışta pratik bir çözüm olarak benimsense bile, uzun vadede yapısal sorunlar yaratır. Uygulanan aşırı şiddet ve örtülü kaynak kullanmanın getirdiği serbesiyet, bir süre sonra birimleri kendi içinde çatışmaya götürür ve devlet tarafından desteklenen ya da hoşgörü gösterilen örgütlenmelerce gerçekleştirilen eylemler kolayca kontrolden çıkar.

Dünyanın çeşitli bölgelerinde sık sık örneklerini gördüğümüz ve özellikle bir yönetim devrilip, yerine yenisinin kurulduğu zamanlarda rejim muhaliflerine karşı yapılan sert uygulamalar çoğu zaman paralellik gösterir.Bu konuda Bernard Lewis'in İran devrimi ile ilgili yaptığı saptama, konuyu açıklamaktadır. “İran'daki devrimci rejimin Avrupa'dan ödünç aldığı bir alan daha vardır.Sembollerinin Avrupalı'dan çok İslami olmasına karşın stil ve yöntemleri İslami olmaktan çok Avrupalı'dır.İdeolojik olarak düşman sayılan çok sayıda insanın acele yargılanıp idam edilmeleri; yüzbinlerce kadın ve erkeğin sürgüne gönderilmesi; özel mülkiyete büyük ölçüde el konulması;iktidarın pekiştirilmesi sırasındaki şiddet ve endoktrinasyon ve baskı,Hız .Muhammed ve Hz.Ali örneklerinden çok Robespierre ve Stalin örneklerine çok şey borçludur.Bu yöntemler İslami değil tam anlamıyla devrimci yöntemlerdir.”²⁹

Sonuç olarak, yukarıda arz edildiği üzere daha ziyade korku, korkutmak ve keza korkutucu haber,korku uyandırıcı şeyi ifade eden terör kelimesi ile Latince Yunanca olan“ ismus” “izm” son ekinin bir araya getirilmesiyle kelime,Fransız ihtilalinden önce mevcut olmayan bir anlam kazanmıştır.Sistematik olarak uygulanan terör eylemleri ile kitle

²⁹ Lewis,B., Ortadoğu, İstanbul,1999, s.296 .

üzerinde korku uyandırılması ve istenilen hedefin elde edilmesi bir yönetim biçimi haline gelmiştir.

Aydınlanma çağı “terör” ile başlamış ve laisizm adına Papa ve Kral’ a karşı başkaldırıda kullanılmıştır. Bu bağlamda aydınlanma çağı, varolan düzenin yıkılıp yeni bir düzenin kurulması ve iktidarın sınıfsal olarak el değiştirmesi idi. Özellikle tüm erkeklerde var olan “otoriter alfa erkeğine başkaldırma içgüdüğü” (filogenetik) sayesinde devlete (otorite,baba) başkaldıranlar şöyle düşündüler; aslında babamı öldürüyorum (o halde herkesi öldürebilirim) ve bütün günahları işleyebilirim (sonunda kendimi dahi öldürebilirim)

Aydınlanma çağında birkaç insanın bir araya gelerek oluşturduğu “terör” örgütlenmeleri, otoriteye başkaldırmanın ve ölümü göze almanın diğer insanlar üzerinde uyandırdığı korku, şaşkınlık ve bazen de hayranlık sebebi ile normalde hayal dahi edemeyecekleri eylemleri gerçekleştirmelerine yardımcı olmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasında önemli olan bir diğer etken de, dünyadaki kaynakların yeniden paylaşımına tabi tutulduğu ve ulus devletlerin ya da imparatorlukların birbirleri ile savaştığı bu dönemde, kaotik toplumsal yapı ve paylaşım savaşının getirdiği ekonomik sorunlar sebebi ile ortamın ikliminin teröre çok müsait olmasıdır. Kurulan ulus devletlerde hakim sınıf olarak beliren kapitalistler, daha çok kazanmak için bitmek bilmeyen bir hırsla toplumu sömürmekte ve sömürgelerdeki doğal kaynakların paylaşımı için kendi devletlerini savaşa özendirilmektedir. Daha önceden toprağa bağlı olarak yaşayan ve karınlarını bir şekilde doyuran insanlar artık fabrikalarda çalışmakta veya askere alınmaktadır. Bu dönemde savaş, profesyonel elitlerin emrinde “halkın” kullanıldığı ve büyük kırımların olağan sayıldığı bir güç oyunudur. (Belki de bu savaşın doğasında vardır ve hiç değişmemiştir) Yoksulluk ve savaş halkta bıtkınlık yaratmış ve “aydınlanma çağı”nın bazılarının hayatını fazlaca aydınlatığı, ancak geniş kitlenin hayatının kararmaya başladığı görülmüştür. Kral,Papa, Kapitalist arasında geçen kavgalar en çok zararı halka vermiş ve bu duruma bir son vermek gerektiğini düşünen ve söyleyen insanlar dikkatle dinlenmeye başlamıştır.Ancak halkın yararına yapılacak devrimler için de, otoriteye karşı terörist yöntemler uygulamaktan başka bir çare yoktur. Kimse doymadan yemek masasından kalkmak istemez ve kapitalizm bir hayli iştahlıdır. O halde var olan otoriteye ve onun destekleyicilerine karşı eylemlerin başlatılma zamanı gelmiştir. Yani devrimci terör çağı başlamaktadır.

2.2.1 Devrimci Terör

Aydınlanma çağı sonrasında Avrupa’da yaşanan toplumsal ve ekonomik gelişmeler, göç ve sosyal hareketlilik yaratarak yeni bir sınıfın doğuşunu da hazırlamıştır. Güçlü ulus devletler ve milliyetçilik yanında sosyalist olarak tanımlanan düşünce akımları da oluşmuştur. Toprağa veya bir soyluya bağlı olarak kırsal alanda yaşayan insanların önemli bir kısmı büyük şehirlere göç ederek fabrikalarda çalışmaya başlamıştır. Ancak sanayi üretiminin temelini teşkil eden emeğin sahibi olan ve işçi olarak fabrikalarda çalışan insanlar son derece zor koşullarda ve yoksulluk içerisinde yaşamaktadır. Makineleşme ve seri üretim sanayi devrimine ivme kazandırırken, huzursuz ve sisteme öfkeli insanlardan oluşan “işçi sınıfı” doğmakta ve bilinçlenmektedir. İşçi sınıfı ve kapital arasındaki mücadele bu döneme damgasını vurmaya hazırlanmaktadır. Aynı zamanda tarımsal üretim ve el sanatlarındaki denge de bozulduğundan, sistemden şikayetçi olanlar yalnızca işçiler de değildir. Bir yandan gelir dağılımındaki adaletsizlik büyürken, diğer yandan gelişimlerini tamamlayarak ortaya çıkan ulus devletler, emperyalist kaygılar ile sömürgeleştirme faaliyetlerine hız vermekte ve bu bağlamda daha büyük ve modern ordular kurmaktadır. Bu modern askeri güç, bir yandan emperyalist paylaşım savaşlarında, diğer yandan da gerektiğinde otoriteye karşı yükselen toplumsal muhalefeti baskılamakta kullanılacaktır. Emperyalist Avrupa kendi coğrafyası dışındaki paylaşımı tamamlamak isterken, yeniden tartışılır hale gelen devletin işlevi ve ekonomik paylaşım konularında kendi içinde çatışmalara sahne olmaktadır.

Bu arada muhalif sosyalist fikirler yanında, daha marjinal olan bir düşünce akımı ortaya çıkarak, sosyalist hareketi eleştirmek yanında, kurulan ve kurulacak çeşitli sol terör örgütlerine de düşünsel alt yapı oluşturmuştur. Bu düşünce akımı terörizm ile sıkça olarak karıştırılan “anarşizm”dir. Anarşizmin, terörizmle olan bağlantısı sebebi ile kalın çizgiler ile bu düşünce akımına değinmekte fayda vardır. Öncelikle tanımlama ve anarşizm ile terörizmin temel farklılıkları konusunda terör uzmanı Ercan Çitlioğlu’nun satırlarını aktarmak yararlı olacaktır. “ Anarşi: Siyasi otorite yokluğundan, yasaların yetersizliğinden kaynaklanan kargaşa ve düzensizlik durumu, kuralsızlık, ilkesizlik veya ilkelere uyulmaması nedeniyle herhangi bir alanda ortaya çıkan karışıklık, düzensizlik .. Anarşik: Anarşi niteliği taşıyan,anarşi doğuran veya anarşiye ortam ve zemin hazırlayan .. Anarşist: Anarşizmi savunan,destekleyen,onun için mücadele eden kişi,anarşik olayların içinde yer alan, var olan siyasi otoriteyi yıkmak için anarşi yaratan kişi,anarşizmle ilgili,anarşizme

özgü olan,anarşizmden kaynaklanan..Anarşizm:Devletin ortadan kaldırılmasını ve bireyin her türlü baskıdan kurtarılmasını savunan siyasi öğretisi....Ne var ki, anarşizmle terörizmin içiçe geçmiş bu görüntüsü ve amaç için araç temelindeki birlikteliğine karşın aralarındaki ayrılıklar son derece açık olmalıdır. Terörün; her türlü kurulu otoriteyi reddeden ve devletleri,özgürlüklerin önündeki en büyük engel olarak görerek mutlaka yıkılmaları gerektiğini savunan, mutlak özgürlüğe inanan ya da mutlak özgürlüğü gereğinde şiddet yolu ile arayan bir amaç ve felsefesi yoktur. Anarşizm; teori ve felsefe olarak daha çok sol içerikli, bireylerin özgürlüklerinin kullanımında sistemlerin koyduğu kısıtları kaldırmaya yönelik, toplumsal bir modeli olan ve bu modelde, ortak üretim ve paylaşımı öne çıkaran (SSCB'deki kolhoz ve İsrail'deki kibutz uygulamalarının bir benzeri) bir yaşam biçimi olarak ortaya konulurken, terör ve terörizmin ne bu tür bir amacı ne de varmayı düşündüğü nihai bir toplumsal modeli vardır. Kaldı ki anarşizmin; felsefesindeki sol içeriği Karl Marks'la rekabet ve çekişmeleri anımsandığında, bugün terörizmin yalnızca sol değil aşırı sağ,etnik milliyetçi,radikal dinci temellere dayalı görüntüleri de, bu iki olgunun yüzeydeki benzerliklerine karşın temeldeki ayrılıklarının en belirgin örnekleri olmalıdır.”

30

Aslında devlet ve siyasi otorite, tarihin her döneminde insanlar üzerinde çokça tatsız bir etki bırakmış ve demokrasilerde onu temsil edenler dahi, çoğu kez özellikle bürokratik uygulamalar sebebi ile ondan şikayet etmişlerdir.Ancak insanları, en saf anlamı ile, diğer insanların bireysel ya da örgütlü saldırılarından koruması için ihtiyaç duyulan devlet, doğasında “başkasının olana el uzatma” olan insan türü var olduğu müddetçe gerekli olacaktır. Bu bağlamda vergisini öderken, bürokratik işlemler sırasında ya da trafik kontrolleri esnasında herkes biraz anarşisttir ama bir kişiliğe bir saldırı veya doğal afet ya da kaza vs bir zor durum anında herkes yardımı yine devletten bekler. Bu bağlamda, bizi yaşadığımız evlerimizde kötülüklerden çelik kapılarımız,kişisel ya da özel güvenlik önlemlerimiz değil, devletin iradesini yansıtan kanunların yarattığı cezalandırılma korkusu ve bu kanunları uygulayan polis korur. Ama yine de tarihin her döneminde bazı düşünce akımları insanların devlet olmasa daha rahat olacaklarını iddia etmişler ve bu görüşlerine taraftar bulmakta da hiç zorlanmamışlardır. İnsan doğası gereği itaatkar değildir ve belirli bir güce itaat etmesi için hiç değilse bazı ön şartlarının yerine getirilmesini ister. (İnancına, toplumsal değerlerine uygun, temel ihtiyaçlarını karşılayabildiği ve kendisini güvende

³⁰ Çitlioğlu, Ercan; Gri Tehdit Terörizm, Ankara 2005, s.113.

hissettiği bir yönetim). İşte bu ön şartların kısmen ortadan kalktığı anlarda, insanları anarşizme yönlendirmek çok daha kolay olmuştur.

Anarşizm dendiğinde akla gelen birkaç isimden biri olan Pierre Joseph Proudhon (1809-1865) ‘XIX.Yüzyılda Genel Devrim Anlayışı’ adlı eserinde teorinin açıklamasını yapmış ve temel ilkelerini şöyle belirtmişti. “...Yönetilmek; ne bunu yapacak hakka ne bilgeliğe ne de erdeme sahip yaratıklar tarafından gözaltında tutulmak, casus gibi izlenmek, idare edilmek, yasalara bağımlı kılınmak, sayılmak, kaydedilmek, fikir aşılınmak, vaaz verilmek, denetlenmek, hesaplanmak, değer biçilmek, sansür edilmek ve emredilmektir. Yönetilmek; her türlü işlemle, her türlü hareketle not edilmek, kayda geçirilmek, sıraya alınmak, değeri belirlenmek, lisans verilmek, yetki verilmek, nasihat edilmek, yasak koyulmak, eformdan geçirilmek, üzeltmek ve cezalandırılmaktır. Yönetilmek; kamu yararı gerekçesiyle ve genel çıkarlar adına yükümlülüğe bağlanmak, yetiştirilmek, soyulmak, sömürülmek, tekellere bağımlı kılınmak, zorbalığa maruz kalmak, köşeye sıkıştırılmak, gizemlerle büyülenmek ve yağmalanmaktır. En ufak bir direniş ya da yakınma sözcüğü karşısında baskıya uğramak, ceza görmek, aşağılanmak, taciz edilmek, takip edilmek, istismara uğramak, sopayla dövülmek, silahsız bırakılmak, hapse atılmak, yargılanmak, mahkum edilmek, kurşuna dizilmek, sürgüne gönderilmek, feda edilmek, satılmak, ihanete uğramaktır; alay edilmek, gülünç duruma düşürülmek, öfkelenendirilmek, onursuz bırakılmaktır. Devlet budur, onun adaleti budur, onun ahlakı budur.”³¹

Yapılan bu agresif tanımlama ve bu tanımlamanın doğruluğuna inanan insanlar, gerek o dönemde ve gerekse günümüzde, bunca kötülüğün kaynağı olarak gördükleri devlet aygıtını ortadan kaldırmak için her türlü şiddet eylemine başvurmayı mübah görmüşlerdir. Oysa gerek tarihsel süreçte ve gerekse bugün yapılacak objektif bir değerlendirmede görülür ki; herhangi bir düşünce akımının “mutlak doğru” olarak kabul edilmesi bilimsel açıdan mümkün değildir. Bu itibarla, devlet kavramına getirdiği eleştirilerin bazılarında haklı olsa bile, anarşizmin “mutlak doğru” olarak kabul edilmesi, normal ve sağlıklı düşünen insanlar için mümkün değildir. Ancak çeşitli nedenlerle (eğitimsizlik, çeşitli travmalar, yoksulluk vs) kendi iç dengesini yitiren ve normal ve sağlıklı düşünemeyen insanlar, kendilerine uygulanan yoğun propogandanın da etkisi ile,

³¹ Çitlioğlu, Ercan; Gri Tehdit Terörizm, Ankara 2005, s.113.

geçmişte olduğu gibi bugün de anarşist görüşlerin hazırladığı doktriner altyapı ile harekete geçerek, devleti ortadan kaldırmak için terörist yöntemlere başvurmaktadırlar.

Anarşizm akımının diğer önemli temsilcisi olan Mihail Aleksandroviç Bakunin (1814-1876) ise, Rusya'da I.Nikola döneminde var olan baskıcı ancak bir o kadar da farklı düşüncelerin tartışıldığı tuhaf bir ortamda yetişmiş ve fikirlerini geliştirmiştir. O da dönemin karakteristik bir özelliği sebebi ile asil bir aileye mensuptur çünkü Rusya' da 1860 yıllarına dek yetişen muhalif ve devrimcilerin tamamına yakını asildir.Otokrasi ile yönetilen dönemin Rusya'sında bireysel güvenceler mevcut değildi ve hüküm süren sosyal ve ekonomik geri kalmışlık sadece asillerin Batı tarzı eğitim almasına imkan veriyordu. Batı ile etkileşime giren kişiler de, siyasi yapıyı ideolojik olarak eleştirmeye ve daha adil bir düzenin gerekliliğini dile getirmeye başladılar. Bakunin de hayatı süresince anarşist fikirlerini geliştirdi ve Avrupanın çeşitli ülkelerinde inançları uğruna siyasi faaliyetlerde bulundu. Elbette bu faaliyetleri sebebi ile görüşlerinden rahatsız olan devletler ve kendi ülkesi Rusya'da yargılandı ve çeşitli cezalara çarptırıldı. İlerlemiş yaşlarında terörist Neçayev ile ilişkisi onu daha da radikal hale getirdi.Bugün dahi popüler olan “Devrimci'nin El Kitabı”nın yazılmasında Neçayev 'e yardım etti.Ancak daha sonra Neçayev'in devrimci ahlak alt yapısına sahip olmadığı anlaşıldı. Bakunin, fikirlerinin pek uyuşmadığı Karl Marks tarafından 1872 yılında Enternasyonal'den azledildi. Felsefesinin kökenlerinde derin bir şekilde Hegel etkisi görülen düşünür, kişilik olarak da tutarsızlıklara sahipti.Teorik olarak devlete karşı “yıkıcı” lığı savunurken, kendi hayatında ve ilişkilerinde yumuşak başlı ve şiddet karşıtı davranışlar sergiliyordu.Halkın özgürlüğüne inanmasına rağmen, devrimci bir diktatörlük fikrinin cazibesine de her zaman kendisini kaptırmıştı.En önemli eserlerinden biri olan Devlet ve Anarşi adlı eserinde ;Alman İmparatorluğu'nun yükselişini ve bu sebeple uğradığı hayal kırıklığını, Marksizme olan eleştirilerini ve anarşist görüşlerini yansıtmıştır. Devrimci ve sosyalist geleneğe bağlı Fransa'nın çökerek devletçi görüşlerin ağır bastığı Almanya'nın Avrupa'da söz sahibi olması onu endişelendiriyordu. AntiAlman ve antiSemitist yaklaşımları da vardı ve Yahudi olan Marks ile aralarında var olan bir sorun da buydu.Ayrıca Marks'ın proleteryanın siyasi hayata katılımı ve sınıf mücadelesi sonunda egemenliğini sağlaması yönündeki görüşlerine de katılmıyordu. Anarşistler “burjuva politikası” na katılımın yozlaşma getireceğini ve politik bağımsızlığı tehlikeye sokacağını savunuyorlardı.Bakunin Marksistlere yönelik eleştirisinde, izledikleri politik yolun sonucunda ya parlamenter sistem içinde yer alacaklarını ya da eğer iktidara gelirler ise, kitle üzerinde yeni bir egemen sınıf

yaratacaklarını söylüyordu. Bu kehanet, Batı Avrupa Sosyal Demokrat hareketi ve Ekim devrimi sonrasındaki LeninStalin çizgisini şaşkıncu bir doğrulukla haber vermekte idi. Bakunin Marksistlerin iktidara geldiğinde kapitalistlerin yerine geçeceklerini ve işçiler için fazla bir şeyin değişmeyeceğini söylemekte idi. Oysa ona göre ideal topluma ulaşmak için, insanlarda var olan doğal eğilimlerin ve enerjinin önündeki engelleri kaldırmak yeterli olurdu. Bu engellerin en başta geleni olması sebebi ile devletin ve ona bağlı olan tüm kurumların da ortadan kaldırılması gerekiyordu. Söz konusu olan sosyal devrimi gerçekleştirecek en önemli güç ise; toplumun en yoksul kesimini temsil eden yarı şehirli işçiler,zanaatkarlar ve köylülerdi. Bakunin bu noktada şehirlerde bulunan ve sınıf bilinci gelişmiş olan proleter kesime güvenen Marks'tan farklılaşmakta idi.Öte yandan, burjuva kökenlerine karşı çıkan eğitilmiş bireyler de rolleri sınırlı olmak üzere kitlenin harekete geçmesi için gerekli olan çalışmaları yapabilirlerdi. Ancak realitede bu bireylerin kendilerini teorik ve örgütsel görev ile sınırlamak yerine, bilinçlendirdikleri aynı kitleye daha sonra tahakküm etmeye kalkması kaçınılmazdı ve bu husus Bakunin tarafından görülmemişti. Buna rağmen yaptığı doğru tespitler ve devrim teorisi ile önemli devrimlere öncülük etti. Bakunin yukarıda özetlemeye çalıştığımız düşüncelerinin çoğunu “Devlet ve Anarşi ” adlı kitabında dile getirmişti. “ Alman İmparatorluğu'nun ve fetih ve tahakküm tutkusuna kapılmış (devleti yönetmek adına) olan Alman halkının temsil ettiği güçlü gericilik bir yanda, ulusların,bütün ülkelerdeki milyonlarca emekçinin kurtuluşunun biricik savunucusu sosyal devrim diğer yanda; şu anda durum bu. Sosyal devrim şimdilik sadece Avrupa'nın güneyinde,İtalya,İspanya ve Fransa'da sağlam bir güce sahip.Fakat umudumuz yakın bir zamanda kuzey batı Avrupa uluslarının da (Belçika, Hollanda, bilhassa İngiltere ve nihayet bütün Slav ulusları) bu bayrak altında toplanacakları yönündedir. PanAlman bayrağında şunlar yazıyor: Ne pahasına olursa olsun devleti kuru ve güçlendir. Sosyal devrimin bayrağında,bizim bayrağımızdaysa ateşten ve kandan harflerle şunlar kazılıdır. Bütün devletleri yerle bir et,burjuva uygarlığını yık,özgür birlikler yoluyla ağıdan yukarıya özgürce örgütlen, zincirlerini kıran emekçi kalabalıklarını, özgürleşen insanlığın tümünü örgütle,bütün insanlık için yepyeni bir dünya yarat.”³²

Anarşizm akımının Rusya'daki bir diğer temsilcisi ise Pyotr Alekseyeviç Kropotkin (1842-1921) dir. Kropotkin siyasal ve toplumsal kötülüklerin kaynağı olarak devleti göstermektedir. Bu bağlamda monarşik veya burjuva devlet aygıtı arasında bir fark bulunmamaktadır. Ayrıca devrim için devletten yararlanılamaz. Marksistler için toplumsal

³² Bakunin, M., Devlet ve Anarşi, Ankara, 1998, s.313.

dönüşümün gerçekleştirilmesi için gerekli olan devlet, Kropotkin' e göre doğası gereği tutucudur ve toplumsal devrim ile bağdaşmaz. İnsanın özünde bulunan ahlaki temelin yeni toplumun inşası için önemli bir güç olduğuna inanan düşünür, insanlarda bulunan bu doğal gücün ahlak duygusuna ve toplumsal yaşama ahlaki ve dini kurallardan çok daha fazla destek verdiği inanıyordu. Kropotkin kendi düşüncelerine karşı olsa da, ortak düşmana karşı mücadele verdiği düşündüğü “Narodnaya Volya” hareketini çarlık rejimine karşı desteklemiştir. Ayrıca ideolojik olarak Marksizme karşı olmasına rağmen, Bakunin'in yaptığı gibi onunla açıkça savaşmamış ve hizip yaratmamaya çalışmıştır. Ekim Devrimi öncesinde birleşen işçilerin inancını, daha yüksek bir ideal olan anarşizm'den söz ederek sarsmaktan kaçınmıştır.

Kropotkin insanların devlet olmaksızın da yaşamını sürdürebileceği konusundaki fikrinde ısrarcıdır ve bunun olması için öncelikle düşünce sistemimizin farklılaşması gerektiği belirtmektedir. “ Bugün artık şöyle bir toplum düşünebilme durumundayız: Bireyin elini kolunu bağlayan yasalar yok, dolayısıyla yasalara göre değil, alışkanlıklarına göre hareket ediyor birey; toplum içinde herkesin yaşamış olduğu; ihtiyaçların giderilmesi, başkalarıyla işbirliği, yardımlaşma içinde olmak ve başka insanlara kayıtsız olmamak, onları sevmek gibi davranışlarla edindiği toplumsal alışkanlıklarına göre hareket ediyor .Devletsiz bir toplum düşüncesi, kuşkusuz özel sermayenin olmadığı bir ekonomik yapı kadar tepki çekecek bir düşüncedir. Bizler, insanların kendi aralarındaki ilişkilerinde Tanrı rolü oynayan devlete ilişkin bir yığın kör inançlar içinde yetiştik. Okullarımızda Roma tarihi olarak belletilen Roma söylencelerinden tutun da, Roma hukuku adıyla okutulan Justinyen'in Bizans yasalarına dek, üniversitelerimizde okutulan “hukuk” üzerine akla gelebilecek her türlü bilimi de bunlara katın bunların hepsi ve genel olarak tüm eğitim sistemimiz,bize her yerde hazır ve her şeye kadir bir devlet fikrini aşlamaya çalışırlar Bu önyargıyı desteklemek üzere, okullarda ders konusu olarak okutulan koca koca felsefe sistemleri oluşturuldu. Aynı amaçla değişik hukuk kuramları yaratıldı.Siyaset denilen şey bütünüyle bu ilke üzerine bina edildi ve hangi partiden olursa olsun her siyasetçi halka şu sözlerle seslendi: Bize iktidarı verin, sizi dertlerinizden kurtaralım, bizim bunu yapacak olanaklarımız var. Beşikten mezara kadar bütün davranışlarımızı, devletin, hükmetin gücüne boyun eğme ilkesi yön veriyor. Toplumbilim ya da hukukla ilgili herhangi bir kitabı açtığınızda, hükümetin, onun örgütleri ve eylemlerinin son derece önemli bir yer kapladığını göreceksiniz,öylesine ki, bu kitapları okuyan öğrenciler yavaş yavaş, hükümet, devlet ve devlet adamları dışında dünyada hiçbir şeyin olmadığını

düşünmeye başlar. ”³³ Devletin birey üzerinde yarattığı baskıyı eleştiren bu görüş, üstün otorite olmaması durumunda, insan doğasında bulunan şiddet eğilimi sebebi ile “otoritesizlik” halinde bireysel özgürlüğün ortadan kalkacağı ihtimalini hesaplamamaktadır.

Yukarıda örnekleri verilen bu fikri akımlar, sanayi toplumuna geçişin tamamlanmadığı Rusya’ da geniş yankı bulmuştur.1800 yıllarında Rusya Batı Avrupa’ya nazaran az gelişmiş bir ülkeydi ve topraktan bağımsız bir burjuva sınıfı henüz oluşmamıştı. Öte yandan az önce belirtildiği gibi Avrupa’da gelişen fikri hareketler, ülkede yaşayan aydınların ilgisini çekiyor ve onlar da Rusya’nın sorunları üzerine düşünüp çözümler üretiyorlardı. Bunlardan çözümünü “eylem” de bulan bir grup aristokrat subay, 2000 kadar asker ile birlikte 14 Aralık 1825 tarihinde bir ayaklanma başlattılar. Aralık ayında olması sebebi ile “Dekabrist” olarak anılan bu hareket hızla bastırıldı. Ancak bu hareket Rusya’da devrim sürecinin başlangıcı oldu.

Toplumsal hareketlilik karşısında, baskı ve yıldırma politikası izleyen çarlık rejimi aldığı sert önlemlere rağmen, toplumsal muhalafet güçlenmeye ve örgütlenmeye başlamıştı. Muhalifler sürekli toplantılar ile mücadele yöntemlerini tartışıyor, yeni gruplar oluşuyor ve hatta bu gruplar kendi aralarında da çatışıyorlardı.1877 yılında, modern anlamda ilk gizli terör örgütü olarak kabul edilen ve Rusça ’da “Halkın Özgürlüğü” anlamına gelen “Narodnoya Volya” kuruldu. Örgüte katılanlar kendilerini “Narodovoltsiy” olarak adlandırdılar. Rejimi ihtilal yolu ile devirmeyi amaçlayan bu örgütte Anarşistler, Nihilistler ve Narodovolsty’ler bir araya gelmişlerdi. Çarlık rejimi doğal olarak buna seyirci kalmadı ve açılan davada yaklaşık 3800 kişi yargılandı. Ancak iktidar politik açıdan başarı sağlayamamıştı. Çünkü açılan dava bizzat hareketin propogandasına dönüşmüştü. “24 Ocak 1878’ de 193’ler davasından bir gün sonra Petersburg Emniyet Müdürü Trepov ’un kabul gününe giren Vera Zasuliç adlı devrimci ateş ederek onu ağır yaralıyor ve bunu öğrenci Bogolyupov’a yapılan işkencelerin intikamını almak için yaptığını söylüyordu.Adliye Sarayının önü büyük gösterilere sahne oluyor,mahkemede olay, zedelenmiş insan onurunun övgüye değer bir protestosu,olarak nitelenerek,Zasuliç suçsuz bulunuyordu.Zasuliç’in sıkığı kurşun yeni bir dönemin,terör döneminin habercisi oluyordu.İlk terörist eylemleri motive eden iki neden vardı: Meşru müdafaa ve intikam”³⁴

³³ Alekseyeviç, K., P., Ekmeğin Fethi, Ankara, 1999, s.70.

³⁴ Savinkov, B., Bir Teröristin Anıları, İstanbul, 1995, s. 5.

Rusya’da yayılan bu terör dalgası sonucunda, Çar II.Aleksandr St.Petersburg ’da Narodnoya Volya militanlarının bombalı bir saldırısı sonucu, 01 Mayıs 1881 tarihinde öldürüldü.Bu olay üzerine harekete geçen gizli polis örgütü “ Çeka” başlattığı bir operasyonla, Anarşist, Nihilist ve Narodnik ’lerin liderlerinin büyük bölümünü tutukladı ve örgütü dağıttı.Operasyondan kaçanlar ise kıta Avrupasına geçerek oralarda bu fikirlerin yayılmasını sağladılar. Yeni Çar III. Aleksandr ise eskisinden daha da baskıcı bir yol izlemiş ancak yükselen toplumsal muhalefet,sebebi ile yeni örgütlenmeler ortaya çıkmıştır.

“Narodnoya Volya” sonrasında 1900 yılında kurulan Sosyal Devrimci Parti ile rejime karşı daha organize bir terör hareketi başlatılmıştır. Sosyal Devrimciler rakipleri Marksist Sosyal Demokratlardan farklı olarak terör eylemlerini destekliyorlardı. Bu amaçla partinin bir uzantısı olarak kurulan “Savaş Örgütü” İçişleri Bakanı Plehve, Başbakan Stolypin,Moskova Genel Valisi Grandük Sege Aleksandrovich, gibi pek çok kişiye suikastlar düzenledi.Devam eden süreçte ise,ekonomik,politik ve tarihsel konjoktürün de yardımı ile çarlık rejimi Bolşevikler tarafından gerçekleştirilen “Ekim Devrimi ” sonucunda yıkıldı. Bu rejim değişikliğinden çıkarılacak olan ders ise; tarihsel,ekonomik ve politik şartlar oluştuğunda, başlangıçta marjinal olarak değerlendirilen ve gücü önemsiz olmayan örgütlenmelerin, çok güçlü sanılan devletleri dahi yıkıp amacına ulaşabileceğidir.Bunu sağlayan en önemli siyasi enstruman ise terördür. Terör iklimi hüküm sürmeye başladığında, terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen eylemler toplumu dehşete düşürmenin yanında, kendisine taraftar bulmakta ve toplumu istediği yöne doğru hareket ettirmektedir.

“Ekim Devrimi” sonrasında yükselen işçi hareketleri ve eylemlerin ardından (özellikle Fransa,Almanya ve İtalya’da) çıkan ve Avrupa kıtasında neredeyse arka arkaya yaşanan iki büyük savaş sürecinde terör örgütlerinin çok fazla ön planda olmadığını görüyoruz.Bu dönem daha çok Nazi’lere karşı işgal altındaki ülkelerin ulusal direniş hareketlerinin görüldüğü dönemdir.Ancak savaş sonrasında oluşan askeri ve ideolojik kamplaşma sonrasında yaşanan nükleer çılgınlık sırasında, birbiri ile konvansiyonel topyekün bir savaşı göze alamayan tarafların, bölgesel savaşlar veya kurdurup destekledikleri terör örgütleri vasıtası ile birbirlerinin güçlerini sınamalarına sık sık tanık rastlanmaktadır. Batıya göre nispeten otoriter olarak yönetilen doğu bloğu ülkelerinde, batı destekli bazı karşı istihbarat hareketleri olmakla birlikte, özellikle SSCB ve müttefikleri tarafından ideolojik ve teknik olarak desteklenen “antiemperyalist” terör

örgütleri, demokratik yönetim biçimi sebebi ile Avrupalı yönetimleri bir hayli zorlamış hatta Yunanistan ve Türkiye’de askeri darbeler olmasına yol açmıştır.Bu bağlamda, günümüzde “kontrgerilla” olarak adlandırılan yasadışıdevlet içi gruplaşmalar da, öncelikle bir sovyet işgaline karşı milis güçlerini harekete geçirmek amacı ile, NATO savunma konsepti çerçevesinde kurulmuş olmasına rağmen çoğunlukla bu terörist örgütlenmelere karşı tabi açıkça değil örtülü olarak görev yapmıştır.

Bu dönemin başında, Batı’nın Ortadoğu’ya savaş sonrası hazırladığı tatsız bir sürpriz olan bağımsız İsrail Devleti (İsrail terörist yöntemler ile kurulmuş olup,bu hususa “EtnikMilliyetçi Terör ” başlığında deyinilecektir) ’nin kurulmasından sonra bir mecburiyet olarak ortaya çıkan Filistin Kurtuluş Örgütü ve onun ekseninde yada muhalif olarak yeşeren diğer örgütler, düzenli savaş ile yok edemedikleri İsrail devletine karşı “terörist” yöntemler ile savaşmayı bir gereklilik saymışlardır.

Aslında FKÖ gerek uzun yıllar devam eden öyküsü,gerek yaşadığı iç çatışmalar ve bölünmeler sonucunda ortaya çıkardığı yeni örgütler ve gerekse karizmatik lideri Yaser Arafat sebebi ile kendi başına bir araştırma,hatta araştırmalar konusudur. Ancak kuruluşundan sonra özellikle Avrupa’da faaliyet gösteren tüm terör örgütlerinin ve ülkemizde faaliyet gösteren çoğu terör örgütünün de (DevSol, PKK, ASALA) militanlarının eğitimi için bir süreliğine başvurduğu bir “okul” haline gelen FKÖ’nün burada kısaca anılmasında fayda vardır.

Osmanlı Devleti’nin Birinci Dünya Savaşı sonrasında terk ettiği topraklar üzerinde, bağımsız ulus devlet yada devletler kurma hayali peşinde koşan ve bu nedenle de dramatik bir ihanetle din kardeşleri olan Türklere karşı emperyalist hıristiyanlar ile işbirliği yapan Araplar, yanıldıklarını çok acı ama geç olarak anladılar.İki dünya savaşında çoğunlukla İngiliz ve ABD’yi desteklemelerine rağmen vaad edilen hiçbir şeyi alamadıkları gibi, Orta Doğu masa başında hiçbir etnik ve coğrafi sınır gözetilmeden bölünmüş ve bu yetmezmiş gibi,tüm muhalafetlerine rağmen bağımsız İsrail devleti kurulmuştu. Orta Doğu’nun merkezine kurulan İsrail Devleti batı tarafından ekonomik ve politik olarak desteklendi, Araplar kendi içinde bölündü, İsrail karşıtı olanlar ise terörize oldular ve dünya kamuoyuna petrol zengini ve terörizmi destekleyen ilkel insanlar olarak tanıtıldılar. Oysa batı destekli ve gereğinde fiilen yardım edilen İsrail ordusuna karşı, konvansiyonel savaşta hiçbir şansları olmayan Araplar’ın, mücadele edebilecekleri tek yol belki de bu idi. Ama

çoğu zaman olduğu gibi, terörizm sivil kayıpları arttırdı, batı'dan tepki aldı ve beklenen desteği tam olarak sağlayamadı. Herkesin kendi çıkarına kullanmaya çalıştığı Filistin meselesi bugün dahi çözülemeyen bir “Arapsaçı” haline geldi. Kral Suud’un 1943 yılındaki kehaneti gerçekleşti. Kral Başkan Roosevelt’ e yazdığı mektubunda “Allah korusun, yahudiler arzularına nail olur ise, Filistin ebediyen karışıklıkların ve güçlüklerin kaynağı olacaktır” demişti.

Filistin Kurtuluş Örgütü, İsrail Devleti’nin kurulmasından sonra, topraklarından sürülen Filistinli mülteciler tarafından Kudüs’ün Arap kesiminde yapılan ilk kongre (Haziran 1964) sonrasında kuruldu. Filistin’in İngiliz mandası zamanındaki Filistin toprakları olduğunu kabul etti ve Arap birliği ile Filistin’in kurtuluşunu bir saydı. 1917 Balfour Deklarasyonu ile Filistin’in 1947 yılındaki taksimini rededetti.Örgüt Mısır’ın hakimiyeti altında idi ve merkezi de Kahire’de idi. Aynı zamanda ElFetih ile rekabet ediyordu.

ElFetih ise, kendilerini Filistin davasında yaşanan hezimet sonrasında liderliği eline alan bir kuşağın temsilcileri olarak gören bir kuşak tarafından kurulmuştu. Örgütün lideri Yaser Arafat 1929 doğumlu ve aslen Gazze ’li idi. Gerçek ismi Abdurrahman Abdulrauf Arafat elKudva elHüseyni idi. 1953 yılında Suveyş Kanalındaki İngiliz birlikleri ile çatışan öğrenciler arasında yer almış ve “Müslüman Kardeşler” örgütü ile bağlantıları olmuştur. Örgütün Mısır hükümeti tarafından 1957 yılında yasaklanması ile birlikte Arafat’da Mısır’dan kaçmak zorunda kalmıştır. Buna göre “Müslüman Kardeşler” (Şeyh Hasan ElBenna tarafından 1928 yılında kurulan İslami örgüt) tarafından eğitildiği konusunda görüşler olduğu gibi onun Fuad Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olan Hasan Doh ya da bir Alman subayı tarafından eğitildiği de söylenir.

“04 Ağustos 1929 günü Kahire’de doğan Yaser Arafat, 1952 yılında Filistinli Öğrenciler Derneği başkanlığına seçildi. Filistin Kurtuluş Örgütü’nde yer alan ilk birim olma özelliğine sahip ElFetih hücresi 1959 yılında Kuveyt’te kuruldu.Mühendislik tahsili gördüğü sırada bu örgütü kuran Yaser Arafat, El Fetih’i arkadaşı Halil El Vezir Ebu Cihat,Mossad ajanları ve İsrail komandoları tarafından 16 Nisan 1988 günü Tunus’daki evinde ailesiyle birlikte öldürüldü.’le birlikte geliştirdi. FKÖ, 1964 yılında Kudüs ’de toplanan Arap Zirve Konferansı’nı takip eden günlerde kuruldu. Örgüt kurucuları siyonist güçler ile emperyalist güçleri Filistin halkının düşmanı ilan etti. ElFetih ise Hareket

ElTahrir elWatani elFilistini adını oluşturan kelimelerin ilk harflerinin ters yazılmasıyla isimlendirilen gerilla örgütüdür.”³⁵

Aynı konudaki diğer bir kaynak’da benzer tespitler yer almaktadır. “Bazı kaynaklar, elFetih’in Yaser Arafat tarafından 1958 de Kuveyt’de kurulduğunu belirtirken, yine Batılı bazı kaynaklar da elFetih’in 1950 lerde Batı Almanyada Stuttgart Üniversitesinde okuyan Filistinli öğrenciler tarafından kurulduğunu ileri sürer. Bazı kaynaklara göre de elFetih, 1956 da Gazze’nin İsrail tarafından işgalinden sonra bazı Gazze ’li Filistinlilerin İsraille karşı nasıl mücadele edileceğine dair yaptıkları tartışmalar sırasında doğmuş ve daha sonra başkanlığına Yaser Arafat seçilmişti.”³⁶

Filistin sorunu, daha önce de belirttiğimiz gibi “Arap Birliği” rüyasını gerçekleştirmek isteyen her liderin çözmeyi kendisine vazife saydığı ama bir anlamda da kendi nüfuzunu göstermek için kullandığı bir mesele oldu. Bu bağlamda Nasır ve General Kasım meseleyi kendi lehine kullanmak isterken, Nasır’ a muhalif olan Suriye’deki Baas rejimi Arafat’ın Suriye topraklarında eğitim kampları kurmasına izin verdi. Ancak öte yandan Ürdün ile İsrail’in arasını açmak için de gerillaları bu ülke üzerinden İsrail’ e saldırttı. Bu arada 1965 Ağustosunda elAsifa (Fırtına) örgütü de kurulmuştu. İsrail Güvenlik Konseyine 16 Mayıs 1966 da Suriye’yi şikayet edip ilk kez “elfetih “ ve “elasifa” terör örgütlerinden bahis etti. Orta doğu kaynaklı terör dünyada duyulmuştu. Dünya medyasında yer alan haberler ile herkes “Filistinli teröristler ” kavramına aşina olmaya başladı.

Önceleri çok fazla desek görmeyen örgüt ve bağımsızlık hareketi, giriştiği silahlı eylemler ile adını duyurdu ve 1967 Arapİsrail savaşı sonrasında FKÖ’nün görüşleri Kahire kongresinde (1968) sertleşti. İsrailin varlığı reddedildi ve Filistin’in kurulması meşru savunma olarak tanımlandı. İsrail’in kurulması Birleşmiş Milletler Antlaşması’na aykırı idi. Bu kararlar sonrasında, Nasır’ın da desteklemesi ile Abu Ammar (Yaser Arafat) 1969 yılında FKÖ’nün lideri oldu. Otoriter liderlik yapısı ve hakkındaki çeşitli söylentiler sebebi ile eleştirilen Arafat, Filistin sorununu bir şekilde dünya gündemine getirmeyi ve gündemde tutmayı başardı.Ancak uzun yıllar süren mücadelesinin ardından birinci körfez savaşında kaybeden tarafı (Saddam Hüseyin) desteklediği için Arap ülkelerinden aldığı

³⁵ Demirel, E., Dünyada Terör, İstanbul, 2006, s.18.

³⁶ Armaoğlu, F., Filistin Meselesi ve Arapİsrail Savaşları, Ankara, 1989, s.221.

desteği büyük oranda yitirdi. Yine de Madrid konferansı sonrasında imzalanan Oslo anlaşmaları ile 01 Temmuz 1994 tarihinde Gazze' ye, özerklik verilen Bağımsız Filistin Devleti'nin başkanı olarak döndü. Ancak İsrail ile yürütölen barış görüşmeleri olumlu sonuç vermeyince daha radikal olan İslami Cihat ve Hamas eylemlerini arttırdı ve bu süreçte Ramallah karargahında bulunan Arafat hem örgüt içi muhalefete hem de İsrail tarafından uygulanan baskılara direndi. Uzun yıllardır hasta olan Arafat, Paris'te 11 Kasım 2004 tarihinde öldü ve Ramallah ' a gömüldü. Sonrasında ise Filistinli gruplar arasında iç çatışmalar alevlendi. FKÖ'ye Mahmut Abbas lider oldu. ElFetih'de Faruk Kaddumi yönetime geldi. Ancak yapılan ve umut bağlanan “demokratik” seçimlerden Hamas'ın birinci parti olarak çıkması sonrasında ABD ve İsrail Hamas'ı tanımadıklarını söylediler. İsrail saldırılarını yoğunlaştırdı ve Lübnan' a girdi. Ancak sivillere ve alt yapıya zarar verme dışında fazla bir başarı sağlayamadı. Filistin meselesi yine çözüme çok uzaktır. Halen de Lübnan'da Birleşmiş Milletler ' in kararı ile bir barış gücü bulunmaktadır.

Yukarıda anlatılan gelişmeler ve Ortadoğu' da yaşanan sürekli savaş ve karmaşadan doğan otorite boşluğu sonucunda Ortadoğu tüm terörist gruplar için bir teorik ve pratik eğitim sahasına dönüştü. Bu bağlamda, Avrupa merkezli bazı örgütlerin militanları da FKÖ kamplarında teorik ve pratik eğitim aldılar. Bunlar genellikle Avrupa'da 1950 sonrasındaki ideolojik hava ve gençlik akımlarına uygun olarak genellikle SSCB destekli kurulan ya da kurulduktan sonra desteğini alan çeşitli MarxsistLeninist ideolojik terör örgütleri idi. Kuruluş ve eğitim aşamasını takiben o dönemde çok moda olan suikast ve adamuçak kaçırma eylemleri yapıldı. Bu örgütlerden en çok bilinenlerinin isimlerini vermek gerekirse; Almanya'da “BaaderMeinhof” ve “RAF” (Kızıl Ordu Fraksiyonu) İtalya'da Kızıl Tugaylar, Yunanistan'da 17 Kasım, Kamboçya, Laos ve Vietnam'da POLPOT ve Kızıl Kmerler, Türkiye'de DevSol ve THKPCMLSPB, DHKPC ya da TİKKO, Aydınlık Yol sayılabilir. Bu örgütlerin kuruluş ve izledikleri eylem pratiği bağlamında farklılıkları olmakla birlikte, yaptıkları terör eylemlerini “ideolojik terör ” olarak nitelenmek yanlış olmayacaktır.

İtalya' da kurulan Kızıl Tugaylar (Rea BrgandeBr), İtalyan işçi hareketinin radikal kesimi tarafından desteklendi. Orta doğu'lu terör örgütlerinin yanı sıra, Alman Kızılordusu (RAF) ve Fransız Doğrudan Eylem Örgütü ile bağlantısı vardı ve bu bağlantılardan silah sağlıyordu. “Devrimci şiddet yoluyla İtalya hükümetini yok etmek,İtalya'daki NATO personeli arasında korku yaratarak NATO varlığına karşı çıkmak, Emperyalist çok uluslu

birlikleri yok etme kampanyası yürütmek hedeflerini güden Kızıl Tugaylar, 1970 yılında kuruldu. Lübnan'daki Filistin kamplarında eğitim gören 100 civarındaki militanıya Avrupa'nın başlıca terör örgütlerinin içinde en kanlı ve öldürücü güce sahip olanıdır.”³⁷ İçinde Hristiyan Demokrat Parti Başkanı Aldo Moro'nun kaçırılıp öldürülmesi de olan birçok eyleme imza atan bu örgüt , son olarak 19 Mart 2002 tarihinde İtalya Çalışma Bakanı Danışmanı Prof.Dr.Marko Biagi 'nin öldürülmesi eylemini üstlendi.

Savaştan çıkan Avrupa devletleri gittikçe yayılan bu terör dalgası karşısında uzun süre bocalamış ve terörle mücadele etmekte zorluk çekmiştir. Daha önce belirttiğimiz gibi bu dönemdeki siyasi hava,terör iklimine müsaittir ve devlet güçleri bu tür bir savaşta henüz yeterince organize değildirler. Doğu bloku ülkeleri vasıtası ile sağlanan silah ve malzeme eylemlerde kullanılmakta, Avrupa genelindeki gençlik hareketleri ve devrime olan inanç sebebi ile de çok kolay taraftar bulunmaktadır. Ancak zaman içerisinde durum değişir, özellikle sağlanan ekonomik gelişme sonrasında işçilere ve diğer çalışanlara sağlanan haklar ve sosyal devlet uygulamaları, memnuniyetsiz kitleleri ortadan kaldırır ve işçilerin zincirleri dışında kaybetmekten korkacakları fena sayılmayan bir hayat standardı oluşur. Bu uygulamalar terörü marjinal bir gençlik hareketi haline getirir. Ayrıca devletler arasında kurulan işbirliği terörle etkin mücadeleyi getirir, bazı haklar devletin menfaati adına kısa süre için askıya alınır ve en önemlisi ekonomik durumu yavaş yavaş kötüleyen Doğu Bloğu Avrupalı örgütlere eskisi kadar fazla maddi destek vermekte zorlanır. Öte yandan Batı'nın teknolojik üstünlüğü de teröristlerin takip ve yakalanmasında kolaylıklar getirmiş ve eylem alanlarını nispeten daraltmıştır.Tabii bütün bunlar, zaman içerisinde oluşan gelişmeler olup, daha çok “Kıta Avrupası”için geçerlidir. Örneğin aynı dönemlerde Yunanistan 'da ve ülkemizde terör önlenemez biçimde yükselmekte ve bu sebeple de peş peşe askeri darbeler yapılmaktadır.

Toplumsal hareketliliği durdurmak ve düzeni sağlamak adına yapılan darbeler ise teröre yeni gerekçeler yaratmaktadır. “Yunanistan'da 22 Kasım 1975'de ortaya çıkan “17 Kasım” terör örgütü, adını 17 Kasım 1973'de Albaylar Cuntası'nın Atina'da Politeknik Yüksek Okulu'nda öğrencilerin başlattığı ayaklanmayı (bu ayaklanmanın Fransız gizli servisi tarafından organize edildiği iddia ediliyor) tanklarla bastırıldığı günden almıştır.Örgüt için çeşitli söylentiler çıkarılmıştır.Bu söylentilerden birisi 17 Kasım'ın

³⁷ Demirel,E., a.g.k., s.183.

Yunan Gizli Sevisi 'nin (EYP) vurucu gücü, (Gizli İmha Hücresi) olduğu ve EYP'nin kirli işlerinde örgütü kullandığıdır. Bir diğer söylenti ise, 17 Kasım'ın PASOK'un bir parçası olduğu şeklindedir. 17 Kasım Avrupa'nın en kanlı, en acımasız ve en akıllı terör örgütlerinden biridir. Örgütün Türk terör örgütleri ile birlikte , Kürt terör örgütleri ve terörist Abdullah Öcalan ile bağlantıları olduğu da bilinmektedir.”³⁸

Yakın zamana kadar , kendi coğrafyasında karmaşa ve huzursuzluk çıkarmayan terör örgütlerine “demokratik ve insan haklarına saygılı yönetim ilkesi” gerekçesi ile fazla sesini çıkarmayan ve bu örgütlerin silahlı eylem dışındaki faaliyetlerine göz yuman Avrupa ülkeleri , son dönemde benimsenen “terörle ortak mücadele” konsepti sebebi ile bu tavırlarından vaz geçmektedirler.

Öte yandan, terörle mücadele söz konusu olduğunda, bugünün yüksek demokratik değerler ve insan haklarına bağlı devletlerinin, kendi güvenlikleri söz konusu olduğunda ve çaresiz kaldıklarında nasıl farklı uygulamalar yapabildiklerini göstermek açısından, Avrupalı devrimci terör örgütlerinin en bilinenlerinden olan BaaderMeinhoff örgütünün son günlerini anımsamak kanımca faydalı olacaktır. “ 1977'nin 18 Ekim gecesi, Stuttgart'taki Stammheim Hapishanesi için unutulmaz bir geceydi. Silah seslerine karışan çığlıklar, kimse tarafından duyulmamıştı. Karanlık gecenin sabahında, Andreas Baader, Gudrun Ensslin ve Ingrid Möller isimli tutukluların cesetleri torbalara konarak taşındı. Jan Carl Raspe ise hastahane de birkaç gün yaşadık tan sonra hayatını kaybetti. Ölümle rinden 25 yıl sonra bu mahkumların beyinlerinin yerlerinden çıkarıldığı ve bilimsel deneylerde kullanıldığı yazıldı. Onları terörist yapan şeyin beyinlerindeki bir arızadan kaynaklandığı düşünölmüştü. Beyinlerindeki arıza yüzünden masum insanları ideolojilerine kurban etmiş, açlık grevleri yapmış ve nihayetinde kendilerini öldürmüşlerdi. Andreas ve Jan Carl kendilerini nereden buldukları belli olmayan birer tabanca ile vurmuşlardı. BaaderMeinhoff üyeleri mahkumiyetlerini duvarları parlak beyaza boyanmış ve 24 saat kuvvetli ışıklarla aydınlatılan küçücük hücrelerinde çekmekteydi. Kimse ile temas kurmalarına izin verilmiyor ve tam bir izolasyona tabi tutuluyorlardı. Onlar için mahkemeleri bağlayıcı özel kanunlar çıkarılmıştı. Baader yasalarına göre, örgüt üyelerinin avukatları, sanıklarla ortaklaşa suç örgütleri oluşturdukları gerekçesiyle mahkemeden çıkarılabiliyorlar, açlık grevleri nedeniyle duruşmalara gelemeyen sanıkların bulunmadığı

³⁸ Demirel, a.g.k., s.261.

hallerde de mahkeme sürecine devam edilebiliyordu. Baader üyeleri kendileri ile ilgili alınan hiçbir kararı tanımamakta direndiler ve sürekli işkence altında olduklarını iddia ettiler. Ta ki, ölüm gecesi, olarak bilinen o geceye kadar. Andreas, söylendiğine göre kendisine tabanca ile ateş etmeden önce tabanca ile arasına bir yastık koymayı ihmal etmemişti. Ses çıkmasın ve ortalık batmasın istiyordu anlaşılan. Tabancayı duvara dayamış, araya bir yastık koymuş ve iki eliyle silahı ateşlemişti. Öyle söylendi! Gudrun, tıpkı 1976 yılının anneler gününde kendini pencerenin demirine asan Ulrike Meinhoff gibi, asarak öldürmeyi tercih etmişti. Irmgrad'ın seçimi ise kendisini dört kez bıçaklıyarak intihar etmekte. Öyle söylendi! Baader Meinhoff adı bir gecede listeden çıkarılmıştı. Örgüt üyelerinin çok şüpheli intiharları (!) hukuki bir sorun da çıkartmamıştı. Ölenlerin hepsi kendi seçimlerini kendileri yapmışlardı. Zaten bunlar, açlık grevi yaparak ölmekten de kaçınmayanlardandı. Öyleyse ölümü bilinçli olarak isteyebilecek bir düşünce mekanizmaları vardı. İntihar etmiş olmaları, prosedürü kolaylaştırıyordu. Örgüt bitmiş herkes rahatça uyur hale gelmemiş miydi ? RAF sonradan intikam eylemlerine devam etti gerçi ama, Baader adı bir daha duyulmadı. Mücadele başarıyla sonuçlanmıştı. ”³⁹

Kuşkusuz bu günümüzde terör ile mücadele için tercih ve tavsiye edilen bir yöntem değildir. Üstelik bugün, Avrupa Birliği ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kurumlarının gözü önünde böyle bir uygulama yapmak hiç de hoş karşılanmaz, temel insani değerlere aykırı bulunur ve şiddetle kınanır. Tabi günümüzün süper gücü ABD benzer uygulamaları, işgal ettiği Irak’ ta ya da Guantanamo hapisanesinde mahkemeye dahi çıkarmadığı “tutuklular” üzerinde yaptığı gibi konu aynı şekilde değerlendirilmez. Çünkü orada “iyi” ile “kötü” savaşmaktadır. Oysa ülkemizin 30 yılı aşkın süredir, sayısız acılara katlanarak yürüttüğü terör ile mücadelesi esnasında, devlet kendisine karşı savaşan teröristleri etkisiz hale getirirken fazla incitmemek, kırsal alanda teröristlerle karşılaştığında önce onların ateş etmesini beklemek, örgüte yardım ve yataklık edenleri kibarca sorgulamak ve sık sık af yasaları çıkararak kendisine kurşun sıkanlara ikinci bir şans vermek zorundadır. Günümüzün “Avrupa Birliği” taraftarları tarafından dile getirilen “Ortak Avrupa Değerleri” ve imzaladığınız sözleşmeler böyle davranmayı gerektirir. Bu sözleşmeler yasa hükmündedir.

Devlet vatandaşlarını korumak ve gözetmek, onlara karşı davranışlarında ölçülü ve adaletli olmak zorundadır. Devlet önemli kanıtları olmadığı müddetçe vatandaşlarına

³⁹ Arıboğan, a.g.k., s.189.

terörist muamelesi yapamaz, onların haklarını askıya alamaz. Aksine davranış size hem ülke içinde iç hem de dış dünyada prestij kaybı getirir. Bugün dünyada “süper güç” diye niteleyebileceğimiz tek ülke olan ABD dahi, yukarıda bahis ettiğimiz uygulamaları sonrasında gücü sebebi ile daha fazla bir yaptırım ile karşılaşmamakla birlikte, yaptığı yanlış uygulamalar sebebi ile iç ve dışta sık sık eleştirilmektedir. ABD seçimlerinde yaşanan gelişmeler bu durumun en büyük göstergesidir. Buna karşılık, daha orta ölçekli diyebileceğimiz ya da “gelişmekte olan ülkeler” sınıfına giren ülkeler (bu gruba iyimser bir tahmin ile ülkemizi de dahil edebiliriz.) bu gibi uygulamalar yaptıkları takdirde çok daha güç durumlarda kalabileceklerinden dolayı daha da dikkatli olmak zorundadırlar. Her ne kadar ulusal güvenliğin tehlikeye düştüğü özel durumlarda, bazı kural ve haklar askıya alınabilse bile, vatandaş ile terörist arasındaki sınırların çok iyi çizilmesi ve sivillere kesinlikle zarar verilmemesi ve kötü muamelede bulunulmaması gerekir.

Demokratik bir devletten beklenen budur. Ancak bu kural söylendiği kadar kolay uygulanamaz. Terörist eylemlerin çoğunluğunda, teröristler özellikle güvenlik güçleri ile halkı karşı karşıya getirmeye ve devlet ile halk arasında bir güven bunalımı yaratmaya çalışırlar. Örneğin kırsal alanda, teröristlerin yardım aldığı köylerin güvenlik kuvvetlerince tespiti, aslında teröristlerin lojistik desteğinin kesilmesi açısından onlar için kötü haber olmakla birlikte, güvenlik kuvvetlerinin bazen duygusal yanlarını ortaya çıkararak buralarda yapacağı aşırı uygulamalar, kendilerine sempatan ve militan kazandıracağından teröristler için iyi haberdur. Mücadelenin kanunlar çerçevesinde ama etkili olarak yürütülmesi gerekmektedir. Yaptığımız tüm operasyonlar basına duyurulmalı ama basında çıkan haberler kamuoyunun tepkisini çekmemelidir. Kendi ve dünya kamuoyu ne kadar başarılı bir operasyon yapıldığından haberdar olurken, öte yandan yine aynı odaklar sadece teröristleri etkisiz hale getirdiğinizi anlamalı ve sivil hedeflerin vurulmadığını anlamalıdır.

Öte yandan, terörle mücadele eden birimler, içinde buldukları ağır psikolojik şartlar ve daha önceki çatışmalarında bizzat yaşadıkları ya da kendilerine anlatılan olayların etkisi sebebi ile şüphelidirler ve aslında öyle olmaları da gerekir. Teröristin en sevdiği zaman güvenlik kuvvetlerinin kendisini güvende hissedip tedbirlerini azalttığı andır. İşte bu duygu ve düşüncede olan güvenlik kuvvetleri, zaman zaman amacı aşan uygulamalar ile sivil birimlere de zarar verebilmektedirler. Dünyada terör ile mücadele edip, zaman zaman bu tür yanlışlara düşmeyen güvenlik birimi yoktur. Önemli olan kabul

edilemez uygulamaların sistematik olup olmadığıdır. Ancak burada şunu belirtmekte de fayda vardır; ülkemizde terör ile mücadele edilerek geçirilen 30 yılı aşkın zaman dilimi içerisinde bu tür olaylar her zaman münferit kalmıştır. Zaman zaman istenmeyen olaylar yaşansa dahi, bu durum asla bir etnik grubun tamamına ya da bir bölgenin tamamına yönelik bir davranış tarzı olarak ortaya çıkmamıştır. Yaşanan bunca acı olaya, kışkırtmaya ve verilen şehitlerimize rağmen, güvenlik güçlerimizin bölge halkına karşı olan yardımsever ve anlayışlı tutumu her türlü övgünün üzerinde olup bunun dünyada bir örneği daha yoktur. Üstelik terörle mücadelenin ilk yıllarında kullanılan personelin, profesyonel olmayan ve görece kısa bir eğitim sonrasında bölgeye gönderilen güçler tarafından yürütüldüğünü göz önüne alırsak, başarı daha da iyi anlaşılacaktır. Çünkü; sivil hayattan gelen ve kırsal alanda mücadele eden güvenlik birimlerinde yer alan insanlar, doğal olarak daha tecrübesiz ve daha tedirgin olacağından normalde kendilerini güvende hissetmezler ve güç kullanmaya çok daha fazla eğilimlidirler.

Sonuç olarak terörle mücadele, ister kırsal alanda ister şehirde yürütülsün devlet ve güvenlik güçleri için iki tarafı keskin bir bıçak gibidir. Bir terör eylemi herhangi bir nedenle önlenmediğinde, bütün kusur güvenlik güçlerinde aranır ve basın konuyu genelde kendi seçtiği uzmanlara çoğu zaman yanlış yorumlatarak, başarısızlığı genel bir kanı haline getirir ki, bu bir terör örgütünün en büyük başarısıdır. Terör eyleminde önemli olan kaç kişinin öldürüldüğü değil, bunu kaç kişinin öğrendiğidir. Oysa güvenlik güçleri birçok eylemi önceden öğrenir ve yaptığı müdahaleler ile eylemi önler ama bu kamuoyuna başarı olarak nadiren yansır. Öte yandan herhangi bir eylemin önlenmesi amacı ile düzenlenen operasyonda güvenlik güçleri aşırı güç kullanmak zorunda kalırsa, olay yine manşetlerdedir. Bu kez de yöntemin sertliğinden ve insan haklarına aykırı uygulamalardan bahsedilir ki, bu da terör örgütü ve teröristleri “mazlum ” olarak gösterir. Onlar asla mazlum değildir ama önemli olan onların “ne olduğu” değil, iç ve dış kamuoyunun onların “ne olduğunu” düşündüğüdür. Devlet tabir yerinde ise, bir sepet yumurta içinden sadece çürüklerini almak ve bunu diğerlerine hiçbir zarar vermeden yapmak zorundadır. Üstelik aldığı çürük yumurtaları da özenle ve bir zarar gelmeden saklamak zorundadır. Bir diğer zorluk ise yumurtaların dışarıdan bakıldığında hepsinin aynı görünmesidir. Bu yüzden devlet yumurtanın çürük olduğunu kabuğunu kırmadan anlamalıdır.

2.2.2 Etnik Milliyetçi Terör

Bir ulus devlet içinde bulunan etnik bir topluluğun ya da bu topluluğun bir bölümünün, çeşitli iç ve dış etkiler ve tarihsel olaylar sebebi ile harekete geçerek oluşturdukları bir “ terör örgütü ” vasıtası ile, içinde yaşadığı devletten, hakimiyet alanı olarak benimsediği belirli bir coğrafi bölgeyi kopararak, bu bölgede bağımsız bir devlet kurma isteği ve amacı ile başlattığı terör eylemlerini “etnik milliyetçi terör” olarak nitelendirmek mümkündür.

Dünyanın çeşitli bölgelerinde bu amaçla faaliyet gösteren terör örgütleri, sahip oldukları etnik tabanın diaspora’sı olması durumunda, ülke içindeki ve dışındaki etki alanlarını genişletir ve yine aynı sebepten dolayı, kendilerine mali destek ve yeni militan bulmakta da fazla zorlanmazlar. Ayrıca, faaliyet gösterdikleri ulus devlet içerisinde sebep oldukları huzursuz toplumsal ortam, devletin terörle mücadele için ayırmak zorunda kaldığı kaynak sebebi ile yaşanan ekonomik sıkıntılar ve güvenlik sorunları nedeni ile, devletin temel hizmetlerinin (sağlık, eğitim, asayiş) bazı bölgelere ulaşımının aksaması şeklinde kendisini gösteren tali sonuçlar, ayrılıkçı terör hareketlerinin, genelde bu sonuçlardan çıkarları bulunan ve bölgede söz sahibi olmak isteyen komşu ya da uzak başka devletlerden de maddi ve manevi destek görmesini sağlar. Öte yandan yaşanan kaotik ortam, organize suç örgütleri için de uygun bir faaliyet sahası yaratır ve çoğu kez terör örgütleri kendilerini finanse etmek için bu ilişkileri de kullanırlar ve mafya tipi örgütlenmeler ile örgüte maddi kaynak sağlarlar. Bu amaçla işlenen cinayetler toplumsal barışı bozduğu gibi, bölge insanında da yılgınlık ve devamında devlet otoritesi’ ne karşı öfke yaratır.

Etnik terör ve terör örgütlerinin diğerlerine göre kendileri için avantajlı olan bir yanı da, geçmişte haklarını savundukları etnik gruba ait olduğunu iddia ettikleri toprakların (bu savın bilimsel olması gerekmez) bugün işgal altında olduğundan bahisle, devlet otoritesini temsil eden kurumlar ile bölgede yaşayanların arasına kolayca mesafe koymaları ve “ötekileştirme” yi çok kolay yapabilmeleridir. Bu noktada devlet güçlerinin en küçük istenmeyen hareketi abartılır ve bir propoganda malzemesine dönüştürülür. Toplumsal hareketlilik sürekli ayakta tutulmaya çalışılır. Ayrıca, klasik ideolojik terör örgütlerinin taraftar edinebilmek için öncelikle kitle içinde alt yapı çalışmaları yapmaları ve bir örgütsel taban oluşturmaları gerekmekte iken, etnik terör örgütü biraz gayretle hazır bir temel

üzerine bina edilir.Kişinin yaşadığı ülkede hakim olan devlet otoritesine silahlı olarak başkaldırması için, çok önemli motivasyonlara ihtiyacı vardır. Bireysel mutsuzluk ve hayal kırıklıkları,toplumdan dışlanma ve yalnızlık duygusu, toplumda dikkate alınmadığı ve alınmayacağı korkusu, bir gruba ait olma ve bu yolla statü sağlama ve korunma isteği,işsizlik vs sebepler had safhaya vardığında bu yönelime neden olabilir. Bu tip bir ruh hali ile karşılaşan terör örgütleri ise, umutsuz bireyi önce arkadaş toplantıları vasıtası ile içlerine alır. Önce dost sohbetleri, sonrada ideolojik eğitim toplantıları ile bireye kendi ideolojik görüşleri doğrultusunda uğradığı haksızlıkları ve nedenlerini uzun uzun anlatır. Terörist adayı birey kendisine, daha önceki ahlaki ve moral değerlerine, ailesine ve içinde yaşadığı sosyal ortama yabancılaştırılır.Kişinin önceki hayatına ait ne varsa onun gözünde yanlış ve utanılacak hale getirilir, bireye yeni bir örgütsel kimlik yaratılır. Hatta eski ismi yerine yeni bir kod adı belirlenir ki, bu çoğu zaman daha fiyakalı bir isimdir. O artık daha önce olduğu gibi başarısız, silik ve toplumda dikkate alınmayan kişi değildir. Sözde yüksek amaçları olan bir gizli örgüt üyesidir. Ayrıca tehlikelidir ve kendisinden çekinilmesi ve ciddiye alınması gerekir, çünkü artık örgütle bütünleşmiştir. Bu arada kendisi de, önceki hayatında yaptıklarına karşı içten içe bir kızgınlık duyar, nasıl bu kadar bilinçsiz yaşayabilmiş ve bu haklı mücadeleye nasıl bu kadar duyarsız kalabilmiştir? Şimdi artık hem örgüte hem de diğer insanlara, neler yapabileceğini gösterme zamanıdır. Şimdi sözde yeniden doğuşun ve geçmiş ile bağlantıyı kesin olarak koparmanın zamanıdır. Bu noktada örgüt, kendince gelişimini tamamladığını düşündüğü üyesinden artık örgüt için eylem yapmasını ister. Eylem, dönüşü olmayan yola açılan kapıdır. Oysa etnikmilliyetçi terör örgütlerinde, taban zaten hazırdır. Yukarıda bahis ettiğimiz süreç daha hızlı ve kendiliğinden gelişir. Hitap ettiği etnik kitlenin özellikle yoksul ve dışlanmış kesimlerinden olan bireyler terör örgütleri için potansiyel kaynaktır. Örneğin Katolik İrlandalı ve işsiz iseniz potansiyel İRA üyesi vasfınız vardır.Hatta aile içerisinde bu konuda daha önce bir şekilde haksızlığa uğramış bireylerde mutlaka mevcuttur.Yapılması gereken kişiyi biraz cesaretlendirip işgalci İngilizler ya da İngiliz yanlılarına karşı eylem yapmaya itmek olur. Sonrası zaten kendiliğinden gelir.

Etnik terör örgütleri ile mücadele etmenin bir diğer zorluğu da, aynı etnik gruba mensup ve fakat terörist olmayanların da kendisini teröristlere yakın hissetmeleri ve yardım etmeleridir. Eğer karşınızda sadece ideolojik sebepler ile devlete karşı silahlı eylem yapan bir terörist örgüt varsa, kendinizi onlara yakın hissetmeniz çok zordur. Özellikle günümüz dünyasında, tüm katı ideolojilerin parlaklığını kaybettiği

düşünüldüğünde, ideolojik amaçlar ile insan öldürmek normal insana doğru gelmeyecektir. Oysa yaşadığımız ülkede sırf etnik yada dini kimliğinizden dolayı size ayırıcılık yapıldığını düşünmekte iseniz, buna karşı savaşımların aslında sizin için de savaştığını düşünür ve onlara katılmadığımız için duyduğunuz vicdan azabı sebebi ile hiç değilse fırsat bulduğunuzda onlara yardım edersiniz. İşte bu sebeple etnik örgütlere mensup teröristler, kitlesel eylemlerde halk içine karışır ve topluluğu kalkan olarak kullanır. Amaç olası sivil ölümlere yol açarak, toplumsal bir histeri yaratmak ve karşılıklı gerilimi tırmandırmaktır. Aslında halk kendisi için savaştığını söyleyen herkese kolay kolay yardım etmez, hatta çoğu zaman güvenlik kuvvetlerine ihbar eder ve devlete karşı gelenleri dışlar. Ama iş etnikdinimilliyetçi terör ise, çoğu zaman iki kere düşünülür. Burada güvenlik kuvvetlerinin yapması gereken, devletin bir politika olarak asla etnik köken, din veya milliyet ayırımı yapmadığına ve sadece suçlu ve suçsuz ayırımı ile ilgilendiğine halkını inandırmaktır. Yani devlet suç işlendiğinde, bu ister adi bir suç isterse de devlete silahlı isyan olsun, suçlu bireyleri hiçbir etnik, siyasi ya da dinsel ayırım göstermeksizin cezalandıracağını ve cezaların suçun niteliğine göre herkese eşit olarak uygulayacağını her vesile ile halkına göstermelidir. Aslında bu normal bir hukuk devletinde zaten olması gerektir. Ama çeşitli gerekçeler ile bu ilkedan taviz verilmeye başlanırsa, bu tip terör örgütlerinin en çok istediği “bizler-onlar” ayırımı gerçekleşir ve terör örgütleri doğaları gereği olan marjinal halden çıkıp kitlesel destek ve taban bulurlar ki, bu noktada onlar ile mücadele etmek çok fazla efor ve maliyet gerektiren bir hal alır. Devlet eylemleri ve önlemleri ile bir “öteki” yaratılmasını daima önlemek zorundadır.

Özellikle terör eylemleri bir bölgede yoğunlaşmakta ise, bu bölgenin kalkınmasına ve sosyal yapısının düzeltilmesine harcanacak olan maddi ve manevi çabanın önemli bir kısmı, terör örgütü ile mücadele etmek için kullanılır. Bu kısır bir döngüdür. Çünkü düşük yoğunluklu savaşın olduğu bir bölgede, olaylar çoğu zaman bir sis perdesi altında cereyan eder. Güvenlik zaafiyetleri sebebi ile haber kaynakları kısıtlanınca ortalık fısıltı gazetesi haberlerine ve komplo teorilerine kalır ki, bu hal en çok terör örgütünün işine gelir. Uzun yıllar süren mücadelelerde, bir noktadan sonra çoğu kişi terörün biteceğine/bitirilebileceğine olan inancını kaybetmeye başlar ve bölgede hatta tüm toplumda sorunun çözümsüz olduğu yönünde bir fikir oluşmaya başlar. Bu düşünce terör örgütünü besler, insanlar ister istemez örgütün çözümünün denenip, denenemeyeceğini ya da en azından onlarla da konuşulabileceğini düşünmeye başlar. Bu hal terör örgütünün başarılı “görünmesini ” sağlar. Yapılması gereken öncelikle terörle mücadelenin psikolojik

olarak kazanılacağına tüm güvenlik güçlerini ve halkı inandırmaktır. Bu yapıldıktan sonra milli gücün bütün unsurları kullanılarak terörle mücadele edilir.

Ayrıılıkçı terör, amacına ulaşmak için sistematik ve örgütlü olarak şiddete başvurur. Kullandığı bu şiddet ile iktidarı baskı altına almayı amaçlar ve onu tavizler vermeye zorlamaya çalışır. Amaç bir bölgenin ve halkın geleceğinde söz sahibi olmaktır. Öte yandan yurt içinde veya yurt dışında yaşanan ekonomik ve siyasi bunalımlar da bu örgütlenmelere uygun zemin hazırlar. Zaten yurt dışından destek almayan bir terör örgütünün yaşaması ve devlete karşı mücadele etmesi hemen hemen imkansızdır. Bu yüzden de örgüt tüm yurt içi ve yurt dışı ittifaklara hazırdır. Hareketin başlangıcında çoğu zaman eğitilmiş ve kendilerini bir etnik gruba mensup gören insanlar, toplumsal huzursuzlukların da olduğu dönemlerde, mensup oldukları grubun ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarını çözecekleri iddiası ile bir siyasi program çevresinde örgütlenirler. Öncelikle siyasi örgütlenme başlar, ardından eylem dönemine geçilir ve bu yolla örgütün silahlı propagandası yapılır. Bir sonraki aşamada eylem alanının genişletilmesine çalışılır. Siyasi ve lojistik desteğin artırılmasına çalışılır. Özellikle hedef etnik grubun yoğun olduğu bölgede halk ile merkezi otoriteyi karşı karşıya getirmeyi amaçlayan eylemler planlanır. Ayrıca ülkenin önemli metropollerinde eylemler yapılarak, örgütün sesi yurt içinde ve yurt dışında duyurulmaya çalışılır. Bu arada, örgüte bağlı sivil toplum örgütleri ve medya kuruluşları vasıtası ile taban genişletilmeye ve mücadelenin kendilerince “haklı” gerekçeleri duyurulur. Yapılan gösteriler ve toplantılar bir tür sivil itaatsizlik hareketine dönüştürülerek güvenlik güçleri tahrik edilir. Amaç her zaman olduğu gibi olayları büyütme, olabildiğince büyük bir kitleyi “terörize” etmektir. Sanatçılar ve aydınlardan destek alınmaya ve bu yolla hareketin sözde “hümanist” yönü vurgulanmaya çalışılır ve gündeme sık sık ekonomik, sosyal, kültürel sorunlar getirilerek ifade özgürlüğünün devletçe engellenmesinden bahis olunur. Ayrıca devletin örgüt ile yaptığı mücadele yüzünden yaptığı olağan üstü harcamalar sebebi ile yurt genelinde ekonominin bozulması, başkaca toplumsal ve siyasal gelişmeleri de tetikler ve terör örgütü bu gelişmelerden de kazanç sağlamaya çalışır. Toplumda kaos yaratacak her türlü hareket ve eylem, terör örgütünü besler. Örgüt devletin refleksini olabildiğince sertleştirmeye ve bu yolla özellikle sivil toplum örgütlerinin ve uluslar arası insani örgütlerin dikkatini kendi konusuna çekmeye çalışır. Ancak bunu yapmak için yaptığı terör eylemleri sebebi ile çoğu kez kendisi de zor duruma düşer ve tepkiler alır ki, bu terör örgütlerinin en büyük ikilemidir. Öte yandan, ayrıılıkçı hareket toplumun bu etnik gruba mensup çeşitli

kesimlerinden destek bulabilir. (zengin,fakir,sanatçı,işadamı vs) Amaç son tahlilde çeşitli evreler sonrasında bağımsız bir devlete ulaşmaktır. Oysa etnik olmayan toplumsal hareketler daha çok sınıfsaldır ve toplumun tamamı için kendince faydalı ve gerekli gördüğü değişiklikleri yapmaya çalışır. Eğer devlet, bu konuda çeşitli iyileştirmeler yapar ise, toplumsal hareketin ateşi düşer. Ancak ayrılıkçı hareketler için nihai amaç bağımsızlık olduğundan, verilen tavizler sadece bir sonraki tavize geçiş için kullanılan bir araç haline gelir.

Etnik terör örgütleri genellikle dünyanın “sorunlu” olarak tanımlanabilecek bölgelerinde faaliyet gösterirler. Sorunun büyük ihtimalle tarihsel veya dinsel dayanakları olduğu gibi, halen de süren ekonomik ve siyasal sorunlar, bu bölgelerde günlük hayatı olumsuz etkilemekte ve insanlar rahat yaşayamamaktadırlar. Terör kısır döngüsü'nün kuşattığı bölgelerde hayat şartları bir türlü iyileştirilemez ve bu da yeni terör olaylarını tetikler. Terör örgütleri her zaman ve her yerde olduğu gibi olumsuz koşullar ve dış destek ile güç kazanır ve hayatini sürdürür. Etnik terör ile mücadele eden devlet ne kadar güçlü olursa olsun, kısa zamanda sonuç alması mümkün değildir. Bu tip örgütler ile mücadelede halkın nabzını tutmak ve sabırlı olmak çok önemlidir. Halkı yanına almadan yapılan mücadele, çok zahmetli ve acılı olur. Kontrolsüz olarak yapılan güç gösterileri ve sert tavırlar ise, terör örgütünü güçlendirir. Bu yöntemle yapılan mücadelede tam başarıya ulaşma şansı da oldukça azdır.Bu genel girişten sonra; yıllar içerisinde uluslar arası platformlarda adı geçen belli başlı etnik milliyetçi terör örgütlerinden kısaca bahsetmek yerinde olacaktır.

2.2.2.1. Yahudi Terör Örgütleri

Etnik terör konusu işlenirken, İsrail devleti'nin oluşma aşamasında önemli rol oynayan Yahudi terör örgütlerini ve İsrail'in kuruluş öyküsünü burada kısaca anımsamakta fayda vardır. Ayrıca bu anımsama, bize bugün Orta Doğu'da yaşanan sorunların ve bir anlamda yaşanan terör ortamının kaynakları hakkında da fikir verebilir. İlk olarak Birinci Dünya Savaşı öncesinde gündeme getirilen “İsrail devleti” projesi, savaş sonrasında büyük devletler arasındaki emperyalist paylaşım tamamlanamadığından kesin sonuca ulaştırılmamış ve zaten kısa bir süre sonra da İkinci Dünya Savaşı başlamıştır. Savaş sırasında Yahudilerin Nazi'ler tarafından uğratıldıkları etnik temizlik ve soykırım hadisesi, savaş bittiğinde her ulustan yüzbinlerce kayıp verilmesine rağmen, dünya

kamuoyunda savaşın en mağdur olanlarının “Yahudiler” olduğu yönünde bir hava oluşturmuştu. Öte yandan, Ortadoğu’da sadece İngiliz’lerin hakim olmasını istemeyen diğer büyük devletler için bu bölgede İsrail devletinin kurulması fazla sakıncalı değildi. Ayrıca uzun yıllar süren iki dünya savaşı sebebi ile, herhangi bir sebeple yeniden başlayabilecek kapsamlı bir savaşa girmeye devletler fazla istekli değildi.İşte bu ortam, tabi burada sayılmayan birçok tarihsel,sosyal,ekonomik ve politik nedenlere de bağlı olarak İsrail devletinin kurulmasına imkan vermişti.

İsrail devletinin kurulmasındaki en önemli etkenlerden biri de, dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşayan Yahudilerin, nüfuz ve maddi güçlerini bu amaç için seferber etmeleri ve yaptıkları lobi çalışmaları ile,kendilerine bağımsız bir ülke verilmesi fikrini uzun yıllar boyunca sabırla dünya kamu oyununda işlemeleridir. Kuşkusuz yaratılan bu ülke, Osmanlı’nın ayrılmasından sonra bir türlü huzura kavuşmayan ve zaten hassas dengeler üzerinde oturan “Orta Doğu” bölgesi için sonun başlangıcı olmuş ve oluşan kaotik ortam, onlarca terör örgütünün bu bölgede kurulmasına sebep olmuştur. Hatta dünyanın çeşitli bölgelerinde faaliyet göstermeye karar veren örgütler, bir dönem bu bölgeye gelip eğitim almakta ve buradan öğrendiklerini kendi ülkelerine taşımaktadırlar. Araplara rağmen İsrail’in kurulması deyim yerinde ise “Pandora Kutusu” nu açmış ve bölgeyi istikrarsızlık ve terör merkezi haline getirmiştir. O günlerden bu yana, bölgenin gündeminde “terör ve terörizm” konuları daima yer almış,motivasyonlar ve terörist profili farklılık gösterse bile, sonuçlar hiç değişmemiş, bölge halkları sürekli bir yoksulluk içinde yaşamıştır. Yaşanan savaşlar sonrasında binlerce insan “mülteci” durumuna düşmüş, bu durum ise yeni ve trajik sonuçları beraberinde getirmiştir.

Bölgenin geçmişine baktığımızda ise, Kudüs’ün Hıristiyan ve Müslümanlar için olduğu kadar, Yahudiler için de kutsal olduğunu görürüz. Çünkü Kudüs, bölgede çok eski zamanlarda kurulan Yahudi Krallığı ’nın başkenti idi. Hz İbrahim ile başlayan süreç sonrasında, Hz.Musa’nın yardımcılarında Yeşu (Joshua), İsrailoğullarını Filistin’e getirmiş ve çeşitli mücadelelerden sonra, kabileler arasında anlaşma sağlanmış ve M.Ö.1039 yılında Hz.Davut (David) kral ve Kudüs’de başkent olmuştu. Bu ilk bağımsız Yahudi devleti idi. Sonrasındaki tarihsel süreçte yaşanan savaşlar ve istilalar sonucunda, krallıkları sona eren Yahudiler, defalarca bu topraklardan sürülmüş ve son olarak da M.S.70 yılında Romalılar tarafından kendilerine uygulanan baskı sonucunda dünyayı dört bir yanına dağılmışlardır. Haçlı seferleri sırasında Hıristiyanlarca ele geçirilen ve

Yahudilerin katledilip sürgün edildiği Kudüs 'ün, Selahaddin Eyyubi tarafından haçlılardan geri alınması sonrasında ise, bir çok Yahudi kendilerine tanınan hoşgörü ve yapılan çağrı sonrasında buraya geri dönmüştür. Eyyubilerden sonra gelen Memluk egemenliği Yahudilere sıkıntılı zamanlar yaşatmış, Filistin toprakları Yavuz Sultan Selim tarafından 1517'de fethedildikten sonra, Yahudiler Avrupa ülkelerinden yeniden topluca Kudüs'e göç etmişlerdir. Bu göçler sonucunda 18.Yüzyılın ortalarında Yahudiler, Kudüs nüfusunun çoğunluğunu oluşturmaktadır. O dönemde fazlaca önemsenmeyen bu demografik yapı ileride Yahudilere pek çok avantaj sağlayacaktır.

19.Yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da başlayan milliyetçilik hareketleri, bir yandan Avrupalı'ların tarihsel olarak sevmedikleri Yahudiler üzerinde bir baskı yaratırken, diğer yandan da Yahudilerin bilinçlenmesine ve milli duygularının güçlenmesine neden oldu. Kendi benliklerinin arayışına giren Yahudiler, eski kutsal krallıklarının kurulduğu yerler ile ve Kudüs ile ilgilenmeye başladılar.Siyonizm, Avrupada başlayan milliyetçi akımların bir yan etkisi olarak tarih sahnesine çıktı. Bu düşünceler ile, Yahudilerin Filistin ve Kudüs'e yerleşmelerini amaçlayan “Zion Aşıkları” derneği kuruldu ve derneğin İstanbul'daki uzantısı Bilu grubu, 1882 yılında Filistin'de bir Yahudi devleti kurulmasını isteyen bir manifesto yayımladı. 1897 yılında Dünya Siyonist Teşkilatı kuruldu ve Theodor Herzl başkanlığına getirildi. Herzl, II.Abdülhamit ve Alman II.Wilhelm nezdinde temaslarda bulunarak davasını anlattı ve çeşitli teklifler sunda ise de istediği gelişmeleri elde edemedi.Bunun üzerine İngilizlere yönelen Herzl' e 1903 yılında İngilizler tarafından Uganda'da bir Yahudi devleti kurması teklif edildi.Bu teklif Herzl tarafından kabul edildi ise de, 1904 yılında toplanan Dünya Siyonist Teşkilatı'nın 7.Kongresi'nde kesin olarak red edildi. Yahudiler için tek amaç Filistin'de kurulacak bağımsız bir devlet idi.Yahudilerin Filistin'de toprak sahibi olması ve tarım' a yönelmesi ile birlikte arazi kontrolü sorunundan Araplar ile aralarındaki ilk çatışmalar ortaya çıktı.1911 yılında Arap liderleri İstanbul hükümetine çektikleri telgraf ile bölgeye Yahudi göçünün ve yahudilere toprak satılmasının yasaklanmasını istediler. Bu arada, bölgede yükselen Arap milliyetçiliğine lider olmak isteyen ve Hz.Muhammed'in soyundan geldiğini iddia eden Mekke Şerifi Hüseyin ise büyük bir “Arap İmparatorluğu” kurma hayallerinde İngilizlere güveniyordu. Hüseyin Mısır'daki İngiliz Yüksek Komiseri Henry Mc Mahon ile 1915 yılında yaptığı yazışmalarda, Arap milletinin hürriyetlerini gerçekleştirmeye ve yönetimlerini de ellerine almaya karar verdiğini söylüyordu. Tabi bu fikirler Osmanlı ile savaş halinde olan İngilizler'in çok hoşuna gitmişti. Kendisine çeşitli vaatlerde bulundular. Hüseyin Osmanlı

'ya karşı ayaklandı ancak İngilizler Mayıs 1916'da Fransızlar ile yaptıkları anlaşma ile verdikleri hiçbir sözü tutmayacaklarını gösterdiler. Ayrıca, Kasım 1917'de Dışişler Bakanı Balfour, İngiltere Siyonist Dernekleri Başkanı Lord Rotschild yazdığı mektupta, İngiltere'nin Filistin'de Yahudi halkı için bir milli yurt tesisi fikrini onayladığını ve bu konuda çaba harcayacağını söyledi. Savaşın bitiminde ise İngiltere ve Fransa, Kasım 1918 tarihinde yayınladıkları bir deklarasyon ile, Arap ülkelerinin bağımsızlıklarını tanıdılar ama yaşanan gelişmeler sonrasında çark ettiler ve Nisan 1920 tarihinde yaptıkları San Remo toplantısında Ortadoğu'yu paylaştılar. Filistin, Irak ve Ürdün İngiliz, Suriye ve Lübnan ise Fransız "manda" yönetimine verildi. Bu kararlar sonrasında Yahudi sorunu daha da büyüdüğünden Kudüs ve Yafa'da olaylar çıktı. Ancak bölgeye Yahudi göçü durdurulamadı. Yahudiler Araplar'dan toprak satın alarak bölgedeki varlıklarını geliştirdiler. 1919 yılında Filistin'de yaklaşık 65000 Yahudi vardı. Bölgeye Yahudi göçleri ve toplumlar arası çatışmalar devam etti. Bu gelişmeler sonrasında gerek Arap ve gerekse Yahudi tarafında, amaçların gerçekleştirilmesi adına silahlı mücadele yolunu benimseyen terör örgütleri kurulmaya başlandı. Arapların terör yolunu seçmesinde, Yahudi göçünün durdurulamaması ve Yahudilerin silahlanmasına izin verilmesi en büyük etkendi. Arap milliyetçiliği ise ılımlıların elinden çıkıp, militan ve radikal unsurların eline geçti. Şeyh İzzettin elKasım tarafından kurulan Kara El (elKaf elAswad) örgütü, örgütün lideri Şeyh Kasım, İngilizlerce öldürüldükten sonra daha etkili hale geldi. Çünkü Araplar ilk kez fikirleri uğruna ölümü göze almanın mümkün olduğunu gördüler ve bu daha sonra kurulacak olan direniş örgütlerine de model oldu. Bu arada II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra, konunun başlarını ağrıtaacağını anlayan İngilizler, bazı alternatif çözümler (Filistin'in manda yönetiminde kalması, Taksim, Yahudi Göç'ünün devamı, Üniter devlet gibi) üretmeye çalıştılar ancak bu planlar başarıya ulaşmadı ve sonunda Filistin'den çıkmak en iyi çözüm haline geldi. Çözüm konusundaki kararsızlıklar İngiliz hükümetini bu noktaya getirmişti. Geline bu nokta da kuşkusuz Yahudiler'in işine gelmişti.

Yukarıda bahis edildiği üzere, Arapların gördükleri rüyaların İngiliz'ler tarafından kabusa dönüştürülmesi sonrasında kurulan Arap terör örgütlerine karşılık, Yahudiler'de kendi terör örgütlerini kurdular. Aralarındaki fark Yahudilerin maddi desteğinin mükemmel olması ve ayrıca batılı devletler tarafından da desteklenmeleriydi. Öte yandan her iki Dünya Savaşı sırasında müttefik ordularında savaşan Yahudiler 'de bu örgütlenmelerin içindeydi.

“Arapların bu terör örgütlerine karşılık,yishuv,yani Filistin Yahudileri de kendi örgütlerini kurmuşlardır. Bunların başında 1920’de kurulan Haganah gelmektedir. Haganah, savunma manasına gelmekteydi ve Filistin Araplarının manda yönetimine karşı mücadelesi sırasında,Arap saldırılarına karşı Filistin Yahudilerinin (yishuv) kendilerini savunmak için kurdukları bir çeşit askeri teşkilat idi. I.Dünya Savaşı sırasında Yahudi Lejyonu’nun kurucusu, tanınmış siyonistlerden Vladimir Jabotinsky tarafından ortaya atılan, Filistin yahudilerinin “güvenliğini” sağlama ilkesine dayanmaktaydı. Bu bakımdan, Haganah gizli bir örgüt olmayıp,bir savunma organizasyonu idi. Bundan dolayı da,kendi başına hareket etmeyip,yishuv’un siyasi organlarının emri altında bulunuyordu. Haganah ’ın lideri Moshe Sneh idi. İsrail 1948 de bağımsız olduktan sonra, Haganah “İsrail Savunma Kuvvetleri” ZHL adını almıştır ki, bugünkü İsrail Silahlı Kuvvetleri IDF budur.

Yahudilerin ikinci örgütü,gizli bir terör örgütü olan İrgun Zeva’i Leumi Milli Askeri Örgüt idi. 1929 daki Arap ayaklanmaları karşısında Haganah’ın siyasi organının pasif davranmasına tepki gösteren bir grup, 1931’ de Haganah’tan ayrılarak ve bağımsız bir yeraltı örgütü olarak, Irgun’ u kurmuşlardır. Başlangıçta bu örgüt Irgun Bet yani ÖrgütB adı ile kurulmuş iken, sonradan adı Irgun Zeva’i Leumi olmuştur. Bu örgütün adının ilk harfleri olan IZL,ibranice Etzel diye okunduğundan, İsrail kaynakları Irgun’u genellikle Etzel diye zikrederler. Menahem Begin, Irgun’un en tanınmış liderlerindendi .Begin ile, Haganah’ın lideri Dr.Moshe Sneh, beraber okudukları Varşova Üniversitesi’nden arkadaşları. II.Dünya Savaşı’nın çıkması üzerine Polonya’dan ayrıлып Filistine yerleşmişlerdi.

Yahudilerin üçüncü terörist örgütü ise,1940 yılında Irgun’un İngilizlere karşı tutumunu yumuşak bularak ondan kopmuş olan ve Filistin Yahudiliği içinde en şiddetli İngiliz düşmanlığını temsil eden, son derece fanatik Stern Grubu idi. Asıl adı Lohamei Herut İsrailİsrail Hürriyeti İçin Savaşanlar olup, adının LHI şeklindeki ilk harflerinin ibranice okunuşu Lehi olduğundan, bu örgüt Lehi adı ile anılmıştır. Lehi’nin lideri,gayet acımasız bir terörist olan ve siyasi siyonizmin yani siyonizmi siyasi metodlarla gerçekleştir fikrinin daima karşısında olmuş bulunan AvrahamYair Stern idi.”⁴⁰

⁴⁰ Armaoğlu, a.g.k., s.4748.

Bu örgütlerden Hagana, İngiliz desteği ile çok sayıda siyasi cinayete imza attı ve daha sonra İngilizlere karşı da savaştı. Irgun'un liderlerinden Avrohom Stern 1942 yılında TelAviv'de İngilizlerce öldürüldü. Eylemleri arasında, Roma 'daki İngiliz Büyükelçiliği'ne saldırı, Kastina Havaalanı'nda 22 savaş uçağının havaya uçurulması, Kudüs'te King Davit otelinde 80 İngiliz askerinin öldürülmesi en bilinenleridir. Irgun'un Filistinliler'e karşı yaptığı en kanlı eylem ise, Stern örgütü ile birlikte gerçekleştirdikleri Deir Yasin Köyü katliamıdır. 09 Nisan 1948 tarihinde Menahem Begin önderliğinde gerçekleştirilen saldırıda, Stern ve Irgun militanları ihtiyar, kadın ve çocukların da aralarında bulunduğu 254 Filistinli'yi katlettiler. Bu katliam sonrasında 250 bin Filistinli topraklarını terk etti. Bu arada İngilizlerin aldığı bütün tedbirlere rağmen, Yahudi Ajansı'nın Avrupa'daki teşkilatı Mossad, 1948 yılına kadar yaklaşık 70.000 Yahudiyi kaçak yollardan Filistine soktu. Sonuçta İsrail devleti, Araplara ve dünya kamuoyuna karşı sürdürülen bir siyasi baskı ve terör yöntemi ile kuruldu.

İsrailin devletinin 14 Mayıs 1948 tarihinde resmen kurulmasından sonra Arap dünyasından gelen tepkiler ve sonrasında çıkan savaşlar ise, hep yeni kurulan İsrail devletinin işine yaradı. Batı her zaman İsrail'i destekledi. Bağımsızlık ilanından tam onbir dakika sonra ABD başkanı Truman geçici İsrail hükümetini tanıdığını ilan etti. Bunu SSCB ve Demir Perde'ye mensup başka ülkeler izledi. Bağımsızlık ilanını takiben Irak, Ürdün, Mısır, Suriye ve Lübnan kuvvetleri üç yönden Filistin'e girdi ve bazı askeri başarılar sağladı ancak son tahlilde, İsrail direndi ve Güney Filistin'in kontrolünü ele geçirdi. Sonunda savaşan tüm ülkeler İsrail ile mütareke imzalamak zorunda kaldı. Sonrasında ortaya çıkan en büyük sorun olan mülteciler meselesi ve Kudüs'ün durumu ise çözülemedi. 1956 yılında daha çok Mısır lideri Cemal Abdünnasır ile İngiltere ve Fransa arasında çıkan Süveyş Kanalı savaşı, doğrudan İsrail'i ilgilendirmemekle birlikte, bu savaş gelecekteki Arap-İsrail savaşının da başlangıç noktası oldu. Bu savaşın başka bir sonucu da, İsrail'in Orta Doğu' da bir askeri güç olarak ortaya çıkmasıdır. Bu sonucu kabul etmek istemeyen Nasır'ın bir diğer hatası da, 1962 yılında çıkan Yemen iç savaşına önemli bir kuvvet ayırması idi. 1967 yılına gelindiğinde yaşanan çeşitli gerginlikler sonunda İsrail-Arap anlaşmazlığı yine tavan yapmıştı. Bu kez ilk saldıran İsrail oldu. 05 Haziran 1967 tarihinin sabah 08:45 saatlerinde başlayan saldırı daha ilk günden Arap yenilgisinin habercisi gibi idi. Mısır ve Ürdün radarlarına yakalanmadan gerçekleştirilen ve çöl istikametinden geçilerek yapılan hava taaruzu sonucunda, 300 adet Mısır, 50 adet Suriye ve 20 adet Ürdün uçağı yerde tahrip edilmişti. Savaş sonunda Mısır

ağır bir yenilgiye uğradı. Aynı şekilde Ürdün ve Suriye’de İsrail’e karşı bir varlık gösteremedi ve sonuçta İsrail topraklarını üç kattan daha fazla büyüttü. Nasır sorumluluğu üzerine alarak istifa etti. Araplar artık İsrail’in nasıl ortadan kaldırılacağını değil, nasıl durdurulacağını düşünmekteydiler. Bu konudaki ilk tepki, Yasser Arafat tarafından ortaya atılan bir fikir olan terör hareketlerinin arttırılması oldu. İsrail hakimiyeti altında bulunan topraklardaki Araplar terörist yöntemler ile ayaklandırılacak ve İsrail yıpranacaktı. ElFetih tarafından başlatılan terörist saldırılar Nasır tarafından da desteklenmekteydi ancak bu yöntem tutmadı ve Arafat ağır kayıplar vererek Ürdün topraklarına sığındı. Bu kez de İsrail-Ürdün çatışmaları başladı . İsrail, BM Güvenlik Konseyi tarafından (nasıl olduysa!) kınanmasına rağmen Ürdün topraklarına büyük çaplı operasyonlar düzenledi. Operasyonlar sonrasında Filistin direniş terörü, George Habbash ’ın liderliğini yaptığı “Filistin Kurtuluşu İçin Halk Cephesi” örgütü tarafından İsrail dışına taşındı ve birçok uçak kaçırma olayı yaşandı. 1969 yılında ise FKÖ liderliğine Yasser Arafat’ın seçilmesi ile FKÖ elFetih’in kontrolüne girdi ve işgal edilen tüm Arap topraklarında İsrail sivil hedeflerine karşı bombalama eylemleri yapıldı. Bu arada Filistin gerillalarının sığındığı Ürdün’de karışıklıklar arttı ve çeşitli olaylar sonucunda Ürdün ABD ve İsrail desteği ile topraklarındaki Filistinli gerillaları temizledi. Ürdün Kralı Hüseyin bir sonraki adımda yeni bir plan ortaya atarak, Filistin mücadelesinin liderliğine soyunmak istedi ama bu durum Arap dünyasından tepki gördü ve sonuçta Mısır, Ürdün ile diplomatik ilişkilerini kesti. Bu tarihten sonra devam eden batı ve BM destekli diplomatik çabalar sonuç getirmedi ve 1972 yılına gelindiğinde yeni bir savaş başlaması söz konusu oldu. Mısır’da başa geçen Enver Sedat orduyu yeniden örgütleyip kapasitesini geliştirdi, SSCB’den aldığı silahlar ile ateş gücünü arttırdı. Mısır rövanşını almak istiyordu. Ancak 1973 yılında yapılan Yom Kippur savaşı, daha öncekilerin aksine İsrail devletinin yok edilmesini değil, 1967 öncesindeki sınırlarına dönmesini amaçlamaktaydı. Savaş 06 Ekim 1973 Cumartesi günü saat 14:00’ da Yahudilerin kutsal bayramına denk gelen günde başladı ve savaşın başında başarılı bir süpriz saldırı yapan Mısır ordusu önemli gelişmeler kaydetti. Eş zamanlı başlatılan saldırı ile Suriye zırhlı birlikleri de Golan tepelerinde İsrail birliklerine ağır kayıplar verdirdiler. Ancak zaman içerisinde durum yine değişti ve Arap ülkelerinden gelen yardımlara rağmen, İsrail 1967 savaşındaki kadar kolay olmamakla birlikte ve ağır kayıplar vererek tüm cephelerde üstünlük sağladı. 11 Kasım 1973 tarihinde Mısır ile İsrail arasında daha sonra imzalanacak Camp David anlaşmalarının yolu açan bir mütareke imzalandı.

Sonuçta İsrail Suveyş Kanalı'nın batı yakasında toprak elde etmiş ve Golan tepelerindeki topraklarını da genişletmişti. Araplar, İsrail ile olan savaşlardaki makus talihlerini yine yenememişlerdi. Bu noktada bir değerlendirme yapmak gerekirse, buraya kadar anılan tüm olaylarda Arap dünyasının İsrail'e karşı topyekün bir birlik oluşturamadığı açıkça görülmektedir. Farklı siyasi hesaplar ve çıkar çatışmaları Arapları her zaman bölmüş ve bu bölünmeler de her zaman İsrail'in işine yaramıştır.

İsrail ile yapılan konvansiyonel savaşlarda yenilgiye uğrayan Araplar İsrail'e karşı petrol ve terör silahını kullanarak direnmek istediler. Ancak az önce bahis edildiği üzere, hiçbir zaman uzun süreli bir dayanışma sergileyemeyen Araplar, Filistin sorununu bir tür çözümsüzlüğe mahkum ettiler. İsrail ise kurulduğu günden beri kendini koruma refleksi ile hareket eden bir devlet olarak, batı ve ABD' den aldığı desteği de iyi değerlendirip varlığını devam ettirdi. ABD'nin BM Güvenlik Konseyi'nde sahip olduğu ağırlık sebebi ile hiçbir zaman önemli bir uluslararası yaptırım ile karşılaşmayan İsrail, kendisine karşı yöneltilen terörist saldırılara aynı yöntemler ile karşılık verdi. Yakın geçmişte güvenliği için tehlikeli gördüğü örgütlerin (Hamas,Hizbullah vs) lider kadrosuna düzenlediği saldırılarda ve suikast eylemlerinde sivil hedeflerin zarar görmesini kabul edilebilir bir ayrıntı olarak değerlendirdi. İzlediği bu sert tavrı o günden bu güne korudu ve teröre karşı bugün ABD tarafından benimsenen “önleyici savaş” (terörist eylemler yapacağı şüphesi bulunan birimlerin önceden yok edilmesi) doktrinini daha o zamanlardan uygulamaya koydu ve uyguladı. Dilediği zaman,uluslararası kuralları hiçe sayarak komşu ülkelerin topraklarına girdi (örneğin Lübnan) dilediği zaman ise mülteci kamplarını bombaladı. Kontrolü altında bulunan sınırları kapatıp,önemli hiçbir tepki almadan sivilleri ambargolara mahkum etti. Kendi güvenliği için, çevresindeki tüm komşularına uluslar arası kuralları ihlal eden saldırılarda bulunmaktan çekinmedi. Hatta Lübnan işgali sırasında, sadece sivil hayatı felç edecek olan alt yapıya zarar verme eylemlerini bütün dünyanın gözü önünde gerçekleştirdi ve kendince Lübnan'ı cezalandırdı. Son olarak, Gazze şeridinde kendisine roket saldırıları düzenleyen terörist Hamas örgütüne karşı giriştiği hareket sırasında, sivillerin ölmesi de onun için önemli değil. İsrail hükümet sözcülerine sivil kayıplar sorulduğunda, hep aynı soğuk tavır ile, İsrail topraklarına saldıranların cezasız kalamayacağını ifade ediyorlar.Bu İsrail dış politikasının temeli. Oysa, hedef gözetmeksizin yapılan ağır bombardımanlar ile öldürülen kadın ve çocuklar İsrail topraklarına saldırmış değiller.İsrail bir taraftan bu sert dış politikasını uygular ve uluslar arası tüm kuralları ihlal ederek sivil hedeflere saldırırken, diğer yandan da sürekli

olarak “terörist Araplara” karşı haklı olarak kendini savunduğunu tüm dünyanın uluslar arası bilincine yerleştirmeye devam ediyor. Sürekli olarak çevrilen filmlerde, Orta Doğu’lu Arap teröristleri çoğunlukla cahil ve acımasız olarak göstermek ya da II.Dünya Savaşı sırasında Yahudilere karşı yapılan soykırımı anlatarak Yahudi milliyetçiliğini diri tutmak ve “mazlum” imajını muhafaza etmek önemli bir psikolojik savaş yöntemi. Oysa ki, örneğin Türk Ordusu ya da terörle mücadele eden diğer birimlerimiz; köylerimizi, ilçelerimizi, karakollarımızı basan, kara yollarımızı mayınlayan, askerlerimizi şehit eden, kadınları, çocukları ve hatta bebekleri öldüren ve ülkemizi bölmeyi amaçlayan etnikayrılıkçı bir terörist harekete karşı, yurt içinde veya dışında hareket yaparken kesinlikle insan haklarını ihlal etmemek, yardım ve yataklık etmiş olsa dahi, sivil unsurlara asla zarar vermemek, alt yapıda tahribata yol açmamak ve tüm uluslararası kurallara saygılı davranmak zorunda. Çünkü uluslararası hukuk bunu gerektiriyor. Aksine davranış ise itibar kaybı ve çeşitli yaptırımlar getirebilir. Sonuç olarak İsrail, ABDDiaspora tarafından desteklenmeye devam ettiği müddetçe, bölgesinde dilediği zaman dilediğini yapmaya ve Ortadoğu’yu kana bulamaya devam edecek gibi görünüyor. Zaten Kutsal Kudüs şehri ve Filistin “Cennetin Krallığı” na ait olduğundan, oradaki sorunların ne zaman çözüme kavuşacağını da ancak Yüce Allah bilir.

2.2.2.2. IRA(İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu)

İngiliz hedeflerine karşı gerçekleştirdiği terörist saldırılar ile bugüne kadar adından çok sık bahis ettiren **IRA (İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu)** ’nın ortaya çıkış sebebi 1600’lü yıllarda İrlanda’da yaşanan bazı olaylara dayanmaktadır.

Tarihsel olarak ne kadar geriye dönülürse dönülsün ve ne kadar birbirinden farklı coğrafyalara gidilirse gidilsin, somut bir gerçek her zaman gözümüze çarpmaktadır. Halkların ve içinde yaşadıkları coğrafyanın normal tarihsel seyrini, her ne amaçla olursa olsun değiştirmeyi amaçlayan dış yapay müdahaleler, sorun yaratmıştır. Yapılan müdahale, tıpkı vücudun dışarıdan bağlanan yabancı bir dokuyu kabul etmemesi gibi, türlü komplikasyonlar yaratmış ve insanlar çok büyük acılar çekmişlerdir. Çekilen bu acılar sonunda, yukarıda verdiğimiz örnekten devam edersek, yapay olarak eklemlenen kısım belki kaynamış olarak gözükmüş ama hiçbir zaman vücudun (o bölgedeki toplumsal yapının) doğal bir uzvu gibi hareket edememiştir. En küçük bir rahatsızlık dahi, çok büyük travmalara neden olmuştur.

“Bugün,Kuzey İrlanda’da (Ulster), İrlanda Cumhuriyeti ile birleşmeyi amaçlayan Cumhuriyetçi/milliyetçi Katoliklerle,Londra ile birliğin devamından yana olan kralcı Protestanlar (bunlara da BritanyalıBritishmilliyetçiler demek doğru olur) arasında süren gücü ele geçirme/elde tutma mücadelesi,İskoçya’dan 17.yüzyılın başlarında gelen ve adanın kuzey doğusundaki Ulster bölgesine yerleştirilen Protestanlar ile (150 bin kadar göçmen İskoçya’dan,20 bin kadar göçmen ise İngiltere’den) İrlandalı Katolikler arasında, Katoliklerden zorla alınan toprakların yeni gelen göçmenlere verilmesiyle başlayan ve yüzyıllardır süren çekişmelerin günümüzde devam eden bir biçimidir. 17.yüzyılda devam eden bu çatışmalar ve açlık sonucu bir ifadeye göre 16411652 arası İrlanda nüfusunun önemli bir kısmı ya ölmüş ya da göç etmek zorunda kalmıştır. İngiltere’de yönetimi ele geçiren Cromwell, Ağustos 1649’da İrlanda’ya girmiş ve oradaki Katoliklerden gaspettiği arazileri kendi askerlerine dağıtmıştı. Cromwell’in idamıyla birlikte 1660 yılında İngiltere krallığına getirilen II.Charles’ın yerine kardeşi II.James 1685’ de kral olmuş ve İrlanda’da önemli görevlerden o zamana kadar dışlanan Katolikler yeniden bu görevlere getirilmeye başlanmıştı. Katolik II.James,ayrınca İrlanda’da Katoliklerden zorla alınan arazilerin geri verilmesi konusunda direktmekteydi. İngiliz parlamentosu bu gelişmelerden rahatsızdı. Protestan William of Orange (III.William) Katoliklere karşı tutumuyla tanınıyordu. Kral II.James’in kızı Mary ile evli Hollandalı bir prens olan William of Orange ’a krallık teklif edilir. Katolik kral II.James İngiliz Parlementosunun direnişi sonucu 1688’de İrlanda’ya geçer.Katolik güçler 1689’da İrlanda’nın bir çok bölgesini kontrol altında tutmaktaydılar.Fakat Kuzey İrlanda’nın önemli bir şehri olan Londonderry’de Protestan kralcıların direnişiyle karşılaşmışlardı. Bu direniş zamanla Protestanlar için bir sembol oluşturmuştur. 1690 yazında William of Orange, Belfast’ın kuzey doğusunda bir kıyı bölgesi olan Carrickfergus’ta karaya çıkmasıyla Katoliklerin kaderi değişmeye başlar. William’ın güçleri,Boyne savaşında Katolik kral II.James’in güçlerini 12 Temmuz 1690’da yenilgiye uğratar.Kral II.James Fransa’ya kaçar. Böylece Protestan egemenliği dönemi başlar.Protestanlar, Katolik kral’a karşı 12 Temmuz’ da kazandıkları bu zaferi ve getirdiği yeni düzeni her yıl dönümünde kutlamaktadırlar, yani kral William of Orange ’a borçlu oldukları “Orange Düzeni” ni.18.yüzyıl, İngiltere’nin egemenliğinin İrlanda’da pekiştirildiği yüzyıl olarak görülebilir. İrlanda 1801’de “Birlik Yasası” ile İngiltere’nin

(Birleşik Krallık) bir parçası oldu. Kral William'ın kurduğu Protestan düzeni (Orange Order) devam etmiş ve bu günkü çatışmaların da temelini oluşturmuştur.”⁴¹

Bu tarihsel girişten'de anlaşılacağı üzere İrlanda sorunu bugün dahi temelinden fazla ayrışmamıştır. Etnik ayrılık süreci özellikle mezhep ayrılığı sebebi ile sertleşmiş ve İngiltere'nin bir tarafı açıkça destekleyerek mücadelenin sürekli içinde olması, sorunu bu günlere kadar taşımıştır. İrlanda'da silah zoru ile kurulan protestan düzeni karşısında başlayan ayaklanmalar birbirini takip etmiştir. 1914 yılında ise İngiltere savaş ile meşgul olurken 1916 yılında Dublin'de Paskalya ayaklanması başladı. Ayaklanma sonrasında ayaklanmanın liderleri idam edildi ama, 1918 yılında yapılan seçimlerde Kuzey İrlanda dışındaki tüm bölgelerde Katolik'ler kazandı. Bunun üzerine Dublin'de ayrı bir meclis kurmaya karar verdiler. İngilete kuzey ve güney'de iki ayrı parlamento önerdi ama güney bunu kabul etmedi. “İrlanda Gönüllüleri” ile İngilizler arasında başlayan çatışmalar, 1921 yılında sağlanan ateşkes ile durdu. Ancak İngilizİrlanda anlaşması Sinn Fein'de kopmalar meydana getirdi ve bölünmeyi kabul etmeyenler ayrıldı. Bu ayrılanlar ve İrlandalı Katolik Gönüller'den oluşan IRA 1930 yılında bir yeraltı örgütüne dönüşt. Sosyalist bir geleneğe sahip olan örgüt SSCB ile ilişki kurmanın yollarını da aradı ancak Katolik Kilisesi'nin ağırlığı karşısında Sovyetler örgüte soğuk baktı ve bunun üzerine örgüt Almanya ile temasa geçti ve destek istedi. Hatta örgüt militanları katolik oldukları için İspanya iç savaşında Franko'nun yanında savaştılar. İkinci Dünya Savaşı sırasında ise Alman subayları IRA militanlarına eğitim vermek için adaya gelmişler ancak daha sonra bundan vazgeçmişlerdir. Savaş sonrasında Kuzey İrlanda şiddet ve yoksulluğun tetiklediği bir şiddet sarmalı ile karşılaştı. 12 Ağustos 1969'da Belfast'da gerçekleştirilen geleneksel protestan yürüyüşünde katolikler ile protestanlar çatıştılar ve bölgeye İngiliz askerleri sevk edildi. Aralık 1969 tarihinde IRA'da bölünme yaşandı. (P) IRA ve (O) IRA . Birincisi militarist ve milliyetçi bir çizgide ilerlerken, diğeri Marksist bir yol seçti. (P) IRA Katolik gençler arasında geniş destek buldu ve siyasi cinayetler işledi. (O) IRA'dan ayrılan bir grup ise İrlanda Ulusal Kurtuluş Ordusu (INLA) ' yı kurdu ve İngiliz hedeflerine karşı eylemler gerçekleştirdi. Çıkan iç tartışmalar bir örgüt daha doğurdu; İrlanda Halk Kurtuluş Ordusu (IPLA) . Tırmanan tansiyon sonrasında Kuzey İrlanda İngiliz destekli protestan yönetimi sıkı önlemler aldı . 30 Ocak 1972 tarihindeki Londonderry gösterisi sırasında, İngiliz Paraşütçü Birliği'nin açtığı ateş sonucunda 13 Katolik öldü ve bu olay tarihe

⁴¹ Gürses, E., Ayrılıkçı Terörün Anatomisi IRAETAPKK, İstanbul, 2003, s.2526.

“Kanlı Pazar” olarak geçti. (1999 yılında İngiliz başbakanı Tony Blair olay ile ilgili yeni bir soruşturma başlattı ve bir anlamda sorumluluğu kabul etti) Çıkan olaylar sonrasında Mart 1972 tarihinde Kuzey İrlanda Paramentosu Stormont fesih edildi ve yönetim doğrudan İngiltere’ye bağlandı. IRA eylemlerini 1973 yılından itibaren İngiltere’ye taşıdı, eylemlerinde yüzlerce insan öldü. Sinn Fein ve IRA’nın Katolik işsizler arasındaki popülaritesi zamanla arttı. Bu arada hapisteki IRA ve INLA üyelerinin başlattığı açlık grevleri İrlanda sorununun uluslar arası gündeme taşınmasına neden oldu ve İngiliz “Muhafazakar Parti” hükümeti ve başbakan Thatcher zor durumda kaldı. 05 Mayıs 1981 tarihinde açlık grevinin 66.gününde 27 yaşında ölen Bobby Sands ölmeden üç hafta önce İngiliz Paramentosuna milletvekili olarak seçildi. Bu arada Katolik terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen saldırılara yanıt olarak zaman içerisinde çeşitli Protestan şiddet örgütleri kurulmuş ve bunlarda hemen hemen IRA ile eşit sayıda insan öldürmüşlerdi. 1985 yılında Dublin ve Londra hükümetleri aralarında bir anlaşma imzaladılar. Anlaşma Kuzey’deki Protestanları kızdırdı ve polisler ile askerlere saldırmaya başladılar.Aslında anlaşma İngiltere için politik bir başarı sayılabılırdi çünkü, Dublin hükümetinin Katolikler için hamiliğini kabul eden İngiltere,aynı şeyi kendisi için de Protestanlar üzerinde sağladı ve böylece Kuzey İrlanda’da bulunan ve varlığı uzun yıllardır tartışılan İngiliz askeri varlığını meşrulaştırdı. Ancak bu gelişmeler sonrasında IRA saldırılarını arttırdı ve bir Protestan şiddet örgütü olan UFF (Ulster Özgürlük Savaşçıları)’de bunlara karşılık verdi. Karşılıklı şiddet eylemleri tırmandı. IRA Kuzey İrlanda,İngiltere ve Avrupa’daki hedeflere saldırdı ancak bu saldırılarda sivillerin ölmesi prestij kaybetmelerine neden oldu. Bu arada İngiliz hükümeti’de SAS (Special Air Sevice) komandoları vasıtası ile operasyonlar düzenleyerek zaman zaman silahsız IRA militanlarını da öldürdü. “Önleyici eylem” olarak nitelendirilen bu eylemlerde önceden yerleri belirlenen IRA militanları eylem öncesinde ortadan kaldırılmaktaydı.Bu eylemlerin birinde üç silahsız IRA militanına karşı yapılan ve öldürülmeleri ile sonuçlanan operasyona katılan komandolar, yargılandı ve mahkemede beraat etti ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi öldürmelerin yasadışı olduğuna karar verdi.Bu tip eylemler iki taraf arasındaki kını arttırmaktan başka bir işe yaramadı.İki toplum gittikçe ayrıştı ve İrlandalı Protestanlar kendilerini artık Britanyalı olarak görmeye başladılar. Yükselen bu şiddet eylemlerine rağmen barış çabaları da devam etti .Konuya el atan ABD başkanı Clinton, Sinn Fein liderlerinden Gary Adams ile görüştü. 18 Mart 1995 tarihinde Beyaz Saray’da yapılan görüşmede Clinton IRA’ya silah bırakma çağrısında bulunurken, Sinn Fein’e ABD’de büro açma ve bağış toplama hakkı verdi. 1997 yılında İngiltere Başbakanı Tony Blair ile Sinn Fein liderlerinden Gary Adams ve McGuinness

Belfast’da bir araya geldiler ve bu iki isim Parlamenter olarak Westminster’a girme hakkı kazandı. Ancak bu gelişmeye tepki duyan Protestanlar tekrar provokatif eylemlere başladılar ve Adams’ın yeğeni Terry Enwright ’ı öldürdüler. 15 Ağustos 1998 tarihinde ise IRA’dan ayrılan bir grup olan Real IRA gerçekleştirdiği bombalama eylemi ile 29 kişiyi öldürdü ve 200 kişiyi yaraladı. Bunlar her iki toplumun aşırı uçlarından gelen barışı önleme çabalarıydı. İngiltere Kuzey İrlanda’da bulunan askerlerini çekmeye başlarken, 21 Eylül 2000 tarihinde, MI6 ’nın merkez binasına roket saldırısı düzenlendi ve saldırıyı IRA üstlendi. 2001 Eylül ayında ise Protestan mahallesinde bulunan bir okula Katolik öğrencilerin gelmesi sebebi ile olaylar çıktı. Aynı yılın Ekim ayında ise IRA silahsızlanmayı başlattığını bildirdi. Uzun yıllar süren bu toplumlar arası çatışma gerisinde acı,hüzün kin ve nefret bıraktı. Yaşanan acılar sebebi ile iki toplumun ortak bir payda altında birleşmesi ise hala çok yakın gözüküyor.

Son olarak, Mart 2009 tarihinde Kuzey İrlanda’nın “County Antrim” bölgesinde bulunan bir askeri birliğe yapılan saldırıda iki asker öldürüldü. (Bunlardan bir tanesi Türk asıllı Cengiz Azimkar) Saldırı IRA’nın barış sürecine dahil olması üzerine kendisinden ayrılan “Real IRA” adlı terörist grup tarafından üstlenildi. Başlatılan operasyon sonrasında Kuzey İrlanda’da bulunan polis güçleri ve askeri üslerin güvenliği tartışmaya açılırken, Başbakan Yardımcısı ve eski bir IRA üyesi olan Martin Mc Guinness yaptığı açıklamada “ Çatışma sürecinde ben de IRA’yı destekledim. Ben de IRA’nın bir üyesiydim .Ama artık bunlar geride kaldı ” dedi ve Kuzey İrlanda’yı eski sorunlu günlere geri götürme konusunda hata yapmamak için herkesin dikkatli olmasını istedi. Ancak terör, var olabileceği ortamı bulduğu anda küllerinden yeniden doğma yeteneğine sahiptir. Özellikle geçmişin acıları bu konuda çok riskli bir zemin oluşturmaktadır. Toplumsal travma ve yaralar uzun sürede iyileşirler ve gözle görülen tüm etkiler ortadan kalksa da, derinlerde hiç silinmeyen izler her zaman muhafaza edilir.

İrlanda sorunu konusunda ülkemizde zaman zaman orada uygulanan çözümlerin bizim için de model olabileceği öngörülmele birlikte, kanımca bizde yaşanan etnik terör ile İrlanda’da yaşananlar çok farklıdır. Öncelikle bizim ülkemizde yaşayan Müslüman toplumda mezhep ayrılıkları olmakla birlikte bu yapıdan dolayı yaşanan gerginlikler daha çok siyasal amaçlı olmuş ve kesin bir ayrışma getirmemiştir.Terör örgütü ile yapılan mücadele sırasında, zaman zaman yapılan sert uygulamaların örnekleri bulunmasına rağmen ülkemizdeki hiç kimse, orada olduğu gibi bir etnik yada dinsel grubu tamamen

dışlamamıştır. Buna güvenlik kuvvetlerimizde dahildir. Çatışmalarda yaralanan, yakalanan veya teslim olan terör örgütü mensuplarının, güvenlik kuvvetlerimizden gördükleri insani muamele teröristleri dahi şaşırtmakta (çünkü kendilerine hep aksi propoganda yapılmaktadır) ve çoğu zaman yanlış tarafta olduklarını görerek taraf değiştirmektedirler. Aslında çok kaba hatları ile itirafçı dediğimiz kişiler bunlardır. Öte yandan itirafçı dediğimiz bu kişiler ne aile ne de kendi toplumları içerisinde aşırı bir tepki ile karşılaşmazlar. Tek korkuları terör örgütü tarafından öldürülmektir. Bu topraklarda binlerce yıldır var olan devlet geleneği sebebi ile öyle bir fenomen oluşmuştur ki, devlete zaman zaman baş kaldıranlar dahi zaman gelir ona boyun eğer ve bu asla utanılacak bir şey değildir. Çok sıradan bir nitelendirme olarak gözükmese de, devlet bizde gerçekten de bir baba gibi algılanır. Karşı çıkılır, savaşılr ama gereğinde anlaşılır ve bu normaldir. İfade veren teröristlerin güvenlik kuvvetleri mensuplarına “komutanım” şeklinde hitap etmesi de bunun diğer bir göstergesidir. Bu tavrın en trajikomik örneği terör örgütünün başı tarafından verilmiştir. Yıllardır boş bir hayal ile türlü kötülükler yaptığı devlet tarafından yakalandığında, kendisinden beklenen ilkeli ve sert bir duruşu sergilemek yerine, uzlaşmacı davranmıştır. Buradaki en önemli nokta, böyle bir tavır gösteren liderinin kendi örgütü tabanı tarafından aforoz edilmemesidir. Bunda tabi ki bir takım politik mülahazalar büyük pay sahibidir. Ama bu yine de bize özgü bir durumdur. Terör örgütünün lideri dahi, karşı çıktığı ve savaştığı devlet otoritesini kayıtsızşartsız tanımakta sakınca görmemektedir.

Oysa bir IRA militanı yakalandığında, İngilizler genellikle kendisini tedavi edip öğüt vermeye ve onu topluma kazandırmaya çalışmazlar. Zaten böyle bir muameleye maruz kalan da, öncelikle işbirlikçi damgasını yer, e kendi toplumu tarafından dışlanır ve büyük bir ihtimalle de sonunda örgüt tarafından infaz edilir. Yine bir üst düzey IRA sorumlusu yada lideri yakalandığında “benim annem İngiliz’di gerekirse İngiliz hükümetine yardım ederim” demez. Bunlar bize özel durumlardır. Bin yıldır birlikte yaşamının, kız alıp vermenin ve toplumsal kaynaşmanın sonucudur. Kaldı ki, bizdeki mezhep ayrılıkları da çoğunlukla etnik temelli değildir. İkisinin örtüştüğü durumlar da var olmakla birlikte çok azdır ve zaten toplum tarafından da önemsenmez. Bizim terörist hareketlerimizin çoğu, doğu malzemesi kullanılarak batı usulü pişirilmiş ve servis edilmiş, melez yemeklerdir. Birbirinden çok farklı malzeme ve tarzları birleştirmeye çalıştığından dolayı da, tadı genellikle kötüdür ve çoğunluk halk tarafından da sevilmez. Öte yandan teorik olarak baktığınızda, Şeyh Bedrettin, Köroğlu, Pir Sultan, vs gibi otantik figürler de devlete karşı

başkaldırmasıyla birlikte, yüzde yüz yerli malı olduğundan tadları biraz buruk da olsa bizdendir ve halk tarafından da kabul görmüştür.

İşte bu sebeplerle, her ne kadar terörün genel geçer uluslar arası parametreleri olsa da, özellikle etnik terörün çözümleri ülkenin ülkeye farklıdır. Bu yüzden de, farklı tarihsel sebepler ve yapılar ile ortaya çıkan terör hareketlerini çözümlenmeye çalışan modelleri incelemek ve neler yapılabileceğini değerlendirmek her zaman çok faydalı olmakla birlikte, modelleri şablon olarak benimsemek her zaman doğru sonuç vermez. Bizim çözümlerimiz, kullanılacak doğru taktikler ile aslında diğerlerine göre çok daha basit ve kolaydır. Üstelik ülkemizin bu çözümleri üretebilecek alt yapısı ve potansiyeli de vardır. Önemli olan doğru zamanda doğru yönlendirmeleri yapabilmek ve terör ile mücadelede askeri başarının gerek şart olmakla birlikte, yeter şartın ancak yüzde yirmisi'ni oluşturabileceğini iyi bilmektir. Bölge insanının en temel yaşamsal altyapı ihtiyaçları çözüldüğünde, hakim olan şiddet kültürü kaldırılıp bölge insanının özellikle kadınlı erkekli eğitim ve entegrasyonu tamamlandığında, geleneksel üretim ilişkileri yapılacak olan toprak reformları ile değiştirilip, bölgede halen geçerli olan toprağa bağlı ağalığaşiret sistemi kırıldığında ve bölge insanına kendisini kendi etnik dilinde özgürce ifade etmesi izni verildiğinde, kuşkusuz tablo çok farklı olacaktır. Ancak burada önemle vurgulanması gereken husus, her konuda yapılacak açılımların, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü'nü temsil eden üniter devlet yapısına zarar verecek bir gidişata asla ve asla dönüşmemesidir. Bunlar yapıldığında ortaya çıkacak farklı tablo içinde de terör örgütleri ve terörist hareketler olabilir, ama bunlar çoğunlukla marjinal olmaktan kurtulamazlar. Marjinal terör örgütleri ise, ülke genelinde hakim olan istikrar ve dayanışma havasını kolayca bozamazlar.

2.2.2.3. ETA (Euskadi ve Özgür İnsan)

Etnikmilliyetçi terör örgütü denildiğinde dünyaca bilinen örgütlerden biri de, **kısaca ETA olarak bilinen ve Bask Bölgesi'nin İspanya'dan bağımsızlığını savunan örgüttür.** 16.Yüzyıldan bu yana Fransa ve İspanya arasında bölünmüş olan Bask bölgesinin Fransa egemenliği altında kalan bölümünde önemli bir ayrılıkçı şiddet hareketi görülmezken, İspanya egemenliği altındaki bölümde uzun yıllardır süren bir ayrılıkçı şiddet öyküsü vardır.

Basklılar kendilerini İspanyol olarak görmemekte ve bu sebeple de etnik ayrılıklarını korumak için İspanyol hükümetleri' ne karşı savaşılmaktadırlar. Basklılar öncelikle dillerini muhafaza ederek, asimile olmayı önlemenin ilk şartının bu olduğunu düşünmüşler ve dillerini yaşatmaya çalışmışlardır. Uzun yıllar süren mücadele döneminde hareket içerisinde ayrılmalar ya da ideolojik kopmalar olmakla birlikte Basklılar “ETA” sorununun İspanya'nın gündeminde kalması için ellerinden geleni yapmışlardır.

Son dönemlerde yaşanan gelişmeler ve ElKaide saldırıları sebebi ile İspanya' da teröre karşı duyulan tepki artmış ve ETA eylemleri ülke çapında tepki ile karşılanmıştır. Burada önemli olan ise, terörün kitleden istediğini alamadığında mutlaka ivme kaybettiği gerçeğinin bir kez daha ortaya çıkmış olmasıdır. Yaptıkları eylemler ile İspanyol halkına kendince “haklı” davalarını anlatanlar, oluşturulan bilinç sebebi ile halktan daha önce görmedikleri tepkileri görmüşler ve artık kimseye sempatik gelmediklerini anlamışlardır. Bu bir terör örgütünün başına gelebilecek en kötü şeydir. Toplumun hiç değilse bir bölümünde kendine taban ve taraftar bulamayan terör örgütü çözülme sürecine girer. Söylemlerine dayanak aldığı argümanların ortadan kaldırılması, taraftar bulmasını zorlaştırır. Bu noktaya gelen örgüt ya tasfiye olur ya da daha küçük ve sert marjinal örgütlere dönüşür.

Ancak bir etnik milliyetçi bir terör örgütünün yalnızlaştırılmasında,dış etkenler de büyük önem taşır. Ülke içindeki şartlar ne kadar düzelirse düzelsin, dış desteğini kaybetmeyen bir terör örgütü tamamen ortadan kaldırılamaz. ETA, Fransa'dan gördüğü müsamaha çerçevesinde hayatini sürdürmüş, zaman zaman faaliyetlerinde kendisine tanınan avantajları kullanmış, zaman zaman da İspanyol hükümeti ile Fransa'nın arası düzeldiğinde zor durumda kalmıştır. Uluslar arası arenada ebedi dostluklar yerine, değişen çıkarlar söz konusu olduğu için, terör örgütleri de bu değişimler çerçevesinde iniş çıkışlar gösterirler. Bazen rahatça faaliyet gösterdikleri ülkelerde rahatsız edilir ve takibe uğrarlar. İşte bu da, terörle mücadelede uluslar arası işbirliğinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermektedir.

Tüm etnik terör örgütlerinde olduğu gibi, burada da öykünün başlangıcı yine eski zamanlara dayanmaktadır.“ İspanya'da Bask ülkesi,Fransa'da yaşayan yaklaşık 200.000 Basklının yaşadığı topraklar da dahil olmak üzere Kuzey Pirenelere kadar uzanmaktadır. Basklılar hiçbir dille akraba olmayan bir dil konuşmaktadırlar ve tarihi kökenleri de

tartışmalıdır. Katolik olan Basklılar kendi toprakları üzerinde yüzyıllarca özerk olarak yaşamışlardır. Romalılar ve Araplar da dahil olmak üzere kimseye boyun eğmeyip özel statülerini koruyabilmişlerdir. Bask bölgesi, Alaya, Guipuzcoa, Viscaya ve Navarra olmak üzere dört ilden meydana gelmektedir. Ancak Navarra'nın durumu biraz değişiktir. Zira diğer iller kendi özerklik statülerini korumak için Franco'ya karşı direnirken, asimile olmuş Navarrolu Basklılar Franco'nun yanında yer almışlar ve diğerleri haklarını kaybederken, onlar haklarını korumuşlardır. Bask olan ve olmayanlar arasındaki dağılımı kesin bir şekilde ortaya koymak çok zordur. Bu husus Bask olan ve olmayanların iki farklı topluluk meydana getirmemesi gerçeğiyle bağlantılı olabilir. İki topluluklar arasında büyük farklılıklar yoktur. Ne sosyal aktivitelerde ne de sosyal müesseselerde etnik köken bir rol oynamaktadır. En son bağımsız Bask Devleti 1035 yılına kadar ayakta kalan Navarra Krallığıdır. Daha sonraları Pirenelerin güney kısmında kalan Bask bölgesi yavaş yavaş İspanyol monarşisinin egemenliği altına girmiştir. Fakat, Bask illeri otonomilerini ve kendi haklarını (fueros) muhafaza etmişlerdir. 19.yüzyılda, merkeziyetçi İspanyol Devleti ortaya çıkmaya başladığında Bask sahil illeri İspanya'nın en çok endüstrileşen bölgesi olmuştur.”⁴²

Bu şekilde merkeziyetçi İspanyol devleti'nin ortaya çıkması ile birlikte Bask bölgesinde yaşanan sorunlar da artmaya başlar. “ 1812 'de kabul edilen merkeziyetçi anayasa İspanya'da merkeziyetçiler ile bölgeciler arasındaki mücadelelerin de başlangıcı sayılır. Özellikle otonom yapıların destekleyicisi Karlist hareketin (18.ve 19.yüzyılda devam eden savaşlarda, hanedanlığın devamından yana, gelenekçi ve bölgesel yapılanmaları destekleyen bu harekete, özellikle Bask bölgesindeki kırsal kesim destek vermiştir) yenilmesiyle birlikte Bask bölgesi, Kral tarafından verilmiş olan ayrıcalıkları (Fueros Yasası) 1840'lı yıllarda kaybetmeye başladı. Madrid bu hakları 1876' da tamamen kaldırdı. Bu gelişmeleri takiben, Bask Milliyetçi Partisi (PNV), Bask bölgesine özel bir statü tanıyan 'Fueros' yasası taraftarı Katolik, gelenekçi bir Karlist aileden gelen Sabino Arana tarafından Bask bölgesine otonomi statüsü kazandırmak amacı ile 1895 yılında kurulmuştur. 1898 'deki yerel seçimlere partisinden katılıp seçilen Arana, ölümüne kadar (1903 yılında 38 yaşındayken ölmüş) bu mücadelesine devam etmiştir. 1936 yılında İspanya iç savaşının başlangıcına kadar PNV, Bask bölgesine ayrıcalıklar elde etmek yönünde bazı başarılar sağlamıştı. İç savaş ortamında ise Bask bölgesinde ayrı bir hükümet

⁴² Zafer, Hamide; Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, İstanbul 1999, s.30.

kuruldu. Fakat Haziran 1937’de General Mola, Sanyury ve Franco’nun emrindeki askeri güçler Bask bölgesindeki en son bölgeyi, Bilbao’ yu ele geçirdiler.Bask Cumhuriyeti sadece 8 ay yaşadı.”⁴³

Bask bölgesinin Franco tarafından ele geçirilmesi, sağ kalan ve tutuklanmayan milliyetçilerin ülke dışına çıkması (Latin Amerika,Fransa ve İngiltere) ve Bask dili olan “Euskara”nın yasaklanması sonuçlarını getirdi. II.Dünya Savaşı devam ederken Bask Milliyetçi hareketi’de faaliyetlerine devam etti. “ Manuel Irujo, 1941 yılında Londra’da, Bask Milli Konseyi’ni kurmuştur. Bu konsey daha sonra (Bağımsız bir Bask devleti) projesi hazırlamıştır.Ancak İspanya’nın, Almanya’nın yanında savaşa girebileceğinden endişelenen Churchill,1942 yılında söz konusu konseyin kendi kendini feshetmesini sağlamıştır. Öte yandan, Şubat 1945’de New York’ta yeniden kurulan Euskadi hükümeti, ilk toplantısında Ekim 1936 tarihli programını onaylamış ve 1931 Anayasası çerçevesinde İspanyol Cumhuriyeti’nin yeniden kurulmasına ve Bask özerklik statüsüne desteğini yinelemiştir.İspanya’da Franco rejimine karşı mücadeleyi sürdürececek bir direniş cuntası oluşturulması kararlaştırılmıştır.Bask direnişinin Euskadi’deki ilk faaliyetleri 1945-1946 yıllarında duvarlara Franco rejimince yasaklanmış olan ‘Euskadi’ sözcüğünün yazılması ve Franco’nun sembollerinin tahrip edilmesi şeklinde kendini göstermiştir. Bu arada, 1945 Eylülünden itibaren İpparralde ’de (Fransız Bask Ülkesi) İspanya sınırı yakınlarında silahlı Bask grupları oluşmuş ve buna Matignon (Fransız hükümeti) tarafından göz yumulmuştur.”⁴⁴

Bu dönemde İspanya ile Fransa’nın arası açık olduğundan, İspanya’nın başını ağrıttacak bir terör örgütü, Fransızlar için sakınca teşkil etmiyordu. Ancak geçen zaman ve soğuk savaş koşulları Franco lehine çalışacak ve SSCB ile yakınlaşmaması karşılığında, ETA ile mücadelesinde kendisine destek verilecektir.

1950 ’li yıllara gelindiğinde ise,İspanya ekonomik açıdan güç durumdadır ve Bask bölgesinde muhalif işçi hareketleri yükselmektedir. Buna karşılık Franco baskıyı arttırır ve tutuklamalar başlar. Öte yandan Franco ’ya “ Demokratikleşme” konusunda baskı yapan ABD, Fransa ve İngiltere soğuk savaş sebebi ile bu baskıyı azaltmak zorunda kalır. İspanyol hükümeti ile askeri üsler için pazarlık yapan ABD ise verdiği krediler ile

⁴³ Gürses, a.g.k., s.5758.

⁴⁴ Demirel, a.g.k., s.223.

ekonomiyeye soluk aldırır ve Fransa Paris’de bulunan sürgündeki Bask hükümetini sınır dışı eder. Ayrıca “ Radio Euskadi” kapatılır. Bu uygulamalar Bask hareketi’ni sertleştirir. 1952’de Bilbao’da bir araya gelen genç üniversiteliler bir hareket oluşturur ve yayın organı olarak’ da “Ekin” adında bir gazete çıkarır. Hareket bir ara PNV (Bask Milliyetçi Partisi) ile yakınlaşsa da daha sonra ilişkileri kesilir. Devam eden ideolojik faaliyetler sonrasında, hareket EGI (Bask Gençliği) isimli örgütle birleşir ve PNV’in 64.kuruluş yıldönümü olan 31 Temmuz 1959 tarihinde yeni bir örgüt kurulur. Örgütün adı “Euskadi ta Askatasuna” kısaca ETA olarak konur. (Euskadi ve Özgür İnsan) Anlamı ise kurulacak olan bağımsız bir Bask ülkesi içinde yaşayacak olan özgür insandır. Bu bağlamda Bask dili Euskara çok önemlidir. Euskara var oldukça, Euskadi’de var olacaktır.Öte yandan Bask dili Franco rejimi tarafından yasaklandığından, sadece kiliselerde ve bazı gruplarda yaşatılmaya çalışılmıştır. Bu yıllarda bazı din adamlarının, Euskara üzerindeki baskıların kaldırılması için gösterdikleri çaba ve hatta bu konuda Vatikan’a yazdıkları dilekçe Franco rejimini rahatsız etmiş ve sonunda din adamları, cezaevine çevrilen bir manastırda tutulmaya başlanmıştır.Bu baskılar, yoksul halk tabakalarında Bask milliyetçilerine verilen desteğin artmasına neden olmuştur. 1969 yılında ETA bu din adamları ile ilişki kurar ve birçok ETA üyesi bu din adamlarının telkini ile kazanılır.Bu da hareket içinde kilisenin önemli bir rol üstlendiğini göstermektedir.

Faaliyetlerine devam eden ETA 1962 yılında sürgünde bir yürütme komitesi kurar ve hareketi devrimci bir hareket olarak tanımlar, ortaya konulan bu emperyalist ve kapitalist karşıtı tutum PNV ile de ilişkilerin kopmasına neden olur.Bu arada “Liberados” ismi verilen ve salt mücadele için çalışan bir gruba aylık bağlanması kabul edilir ve bu da profesyonel bir örgüt için ilk adımdır. 1964 yılında ise ETA liderliği tarafından yayınlanan bir bildiri ile, silahlı mücadelenin başladığı duyurulur. İdeolojik altyapı olarak ise Frederico Krutwig tarafından ortaya konulan görüşler benimsenir ve hareket “Bask Sosyalist Milli Kurtuluş Hareketi ” olarak tanımlanır. Bu söylemde,milliyetçiliğin dışlanması ETA için zaafiyet yaratacağından, Bask halkının kurtuluş isteği ile, işçi sınıfının isteği olan ekonomik kurtuluş bir potada eritilir ve ETA’nın bunların her ikisini de sağlayacağı söylenir. Onlara göre; Bask bölgesi bir İspanyol kolonisi olup, siyasal,ekonomik ve kültürel açıdan sömürülmektedir.Bask egemen sınıfı ise, İspanya ve Fransa ile işbirliği halindedir ve Bask halkına yabancısıdır. Bu bağlamda ETA, bölgedeki İspanyol güçlerine saldırarak, İspanya hükümetinin bölgede yapacağı baskıların artmasını sağlayacak ve bu şekilde toplumdan destek bulacaktır. Baskılar ve direniş ile tırmanacak

olan gerilim ise toplumsal muhalefet yükselecek ve sonuçta İspanyol hükümeti bölgeyi terk etmek zorunda kalacaktır.

Bu arada ETA'nın sahip olduğu ideolojik yapı içerisinde her zaman muhalif unsurlar bulunmuş ve bunlardan bazıları örgütten ayrılmak sureti ile yeni bir takım oluşumlar içerisine girmişlerdir. Ancak, kısaca ETAV olarak anılan beşinci meclis toplantısında alınan ve mücadelenin etnik kimlik çerçevesinde yürütülmesine ilişkin kararlar genelde geçerliliğini korudu ve çeşitli kamplaşma ve ayrılmalardan sonra ETAV kısaca ETA olarak anılmaya başlandı. Örgütün Milli Meclis (Biltzar Nagusia) dediği oluşum her yıl toplanmakla birlikte, yetkilerin devir edildiği bir Taktik Yürütme Komitesi de oluşturuldu ve bu komite yurt dışında bulunan küçük komite tarafından (Biltzar Txikia) denetlendi. Küçük meclis yürütme komitesinin ideolojiye uygun hareket etmediğini tespit ederse Milli Meclis'i toplantıya çağırabilirdi.

ETA'nın ilk önemli silahlı eylemi 1965 yılında yapılan bir banka soygunu oldu.. Ölümlü ilk eylem ise, şiddet yanlısı bir örgüt yöneticisi ile İspanyol polisi arasında geçen ve yöneticinin ölümü ile sonuçlanan olay sonrasında yapılan eylemdi. ETA önemli bir siyasi polis şefini öldürdü. Sonrasında 16 ETA üyesi "Burgos davası" olarak anılan davada yargılandı ve yargılama sırasında yapılan gösterilerde toplumsal tansiyon arttı.. Örgüt Batı Alman Konsolosunu kaçırdı ve yapılan baskılar sonucunda verilen ölüm cezaları hapse çevrildi ve konsolos serbest bırakıldı. 1973 yılında ise Franco'nun önemli adamlarından başbakan Amiral Luis Carrero Blanco Madrid'de öldürüldü. Bu ETA'nın ülke çapında eylem yapabileceğinin göstergesi idi.

Zaman içinde ETA'nın toplumsal desteği arttı. İspanyol hükümeti tarafından Bask bölgesinde uygulanan sert yaptırımlar, örgüte klasik tabanı olmayan işçi sınıfından da katılımlar olmasını sağladı. Bu arada, Bask bölgesine çalışmaya gelen göçmenlerin oluşturduğu sosyalist hareketten örgüte katılımların sağlanması için, örgüt yönetimince etnik söylem yumuşatılmaya çalışıldı. Ancak bu konuda fazla mesafe alınmadı çünkü göçmenler kendilerini İspanyol olarak görüyorlardı.

1974 yılına gelindiğinde örgüt ETAM (Militar) ve ETAPM (Politico Militar) olarak ikiye ayrıldı. 1976 yılında ETAM'ye yakın duran Herri Batasuna (Halkın Birliği) partisi kuruldu. PNV gündelik ekonomik ve sosyal konularda politika üretmeyi tercih ederken,

Herri Batasuna İspanya'dan kopma politikasını devam ettirdi. Bölgede yaşayan orta sınıf PNV'yi, işçi sınıfı ise HB'yi destekledi. Bask kökenli olmayanlar göçmenler ise Sosyalist Parti'yi desteklemeye devam ettiler. Franco 'nun 1975 yılında ölmesinin ardından, Kral Juan Carlos 1978 yılında yeni Anayasa'yı ilan etti ve İspanya otonom bölgelerden oluşan bir devlet haline geldi. Yeni anayasa ile bölgesel hükümetlerin oluşturulmasına izin verildi. Mart 1980 tarihinde yapılan yerel seçimlerde PNV birinci, Sosyalist Parti ikinci, Herri Batasuna ise üçüncü oldu. Aynı dönemde, İspanya'nın otonom bir devlete dönüşmesinden rahatsız olan askeri unsurlar yönetimi ele geçirmek için bazı girişimlerde bulundular ise de başarılı olamadılar. Ancak Bask bölgesine verilen özerklik ne ETA ne de Herri Batasuna için yeterli olmadı ve ETA Bask bölgesindeki şiddet eylemlerinin dozunu arttırdı. 1980 Eylül-Kasım arasında 36 kişi öldürüldü. Bu arada neofaşist örgütlenmeler de ETA militanlarına yönelik eylemler düzenlediler.

Fransa hükümeti, Franco döneminde ETA tarafından gerçekleştirilen eylemlere çoğunlukla bir diktatörlüğe karşı verilen mücadele çerçevesinden baktığı için, kendi topraklarında faaliyet gösteren ETA militanlarına da belirgin bir hoşgörü ile yaklaşmıştı.İspanya'da buna karşılık olarak kurduğu örtülü örgütleri kullanarak, ETA militanlarına karşı Fransa topraklarında operasyonlar düzenlemiştir.Ancak İspanya'nın demokratik bir yönetime kavuşması ile birlikte, işin rengi değişmiştir. ETA'nın tırmanan eylemleri karşısında, iki ülke arasında başlayan işbirliği arayışları, zamanla teröre karşı ortak bir mücadele verilmesi konusunda görüş birliği oluşmasına dönüşmüştür.

Öte yandan, 1983 yılında ETA'ya karşı kurulan ve gerek İspanya ve gerekse Fransa'nın Bask bölgesinde, ETA militanlarına karşı 1987 yılına kadar yargısız infaz olarak nitelendirilebilecek operasyonlar düzenleyen GAL adlı antiterörist örgütlenme ve bu örgütlenmenin İspanyol istihbarat örgütü CESID ile olan ilişkileri sebebi ile bu yıllarda İspanyol demokrasisi tam olarak işletilemedi. Örgütün resmi makamlardan çeşitli konularda destek aldığı öne sürüldü ve sorumlular hakkında gerekli olan yasal işlemler de yapılamadı. Bu döneme ilişkin olarak örgütün, içinde ETA 'nın lider kadrosundan elemanlar da bulunmak üzere 27 kişiyi öldürdüğü söylenmektedir.Ancak 1988 yılından itibaren yapılan yasa dışı uygulamaların ve gelişen mafya tipi örgütlenmelerinin hesabı sorulmaya başlandı.Soruşturmalarda İçişleri bakanlığının örtülü ödenekten GAL'ın faaliyetlerini desteklediği iddia edildi. Başbakan Felipe Gonzales konudan haberi

olmadığını söylerken, Bask Bölgesi Sosyalist Partisi lideri başbakan'ın olayı bildiğini açıkladı.

Tam demokrasiye geçiş olarak nitelendirilebilecek yeni dönemde de ETA geleneksel şiddet ve ayrılık yanlısı tavrını sürdürdü. Temmuz 1987 tarihinde Barselona' da patlayan bir bomba 45 kişinin yaralanmasına ve 21 kişinin de ölmesine yol açtı ve eylemi Herri Batasuna bile kınamak zorunda kaldı. Fakat ETA şiddet politikasına devam etti ve Şubat 1990 tarihinde yayınlanan bir mülakatta, ölümlerden dolayı İspanyol hükümetinin sorumlu olduğu ifade etti. 1992 yılında İspanya'da düzenlenen Olimpiyat Oyunları, EXPO 92 Fuarı ve Madrid'de düzenlenen kültürel etkinliklerde, ETA'nın eylem yapacağını bildirmesi üzerine, Fransız istihbaratı tarafından gerçekleştirilen operasyonda içinde yöneticilerinde bulunduğu 10 ETA militanı Fransa' da yakalandı. Bu iki ülke arasındaki teröre karşı işbirliğinin göstergesi idi.

ETA 1995 yılında siyasi liderlere ve Kral Juan Carlos' a karşı başarısız suikast girişimlerinde bulundu. Muhtemel amaç kamuoyuna hala ayakta olduğu sinyalini vermektir. Ancak Fransız-İspanyol hükümetleri arasında devam eden işbirliği, örgüte zor günler yaşatıyordu. Buna rağmen yine de Fransız Bask'ında bulunan sempatanlar sayesinde örgüt eylemlerine devam edebildi. ETA'nın amacı kendisini dışarıda bırakacak her türlü çözüm formülünü engellemektir. Temmuz 1997 tarihinde gerçekleştirilen bir eylem ile iktidar partisinin yerel belediye meclisi üyesi kaçırılıp öldürüldü ve bu eylem Bask bölgesi de dahil olmak üzere İspanya genelinde ETA aleyhine protesto gösterilerine sahne oldu. 1998 yılında PNV ve diğer siyasi partiler ile birlikte, sivil toplum örgütlerinin de katılımı ile yayınlanan Lizarra bildirisi, teröre diyalog yolu ile son verilebilmesi için bir müzakere süreci başlatılmasını öngördü. Bildirinin yayınlanmasından sonra, ETA yaptığı açıklama ile tek yanlı olarak ateşkes ilan etti ve sürece destek vermek istedi. Ancak ETA'nın anladığı "çözüm" 'ün bölgede uygulanabilmesi kolay değildi. İspanyol polislerinin bölgeden çekilmesi, Navara bölgesinin Bask bölgesine dahil edilmesi, bölgede bulunan askerlerin Bask hükümeti tarafından denetlenmesi ve İspanyol devletinin tüm ETA tutuklularını serbest bırakması gibi istekler, merkezi devlet tarafından kabul edilemez olarak görülüyor.

Eylemlerine devam etmesi için gerekli olan mali kaynağın temini için Bask bölgesindeki yatırımcıların zaafalarını kullanan ETA, adam kaçırma, soygun ve haraç

alma eylemleri ile ihtiyacı olan kaynağı sağlamakta zorlanmıyor. Bu arada İspanya'nın finans ve sanayi merkezi olan bölgede yatırım yapan şirketler çoğunlukla, şiddet eylemlerine karşın bölgeyi terk etmemeyi ve çatışmadan kaçınarak gerekli olan ödemeleri yapmak sureti ile, kendilerince karlı olan yatırımlarına devam etmeyi tercih ediyorlar.

Bu arada, İspanya'nın Avrupa Birliği ile girdiği entegrasyon süreci ve aldığı mali yardımlar sebebi ile bölgede meydana gelen olumlu ekonomik gelişmeler, bölgede yaşayan insanların önceliklerini değiştirmeye başlamış gibi gözüküyor. Son dönemde, eylemler sonrasında görülen protesto gösterileri de bunun en büyük delili olarak kabul edilebilir. Ancak bugün için dünya piyasalarının içinde girdiği ekonomik kriz sürecinin derinleşmesi sebebi ile bölgede yaşanabilecek olumsuz ekonomik gelişmeler, ETA eylemlerinin yeniden tırmanmasına ve kendisine taraftar bulmasına neden olabilir. Çünkü, ekonomik ve demokratik iyileştirmelerin yapıldığı dönemlerde bile varlığını sürdürebilen bir örgütün, işler kötüye gittiğinde yeniden güçleneceğini varsaymak çok da dayanaksız olmayacaktır. Bugün gelinen noktada, "küreselleşme " etkilerini birçok alanda gösterebilen ve farklı parametrelerden, farklı sonuçlar yaratabilen bir fenomendir.

Sonuç olarak, İspanya'nın yaşadığı etnikmilliyetçi terör örgütü ETA deneyimi bize, demokratik ve ekonomik açılımların, diğer ülkeler ile işbirliği yapmanın ve en önemlisi de terör örgütü ile mücadele ederken illegal yollara sapmamanın, terörü bitirmese dahi önemli ölçüde marjinal hale getirdiğini göstermiştir. Öte yandan, geçmişte yapılan yanlış uygulamaların sonlandırılması yanında, bu uygulamaları yapanların muhakeme edilmesi de, insanlarda sisteme olan inancın artmasına neden olmaktadır. Demokratik bir hukuk devletinde yaşadığını bilmek insanların gündelik tüm sorunlarını çözmesede dahi, kanunların çizdiği serbesti içinde kalmak şartı ile kendilerinin ekonomik ve sosyal geleceklerini çizmek için yapacakları çalışmalarda, karşılığın aşamayacakları illegal engellerin çıkmayacağını düşünen insanlar, toplumsal barışın oluşmasına daha çok istek duymaktadırlar.

Ülkemizin yaşadığı bölücü terör sorununda da benzer parametreleri görmek mümkündür. Terörün en yoğun yaşandığı bölgelerde var olan ekonomik sorunların yanında, bölgede yaşayan insanların yapılacak başarılı uygulamalar ile sistem içine çekilmesi yerine, zaman zaman uygulana yanlış politikalar ile ötekileştirilmesi terör örgütünün en büyük propoganda malzemesi olmuştur. Her hükümet döneminde büyük

iddialar ile ortaya atılan ekonomik paketler hayal kırıklığı ile neticelenince, bölge insanının yaşanabilir bir geleceğe olan inancı da azalmaktadır. Yukarıda anlatılan IRA örneği ülkemiz için uzak bir model olmakla birlikte, ETA konusunda yapılanların bir bölümünün ülkemiz için de çözüme katkı sağlayabileceği düşünülebilir. Demokratik ve şeffaf bir yönetim, etnik ve kültürel açıdan kendini ifade etme yönündeki baskıların kaldırılması vs açılımlar bizim için de faydalı olabilir. Ancak İspanyol sisteminde yer alan “otonomi” uygulamasının bizde çözüm olarak düşünülmesi mümkün değildir. Ülkemizin bulunduğu jeopolitik ve jeostratejik konum düşünüldüğünde, hemen yanibaşımızda bulunan otonom yapılar ile ülkemizde oluşturulacak benzer yapıların, özellikle dış destekler ile birleşme/birlikte hareket etme kararı almaları ülkemiz için bölünme tehlikesi yaratacağı için, bunu önleme adına yapılacak olan savaşların da ülkenin geneli üzerinde yıkıcı ekonomik ve sosyal yansımalarının olacağı muhakkaktır. Özellikle, çok düşünülmeden atılan bir takım adımlar iyi niyetli olsa dahi, sıkılan tüpten çıkan dış macununun tekrar tüpe konamaması misalinde olduğu gibi, istenmeyen bazı sonuçların ortaya çıkması halinde, bunların düzeltilmesi imkanı çok çok zor olur.

Devlet politikaları oluşturulurken günlük gelişmeler değil, en az 50 yıllık gelişmelerin değerlendirilmesi gerekir. Eğer Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısını bozmamak temel amacımız ise ki öyle olmalıdır, hassas bölgeler için getirilecek açılımlarında çok iyi düşünüp planlanması ve bu amaca hizmet etmeyecek yollara giden kapıların baştan açılmaması gerekmektedir. ETA'nın uzun yıllardır savunduğu, “Euskara yaşadıkça, Euskadi 'de yaşayacaktır ” ilkesi çok iyi değerlendirilmelidir. Bir kısım vatandaşı tarafından konuşulan yerel bir konuşma dilini, folklorik bir renk olarak muhafaza etmek devletin en temel görevi olduğu gibi, bugün tüm dünyada bu tür kültür mirasını koruyan uygulamalara rastlamak mümkündür. Ancak, devletin bizzat yapacağı çalışmalar ile, yerel bir dili geliştirerek, ülkesinde adeta seçenek olacak ikinci bir resmi dil haline getirmesi ya da bunun önünü açacak uygulamaları başlatması uzun vadede bakıldığında üniter devlet amacına hizmet etmez. İşte bu örnekten de anlaşılacağı üzere, devlet politikalarının sürekli ve devamlı olması yanında, devleti koruyucu yönde çözümler üretmesi de en önemli kuraldır. İnsanları devlete karşı gelmeye yönlendirecek baskı politikaları uygulamak, terörle mücadele açısından ne kadar yanlış ise, devletin kendi doğasına aykırı olacak politikaları çeşitli insani gerekçeler ile ortaya atmak ve uygulamak da o derece yanlıştır. Özellikle etnikmilliyetçi terör ile mücadele edilmesi sırasında

karşımıza çıkan bu sorunların çözülebilmesi için, uzun yıllara yayılacak ve önceden planlanıp sabır, hoşgörü ve titizlikle uygulanabilecek planlara ihtiyaç vardır.

2.2.2. 4. ASALA (Ermenistan'ın Özgürlüğü İçin Gizli Ermeni Ordusu)

Cumhuriyet sonrasında bir dönem şiddetli olarak yaşanan **Ermeni terörü (ASALA** ve diğer terör örgütleri vasıtası ile yürütülen eylemler) ve bugünlerde yaşadığımız propoganda çalışmalarının görünen dayanağı ise, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde, savaş bölgesinde yaşayan Ermeniler için alınan zorunlu göç (Tehcir) kararı ve bu kararın uygulanması sırasında veya çıkan çatışmalarda yaşanan kayıplardır.

Osmanlı İmparatorluğu egemenliğine ilk giren topluluklardan biri de Ermeniler (ki aslında kendilerini “Hayk” ülkelerini de “Hayesdan” olarak tanımlarlar. “Yukarı Ülke” anlamına gelen “Armenia” sözcüğü ise ilk kez Ahmet Cevdet Paşa tarafından dilimize “Ermeni” olarak çevrilmiştir) dir. Daha önceki istilacıların tersine (Pers,Part,Roma, Arap,İran) kendilerine oldukça hoşgörülü davranan Türkler ile önemli bir sorun yaşamayan Ermeniler, Sultan II.Mehmet'in isteği ile 1461 yılında Bursa'daki dinsel başkanlıları İstanbul'a taşınmış ve “Ermeni Patrikhanesi” faaliyete geçmiştir. Yükselen Osmanlı içinde Ermeniler sanat ve ticaret ile uğraşarak kendilerini geliştirmiş ve devlet hizmetinde önemli görevler üstlenmişlerdir. Askerlik hizmetinden muaf olmaları sebebi ile, yapılan savaşlardan etkilenmeyen Ermeni Cemaati kendisini geliştirmiş, sanat ve ticaret ile uğraşmış ve Osmanlı'da en yüksek meretebe olan “Paşa”lık rütbesini dahi elde etmiş ve milletvekili de olmuşlardır. Özellikle 1821 yılında başlayan Rum isyanları sonrasında ise, devlet görevlerinde daha çok tercih edilir olmuşlardır. Bunlara örnek vermek gerekir ise; Agop Gircikyan (Paris Elçiliği Maslahatgüzarı), Sahak Abro (Hariciye Vekaleti Umumi Katibi), Ovakim K.Reisyan (Rodos Adası İhzarı Mahkeme Reisi), Artin Dadyan Paşa (Hariciye Müsteşarı) sayılabilir. Görevler incelendiğinde, Ermeni cematine Osmanlı Devlet yönetimi açısından ne kadar güvenildiği ortadadır. O dönemde Ermeniler için “Milleti Sadıka” nitelemesinin yapılmasında da bu duygular egemendir. Bu şekilde yüzyıllardır barış ve kardeşlik içinde yaşayan, hatta dini ayinlerini dahi Türkçe olarak yapan Ermeniler ile, Türk Milleti'nin arasının açılması herhalde pek düşünülmezdi. Ama yüzyılın moda uluslar arası ilişkiler akımı “Emperyalizm”, kendi amaçları için bu dostluğu bozmaya kararlı idi.

Bilinen deyim ile Avrupa'nın "hasta adam" ı Osmanlı İmparatorluğu parçalanmaya karar verildiğinde, daha önceleri türlü vesileler ile birbirleri ile savaşmış olan İngiliz, Fransız ve Ruslar, "Paylaşım" ortak paydasında bir araya gelmişler ve bu amaç için gerekli olan her türlü enstrümanı kullanmakta, hiçbir sakınca görmemişleridir. Tabii yapılan çalışmalar sırasında acı çeken halklar, toplu ölüm ve katliamlar olacaktır ama bunlar, demokrasi ve uygarlık savunucusu "Batı"lı devletler için gözardı edilebilecek bir ayrıntı, ya da kabul edilebilir bir "kayıp" tır. Bu bağlamda, çoğu zaman uygarlık ve aydınlanma ile bir tutulan "Batı" kavramı, özellikle "Batı" 'nın çıkarları söz konusu olduğunda, sadece coğrafi yön bildiren bir kelimeyi ifade eder.

Bu amaçla, İmparatorluk içinde bulunan çeşitli topluluk ve cemaatlere "ulusçuluk" bilincini aşılacak ve çıkarılan isyanlar ile Osmanlı'yı ekonomik ve askeri anlamda yıpratmak temel yöntemdi. Osmanlı idaresi egemenliği altına aldığı topluluklar üzerinde hiçbir zaman asimilasyon politikaları uygulamamış ve onları dini ve kültürel açıdan kendi bünyesi içinde eritmeye çalışmamıştı. Sanayi devrimine "teğet geçen" Osmanlı ise, kudretli günlerinden çok uzaktı. Çıkarılan her isyan, zaten zayıf olan Osmanlı bünyesini ekonomik ve askeri alanda ciddi olarak sarsıyor ve bu noktada işe karışan büyük devletler, topladıkları konferanslar ve türlü siyasal oyunlar ile sözde "sorunu çözmek" adına Osmanlı'dan bir parça daha koparıyorlardı. Koskoca imparatorluk, tavaya konulan yağ misali eriyordu. Ancak Türkler' de doğalarından gelen mücadeleci ruh ile kolay pes etmiyor, savunması düşmüş bir boksör olarak korkunç sert yumruklar yemesine rağmen, Batı devletleri karşısına geçip saymaya başladığında, her defasında yerden kalkıyor deyim yerinde ise; maçı bırakmıyordu!

Osmanlı Avrupası, bağlı ulusların ya da toplulukların ayaklandırılması ile parçalanmakta iken, İngiltere, Fransa ve Rusya'nın farklı gerekçeler ile (petrol, sıcak denizlere inme vs) egemen olmak istediği Doğu Anadolu' da da benzer bir oyunun sahnelenmesi gerekiyordu. Bu bölümde rol alacak olanlar ise Ermenilerdi. Fransız Devrimi'nden etkilenen ve Batı'da eğitim gören genç Ermeniler, doğuda bulunan topraklar üzerinde bağımsız bir Ermenistan kurma oyununa severek iştirak ettiler. Ancak fark edemedikleri tek ve önemli nokta, Batılıların "sahneledikleri oyun tutmaz ise oyuncularını ortada ve kaderleri ile baş başa bırakmakma" şeklinde bir gelenekleri olduğu idi ki, bunu sonradan acı da olsa öğrendiler.

Osmanlı yetkililerince hazırlanan Tanzimat (1839) ve sonradan yabancıların dayatmaları ile yayınlanan İslahat (1856) fermanları Hıristiyan topluluklara ulus olma yolunu açmıştı. Bu özgürlük ortamında Paris’de ve Venedik’te açılan okullarda eğitim alan sınır dışındaki Ermeni gençleri kültürel ve siyasal alanda Osmanlı Ermenileri üzerinde önderlik rolü oynamayı hedeflemişlerdi. Yayınlanan fermanlar sonrasında Ruslar Ortodoksları, Fransızlar Katolikleri, İngilizler ise Protestanları savunmakta idi. Gregoryenler ise patrikhanede yapılan çalışmalar sonrasında “Ermeni Ulusal Tüzüğü” nü hazırladılar ve bu tüzük 1862 yılında Osmanlı Hükümetince onaylanarak yürürlüğe girdi.

1856 Paris Barış Antlaşması ile sınırları ve bağımsızlığı güvence altına alınan Osmanlı İmparatorluğu ile Rusya arasında 1877 yılında başlayan savaşta, İngiltere ve Fransa’nın yardımını almayı uman Osmanlı’nın bu umutları boşa çıkması ile Kafkasya ve Tuna cephesini aşan Ruslar Çatalca’ya kadar ilerlediler. Osmanlı başkentinden top sesleri duyuluyordu. Bu mecburiyet sonucunda yapılan Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması ile Sırbistan ve Karadağ bağımsızlığını kazanmış, Dobruca’nın bir bölümü Romanya’ya verilmiş ve Bulgaristan özerk statü kazanmıştı. Bu arada dönemin Ermeni Patriği Narses, beraberindeki bir heyet ile Rus Çarı Nikola’ya başvurarak, Doğu Anadolu’da Rusya’nın koruyuculuğu altında bağımsız bir Ermenistan kurulması için destek istedi. Aslında yaklaşık 100 yıl önce, 21 Temmuz 1774 tarihinde yapılan Küçük Kaynarca Antlaşması’nın yedinci maddesi, Osmanlı İmparatorluğu içinde yaşayan Ortodoks Hıristiyanlara (Rum veya Slav) Rus Devleti’nin karışma hakkı olduğunu tanımıştı ve Çar I.Nikola İran savaşı sonrasında 1829 yılında Erivan’ı ele geçirdiklerinde “Bu olay, Ermenilerin Kurtuluşudur ” demişti. Bunun üzerine, Ermenilerin taleplerinin karşılanması amacı ile Ayastefanos Antlaşmasına konan 16.madde ile, Osmanlı Hükümeti Anadolu’da Ermeniler lehine bazı düzenlemeler yapmayı kabul etti. Rusya’nın o dönemdeki temel amacı, gündeme getireceği “ Ermeni Sorunu” vasıtası ile, yapacağı kışkırtmalar sonrasında önce Doğu Anadolu’da bağımsız bir devlet kurulmasını sağlamak ve sonrasında bu devlet üzerinde elde edeceği nüfus ile Akdeniz’ e inmesini kolaylaştırmaktı.

Ancak İngiltere,Fransa ve Rusya, Osmanlıyı parçalamak konusunda hemfikir olmalarına rağmen bunun nasıl, ne zaman, ne şekilde yapılacağı ve hangi parçayı kimin alacağı konusunda görüş birliği içerisinde değildiler. Bu yüzden prensip olarak anlaşmış olsalarda,devam eden gelişmeler bu üç devletten birine fazla yaramaya başladığında diğerleri devreye girip avantajlı durumu mümkün olduğunca ortadan kaldırmaya

çalışıyordu. İşte bu sebepler ile, Rusya ve Avusturya Tanzimat Fermanı ile azınlıkların haklarının güvence altına alınmasının Osmanlıyı yeniden güçlendirmesinden korkuyor ve sürekli sorun yaratmaya çalışıyor, buna karşılık İngiltere ve Fransa ise ayakta kalan bir Osmanlı'nın Rusya'nın sıcak denizlere inme amacını engelleyeceğini düşünerek daha politik davranmaya çalışıyordu. Bu sebeple Almanya,Fransa, İngiltere,Rusya,AvusturyaMacaristan, İtalya ve Osmanlı İmparatorluğu'nun katılımları ile Berlin Kongresi toplandı.Kongre sonrasında 31 Temmuz 1878 tarihinde imzalanan Berlin Antlaşması Osmanlı Devleti'nin parçalanması için atılan yeni bir adımdır.Osmanlı bu antlaşma ile yaklaşık 300.000 m2 toprak yitirmiş ve daha da önemlisi, Ermeni toplumu arasında Avrupalı devletlerin kendilerini himaye edeceği hissi oluşmuş bu da taşkınlıklarını arttırmalarına neden olmuştur.Bu gelişmeler neticesinde, uğraştığı türlü sorunlar yetmezmiş gibi Osmanlı'nın başında artık bir de "Ermeni Gailisi" vardır. Bu sorun gittikçe büyüyecek ve yüzyıllardır barış içinde yaşayan iki halk, birbiri ile bir ölüm kalım mücadelesine girişecektir.

"Daha önceleri Anadolu'da, küçük çapta,birkaç Ermeni Komitası kurulmuşsa da, Ermeni tarihinin en önemli ilk komitası,Kafkasyalı Avetis Nazarbek ve nişanlısı Mariam Vardanyan'ca, Cenevre'de 1877 Ağustos'unda kurulan Hınçak (Ermenice çan) Komitası'dır. Karl Marx'ın sosyalist kuramları doğrultusunda kurulan bu komitanın önde gelenleri, Rusyalı, Osmanlı İmparatorluğu'nu hiç görmemiş,yalnız İmparatorluk hakkındaki bilgileri İsviçre'de çıkan Armenia gazetesinden edinmiş varlıklı ailelerin çocuklarıdır. Amaçları, bir Ermenistan kurarak,bunun siyasal ve ulusal bağımsızlığını sağlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için, herşeyden önce, komitanın Ermeniler'in bulunduğu yörelerde örgütlenmesini yaygınlaştırmayı gerekli görerek,uygun zamanlarda çıkartılacak ayaklandırmalarla,baltalama ve korku salma eylemleriyle, içeride çeteler kurmak yoluyla, Osmanlı Hükümeti'ni sürekli uğraştırarak,zayıf ve güçsüz düşürülmesi ilkelerini savunmaktaydılar.

1890'da Kafkasya'da Ermeni İhtilali Dernekleri Birliği adı altında ikincii bir Ermeni komitası olan Taşnaksutyun, Kristafor Mikaelyan,Stepan Zoryan ve simon Zavayan'ca kurulmuştur. Siyasal nitelikleri,sosyalist olmayan (nonsocialist nationalist) ulusçuluktur. Hınçaklardan ayrılan bazı kişilerin katılması sonunda örgütlenmesini tamamlayan Taşnaklar, Marx'ın, Bir düzine program yerine bir eylem daha önemlidir ilkesini

benimsemiş, Türk'ü Kürt'ü nerede görürsen vur, hangi koşullarda olursa olsun, gericileri, sözünden dönenleri öldür, öcünü al sloganlarıyla hareket etmişlerdir.

Paris propoganda merkezi olmuş, Pierre Geillard, ProArmenia adıyla bir gazete çıkarmış, Hıraç, Alik, Hayrenik ve Rezmik adlı gazeteler de Avrupa ve Amerika'da kamuoyu oluşturmaya başlamışlardır. Paris, Londra, Brüksel, Berlin, Leipzig, Roma ve Milano'da uygun ortamlar hazırlanmış, Uluslar arası Ermeni Dostları Kongresi toplanarak, Fransa, İngiltere, İtalya; Hollanda ve Belçika parlamentolarında Ermeniler hakkında konuşmalar düzenlemişlerdir.

Marxizm benimsenmiş olan Hınçaklar, Osmanlı İmparatorluğu'nda bir işçi sınıfı olmadığı, bu nedenle Marxizme yabancı olduğunu savunan Taşnaklar'ca örgütten dışlanmışlar ve kendileri 1892 yılında gerçekleştirebildikleri ve Troşak (Bayrak) gazetesinde yayınladıkları programlarından sonra, tümüyle bir terörist kimliği kazanarak eylemlerini sürdürmüşlerdir.

Osmanlı İmparatorluğu'na çeteler sokmak, imparatorlukta Ermeniler'i silahlandırmak çetebaşları yetiştirmek, savunma örgütleri kurmak ve ayaklanmalara öncülük etmek Taşnaklar'ın başlıca eylemleri olmuştur.”⁴⁵

Bu iki komita dışında İmparatorluk içinde ve dışında kurulan çeşitli Ermeni dernek, cemiyet ve şirketleri ile terörist Ermeniler desteklenmiş ve korunmuştur. Bu dönemde, Ermenilerce ortaya atılan yapısal düzenleme istekleri de Osmanlı Devleti'ni idari yönden zorlamıştır.

Avrupa'nın desteklemesi ve tahriki ile bağımsızlık hedefi için harekete geçen Ermeniler, Anadolu'da başlattıkları ayaklanmalar ve olaylar ile toplumsal barışı zedelemişlerdir. Ayaklanmaları “Muş 1889, Erzurum 1890, Kumkapı Gösterileri 1890, Kayseri 1892, I.Sasun 1894, Babı Ali Gösterisi 1895, Zeytun 1895, Van 1896 (İngiliz konsolos raporu ; Bir kez daha yinelemekte yarar var ki, Ermeni sorununun acı sonuçlarını Ermeni köylüsü üstlenmiştir. Kentteki çatışmalar ise Müslümanlar'a çok kayıp verdirmiştir. Yalnızca Türk ve Kürtlere yönelmeyeni aynı zamanda ayaklanmış Ermeni

⁴⁵ Mazıcı, N., Uluslararası Rekabette Ermeni Sorunu'nun Kökeni, İstanbul, 2005, s4749.

çetelerince Ermeniler'e de yönelik eylemleri göz önünde bulundurmak gerekir.Komita önderleri, Rus silahlarıyla donatılmışlardı. Bunlar İran üzerinden Van'a geliyorlardı.), Osmanlı Bankası Baskını 1896 (Rus Konsolosu General Mayewski, Banka baskınının sonucu ne oldu?.İlk kez bomba patlaması sonucu,İstanbul Ermeniler'inin durumunu anlatmaya gerek yok.Taşnak beylerinin ayaklanmasının başka bir sonucunu beklemek mümkün mü? Rus Elçisi Bay Maksimoff bunları İngiliz Elçisi Sir Edward'ın yatına götürdü.Daha sonra da bir Fransız gemisiyle Marsilya'ya özgürlük ülkesine taşıdılar.Kuşkusuz bunların çoğu özgür kılındı.Eylemleri nedeniyle İstanbul'da yüzlerce kişinin kanının dökülmesine neden olan bu kişiler,huzur içinde sokakta dolaşır oldular), II.Sasun 1904, II.Abdülhamit Suikastı 1905 (Olaya karışan 40 kişiden bir kısmı ölü olarak ele geçirilmiş,bir kısmı da yakalanmış, bunlardan 12 kişi tutuklanmıştır.İdam cezası ile yargılanan suikast önderi Belçikalı Edward Joris,bağışlanarak Ermeni komitacılarının aleyhine ajanlık yapması için 500 lira ile ödüllendirilerek, Avrupa'ya gönderilmiştir.Öteki tutuklular da serbest bırakılmıştır.), Adana 1909" şeklinde özetlemek mümkündür.⁴⁶

Bu eylemlerin tümü, Ermeni komitacılar tarafından ortada kayda değer bir sebep yokken çıkarılmış ve bölgede yaşayan tüm halkları (Türk,Kürt, Ermeni) hedef alarak, genel bir huzursuzluk yaratmıştır. Gerçek hedef ise Avrupa'nın konuya müdahil olmasını sağlamaktır. Nitekim her olay sonrasında, yabancı elçiler tarafından yapılan girişimler bunun en büyük göstergesidir. Hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde, birer terörist eylem olan banka baskını ve suikast girişimi sonrasında, yakalananlar ile ilgili olarak yabancı elçilerin yaptıkları temaslar nasıl yorumlanabilir? Bu bir ülkenin iç işlerine doğrudan müdahale demektir. Olayı bugüne uyarlasak, ABD yada İngiltere'de terörist bir eylem yapan radikal İslamcı teröristlerin af edilmesi veya ülkeden çıkarılması için Türk hükümeti olarak temasta bulunsak nasıl karşılanır? Bu örnek sanırım o dönemde Osmanlı Devleti'nin ne kadar aciz olduğununun açık bir göstergesidir.

Bu ayaklanma ve eylemler, yüzyıllardır barış içinde yaşayan Türk ve Ermeniler arasında düşmanlık tohumları ekmiş ve Ermeniler, Türklerin gözündeki güvenilirlik özelliklerini yitirmişlerdir. Çıkarılan her olay,yapılan her eylem, etkitepki sebebi ile iki taraftan da kayıpların olmasını, kan dökülmesini sağlamış her olayda biraz daha büyüyen kan denizi, iki toplum arasında aşılmaz bir engel meydana getirmiştir. Zaten yapılan

⁴⁶ Mazıcı, a.g.k., s.5070.

eylemlerin amacı da budur. Terörün mantığı hep aynıdır. Terörist eylemler sonucunda yaratılan olaylar ve yoğun güvensizlik sonrasında her iki toplumda da, “artık birlikte yaşanamayacağı” fikri oluşmaya başlar ve bölünme gerçekleşir. Bu yöntem zaman ve mekanda farklı da olsa çoğunlukla aynı sonucu verir. 1900’lü yıllarda Doğu Anadolu’da izlenen yöntem ile 1995 yılında Yugoslavya’da izlenen yöntemler arasında fazla fark yoktur. Terörist eylemler ile toplumlar arasında düşmanlık ve öfke başlatılır,etnik ve dini ayrılıklar öne çıkarılır, tarihsel olaylar iki toplumu tahrik edecek şekilde yeniden gündeme getirilir, hatta böyle olaylar yoksa da yaratılır. Gerisini ise her iki toplumda bulunan şiddet yanlıları kendiliğinden hal ederler. Sonunda, “kaosun sona erdirilmesi” için toplumlar arası bölünme gerçekleştirilir.

Türk toplumundan ayrılmak için silahlı eylemlerini yıllar önce başlatan Ermeni Komitaları, Birinci Dünya Savaşı’nın başlaması ile birlikte etkinliklerini daha da arttırdılar. Özellikle doğu cephesinde Rus’lara karşı yürütülen savaş sırasında Türk ordusu, yaklaşık olarak kendisinin iki katı olan ve iyi ikmal edilen Rus birlikleri ile savaşmanın yanında Ermenilerin çıkardıkları isyan ve sabotaj eylemleri ile de uğraşmak zorunda kaldı. Seferberlik sebebi ile silahlandırılan Ermenilerin çoğunluğu, birliklerinden firar ederek Türk ordusuna karşı kendilerini düzenli çeteler haline getirip destekleyen Rus ordusu’nun yanında savaştılar . Savaşa giden Türklere ve geride kalan ailelerine karşı sayısız katliam,yağma ve talan eylemleri düzenlediler. Bunun yanı sıra Türk ordusu’nun savaşan gücünü kırmak için yine Erzurum, Zeytun, Kayseri, Bitlis,Sivas,Diyarbakır, Van, Trabzon isyanları çıkartıldı.Bu vatana ihanetti.Düşman ile birlik olmaktı.

Tüm bu eylemler sonucunda, İçişleri Bakanlığı’nın isteği üzerine 27 Mayıs 1915 tarihinde “ Sevk ve İskan Kanunu” geçici olarak kabul edildi. Kanun uyarınca savaş bölgesinde eylemlere girişen, ülke savunmasını güçleştiren ve emirlere uymayan kişilere karşı, Ordu,Kolordu ve Tümen Komutanlarına gerekli gördükler halde zorunlu göç tedbirini uygulama yetkisi verildi.Bu arada,yaptırılacak göç işlemi sırasında göç edenlerin güvenliklerinin sağlanması, iaşelerinin temini ve geride kalan malların bedellerinin depo edilmesi için de kararnameler yayınlandı ve uymayanların da cezalandırılacağı ilan edildi. Ayrıca göç sırasında,göç eeenlere karşı herhangi bir eylem düzenlenmemesi de özellikle belirtildi.Amaç cephe gerisini emniyete almaktan ibaret idi ve asla bir soykırım niyeti yoktu. Ancak o günkü koşullarda binlerce Osmanlı askerinin soğuk ve hastalık sebebi ile telef olduğunu düşünür isek, bu göç sırasında zorluk ve kayıpların yaşanacağını da olağan

kabul etmek gerekmektedir. Hastalık, açlık ve ölüm bölgede yaşayan askersivil herkes için vardı ve göç edenler de bundan zarar gördüler. Ama asla planlı bir soykırım olmadı. Bazı yerel yöneticilerin ihmali ve göç sırasında yaşanan münferit yağma ve öldürme olayları ise, yıllardır o bölgelerde Ermenilerce ekilen nefret tohumlarının sonucu olarak savaş koşullarında anlaşılabilir bir tepki idi. Mantıklı düşünen herkesin kolaylıkla ulaşabileceği bu sonuçlar ortada iken, olay Avrupalı devletler tarafından her zaman olduğu gibi abartıldı ve koparılan fırtına ile “Türklerin Ermenilere soykırım uyguladığı” yalanı tüm dünyaya etkili bir dezenformasyon örneği olarak yayıldı. Göç kararına Ekim 1916 tarihinde son verildi.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda yenilen Osmanlı Devleti'nin toprakları işgal edilmeye başlandığında ise, özellikle doğu Anadolu' da Fransız ve İngiliz orduları tarafından oluşturulan silahlı Ermeni birlikleri ve Rus sınırından gelen Ermeni çeteciler, bölgede yaşayan Türklere karşı bir öç alma ve soykırım hareketine giriştiler. Göç kararının alınmasında hiçbir sorumluluğu olmayan binlerce savunmasız Türk, Ermeniler tarafından yaşlı, kadın ve çocuk ayırımı yapılmaksızın katledildi. Eylemler doğrudan bölgenin nüfus yapısını değiştirmeye yönelik olduğundan, kelimenin tam anlamı ile bir soykırımdı. Savaş sonrasında kurulan hükümetlerce, göç kararını alan ve uygulanmasında ihmali olduğu düşünülen kişilerin, çoğu zaman da haksız olarak yargılanıp cezalandırılması da Ermenileri tatmin etmedi. Öte yandan işgal altında yaşayan bir hükümet tarafından yapılan kovuşturmalarda ve işgalci devletlerin ısrarlı araştırmalarına rağmen, Türklerin Ermenilere soykırım uyguladığına dair hiçbir karar çıkmadı. Oysa o dönemde bölgede görev yapan işgal kuvvetleri komutanları tarafından yazılan raporlarda, Türklere karşı yapılan katliamlar açıkça yer aldı. Örneğin 1920 yılında İngiliz Yüksek Komiseri Amiral Sir John Robeck, Dışişleri Bakanı Lord Corzon' a gönderdiği raporda Ermenilerin 1.000.000. ' un üstünde Türk öldürdüklerini bildirmiştir. Öte yandan, yaşanan olaylarda toplam 1.500.000 civarında Ermeni öldüğü iddiası bağımsız kaynaklarca doğrulanmadığı gibi, o dönemde bölgede yaşayan tüm Ermeni nüfusunu bu sayılara yakın olarak veren aynı kaynaklar ile de uyuşmamaktadır.

İşgal döneminden sonra, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına kadar geçen zaman içerisinde Ermeniler işgalci devletler ile birlikte hareket ederek bir taraftan bölgede yaşayan Türklere karşı toplu öldürme eylemlerinde bulunurken, diğer yandan da bağımsız Ermenistan hayalinin peşinde koşmaya devam ettiler. Ancak 1920 yılının sonunda yapılan

Gümrü Antlaşması ve 1921 yılında yapılan Moskova ve Kars antlaşmaları sonucunda Doğu cephesinde devam eden savaş sona ermiş ve Büyük Ermenistan hayali de son bulmuştur. Öte yandan, Lozan Konferansı sırasında kendisine yapılan baskılara taviz vermeyen İsmet Paşa, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyet'nin hiçbir şekilde bölünmeyeceğini kararlı olarak ifade etmiş ve Ermeniler konusunda önüne konmaya çalışılan tezlere kararlı bir şekilde itiraz ederek, konunun gündem dışına çıkmasını sağlamıştır. Yaşananlara ilişkin en yerinde tespit ise ; bütün zamanların en akılcı liderinden gelmiştir. “Ermeni Sorunu, Ermeni ulusunun gerçek çıkarlarından çok dünya kapitalistlerinin ekonomik ve politik çıkarlarına göre çözümlenmek istenmiştir.” Gazi Mustafa Kemal.

Bugün sözde “Ermeni Soykırımı” iddiasını bilimsel açıdan değerlendirdiğimizde, bunun gerçek olmaktan çok, savaş sırasında üretilen bir kötü propaganda olduğunu anlıyoruz.

“Savaş boyunca, İngiliz savaş propogandası Dışişleri Bakanlığı'nın kontrolündeydi. Bakanlık, 1914 yılında Wellington House'da Savaş Propoganda Ofisi'ni (War Propaganda Bureau) kurdu ve başkanlığına Lordlar Kamarası'ndan C.F. Mastermann'ı getirdi. 1916 Aralığında Lloyd George başbakan olduğu vakit, savaş propogandası, başında Albay John Buchan'ın ve vekili C.F. Mastermann'ın bulunduğu Enformasyon Dairesi (Department of Information) tarafından organize ediliyordu. Mart 1918'de ise başında Lord Beaverbrook ' bulunduğu Enformasyon Bakanlığı bünyesinde devam etti .Resmi yapısı ne olursa olsun, İngiliz propogandası, Wellington House ismi altında bilinmeye devam etti.

Britanya Başbakanı Lloyd George, Propoganda Ofisi'ne şahsen ve özellikle Türklere karşı daha fazla yoğunlaşma emrini verdi. Bakanlığın iyi eğitilmiş ve genç yeteneklerinden Stephen Gaselee' ye bir dizi görev verildi. Bir uzman olan Arnold Toynbee' ye antiTürk bir propoganda yürütecek yazarlar hakkında önerileri soruldu. O da detaylı bir liste oluşturdu.

Viscount Bryce, Amerikalı yönelik propoganda için seçilen bir yazardı. Washington'da ünlü bir İngiliz büyükelçisi olarak görev yapmıştı ve aralarında Başkan Woodrow Wilson'un da bulunduğu politik çevrelerden bir çok tanıdığı vardı.

Türkler hakkındaki görüşlerini göz önüne alacak olursak, Viscount Bryce'ın kaleme aldığı The Treatment of Armenians in the Ottoman Empire adlı kitap,bizlere o kadar da tuhaf gelmeyecektir. Ermenilerin maruz kaldığı vahşet üzerine yazılan kitap, Bryce'nın tarihçiler tarafından şüpheyile karşılanan, Belçika'da Alman Vahşeti konulu ilk raporunun bir devamı niteliğindeydi ve o da Toynbee tarafından edite edilmişti.

İngiliz propagandasını hazırlayanlar Almanlara ne yaptılarsa Türklere de aynısını uygulamışlardır.,ancak bugün bu kimsenin dikkatini çekmemektedir.Almanlara karşı yapılan propaganda sonradan kınanmıştır,ancak Türklere atılan çamur bugün hala sürmektedir.Bryce'ın ünlü Ermeni Raporu söylenenlerin gerçek olduğu iddiasıyla tekrar tekrar basılmaktadır.Bu rapor, Orta Doğu'nun tarihi için değil propagandanın tarihi için güvenilir bir kaynaktır.”⁴⁷

İddiaların bilimsel açıdan gerçek olamayacağı konuyu akıl,bilim ve tarihi gerçekler çerçevesinde değerlendiren tüm otoritelerin ortak yargısıdır. O dönemde yıkılmakta olan bir imparatorluk içinde yaşayan tüm toplumlar, bir şekilde zor durumdadır. Özellikle doğu bölgesinde devam eden savaş ve tifo salgını üzerine eklenen sert iklim koşulları, bölgede yaşayan tüm insanların önemli ölçüde telef olmasına sebep olmuştur. Ancak, olumsuz koşullar sebebi ile var olan ölümler yanında, uzun yıllardır planlanan “Büyük Ermenistan” hayalinin gerçekleştirilmesi amacıyla yönelik olarak, Ermeni çeteciler tarafından özellikle Rus ordusunun desteği ile Türklere karşı girişilen sistematik bir katliam da mevcuttur. Tüm doğu cephesinde yükselen bu ihanet ateşi zamanla bir yangına dönüşmüş, bir noktadan sonra ise sabırları taşırılmış ve insanlar kendilerini savunurken belki istenmeyen aşırılıklar da olmuştur. Zorunlu göç bittikten sonra, I.Dünya Savaşını kaybeden Osmanlı'nın toprakları işgal edildiğinde, Ermeniler bu kez de bölgeyi işgal eden İngiliz ve Fransızlar'dan destek alarak “zorunlu göçün öcünü alma” gerekçesi ile Türklere karşı katliamlarına Kurtuluş Savaşı sırasında da devam etmişlerdir. Yüzyıllardır hoş görü gösterdiği bir topluluğun, işler tersine döndüğünde sürekli ve ısrarlı olarak kendisine ihanet etmesini, düşman orduları ile birlikte hareket etmesini ve sivillere karşı katliam uygulamasını dünyadaki hangi millet ya da devlet affederdi ? Oysa tüm bu isyan ve ihanet hareketine rağmen, yine de Doğu Anadolu bölgesinde Ermenilere karşı sistematik ve

⁴⁷ Tekinoğlu, Hüseyin; Geçmişten Günümüze Ermeniler, İstanbul 2007, s 86102

planlı bir katliam hiçbir zaman uygulanmamıştır. Yaşananlar, kendisini tarih sahnesinden silmek isteyenlerin çevrelediği bir ulusun verdiği hayatta kalma savaşı sırasında, karşılıklı olarak yaşanmış acılardır ve Türk ulusunun acıları diğerlerinden çok daha fazladır.

“Ermeni ayaklanmaları başlamadan önce onlara karşı Almanların Yahudilere yaptığı türden saldırılar olmuş muydu? Hayır. Osmanlıların popüler edebiyat geleneklerinde Ermenilere karşı herhangi bir şey var mıydı? Hayır. Herhangi bir Türk siyasi partisi seçim kampanyalarını Ermeni düşmanlığına dayandırmış mıydı? Hayır. Aslında, Ermeni milliyetçileri Osmanlılara karşı isyan ettikleri anda bile, başka Ermeniler Osmanlı Hükümetinde yer almışlardır. Ermeniler Osmanlı Devleti’nde yüksek mevkilere de gelmişlerdir. Avrupa usulü ırkçı nefret Osmanlı İmparatorluğu’na yabancıydı.

Ruslar geldiğinde, birçok Ermeni kendi hükümetlerinin karşısında tavır alıp işgalcilere katıldılar. Ruslara katılanlar azınlığın çoğunluğu yönetmesini istiyorlardı, yani 700 yıl boyunca birlikte yaşadıkları Müslüman çoğunluğu Ermeniler ve Ruslar yöneteceklerdi. Demokrasi istemiyorlardı. İnsan haklarını istemiyorlardı. Yönetmek istiyorlardı. Ve Ermeni milliyetçilerinin yoluna çıkan Müslümanlar da saf dışı bırakılacaktı. Ermenilere saldıran Türkler değildi. Türklere saldıran Ermenilerdi.

Ermeni isyancıları kendilerinin nüfusun %20 sinden daha az bir kısmını oluşturdukları bir toprağı ele geçirmek için savaştılar. Altı Vilayet dedikleri bölgede, Müslümanlar Ermenilerin dört katı fazlaydı. Polonyalılar, İtalyanlar, Özbekler, Güney Afrikalılar, Cezayirliiler ya da İrlandalıların aksine, Ermeniler imparatorluk tarafından yönetilen büyük bir çoğunluk değildiler. Çoğunluğu yenerek topraklarını ele geçirmek isteyen küçük bir gruptular. Ülkelerinin düşmanlarından yardım alan küçük bir gruptular, çünkü dışarıdan yardım almadan Müslüman çoğunluğu yenmeleri imkansızdı.

Eğer başarılı olsalardı Ermeni milliyetçileri ne yapacaktı? Balkanlardaki Türklerin acı kaderini örnek vererek gösteriyor tarih bunu bize. Bir Ermenistan kurmanın tek yolu çoğunluğu sürmek ya da öldürmekti.”⁴⁸

⁴⁸ Carthy, J., Farklı Yönleriyle Ermeni Sorunu, İstanbul, 2005, s 9297.

Ortada duran bu tarihsel gerçeklere rağmen, gerek Ermenistan Ermenileri ve gerekse diaspora, bir Ermeni dayanışması oluşturmak ve ekonomik açıdan sürekli olarak zor durumda olan Ermenistan’ da, insanlara ayakta kalma gücü verecek bir motivasyon sağlamak için,sürekli olarak Türk düşmanlığı ve “Barbar Türkler” tezini nesilden nesile işlemiş ve sonunda oluşan toplumsal histeri ve uluslar arası konjoktür’ün de izin vermesi ile özellikle yurt dışında görev yapan Türk diplomatlarına yönelik olan “Ermeni Terörü ” başlamıştır.

27 Ocak 1973 tarihinde ABD’nin Los Angeles eyaletindeki Santa Barbara kentinde, elinde bulunan Osmanlı tablolarını iade edeceği bahanesi ile, Başkonsolos Mehmet Baydar ve Konsolos Bahadır Demir’i kendisi ile görüşmeye davet eden Mıgırdıç (Karakin) Yanikyan adlı 78 yaşındaki bir Ermeni iki Türk diplomatını şehit etti. Bu saldırı, yıllar sürecektir terör dalgasının başlangıcı oldu. Başta ASALA (Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia) olmak üzere, peş peşe kurulan Ermeni terör örgütleri, “zorunlu göç sırasında yaşananlar’ın intikamını almak ve Türkiye Cumhuriyeti’nin sözde soykırım’ı tanıyarak tazminat ve toprak vermesini sağlamak için” onlarca Türk diplomatını şehit edildi. Bombalama eylemleri ile resmi ve özel kuruluşlara zarar verildi. Bu eylemler sırasında sadece Türkler değil, davalarına destek vermediklerini düşündükleri Avrupalılar’ da Ermeni terör örgütlerinin hedefi oldular.

Ermeni terör örgütleri tarafından Türk diplomat ve vatandaşlarına karşı gerçekleştirilen çok sayıda terörist saldırıdan , sonu ölüm ile biten terörist eylemler ise şöyledir;

27 Ocak	1973	Los Angeles	(ABD)	Mehmet BaydarBahadır Demir
22 Ekim	1975	Viyana	(Avusturya)	Daniş Tunalıgil
24 Ekim	1975	Paris	(Fransa)	İsmail ErezTalip Yener
16 Şubat	1976	Beyrut	(Lübnan)	Oktar Cirit
09 Haziran	1977	Roma	(İtalya)	Taha Carım

02 Haziran	1978	Madrid	(İspanya)	Necla KunalpBeşir Balcıoğlu
12 Ekim	1979	Lahey	(Hollanda)	Ahmet Benler
22 Aralık	1979	Paris	(Fransa)	Yılmaz Çolpan
31 Temmuz	1980	Atina	(Yunanistan)	Galip ÖzmenNeslihan Özmen
17 Aralık	1980	Sidney	(Avusturya)	Şarık ArıyakEngin Sever
04 Mart	1981	Paris	(Fransa)	Reşat MoralıTecelli Arı
09 Haziran	1981	Cenevre	(İsviçre)	M.Savaş Yergüz
24 Eylül	1981	Paris	(Fransa)	Cemal Özen
28 Ocak	1982	Los Angeles	(ABD)	Kemal Arıkan
05 Mayıs	1982	Boston	(ABD)	Orhan Gündüz
07 Haziran	1982	Lizbon	(Portekiz)	Erkut AkbayNadide Akbay
07 Ağustos	1982	Ankara	(Türkiye)	Esenboğa Baskını 8 ölü.
27 Ağustos	1982	Ottawa	(Kanada)	Atilla Altıkat
09 Eylül	1982	Burgaz	(Bulgaristan)	Bora Suelkan
09 Mart	1983	Belgrad	(Yugoslavya)	Galip Balkar
16 Haziran	1983	İstanbul	(Türkiye)	Kapalıçarşı Baskını 2 ölü.
14 Temmuz	1983	Brüksel	(Belçika)	Dursun Aksoy

15 Temmuz	1983	Paris	(Fransa)	“Orly Katliamı” 8 ölü.
27 Temmuz	1983	Lizbon	(Portekiz)	Cahide Mihçioğlu
28 Nisan	1984	Tahran	(İran)	Işık Yönder
20 Haziran	1984	Viyana	(Avusturya)	Erdoğan Özen
19 Kasım	1984	Viyana	(Avusturya)	Enver Ergun
07 Ekim	1991	Atina	(Yunanistan)	Çetin Görgü
11 Aralık	1992	Bağdat	(Irak)	Çağlar Yücel
04 Temmuz	1994	Atina	(Yunanistan)	Ömer Haluk Sipahioğlu

Bugün dahi çeşitli Avrupa ülkelerinde, Ermeni tezleri doğrultusunda ve objektif araştırmalara dayanmayan siyasi kararlar ile sözde “Ermeni Soykırımı” lehine kararlar alınır ve tartışmalar düzenlenirken , 1915 yılında Ermeni Komitacılar tarafından düzenlenen eylemlerde öldürülen Türkler’den bahis edilmediği gibi, Ermeni terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen terörist eylemlerde öldürülen Türk diplomatları ve vatandaşları da gündeme alınmamaktadır.

Öte yandan, ASALA ve diğer Ermeni terör örgütlerince gerçekleştirilen terör dalgası bitmiş olarak görülse bile, şu anda görece sakin olarak seyreden sorun ve asılsız sözde “soykırım” tezleri, ileride yine kanlı terör eylemlerine bahane olarak gösterilebilir.

Oysa ki ; iki ülke arasında oluşturulacak tarafsız bilimsel kurullarca , Osmanlı arşivleri üzerinde yapılacak bilimsel çalışmalar ve bu konudaki objektif gerçekleri önemli ölçüde göz önüne serecektir. Bu itibarla, her iki tarafı da rencide etmeyen ve zarar vermeyen bir çözümün mutlaka bulunması gerekmektedir. Sınır komşusu olan iki ülke arasındaki bu sorunun çözülmesi , her ikisi içinde mutlak bir gerekliliktir. Karşılıklı gerilim politikaları ise , iki ülke arasında geçmişte olduğu gibi yine sorun üretmekten başka bir işe yaramayacaktır.

2.2.2.5. PKK (Kürdistan İşçi Partisi)

Ermeni terör olaylarının yavaşlaması ile birlikte, yine Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesini hedef alan yeni bir terör dalgası yavaş yavaş yükselmeye başladı. Cumhuriyet öncesinde özellikle Osmanlı'nın son döneminde , Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde faaliyet gösteren yabancı güçler tarafından , Ermeniler kadar aynı bölgede yaşayan Kürtler üzerinde de çeşitli oyunlar oynanmış ve yapılan propagandalar ile kendilerinin Türklerden ayrı bir etnisiteye sahip oldukları bilinci kuvvetlendirilen ve çeşitli vaatlerle isyana teşvik edilen Kürtlerin, gerek Türkler ve gerekse Ermeniler ile çatışmaları sağlanarak, bölgede bir "Kürt sorunu" oluşturulmuştu.

Bölgenin sorunlarının kaynağında yabancı güçlerin etkisi olduğu kadar, gerek Osmanlı ve gerekse Cumhuriyet döneminde, bölgede devam eden sorunlu yaşam koşullarının iyileştirilememesi ve bölgenin kalkınması için yapılan atılımların sonuçlandırılmamasının da rolü vardı. Başlatılan iyi niyetli çabalara rağmen, nihai olarak bölgenin yaşam tarzı değiştirilememiş , aşiret ve ağalık sistemi sonlandırılmamıştır. Hal böyle olunca, Türkiye Cumhuriyeti devletini yıpratmak isteyen çevreler, uygun eylem sahası haline gelen bölgede, emperyalist çıkarları için gerekli olan zamanlarda yaptıkları kışkırtmalarla toplumsal huzursuzluk ve isyanlar çıkartmışlardır.

19.Yüzyılda başlayan milliyetçilik cereyanları ve bunu Osmanlı'nın parçalanması için elverişli bir vasıta olarak gören emperyalist devletlerin teşvik ve kışkırtmaları, Osmanlı içinde yaşayan ulusların ayrılma ve bağımsız devletler kurma isteklerini arttırdı. Özellikle, " "Osmanlı Avrupası" 'nda görülen ayrılmalar ve bunun uluslar arası camiada kabul görüp korunması, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşayan Ermeni ve Kürt topluluklarını heyecanlandırdı. Bu potansiyeli iyi değerlendiren Batılı'lar ise, misyoner okulları ve çeşitli bahaneler ile geldikleri bölgede bu gidişi teşvik ettiler ve hiçbir zaman tutamayacakları sözleri verdiler. İşte bunun sonucunda da bölgede uzun yıllar sürecek bir isyanlar ve ayrışma çabası dönemi başladı ve bu süreç, bölgede yaşayan tüm topluluklar için tarifsiz acıların ve düşmanlıkların temelini attı.

Kendilerine verilen sözlere güvenerek, Osmanlı'ya başkaldıran Kürtler ve Ermeniler hem kendilerinin ve hem de bölgede yaşayan asıl çoğunluk olan Türklerin çeşitli acılar çekmesine sebep oldular.

Bu bağlamda son dönemde Türkiye Cumhuriyeti'nin çeşitli uluslar arası platformlarda karşılaştığı başlıca sorun olan sözde "Ermeni soykırımı" teorisinde yer alan olayların ve ölümlerin çoğunda, aslında Türkler'den fazla Kürt'lerin payı vardır. Hatta tehcir yasası sonrasında, Osmanlı Hükümeti'ne yöneltilen en büyük eleştirilerden biri de, olaylar sırasında Ermeni'lere saldıran Kürt Aşiretleri'ne yeterince engel olamaması/olmamasıdır . Ancak zaman içerisinde bu olaylar unutulmuş (ya da unutturulmuş) ve tüm sorumluluk yukarıda belirttiğimiz gibi Türklerin üzerine yıkılmak istenmiştir. Hatta, PKK terör örgütü kurulduktan sonra, ASALA terör örgütü ile işbirliğine gitmiş ve Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı olan savaşlarında işbirliği yapmaya karar vermişleridir.

Bugün "bölücü terör" dendiğinde, aklımıza bölücü terör örgütü PKK gelmekle ve tarafımızca da bu örgüt incelenecek olmakla birlikte, gerek Osmanlı ve gerekse Cumhuriyet döneminde bölgede yaşanan isyanlar anımsandığında , yaşanan sorunların PKK ile başlamadığı açıkça görülmektedir.

OSMANLI DÖNEMİ İSYANLARI

1. Babanzade Abdurrahman Paşa isyanı (1806 Musul)
2. Babanzade Ahmet Paşa isyanı (1812 Musul)
3. Zaza'ların isyanı (1820)
4. Yezidilerin isyanı (1830 Hakkari)
5. Şerefhan isyanı (1831 Bitlis)
6. Bedirhan isyanı (1835 Botan)
7. Garzan isyanı (1839 Diyarbakır)
8. Ubeydullah İsyani (1881 Hakkari)
9. Bedirhan Osman Paşa ve kardeşi Hüseyin Paşa isyanı (1872 Mardin-Cizre)
10. Bedirhan Emin Ali isyanı (1889 Erzincan)
11. Bedirhaniler ve Halil Rema isyanı (1912Mardin)
12. Şeyh Selim Şehabettin ve Ali isyanı (1912 Bitlis)
13. Koşgari isyanı (1920 Koşgiri)

Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra, bölgede galip devletler tarafından çizilen yapay sınırlar ile ayrılan devletler (Türkiye ,Irak,İran, Suriye) , sınırları içerisinde kalan/bırakılan Kürt kökenli vatandaşları sebebi ile, daima sorunlar yaşamışlardır. Bu ülkeler üzerindeki çeşitli istek ve çıkarları sebebi ile (petrol ,enerji,vs), kendilerine istedikleri verilmeyen emperyalist devletler, isteklerini kabul ettirmek için çoğunlukla bu devletler içerisinde bulunan Kürtleri silahlandırıp ayaklandırmışlar, istediklerini aldıkları zaman da, hiç acımadan desteklerini çekip yüz üstü bırakmışlardır.

CUMHURİYET DÖNEMİ İSYANLARI

1. Nasturi isyanı (1924 Hakkari)
2. Jilyan isyanı (1926 Siirt)
3. Şeyh Sait isyanı (1925 Bingöl-Muş-Diyarbakır)
4. Seit Taha ve Seit Abdullah isyanı (1925 Şemdinli)
5. Reşkotan ve Reman isyanı (1925 Diyarbakır)
6. Eruh'lu Yakup Ağa ve oğulları (1926 Pervani)
7. Güyan isyanı (1926 Siirt)
8. Haco isyanı (1926 Nusaybin)
9. I. Ağrı isyanı (1926)
10. Koçuşağı isyanı (1926 Silvan)
11. Hakkari Beytüşşebab isyanı (1926)
12. Mutki isyanı (1927 Bitlis)
13. II. Ağrı isyanı
14. Biçar hareketi (1927 Silvan)
15. Zilanlı Resul Ağa isyanı (1929 Eruh)
16. Zeylan isyanı (1930 Van)
17. Tutaklı Ali Can isyanı (1930 Tutak-Bulanık-Hınıs)
18. Oramar isyanı (1930 Van)
19. III. Ağrı hareketi (1930)
20. Buban aşireti isyanı (1934 Bitlis)
21. Abdurrahman isyanı (1935 Siirt)
22. Abdulkuddüs isyanı (1935 Siirt)
23. Sason isyanı (1935 Siirt)
24. Dersim isyanı (1937 Tunceli)

PKK etnik ayrılıkçı (bölücü) bir terör örgütü olmakla birlikte, gerek kuruluşu ve gerekse tarihi gelişimi açısından aynı zamanda tipik bir lider örgütüdür. Örgüt, deyim yerinde ise hiçbir zaman bir ikinci adama dahi sahip olamamış, Abdullah Öcalan'ın etkinliği yakalandıktan sonra dahi devam etmiştir.

Terörist Abdullah Öcalan 1949'da Şanlıurfa'da Fırat vadisindeki küçük bir köyde doğdu. Annesinin baskın karakter olduğu bir aile yapısına sahip, fakir bir ailenin 7 çocuğundan biriydi. Yakın bir köyde ilkokulu, Nizip'te de ortaokulu bitirdi. İlkokulda dini yönü ağır basan bir öğrenci iken, ortaokul'dan sonra askeri okullara başvurdu ancak yaşının geçmiş olması sebebi ile kabul edilmedi. Daha sonra Tapu ve Kadastro meslek okuluna kayıt oldu. Meslek lisesini bitirdikten sonra 1967 yılında Diyarbakır Tapu ve Kadastro Müdürlüğü'ne atandı. 1970 yılında İstanbul'a atandı ve üniversite giriş sınavına hazırlandı. Burada ilk kez Kürt milliyetçiliğini destekleyen radikal Marksist bir örgüte katıldı. (DDKO Devrimci Doğu Kültür Ocakları)

Üniversite giriş sınavını kazanan Öcalan İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kayıt oldu. Ancak Maliye Bakanlığı'ndan kazandığı burs sebebi ile 1971 yılında Ankara'da bulunan Siyasal Bilgiler Fakültesine geçti. Bu sırada katıldığı Marksist grup sebebi ile 1972 Nisan ayında yasadışı bildiri dağıtmak suçundan tutuklanıp yedi ay askeri ceza evinde kaldı.

Serbest kaldıktan sonra okuluna geri dönen Abdullah Öcalan, okulundan mezun olmaya çalışmak yerine vaktini çeşitli gizli örgüt planlamaları ile geçirdi. Bu arada AYÖD (Ankara Yüksek Öğretim Derneği)'e katılmıştı. Dernek "Türkiye Sosyalist İşçi Partisi" taraftarlarının kontrolü altında idi. Öcalan ayrıca "Türkiye Kürdistan Demokratik Partisi" gibi Kürt milliyetçisi hareketlerle de temas kurmuştu.

Yaşadığı deneyimler sonrasında, kendi örgütünü kurmanın gerekliliğine inanan Abdullah Öcalan, ve arkadaşları yukarıda anılan Ankara Yüksek Öğretim Derneği (AYÖD) isimli gençlik organizasyonu içerisinde, 1974 yılında Ankara'nın Tuzlu çayır semtinde yaptıkları bir toplantıyla, PKK'nın ilk temelini attılar.

"KD (Kürdistan Devrimcileri) Grubu Ankara'da yeterli sayıya ulaştıktan sonra o zamana kadar sadece Abdullah Öcalan'ın kafasında belirginleşen örgüt ideolojisi ve

politikası genel hatlarıyla şu şekilde formüle edilerek grup üyelerine benimsetilir, ‘Klasik anlamda Marksizm Leninizm araştırılıp incelenmiştir, bu ideolojinin kılavuzluğunda dünyanın, Ortadoğu’nun ve Türkiye’nin genel bir tahlili yapılmıştır. Bu bakış açısına göre Doğu ve Güneydoğu Anadolu (Kuzey Kürdistan) sömürge durumundadır. Türkiye Cumhuriyeti de sömürgeci devlettir. Ayrıca Kürdistan’ın diğer parçaları da İran, Irak ve Suriye’nin sömürge idaresi altındadırlar. Türkiye Kürdistan’ın Türk sömürge idaresinden kurtulması için ilk etapta bu düşüncelere sahip bir gruplaşma yaratmak gerekiyor. Öte yandan Türk ve Kürt solundaki diğer bütün gruplar Kürdistan tahlilini yanlış yapmaktadırlar.’ Evet, liderliğini Abdullah Öcalan’ın yapmış olduğu Kürdistan Devrimcileri’nin başlangıçtaki bakış açıları buydu. Bu temelde propaganda yapmak üzere Ankara’da toplanmış olan grup üyeleri, ‘Kürdistan’ da okullu gençliğin yoğun olduğu Gaziantep, Malatya, Elazığ, Tunceli, Kars, Diyarbakır ve Batman ’a birer ikişer dağılmıştır.’⁴⁹

Örgütlenme her ne kadar o dönemin yaygın akımı olan Marksist Leninist fikir çizgisinde görülse de, aslında Abdullah Öcalan, Ali Haydar Kaytan, Kesire Yıldırım (Öcalan), Haki Karer, Baki Karer, Cemil Bayık, Duran Kalkan, Abdurrahman Polat, İsmet Özkan, Kemal Pir, Mehmet Karasungur, Şahin Dönmez, M. Hayri Durmuş, Mehmet Uzun, A. Rıza Altun, ve Mazlum Doğan tarafından temelleri atılan bu terör örgütü, Türkiye’de faaliyet gösteren diğer yasadışı sol terörist örgütlerden çok farklı bir söyleme sahipti. Yakın dönemde yaşanmış olan Vietnam, Angola, Kore, Cezayir, Mozambik ulusal mücadelelerinden ve KDP (Kürdistan Demokratik Partisi)’nin Irak ve İran devletine karşı yaptığı mücadeleden büyük ölçüde etkilenecek yoğun bir tartışma, inceleme ve teorik faaliyet içerisine giren kurucular, bu tartışmalar sonucu, tabii ki Abdullah Öcalan’ın ağır basan görüşleri sonucunda;

- Kürtlerin, Türklerden farklı bir halk olduğu ve Türk devletince sömürüldüğü, (siyasal, ekonomik ve kültürel),
- Sözde “Kürdistan” denilen bölgenin Türkiye, Irak, İran, Suriye arasında parçalanmış ve en büyük parçanın da Kuzey Kürdistan olarak nitelendirilen Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesi olduğu,
- Amaçlarının da bu parçaları birleştirerek bağımsız birleşik Sosyalist Kürdistan kurmak olduğu,

⁴⁹ Ersever, A.C., Kürtler PKK ve Abdullah Öcalan, İstanbul, 2007, s 58.

- Hedeflerine ulaşmak için de, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'ya gidip yöre halkına propaganda yaparak, bu düşüncelerine inandırıp, sözde ulusal mücadele başlatmak gerektiği, sonucuna vardılar.

Örgüt ilk faaliyet alanı olarak Diyarbakır, Şanlıurfa ve Gaziantep illeri hedef seçildi. Özellikle bu şehirlerde yoğun faaliyette bulunmalarının nedeni, Diyarbakır'ın geçmişte bir çok isyana merkez teşkil etmesi dolayısıyla isyancı bir geleneğe sahip olması, Şanlıurfa'da halen feodal yapının kırılmaması ve yoksul köylü halkı ile devlete yakın aşiret reislerinin arasında çelişkiler yaşanması idi. Bir diğer propaganda alanı olarak Gaziantep'i seçmelerinin nedeni de, sanayinin gelişmesiyle yoksul işçi sınıfının kente akın etmesiydi.

Gaziantep alanına gönderilen Haki Karer (örgütün Kürt olmayan üyesidir), bir süre faaliyet yürüttükten sonra yine Kürt örgütlerden biri olan "sterka sor" (kızıl yıldız) tarafından öldürülür. (PKK sonradan bu kişinin devlet ajanları tarafından öldürüldüğünü ileri sürer, bizzat örgüt tarafından öldürüldüğü de söylenmiştir.) Bu olay grubu derinden etkiler zira, o güne kadar kadrolarından hiç kimse öldürülmemiştir. Grup bundan sonra daha sert ve daha dikkatli olmaya başlar.Ayrıca bu olaydan sonra örgüt partileşme kararı alarak bunun çalışmalarına başlar ve bu amaç için gerekli olan parti tüzüğü ve programı bir kitapçık halinde çıkarılır.

Grubun Ankara kökenli üyeleri ile, Doğu ve Güneydoğu 'da faaliyet gösteren üyelerinden bazı elemanlarının katıldığı 27 kasım 1978 tarihli toplantıda, Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Fis köyünde PKK (Kürdistan İşçi Partisi Partiya Karkaren Kürdistan) kurulur. Ancak alınan karar ile toplantı gizli tutulur. Bu ilk toplantıyı kontrolü altına alan Abdullah Öcalan partisinin genel sekreteri ve yedi kişilik icra komitesinin başkanı seçilir.

Bu toplantıya katılan yirmi iki kişinin yedisi sonradan Öcalan'ın emri ile öldürüldü.Karısı (Kesire Yıldırım) da dahil olmak üzere beşi hain edilmelerine rağmen kaçıp kurtulmayı başardı, bir başka beşli grup sorguya çekilerek herkesin önünde başkanın hakaretine uğrayarak partiden atıldı,iki kişi intihar etti, bir kişi de Kuzey Irak'ta Celal Talabani'nin Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) mensupları tarafından öldürüldü. Öcalan terör örgütünün tek lideri olmak istiyordu.

“Bu toplanma bilinen anlamda bir toplantı değildir.Yani partinin kuruluşu için hazır bulunanların çeşitli konulardaki görüşlerini dile getirdikleri bir kuruluş kongresi değildir. Tamamen Abdullah Öcalan’ın kafasında tasarlanan bir eğitim çalışması niteliğindedir...Bu güne kadar yapılan PKK’nın tüm kongre,konferans ve toplantılarının özü ve biçimi bu ilk toplantının hep kopyası olagelmıştır.Fis köyündeki toplantı PKK tarafından örgütün 1.Kongresi olarak kabul edilmektedir.”⁵⁰

Bu aşamadan sonra PKK terör örgütü gerek lider hakimiyeti ve gerekse bölgede faaliyet gösteren diğer örgütlerden kendisini ayıran söylem farkı sebebi ile, bölgede etkili olmaya başladı. Bu dönemde bölgede bulunan diğer Kürt örgütleri ve aşiretler ile çatışmaya girildi. PKK bölgede tek başına söz sahibi olmak için çalışıyordu.

“PKK ile diğer Kürt terörist örgütleri arasında meydana gelen çatışmaların ardından Öcalan hedeflerini, Türkiye’nin Güneydoğusu’nun geleneksel siyasi eltime mensup,Türk Devleti’ne sadık aşiret ve feodal sistemi sürdüren Kürt aşiret liderlerini de içine alacak biçimde genişletti.Onlar PKK tarafından emperyalizmin ve iç sömürgeciliğin ajanları olmakla suçlanıyorlardı.

PKK bilhassa Batman,Siverek,Kızıltepe ve Derik’teki aşiretler arasında, aşiret kavgalarını kışkırtmayı denedi ve zaman zaman da başarılı oldu. PKK’lı teröristler,bölge halkını acımasızlıkları ile etkilemek üzere bölgenin en güçlü aşiretlerinin mensuplarına saldırılar düzenlediler. Öcalan, bu aşiret kavgasında değişik taraflara destek vermek sureti ile kendine yeni yandaşlar destekçiler bulmayı ve düşmanlarına korku salmayı amaçlıyordu. Devlete sadık aşiretlere saldırma politikası,PKK’nın politik askeri söyleminde ‘silahlı propaganda’ olarak adlandırılıyordu....

1978-80 döneminde, PKK’nın silahlı grupları, kırsal bölgelerde savaşmak için örgütlenmiş olmadığından,öncelikli olarak Türkiye’nin Güneydoğusu’ndaki çeşitli şehir merkezlerinde faal durumdaydı.Örgüt, silahlı gruplarını, Gaziantep, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Elazığ, Tunceli ve Bingöl gibi şehir merkezlerine yerleştirmişti ve polis kayıtlarına göre 1980 askeri darbesi öncesinde Türkiye’de, 350’den fazla kişiyi öldürmüştü.”⁵¹

⁵⁰ Ersever, A.Cem; Kürtler PKK ve Abdullah Öcalan, İstanbul 2007, s 64

⁵¹ Özdağ, Ü., Türk Ordusunun PKK Operasyonları,İstanbul, 2007, s 3536

Bizzat Abdullah Öcalan,kişisel görüşlerini ifade ettiği çeşitli yayınlarda, “zor” kullanmanın Kürt halkını “uyandırmak” için gerekli olduğunu ve başka türlü bir nevi “uyuşukluk” içinde bulunan halkın, devlete karşı gelmesinin mümkün olmadığını söylüyordu. Uzun yıllardır ayrılıkçı bir Kürt terör örgütüne liderlik eden Abdullah Öcalan aslında doğru dürüst Kürtçe konuşmayan ve belki de annesinin etkisi ile Kürt halkını sürekli olarak aşağılayan bir yapıya sahipti. Aynı taktiği terör örgütünü yönetirken de kullanırdı. Her kongrede, bir evvelki kongrede görev verdiklerinden hesap sorar, onları görevlerini yerine getirmedikleri için aşağılar (cahil,eşek vs) ve hatta bazen kovar, sonra da yeni adamlar görevlendirerek onlardan “kendilerinden evvelki beceriksizlerin yerine getiremediği aslında basit görevleri yerine getirmelerini” isterdi. Bu basit taktik her zaman başarılı oldu ve PKK hareketi hiçbir zaman liderini sorgulamadı.

PKK terör örgütü , ağırlıklı olarak faaliyet göstereceği bölgenin sosyo-politik yapısını göz önüne alarak eylem yapıyordu.

“Gene o zamanlar PKK’nın PKK olabilmesi için öncelikle doğuda aşiret reislerinin otoritesini kırması gerekiyordu.Bunun için, 1979’da Şanlıurfa’nın en güçlü aşireti olan Bucak aşiretine saldırdılar ve aşiret reisi Celal Bucak’ı yaraladılar. Sonra? Sonra halka saldırdılar çünkü aşiretle uzun süreli savaş yapmak PKK’nın işine gelmedi.Aşiret reislerinin silahlı adamları vardı,arkasında da devlet desteği. Ama halk silahsız ve çaresizdi.Dolayısıyla halka kurşun atmak,aşirete kurşun atmaktan daha kolaydı. Öldürdüler masum halkımızı,yıllar boyu öldürdüler.Dediklerine göre otuz bin canımız gitmişti.Halk korktu,halk sindi,devlet halkı koruyamadı,ağalığın gücü zayıfladı ve PKK doğuda ağaların yerine, devletin yerine otorite oldu.”⁵²

Bu şekilde PKK, bölgede uzun yıllardır bir kader haline gelen yoksulluk, toplumsal,siyasal ve kültürel çıkmazlar nedeniyle kendisine taban bulmakta fazla bir zorlukla karşılaşmadı.Temel tezi olan sözde Kürdistan’ın sömürge olduğu iddiası ise, etnik milliyetçi terör örgütlerinin, neredeyse ortak söylemi idi. Bu tip örgütler her zaman temsil ettiklerini iddia ettikleri etnik grubun sömürüldüğünü ve kendilerinin onları bu durumdan kurtulmak için mücadele ettiklerini söylerler. Burada genellikle amaç,

⁵² Sarızeybek, E., İhaneti Gördüm, İstanbul, 2007, s 19.

Birleşmiş Milletler' in sömürgeciliğin tasfiyesi amacı ile kabul ettiği self-determinasyon hakkından yararlanmaktır. Fakat self-determinasyon hakkının tam olarak hangi durumlarda geçerli olduğu ve kimleri kapsadığı konusunda tam bir görüş birliği de yoktur. Birleşmiş Milletler Teşkilatı ise, çoğu zaman teşkilata üye devletlerin toprak bütünlüğünün korunmasından yana olduğunu açıkça belirtmiştir. Ancak yinede etnik ayrılıkçı bir terör örgütünün farklı bir söylem içinde olması imkansızdır. Bu söylem kendi bölgesinde taraftar toplamasına ve dışarıda konunun ayrıntılarını bilmeyen insanlara olduğundan farklı gözükmesine yardımcı olur. Örgüt sözde yüksek idealler için savaştadır. Bu söylemin gerçeğe uygun olması ise gerekli değildir.

Bu noktada, bölgede yaşayan insanların sosyopsikolojik yapısını biraz incelemekte, PKK' nın nasıl bir coğrafyada geliştiğini anlamak açısından fayda vardır. Büyük şehirlerde yaşayan insanların farkında dahi olmadığı ayrıntılar, bölgede yaşayan insanların kaderini belirler. Konuya ilişkin olarak bölgede uzun yıllar kalmış ve PKK ile savaşmış olan Emekli Korgeneral Hasan Kundakçı' nın, bölgenin insan yapısına ilişkin bir askerin gözü ile yaptığı yalın tespitler, terör ile mücadelede yaşanan zorlukları anlamak açısından önemlidir.

“ Köylerde ve özellikle dağlık kesimlerdeki mezralarda herhangi bir kimseyi bulmak, onunla konuşmak, ondan bir şeyler almak zordur. Bu köylerde yabancı bir kimseyi görenler hemen kaçıp kayboluyorlardı. İhtiyarlar ve çocuklar dışında herhangi bir kimseyi bulup konuşmak olanaksızdı. Kadınlar ve çocuklar Türkçe bilmiyorlardı. Ayrıca, kadınların yabancı kimselerle konuşmaları hoş karşılanmadığından, uygun birisini bulup görüşmek olanaksızdı. Kimi çağırırsanız, kiminle konuşmak istesenez arkasını dönüp hızla kayboluyordu. Uzun süre kanun kaçağı olmaları, onlara bazı değişik usuller öğretmişti.

Bölge insanları çok dayanıklı olup, dağlarda uzun yürüyüşler yapabilirler. Arazide gece gündüz kalabilirler. Hele yaz aylarında basit bir örtü ile geceyi geçirebilirler. Doğduklarından itibaren doğayla ve komşu köy halkı ile boğuştukları için iyi silah kullanırlar. Tek erin konularını iyi bilirler, iyi uygularlar. Pusu kurmada ustadırlar. Bölgede arazinin pusu kurmaya uygun olması, pusu kurmada kolaylık sağlar. Kendileri iyi silah kullandıklarından, iyi silah kullananları ve iyi eğitilmiş birlikleri, görür görmez tanırlar. İyi eğitilmiş birliklere pek yaklaşmazlar.

Bölgede güç esastır. Gücü olan, istediği pek çok şeye sahip olabilir. Her olayı güç çözer. Aşiret düzeninde yaşayanları yasalar pek ilgilendirmez. Onlar aşiret ve doğa yasalarıyla ilgilenirler. Bölgenin dağlık kesimlerinde yaşayanların okuma yazması azdır veya yoktur. Türkçeyi, okullarda okuyan çocuklar ile askere gidenler konuşurlar. Kadınların büyük kısmı Türkçe bilmez.”⁵³

1979 yılında PKK terör örgütü kurucularından Merkez Komitesi üyesi Şahin Dönmez, güvenlik güçlerinin operasyonları sonucunda yakalanmıştır. Bu kişinin yakalandıktan sonra yaptığı samimi itiraflar, henüz kurulma aşamasında olan PKK terör örgütünü oldukça zorlamış, güvenlik güçleri terör örgütünün parti program ve tüzüğünü ele geçirerek örgüt hakkında önemli bilgilere sahip olmuş ve örgütün birçok gizli ilişkisini ve militanını yakalamışlardır. Örgüt çökme noktasına gelmiştir.

Abdullah Öcalan bu gelişmeler üzerine aynı yıl içerisinde Şanlıurfa'dan sınırı geçerek Suriye'ye oradan da Lübnan'a kaçmıştır. Lübnan'da Filistinli terörist örgütlerle, militanlarının gerilla eğitimi alması için anlaşma sağlayan Öcalan, Türkiye'de bulunan militanlarına talimatlar göndererek bunların gruplar halinde Lübnan'a gelmelerini istemiştir. Terörist Öcalan, bu şekilde hem kadrolarının askeri gücünü geliştirmek, hem de kendisine rahat bir hareket alanı yaratarak dağıntık durumda olan militanlarını toparlamaya çalışmak istemiştir. O güne kadarki faaliyetler örgütünün kafasında canlandırdığı mücadele için henüz hazır olmadığını kendisine göstermiştir. Devlete karşı, bölücü bir terör hareketi başlatmak ve sürdürmek için bu konuda iyi bir eğitim almak şarttır. Türkiye'de bulunan terör örgütünün militan kadroları da, terörist başının yurtdışından gönderdiği talimatlar doğrultusunda Suriye üzerinden Lübnan'a gruplar halinde geçmişlerdir.

Bu arada Ermeni terör örgütü ASALA ile de görüşmeler yapan PKK, “ortak düşman” olan Türkiye Cumhuriyetine karşı birlikte mücadele kararı almış ve bunu uygulamaya çalışmıştır.

“ 30 Kasım 1980 tarihinde Tahran'da dağıtılan ASALA PKK ortak bildirisinde ‘Ermeni, Kürt ve Arap halklarının bölgede emperyalizme ve Türkiye’ye karşı işbirliği

⁵³ Kundakçı, H.,Güneydoğu’da Unutulmayanlar, İstanbul, 2004, s 2425.

yapmaları gerektiğini' dile getiriliyordu. 1987 yılında PKK ile Ermeniler arasında bir anlaşma yapılmış ve şu maddeler belirlenmişti:

- Ermeniler PKK terör örgütü içinde eğitim faaliyetlerinde bulunacaklar.
- PKK terör örgütüne her yıl militan başına 5 bin dolar ödenecek.
- Ermeniler küçük çaplı eylemlere katılabilecek.”⁵⁴

Bu arada Filistinliler, Bekaa Vadisi'nde daha önce kendilerinin kullandığı kampı anlaşma gereği PKK terör örgütüne devretmiş ve bu şekilde terör örgütü için yeni bir dönem başlamıştır. Çünkü Bekaa kampı gibi bir yere sahip olmak, korunmalı bir alanda militanlarını yetiştirmek, örgüt açısından önemli bir fırsat olmuştur. Abdullah Öcalan, Türkiye Cumhuriyeti'nin etki alanı dışında olmasının avantajını iyi kullanmış ve örgütünü teorik ve pratik açısından geliştirmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ise, bu gelişmelere her zamanki “çekingen” dış politikası sebebi ile gerekli yanıtı verememiş ve terörle mücadelesini kendi sınırları içerisinde sürdürmeyi denemiştir. Bu politikanın gerekçesi de, “Türkiye'nin böyle maceralara atılacak ekonomik ve askeri gücü olmadığı ”dır. Buna karşın, terör örgütü PKK ile mücadele ettiği süreç içerisinde en azından olası bir savaşta kaybedeceği kadar insan kaybetmiş ve ekonomisi de sürekli olarak kriz yaşamıştır.

PKK terör örgütünün genel başkanı Abdullah Öcalan yönetimden sorumludur. Örgütün her türlü terör eylemi, propaganda faaliyetleri, her türlü kaçakçılık bizzat başkan tarafından belirlenen taktik, strateji ve talimatlar doğrultusunda gerçekleştirilir. Başkanlık, PKK'da terörist başı Abdullah ÖCALAN' ın şahsiyeti ile bütünleşmiştir. Başkanlık tarafından alınan kararlar değiştirilemez. Affetme, örgüt içi infazlar vb. ciddi kararlar her ne kadar örgüt içi sözde yargıya tabi ise de, Abdullah Öcalan 'ın öneri ve talimatları bu tür kararlarda birinci derecede rol oynamaktadır. PKK'nın üst düzey karar organı Kongre olmasına karşın, kararların alınması ve hayata geçirilmesinde, yakalanıncaya kadar Abdullah Öcalan'ın büyük bir ağırlığı olmuştur. Ancak Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra örgütün yönetimi “Başkanlık Konseyi ” adı altında oluşturulan birim tarafından yürütülmektedir.

⁵⁴ Manaz, A., Türkiye'ye Yönelik Terör Odakları, İstanbul, 2006, s 17.

PKK terör örgütünün amacı Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini de içine alacak şekilde Suriye, İran ve Irak toprakları üzerinde Kürdistan olarak adlandırdıkları bölgede Marksist Leninist ilkeler doğrultusunda sözde Bağımsız Birleşik Demokratik bir Kürdistan devleti kurmaktır. Asıl amacı bu olmakla birlikte örgüt Türkiye'nin bölgesel bir ekonomik ve askeri güç olarak genişlemesinin de karşısındadır. Özellikle GAP projesinin olumlu sonuçlarının, bölgenin sosyopolitik yapısını değiştirmesi önlenmek istemektedir. Bölgedeki sorunlu yapının bir şekilde devam etmesi, örgütün hayatta kalabilmesi için son derece önemlidir. Özellikle işsizlik, ekonomik ve sosyal krizler PKK'nın işine gelmektedir. Bölgenin kalkınması için yapılan hamlelerin ve açılan ekonomik paketlerin zaman içerisinde sonuçsuz kalması, örgüte bölgede propaganda yapma imkanı sağlamıştır. Ayrıca, yıllar içerisinde günlük hayatta sağlanan bazı iyileşmeler ve kültürel özgürlüklerin kabulü de, PKK tarafından kullanılmış ve eğer örgüt olmasa idi, kendi deyimleri ile "T.C." 'nin bu açılımları yapmayacağı iddia edilmiştir. Ülkemizin yaşadığı ekonomik krizler, bölgede yaşana PKK terörü ve sınırlarımızda devam eden savaşlar sebebi ile (İran Irak, ABD IRAK), bölge ekonomisi hep bıçak sırtında olmuş ve sosyal refah düzeyi bir türlü arttırılamamıştır. Terör sebebi ile bölgede yaşanan yoğun göç hareketi ise, batı'daki büyük şehirlerin sosyal dengesini ve dokusunu bozmuştur.

PKK adını duyurmak ve bir güç olarak ciddiye alınmak için başından beri silahlı ve sert mücadeleyi esas almıştır. Daha önce de değindiğimiz üzere, terör örgütünün lideri Abdullah Öcalan bilhassa zor kullanmanın Kürt halkı üzerinde olumlu ve aydınlatıcı bir etkisinin olacağını savunmaktadır. Bu amaçla, PKK terör örgütü Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde, halkın kendilerinden çekinmesi ve saygı göstermesi için, gerektiğinde sivil halka karşı da katliamlara girişmiştir. Bu arada, ekonomiyi zarara uğratmak, istismar noktası olarak gördükleri geri kalmışlığı kırarak yatırım ve hizmetleri engellemek için, bölgedeki ekonomik araç gereç, kuruluş ve tesislere de sabotaj türü saldırılarda bulunmuştur. Ayrıca, kırsal alanda etkinliğini kaybettiği zamanlarda, bombalama eylemleri ile terörü büyük şehirlere taşımış, turizm sektörünü ve Türkiye'nin "güvenli ülke" imajını zedelemek için zaman zaman turistik tesis ve kuruluşlar ile yabancı turistlere saldırmıştır.

Bölgedeki örgüt faaliyetlerinde birincil amaç, bir taktik olarak şiddet kullanarak bölge halkını korkutmak, mümkünse suç ortağı yaparak devletten koparmak ve cephe yapısında örgütlemektir. Cephe örgütlenmesi de yurt içi ve yurt dışı olarak ayrılmaktadır.

Yukarıda bahis edilen Şahin Dönmez'in yakalanması ve sonrasında gelen 12 Eylül askeri harekatı, yurt dışına çıkamayıp Türkiye'de kalan birçok örgüt militanının yakalanarak cezaevlerine girmesi sonucunu doğurmuş ve örgüt büyük darbe almıştır. Bu gelişmeler sonrasında terör örgütü Türkiye'de neredeyse yok olma noktasına gelmiştir. Bu dönemde Abdullah Öcalan ve birçok terörist yakalanmamak için yurt dışına kaçmıştır.

15-26 Temmuz 1981 tarihleri arasında Beyrut'ta Birinci Kongresini düzenleyen örgüt VietKong modeli ile düzenli gerilla savaşı modelini kabul etmiş ve 12 Eylül ile kabuğuna çekilen bölge insanını ve örgüt sempaticianlarını tekrar canlandırmak amacıyla cezaevlerinde bulunan PKK'lı militanlar aldıkları talimat gereği cezaevlerinde eylemlere başlamışlardır. Bu eylemler sırasında Türkiye'nin iyi bir kriz yöntemi gösterememesi ve biraz da konuyu önemsemesi sebebi ile, eylemler büyümüş ve örgüt propagandasına dönüşmüştür.

21 Mart 1982'de terörist Mazlum Doğan'ın kendini cezaevi hücrelerinde asması, 18 Mayıs 1982'de Ferhat Kurtay, Eşref Aynır, Mahmut Zengin ve Necmi Önen'in kendilerini yakmaları ve 14 Temmuz 1982 'de Kemal Pir, Hayri Durmuş, Ali Çiçek ve M. Akif Yılmaz'ın ölüm oruçlarında ölmeleriyle toplumdaki her kesimin dikkatleri cezaevlerine ve PKK üzerine çevrilmiştir. Terör örgütü, bu eylemlerle propagandasını yaparak taraftar toplamaya çalışmıştır. Bir öz eleştiri yapmak gerekirse, Türkiye Cumhuriyeti belkide askeri dönem öncesinde yaşanan kaos ortamı sebebi ile, yükselişe geçen bu tehlikeyi, PKK terör örgütünün taşıdığı potansiyeli iyi değerlendirememiş ve operasyonlarla ülke içinde "sıfır" noktasına gelen örgüt kendini yeniden toplama fırsatı bulmuştur. Oysa ki, bu tip eylemler terör örgütlerinin tipik propaganda eylemleri olup, ülke basını ile birlikte alınacak koordineli tedbirler ile bu eylemlerin çok fazla duyulmadan sonlandırılması mümkündür.

2025 Ağustos 1982 tarihleri arasında Suriye Şam'da yapılan PKK 2.kongresinde, kurulması planlanan demokratik bağımsız Kürdistan devletinin silahlı bir mücadele sonucu inşa edilmesi fikri benimsenerek, 1983 yılından itibaren eğitim gören militanların eylem yapmak amacı ile yurtiçine gönderilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu arada, daha önce de belirttiğimiz üzere Batı Avrupa PKK için bir her zaman adeta bir güvenli liman olmasının yanında, militanlarının teorik olarak eğitildiği (Yunanistan ve Güney Kıbrıs'ta her türlü eğitimin verildiği kamplar vardı) bir okul, bir para kaynağı ve Türkiye'deki şiddetin tahriki ve bu tahrike Batı'nın desteğini seferber etmek için kullandığı büyük bir propaganda merkezi olmuştur. Ülkemizce “dost ve müttefik” olarak kabul edilen bu ülkeler PKK militanlarına kapılarını açmış,türlü hukuki boşluklara sığınarak teröristleri bize iade etmemişlerdir. PKK'nın en başından itibaren, şiddet ve kan dökme yanlısı bir terör örgütü olduğu gerçeğini görmezden gelmişlerdir.

Suriye yöneticileri ise Öcalan'ı, soğuk savaş çerçevesi içinde Türkiye'ye karşı güneyde Hatay'la ve mümkün olursa Fırat Nehri sularının lehlerine paylaşılması yolundaki milli hedeflerinin gerçekleşmesinde kullanılacak faydalı bir enstrüman olarak görmüştür. Öcalan'la olan ilişkilerinde de, önceleri Marksist Türk ideolojik teröristlere uyguladıkları sistemi sürdürmüşler ve Öcalan ve yandaşlarının eğitim ve destek işini FKÖ'ye havale etmişlerdir. Öte yandan özellikle coğrafi etkenler sebebi ile örgüt militanların çok azı Suriye sınırından Türk topraklarına sızmayı başarabilmiştir. Bilindiği üzere iki ülke arasındaki sınırın büyük kısmı gizli hareket etme imkanı vermeyecek şekilde açıklık ve düzlüktür. Silah kaçakçıları ve kişisel sızmalar her zaman mümkün olmakla birlikte kalabalık PKK teröristleri, daha ziyade Kuzey Irak 'taki Barzani'nin sağladığı bir yoldan Türkiye' ye geçmeyi tercih etmektedirler.Ayrıca, Suriyeliler Türkiye'ye kendi topraklarından yapılacak geniş çapta bir harekate izin vermeyecek kadar da kurnazdırlar.Suriye bu taktiğini uzun yıllar sürdürmüş ve ülkesindeki PKK varlığını sürekli inkar etmiştir.Ancak Türkiye'nin bu durumu “savaş sebebi” sayacağını açıklaması üzerine, terörist Abdullah Öcalan bu ülkeden çıkarılmıştır.

Filistinli teröristlerden gerilla taktikleri alan PKK terör örgütü militanları, öğrendiklerini Türkiye koşullarında uygulamak, üslenecekleri ilk alan olarak seçilen Botan kırsalını tanımak, yöre halkı içerisinde güvendikleri köylerde dar komiteler kurmak, küçük askeri hedefler seçerek keşiflerini yapmak ve bölgede yaşayan köylü gençlere örgütsel propaganda yaparak kendi saflarını genişletmek amacıyla; harekete geçmeye karar verdiler.

1983 yılında Mahzun Korkmaz (28 Mart 1986 gece yarısı Küpeli Dağ' da güvenlik g leri ile girdiği çatışmada öldürülmüştür) isimli teröristin önderliğinde iki grup illegal yollardan Türkiye'ye gönderildi, ancak bu gruplar bir süre sonra başarsız olarak geri dönmek zorunda kaldı ve tekrar K.Irak'a çekildi.İlk deneme, PKK'nın amaçladığı tarzda bir mücadele için hazır olmadığını üst yönetime acı bir şekilde göstermişti.

Örgüt tarafından yapılan değerlendirmede bu ilk grubun, çoğunluğu üniversitede okuyan öğrenciler olması dolayısıyla halkın gelenek ve kültürüne yabancı olmaları,vahşi doğa şartlarına ilk etapta alışamamaları (genelde şehirde büyüyen insanlardan oluşması),yöre halkından çok az insanın aralarında yer alması, araziye yabancı olmaları, yeterli lojistik ve cephaneleri olmaması gibi sebeplerden ötürü başarıya ulaşamadığı sonucuna varılmıştır.

Yaşananlardan ders alan PKK ilk sansasyonel eylemini 15 Ağustos 1984 tarihinde gerçekleştirmiş ve iki ile merkezini basarak silahlı eyleme başlamıştı. Teröristler asıl eylemlerini Eruh ile merkezine yönelmiş, ilçedeki jandarma binasına girmiş, bir eri şehit edip bazı silah ve malzemeleri ele geçirmiş, halkı zorla camiye toplamış, propaganda konuşmalarını yaptıktan sonra kaçıp gitmişlerdi. Aynı gün ve aynı saatlerde, Eruh' taki eylemle koordine olarak, Hakkari 'nin şemdinli ile merkezinde de bir grup PKK'lı daha hafif bir eylemi gerçekleştirmiş ve kaçıp gitmişti. Teröristler, KDP lideri Mesut Barzani ile kurulan temas sebebi ile kullanmaya başladıkları K.Irak'taki Lolan kampından gelmişlerdi.

Aslında  calan adamlarına   ilçeye karşı eylem düzenlemelerini emretmişti. Ancak sadece ikisine saldırlabilmişti.Eruh ve şemdinli' de el ilanları dağıtılmış,saldırınların "Kürdistan Kurtuluş Birlikleri " olduğu duyurulmuştu. .Bu kanlı bir eylem sürecinin başlangıcı oldu. Zaten  calan bir yıl önce dağıttığı "Kürdistan' da şiddetin Rolü" başlıklı bir broşürde bunu önceden duyurmuştu.

15 Ağustos 1984'te gerçekleştirilen Eruh ve şemdinli baskınlarıyla HRK (Hezen Rızgariya Kürdistan Kürdistan Kurtuluş Güçleri) isimli askeri aparatının kuruluşu ilan edilmişti.2630 Ekim 1986 tarihlerinde ise Lübnan'ın Bekaa Vadisinde bulunan Mahzun Korkmaz akademisi adlı terör kampında 3. Kongre yapıldı. Bu kongrede uluslar arası ittifaklar, askeri aparat, parti ve cephe örgütlenmeleri yönünde kararlar alındı ve bu

bağlamda HRK (Hazen Rızgariya Kurdistan Kürdistan Kurtuluş Güçleri) adlı askeri aparatın ismi ARGK (Arteşe Rızgariya Gele Kurdistan Kürdistan Ulusal Kurtuluş Ordusu) olarak değiştirildi.

PKK terör örgütü, 21 Mart 1985 tarihinde çeşitli toplum kesimlerinde cephe örgütlenmesini gerçekleştirmek üzere ERNK'yı (Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi Eniya Rızgariya Netewa Kurdistan Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi) ilan ederek halk üzerindeki etkinliğini ERNK eliyle, sıcak çatışmaları da ARGK eliyle yapmaya başladı. ERNK örgütlenmesi terör örgütü PKK 'nın siyasi kanadını oluşturarak terör örgütünün, askeri kanadı olan ARGK'nın lojistik, savaşçı, para, halk desteği ihtiyaçlarını karşılama görevini üstlendi. ARGK 'nın bölgede yaptığı eylemler, ERNK militanları aracılığıyla halka abartılı biçimde anlatıldı.

Terör örgütü, ERNK ve ARGK'nın kurulmasını ilan ederek halk savaşlarının 3 temel unsuru olan Parti PKK (Kürdistan İşçi Partisi), CepheERNK (Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi), Ordu ARGK(Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu) örgütlenmesini tamamlamış oldu. Bu dönemden sonra dağda başarılı olamayan veya propaganda yönü gelişkin olan elemanlar şehirlere, halkın içine gönderilerek komiteler oluşturulmuş ve dağdaki elemanların ihtiyaçları karşılanmaya başlanmıştır.

25-30 Ekim 1986 tarihinde Helvi Kampı' nda yapılan 3.Kongre'de örgüte maddi gelir sağlama amacıyla "Vergilendirme Kanunu" adı altında alınan kararlar, kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerini alan Kürt kökenli müteahhit ve taşeronlarla, ekonomik faaliyette bulunanlardan makbuz karşılığı vergi adı altında para alınmasını ve örgüte maddi destek sağlanmasını öngörmüştür.

Yine bu kongrede Türkiye'nin ekonomik değerlerine, güvenlik güçlerine, (Polis, Asker) ajan muhabir, muhbir diye nitelendirilen sivil halk kesimiyle, kamu kurum ve kuruluşlarına eylem yapılmasının sürdürülmesi planlanmıştır.

Terör örgütü PKK, 3 ncü kongre kararları doğrultusunda faaliyet sahalarını eyaletlere bölerek eylem ve faaliyetlerini bu şekilde sürdürmeye devam etmiştir.

Terör örgütü PKK 4 ncü kongreye hazırlık amacıyla 13-30 Eylül 1989 tarihleri arasında Van-Çatak ilçesi Toranis (Acarlar) köyünün güneyinde bulunan Tateriş Dağında 1nci Yurtiçi konferansını yapmıştır. Bu toplantıda;

- Cephe faaliyetlerinin ağırlık olarak ülke içerisinde, özellikle Türkiye metropollerinde yürütülmesi, bu amaçla faaliyetlerin tek merkezden ve tam yetkiyle yürütülmesi için "PKK İç Merkezi "nin oluşturulması, bu merkezin 6 ayda bir toplanması,

- Eyaletlerin kendi içinde temel bölgelere ayrılması, Geçici veya hareketli olabilecek üslerin eyalet üslenmelerine bağlı olarak yapılması,

- Örgüte ihanet eden, örgütten kaçan militanları yargılayacak organların kurulması, bunların yetki sahalarının bir yönetmelikle belirlenmesi kararları alınmıştır.

Bu dönem Türkiye Cumhuriyeti 'nin terör örgütünü fazla "önemsememe" tavrının devam ettiği dönemdir. Daha önce de eylemlerde bulunmuş bir terör örgütünün her ne şekilde olursa olsun ülke içinde konferans düzenleyebilmesi, o ülkenin güvenlik zaafiyetini gösterir.

“ Ayrılmamın nedeni şudur: Bir ; Türkiye Cumhuriyeti, teorik bir yetmezlik içerisindeydi.İki; PKK ile mücadelede örgütlenme yetersizliği içerisindeydi.Üç; Bir Kürt realitesinden bahsedilir ama, bu Kürt realitesinden ne anlaşıldığı açıklanmamıştır. Neler realitenin içerisindeydi,neler dışındadır? Bu açıklanmamıştır. Diğer bir konu, Celal Talabani . Çok açık seçik söylüyorum, bu adam bir siyasi f...dir.Bu adamın kişiliği ve ne yapmak istediği açıklığa kavuşturulmalıdır.

Bir diğer konu Türkiye Cumhuriyeti'nin stratejik ve taktik yetmezliği.Bir hareket konsepti yoktur.Bölgede bir gayri nizami harp var. Başlangıçta iki üç eşkıya gibi laflarla klasik eşkıya hareketleriyle karıştırılması veya Osmanlı'nın son dönemleriyle,

Cumhuriyet döneminin Kürt isyanlarıyla mukayese edilmesi bu devletin hem stratejik ve hem de taktik noksanlıklarının göstergesidir.”⁵⁵

PKK terör örgütü 04-13 Mayıs 1990 tarihinde Mahzun Korkmaz Akademisi adlı terörist eğitim kampında 2. Ulusal Konferansını gerçekleştirmiştir. Bu konferansta;

“Üniversite ve gençlik kesimine el atarak ajitasyon ve propaganda çalışmaları yürütmek suretiyle sempatizan kadrolar oluşturup bunları savaşçı olarak kullanabilmek amacıyla örgütün yurtdışındaki kamplarına göndermek,Kırsalda faaliyet yürüten militanlara yiyecek giyecek temin etmek,Kitle eylemleri düzenlemek,Basın yayın propaganda çalışmalarına ağırlık vermek ve bu doğrultuda legal alanda "Özgür Halk, Yeni Ülke, Dilan" gibi yayın organları vasıtasıyla propaganda çalışmaları yapmak” kararları alınmıştır.

26-31 Aralık 1990 tarihleri arasında K.Irak'ta gerçekleştirilen 4. Kongresinde ise , yürüttüğü silahlı terör eylemlerine ilişkin kapsamlı değerlendirmeler yaparak, halk isyancılığına, halk hareketlerine yönelik kararlar almış ve 2000 yılına kadar bölgede özgür ve bağımsız bir Kürt devleti kurulmasını hedeflemiştir. Bu kongrede;

Marksist Leninist ideolojiyi benimseyen sosyalist güçler, ilerici kapitalist ülkelerdeki barış hareketi, insan hakları savunucuları gibi ilerici demokratik güçler ile stratejik ittifaklar oluşturulması.

Bölge halkının sempatisini kazanmaya ağırlık vererek esnek davranmak, bu amaçla Devlet yanlısı şahıslar ile köy korucularını kazanma ve tarafsızlaştırma yoluna gidilmesi benimsenmiştir.

Kongrede parti üyeliği ile cephe üyeliği net bir şekilde ayrılmış, merkez komite üyelerinin yeni görev özellikleri benimsenmiş, bu doğrultuda merkez komite; cephe basın yayın siyasi faaliyetlerin ağırlık merkezi olarak siyasi komite ve askeri komite olmak üzere ikiye bölünmüştür Cephe ve gerilla faaliyetleri de birbirinden ayrılmış, gerillanın esas olarak

⁵⁵ Yalçın, S., Binbaşı Ersever'in İtirafları, İstanbul, 1994, s 47.

kırda ve küçük yerleşim birimlerinde yer alması, cephenin ise şehir alanlarını kapsamaması kabul edilmiştir.

Görüldüğü üzere o dönemde terör örgütü gelişimini hızla tamamlamakta ve yürüteceği uzun soluklu mücadelenin alt yapısını hazırlamaktadır. Bu sırada gerek karşı-istihbarat faaliyetlerindeki koordinasyonsuzluk ve gerekse bölgedeki gelişmelerin önemsenmemesi sebebi ile, oluşan bu yapıya müdahale edilmemiştir. Bu noktadaki diğer büyük zaafiyet, K.İraklı Kürt liderler Mesut Barzani ve Celal Talabani'ye, PKK ile olan mücadelede Türkiye'nin yanında olduklarına dair duyulan boşuna güvendir. Sürekli olarak ikili oynayan bu liderler Türkiye'nin PKK ile olan mücadelesinde yol almasını sürekli olarak engellemiştir. Aslında bugün içinde durum ayındır. Bu liderlerin yaptıkları sözde "PKK ile mücadele" açıklamaları hala devam etmekte ve Türkiye'de bunlara hala inanmaktadır.

4. kongrede, Türkiye Cumhuriyeti tarafından verilen mücadele sırasında, terörist unsurlarla güvenlik kuvvetlerinin yanında mücadele eden GKK (Geçici Köy Korucusu) 'ların örgütçe tekrar kazanılması fikri ortaya atılmıştır. Bu bağlamda; " Kürdün Kürde kırıdırılması politikasının yenilmesi" gerektiğini ileri süren PKK terör örgütü (eylem süreci içerisinde Kürt asıllı Türk vatandaşlarını acımadan öldüren,okullarını yakan, öğretmenlerini ve doktorlarını öldüren PKK terör örgütü), devlet yanlısı şahıslara ve GKK (Geçici Köy Koruyucusu)'lara sözde af çıkardığını bildirerek, karşı tavırlarından vazgeçtikleri takdirde kendilerine dokunulmayacağını ilan etmiş ve bu yönde propaganda faaliyetlerine girmiştir. Eski bir kaçakçılıkla mücadele birimi olan ve terörle mücadele için yeniden organize edilen GKK sistemi, o dönemde PKK ile mücadelede önemli bir yer tutmuş ve örgütün bazı bölgelere sızmasının engellenmesinde etkin rol üstlenmiştir. Özellikle, PKK'nın bir "etnik sahiplenme" imajı yaratmasını engellemiştir.

PKK terör örgütü, 1991 yılında gerçekleştirdiği 4.Kongrede aldığı kararlarla yoğunlaştırdığı siyasi atağını devam ettirmek, diğer Kürt gruplarını ve Kürt oluşumları yanına çekmek amacıyla 1993 yılı Mart-Haziran ayları arasında Zeli Kampında Türkiye'nin değişik bölgelerinden şahısları sözde Ulusal Meclis Üyesi sıfatıyla toplayarak KUM (Kürdistan Ulusal Meclisi)' u oluşturdu.Topladığı şahısları örgüt ideolojisi çerçevesinde 7 ay siyasi eğitimden geçiren PKK, KUM'a en az 400 kişinin katılmasını

beklerken sadece 130 kişinin katılması sebebi ile bu eyleminden beklediği faydayı alamamıştır.

Bu arada, bölge insanlarından İslami yönü ağır basanları da PKK saflarında örgütlemek ve dinsiz komünist imajından kurtulmak amacı ile Abdurrahman Dürre ve arkadaşlarınca Kürdistan İmamlar Birliği, Kürdistan Mollalar Birliği ve Kürdistan Dindarlar Birliği lağvedilerek yerine KİH (Kürdistan İslami Hareketi) kurulmuştur.

1992 yılından itibaren güvenlik güçlerince gerçekleştirilen yoğun yurtiçi ve sınır ötesi operasyonlar sonucunda, örgüt önemli zayıflar vermiştir. Abdullah Öcalan bu gerilemeyi telafi etmek, militanlarına moral vermek amacıyla 1993 yılı başlarında, zorda kaldığı her zaman yaptığı üzere, tek taraflı olarak ateşkes ilan etmiştir. Bu süreç, şartların değişmesi ile birlikte 24.05.1993 tarihinde Bingöl-Elazığ karayolunun kesilerek 33 silahsız Türk askerinin PKK tarafından şehit edilmesi eylemiyle, sona ermiştir.

Abdullah Öcalan, PKK terör örgütünün hangi güçlere hizmet ettiğini kendisi ile 1993 yılında röportaj yapan gazeteci-yazar Hasan Cemal' e açıkça anlatmaktadır.

“ Batı, Kürt'le Türkiye'yi, Türkiye'yle Kürt'ü zayıflatmak ister. Batı, Kürt'le Türk'ün diyalog içinde olmasından hazzetmez. Türk'le Kürt'ün bölünmüş kalmasından hoşlanır. Böylece iki tarafı da kontrol edeceğini düşünür. İran'da, Suriye'de farklı değildir.İkisi birbiriyle çatışsın, böylece ikisi de zayıf kalsın! Hepsinin işine bu gelir. Mesela İran bizim ilan ettiğimiz ateşkesten memnun değil.

‘Yüzüne dikkatli bakıyorum. Bu sözleri dile getiren insan bunca yıldır Türkiye'ye karşı kullanıldığının farkında değil mi? diye...

Bir an durup ekliyor: ‘Batılılar beni tam bir yere koyamıyor.Milliyetçi desen değil.Komünist desen değil.Dinci desen değil. Uzun lafın kısası; Batı gölge etmesin, başka ihsan istemem !’ ”⁵⁶

⁵⁶ Cemal, H., Kürtler, İstanbul, 2003, s 42.

PKK terör örgütü 7-27 Ocak 1995 tarihleri arasında K. Irak'ta 5. Kongresini yapmış ve aldığı kararlar doğrultusunda, Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı terör eylemleri gerçekleştiren Marksist-Leninist örgütlerle, 22.12.1996 tarihinde protokol imzalayarak birlikte hareket etme kararı almıştır. Başlangıçta bu protokolün PKK'nın Karadeniz Bölgesine açılımında önemli rolü olmuş, ancak 1997 yılı son aylarında bu protokolün örgüt alt kadrolarınca benimsenmemesinden dolayı birtakım huzursuzluklar yaşanmıştır.

PKK Terör örgütünün 5. Kongresinde aldığı kararlar ile oluşturulan yapılanmaya göre, yurt içerisinde, (4) saha ve (12) sözde eyalet bölgesinde silahlı kırsal faaliyetler yürütmüş fakat daha sonra 1997 yılı sonu itibariyle saha yapılanmasından vazgeçilmiştir. Ancak Örgüt Ocak 1999 tarihinde gerçekleştirdiği 6. Kongrede, eyalet sisteminden tekrar saha sistemine dönme kararı almıştır.

5. Kongresinde belirlemiş olduğu hedeflere ulaşmak için örgütünün 1993 yılından beri sürdürmüş olduğu Erzincan, Tunceli, Erzurum kırsallarından Karadeniz illerine açılım faaliyetleri, 1997 yılında daha yoğun bir şekilde devam etmiştir. Bu doğrultuda Sivas, Erzincan, Malatya, Tokat, Amasya, Ordu, Giresun, Bayburt, Gümüşhane, Artvin ve Ardahan kırsal alanları ile aynı şekilde Suriye üzerinden Akdeniz Bölgesi 'nde Hatay, Adana, Kahramanmaraş, Kayseri, İçel, Antalya, Osmaniye bölgelerinde faaliyetlerde bulunmak istemiştir.

1996-1997 yıllarında Karadeniz bölgesinde eylem ve faaliyetlerinde kısmi bir artış görülen terör örgütünün, 1997 yılı sonlarından itibaren bölgede alınan tedbirler ve güvenlik güçlerince yapılan operasyonlar sonucu bu bölgedeki faaliyetleri durdurulmuş, bir çok terörist ölü olarak ele geçirilmiştir. Bölgede yaşayan halkın örgütü desteklememesi ve karşı çıkması da bu gelişmede önemli bir etken olmuştur.

1997 yılının Haziran ayında, Kahramanmaraş bölgesinden Antalya kırsalına gelen 12 kişilik terör örgütü grubu, daha sonra bölgeye gelenler ile birlikte toplam 3540 kişilik bir birime ulaşmıştır. 1997 yılı Ağustos ayında safari turuna çıkan turist araçlarının Kemer kırsalında yakılması, 1998 yılı Şubat ayı sonlarında yine Kemer kırsalında trafik otosuna ateş edilmesi, eylemlerini düzenlediği düşünülen bu grup, 1998 yılı Mart ayı başlarında bir araçta bulunan 2 kişinin öldürülüp otolarının yakılması eyleminden sonra, güvenlik birimlerince bölgede sürdürülen çalışmalar sonucu önce biri bizzat eylemlere katılan 3

kişinin yakalanması devam eden operasyonlar sonucu da, Nisan ayı başlarında Manavgat ve Serik kırsalında yapılan operasyonda 10 teröristin silahlarıyla birlikte ölü olarak ele geçirilmesi ile tasfiye edilmiştir.

PKK'nın 1998 yılı Aralık ayı ve 1999 yılı Ocak ve Şubat ayları boyunca K.İrak ve İran sınır bölgelerinde gerçekleştirdiği 6. Kongre toplantılarında da, silahlı faaliyetlerin ülke geneline yaygınlaştırılmasının amaçlandığı ve ayrıca Karadeniz ve Akdeniz bölgelerine özel önem verildiği anlaşılmıştır. PKK o yıllarda planladığı bu eylemleri vasıtası ile Türkiye genelinde huzursuzluk ve güvensizlik yaratmak peşindedir.

Bu itibarla 6.Kongre kararları doğrultusunda, Türkiye genelinde ülke ekonomisini baltalamak için, turistik ve stratejik tesislere yönelik eylem gerçekleştirmeyi planlayan terörist bir grup,, İzmir Bayındır Kemalpaşa Torbalı kırsal alanında olduklarının tespit edilmesi sonucu 23.08.1999 tarihinde yapılan operasyonlarda silah ve mühimmatlarıyla birlikte ele geçirilmiştir. Görüldüğü üzere, PKK klasik bölgesi dışındaki eylemlerde fazla başarılı değildir ve yurt geneline yaygınlaştırmayı denediği bu eylemleri ile, ülkenin gündeminde sürekli olarak ön planda kalma hedefini gerçekleştirememiştir.

Terör örgütünün bu teşebbüslerindeki amacı, örgütsel faaliyetleri iç bölgelere ve ülke geneline yaymak ve göç sonrasında oluşan bölgelerdeki Kürt potansiyele ve özellikle emekçi kesimlere ulaşmaktır. Bu konuda özellikle toplumsal tepkilere sebep olması beklenen hareketler yapılmaya ve örgütlenmeye çalışılmış, ancak toplumun genelde sağduyulu davranması sebebi ile büyük çapta bir toplumsal karışıklık yaşanmamıştır. PKK terör örgütü silahlı mücadelesini sürdürürken, sürekli olarak tabanı olduğunu düşündüğü vatandaşları kendisini desteklemeye davet etmiş ama bunu istediği şekli ile gerçekleştirememiştir. Terör örgütü tarafından gerçekleştirilen provokasyon eylemlerinde hiç kuşkusuz bazı tatsız gelişmeler olmuş ama olay hiçbir zaman, geniş çaplı bir halk hareketine dönüşmemiştir. Bu gelişmede, gruplara müdahale ederken azami sabır ve soğukkanlılığını koruyan güvenlik güçlerinin payı büyüktür. PKK bu tip eylemlerinde, daima kadın ve çocukları öne sürerek, güvenlik güçlerini aralarına kattığı provokatörler yolu ile sert tepki vermeye zorlamış ancak istediği sonucu hiçbir zaman elde edememiştir. Güneydoğu'da yaşayan halk,maddi ve manevi zorluklar sebebi ile zaman zaman bazı tepkisel davranışlar gösterse bile, genel anlamda devletine bağlı kalmış ve can ve mal güvenliği sağlandığı sürece çoğu kez terör örgütünün oyununa gelmemiştir.

PKK terör örgütü Güvenlik kuvvetlerimizin gerçekleştirmiş olduğu operasyonlarda önemli kayıplar vermiş, örgüt mensupları moral çöküntüsü içerisine girmişlerdir. Örgüt üst düzey yönetimi, örgütte oluşan olumsuz etkinin kırılması maksadıyla 5.Kongre kararları doğrultusunda sansasyonel nitelikte eylemler gerçekleştirilmesi hususunda kadrolarına talimat vermiştir.Bu talimatlar doğrultusunda örgüt mensupları tarafından 17 intihar eylemi gerçekleştirilmiş, 3 intihar eylemi de gerçekleştirilemeden eylemciler yakalanmıştır. Burada amaçlanan, düzenlenecek eylemler ile büyük şehirleri terörize etmek ve insanların güvenlik güçlerine olan güvenini sarsmaktır.

Bu noktada intihar saldırılarını biraz daha yakından incelemek gerekirse;

- İntihar dilimize Tanzimat döneminde Arapçadan girmiştir.Nahr kurban anlamına gelmektedir.
- Kişinin kendi hayatına bilerek ve isteyerek son vermesidir.
- Bir insanı bir dava uğruna kendini feda edebilecek hale gelmesi için öncelikle onun kendine özgü kimliğini ve kendine has kişiliğini silmek,yerine kolektif bir başka kimliği ve kişiliği koymak gerekir.
- Bir grubun içerisinde kimliği ve kişiliği silikleştirilen bir kimsenin tek gücü,(sözde) muhteşem ve yıkılmaz bir birliğin üyesi olmaya dayanır.
- Davanın ayrılmaz parçası olmak,geri dönüşü olmayan bir yoldur.
- Örgüt hayatının yoğunluğu ve inanılmaz hükmediciliği bir militanı ait olduğu toplumdan kopararak, hayali bir dünyaya sürükler.
- Bu dünyada dostlar,düşmanlar,komplolar,bağlılıklar ve görevler vardır.
- Terör örgütleri,kazandıkları bireylerdeki fedakarlık davranışlarını arttırabilmek için, şimdiki zamanda değil gelecek zamanda yaşamalarını sağlar.Geleceği bir ütopya olarak sunarak bireylerin umut dünyasına hitap eder.
- Eski kimliği, geçmişi ve kötülünen şimdiki zaman hiçliği temsil etmektedir.Bu hiçlikten kurtulmak,kendi dışında var ettiği ve düşman olarak kabul ettiği kendini yok etmekten geçmektedir.Hiçlik önce dışlanmalı sonra yok edilmelidir.
- Artık ölüm, ölüm değildir.Şimdiki zamanın ve hiçliğin yok edilişidir, tarihe yazılmaktır. (Sözde) Gerçek ölümsüzlüktür.

- PKK terör örgütünün intihar saldırılarında, %31,3 erkek %68,7 kadın teröristler kullanılmıştır.

- PKK terör örgütünün intihar saldırılarında,%22,2 lise %11,1 üniversite eğitimi alanlar yer almıştır.

- İntihar saldırılarında yaş ortalaması 24,88 dir.

- İntihar saldırılarının %50 si güvenlik kuvvetlerine karşı düzenlenmiştir.

PKK yıllar içerisinde varlığını korumak ve gündemde kalmak için elinden gelen her çabayı göstermiştir. Bu bağlamda eylem terör örgütünün her şeyidir. Eylemsizlik ise örgütün çöküşüdür. Terör örgütlerinde insanları bir arada tutan şey; sürekli eylemler ile sağlanan ve içinde ölüm korkusunun da bulunduğu ortak bir ruh halidir. İnsan bu halde iken içinde bulunduğu anı ve geleceği sorgulamaz. Sadece temel içgüdüleri ile hareket eder. Oysa boş kalan militan durumunu sorgulamaya başlar. Bu sürecin başlaması örgüt için kötüdür. Çünkü terörist durumunu sorguladıkça yaptıklarının anlamsızlığını ve, sona ermeyecek bir mücadele içinde yok olmanın kaderi olduğunu anlar. Yaşam koşullarında yaşanan zorluklar, idealleri ve örgüt propagandasını anlamsız kılmaya başlar ve örgüt dağılma sürecine girer. Terör örgütleri köpekbalığı gibidir. Hareket etmeden uzun süre hayatta kalamaz.

PKK' nın Türkiye'ye yönelik eylemlerini, Suriye'den planlayan ve yöneten terör örgütünün lideri Abdullah Öcalan, Türkiye'nin bu ülkeye açık bir askeri müdahale sinyali vermesi üzerine, Suriye makamlarının baskısı sonucu 09.10.1998 tarihinde Suriye'den ayrılmış ve 12.11.1998 tarihinde Abdullah Sarıkurt adına düzenlenmiş sahte pasaportla Moskova'dan Roma havaalanına giriş yaptığı sırada İtalyan polisince gözaltına alınmıştır.

Abdullah Öcalan'ın İtalya'da yakalanmasından sonra, İtalyan hükümeti Türkiye'nin iade taleplerine ve bu konuda yapılan siyasi girişimlere İtalyan hükümeti olumlu cevap vermemiştir. Roma'da gözaltında bulunan Abdullah Öcalan, Roma İstinaf Mahkemesince 20.11.1998 tarihinde İtalyan hükümetinin kendisine tahsis etmiş olduğu evde geçici olarak gözaltında bulundurulmak şartıyla serbest bırakılmıştır. Terörist başı Abdullah Öcalan 14 Kasım günü İtalya'dan iltica talebinde bulunmuş ve bu iltica talebi İçişleri Bakanlığı komisyonuna havale edilmiştir. İtalya'nın, Türkiye'nin iade talebini ilk mahkemede reddetmesi üzerine, Türkiye tarafından bir üst mahkemeye itirazda bulunulmuştur. İtalya'da

çıkan olaylar sebebi ile bu ülkeden ayrılan, bir ara Yunanistan'a giden Öcalan aradığı uluslar arası desteği bulamamış ve 16.02.1999 tarihinde, Kenya'da gerçekleştirilen özel bir operasyonla yakalanarak Türkiye'ye getirilmiştir

PKK terör örgütü Ocak-Şubat 1999 tarihlerinde İran'ın Kandil dağı bölgesinde 6.Kongresini yapmıştır. Bu kongrede, özetle ; eyalet yapılanmasından saha yapılanmasına geçilmesi, intihar eylemlerine başvurulması, K.İrak'ta Kürt gruplar üzerinde etkinlik sağlayabilmek için PKK/Başur yapılanmasına gidilmesi, ülkemizdeki diğer sol terör örgütleriyle birlikte hareketin sağlanması için Ahko (Anadolu Halk Kurtuluş Ordusu) oluşumunun hayata geçirilmesi, kadın kollarındaki faaliyetlerin partileşerek etkinleştirilmesi kararları alınmıştır.

Terör örgütü lideri Abdullah .Öcalan'ın yakalanması sonrası özellikle örgüt lehinde yayın yapan Med TV'nin de kışkırtmasıyla yurt içinde ve yurt dışında örgüt militanlarınca yoğun olarak Molotof kokteyli atma, gösteri yürüyüşü, cezaevlerinde açlık grevi eylemlerinde tırmanma gözlenmiştir. PKK militanları bu dönem içerisinde hedef olarak çoğu zaman olduğu gibi yine masum halkı seçmiştir. 13.03.1999 tarihinde İstanbul ilinde Mavi Çarşıya yönelik gerçekleştirilen Molotoflu eylemde (13) sivil vatandaş hayatını kaybetmiş, eylemi gerçekleştirenler ise güvenlik güçlerince kısa sürede yakalanmıştır.

Terörist Abdullah Öcalan'ın İmralı Adası'nda yapılan yargılaması sonucunda, 29.06.1999 günü işlediği suçlar sebebi ile hakkında idam cezası verilmiştir.Kararın çıkması ile birlikte, terör örgütü başta metropol iller olmak üzere yurt çapında eylemlerini yoğunlaştırmıştır. Öte yandan, bu tür eylemlerin örgütün siyasi yapılanmasına ve idam kararının uygulanmasına kendisi adına olumsuz etki yapacağını düşünen Öcalan, 07.07.1999 tarihinde üst düzey örgüt mensuplarına “En kısa zamanda bir ‘Barış Konferansı’ düzenlenerek (başlangıçtan beri PKK terör örgütü köşeye sıkıştığı her anda barış'tan bahsetmiştir), terör örgütünün silahlı mücadeleye son vermesini (bu da her zaman olduğu gibi, aslında şimdilik kaydı ile, şartlar gereği verilen bir karardır) ve Türkiye'de bulunan silahlı örgüt mensuplarının ülke dışına çıkartılmasını” karar altına almalarını içeren talimat niteliğinde bir mektup göndermiştir. idam kararı 25.11.1999 günü Yargıtay 9. Ceza Dairesinde onanmıştır.Ancak, dönemin hükümeti üzerinde AB tarafından ve taraf olduğumuz sözleşmeler gerekçe gösterilerek kurulan baskı sonucunda, Anayasanın 38.maddesi Ekim 2001'de değiştirilerek ölüm cezası olağan üstü haller dışında kaldırılmış,

bunun üzerine Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi 3 Ekim 2002 tarihinde aldığı bir karar ile Abdullah Öcalan'ın cezasını müebbet hapse çevirmiştir. Abdullah Öcalan tarafından, yargılanması sırasında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırılıklar gerekçe gösterilerek mahkeme kararı hakkında yapılan başvuruyu değerlendiren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 12.05.2005 tarihinde yayınladığı karar ile, Türkiye'de verilen kararda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı bazı hususlar bulunduğunu tespit etmiştir. Ancak Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Abdullah Öcalan'ın yeniden yargılanmasına gerek olmadığına ve mahkemedeki ifadelerine dayanarak suçunu kabul ettiğine kanaat getirmiştir.

Abdullah Öcalan'ın yakalanması sonrası yaptığı açıklamalar ve örgüt üst yönetiminin bu açıklamaları tamamen kabul etmesi akabinde, örgütte belirli bir şekilde strateji değişikliğine gidilmiştir. Bu çerçevede, örgüt yönetimine verilen talimat doğrultusunda, örgütün sözde ateşkes ve barış söylemleriyle, militanlarını Türkiye sınırları dışına çekme kararı alması, örgüt tarafından teslim olması için gönderilen sözde "Demokratik Çözüm" ve "Barış Grubu" olarak adlandırılan iki ayrı grubun; genel af çıkartılması, pişmanlık yasasının genişletilmesi, Anayasanın değiştirilerek Kürt kimliğinin yasal güvenceye alınması, koruculuk uygulamasından vazgeçilmesi, olağanüstü halin kaldırılması, örgütlenme özgürlüğü, dil ve kültür özgürlüğünün yasal güvenceye alınması, köye dönüş projesinin desteklenmesi, PKK terör örgütünün olağanüstü 7.kongresinin gerekçesini oluşturmuştur.

PKK terör örgütünce (2002) yılında yapılması planlanan olağanüstü 7.Kongre yukarıda belirtilen gelişmeler doğrultusunda 23 Ocak 2000 tarihinde K.Irak Kandil Dağı bölgesinde gerçekleştirilmiştir.

Bu kongre'de silahlı mücadelenin rolünü büyük ölçüde tamamladığı dile getirilmiş, iç ve dış gelişmelerin gereği olarak da, parti stratejisinin temel mücadele biçimi olarak 'Demokratik Siyasal Mücadele'nin benimsendiği söylenmiştir. Bu bağlamda silahlı mücadele örgütü olan ARGK'nın değişmesi gerektiği sonucuna varılmış ve, "Halk Savunma Gücü" biçiminde düzenlenmesi uygun görülmüştür. Ayrıca, yeni stratejik yaklaşımla çelişen örgütlenmelerin aşılmasına da karar verilerek aynı çerçevede bir cephe örgütlenmesi olan ERNK'nın aşılıp, bunun yerine her alanda Demokratik Halk Birlikleri'nin örgütlenmesinin kararı alınmıştır.

Aslında bu fikirler çoğunlukla Abdullah Öcalan tarafından ortaya atılmakta ve örgüt üst yönetimince kabul görmektedir. Yapılmak istenen, günlük değişmeler karşısında örgütün demode kalan yanlarını makyajlayarak mücadeleye devam etmektir. Ne Abdullah Öcalan ne de örgüt üst yönetimi, bu güne kadar yaptıkları barış çağrılarının hiç birinde samimi ve istikrarlı olmamışlardır.

Yeni strateji; öncelikle PKK'nın yıllardır sürdürdüğü terörist faaliyetlerinden dolayı kazandığı terör örgütü imajını başta yurtdışı ve yurt içi kamu oyunda geri plana itmektir. Bu yöntem ile bölgedeki Kürt gruplarını yanına çekmeyi amaçlayan örgüt, Ortadoğu'da bir güç odağı haline gelmek ve yapılacak planlarda dikkate alınmak istemektedir.

Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra, örgütün girdiği kriz ve şaşkınlık süreci özellikle örgüt lideri tarafından verilen yurt dışına çıkış talimatı ile birleşince, bir süre için terör eylemlerinde belirli bir durgunluk dönemini girilmiştir..Bu dönemde Kadek (Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi), Kongra Gel (Kürt Halk Kongresi) gibi çeşitli isimler alan terör örgütü, uluslar arası alandaki imajını değiştirmek ve PKK adına konan yasaklardan sıyrılmak amacı ile bu değişimleri gerçekleştirmiş ancak istediği sonucu tam olarak elde edememiştir.

2004 yılına gelindiğinde, Güney Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki olağanüstü hal uygulamasının kaldırılmış olması, Abdullah Öcalan'ın idam edilmemesi ve uluslar arası gelişmelerin de yardımı sonucunda, PKK anlamını yitirmeye başladı. Bunun üzerine Murat Karayılan ve diğer üst düzey örgüt mensuplarının kararları ile 01 Haziran 2004 tarihinden sonra yeniden eyleme geçildi. PKK bu kez de barış sözünün arkasında durmadı ve kendisini tasfiye edecek gelişmeler belirlediğinde, bölgede yaşayabileceği şartları yeniden sağlamanın yolunu tuttu. Bu PKK'nın her zamanki alışılmış tavrı idi.

Bu arada ülke içinde bulunan dernek ve vakıflardan alınan destek ile, demokratik eylemler sırasında yapılan provokasyon eylemleri, imza kampanyaları ve konser vs etkinlikler sırasında yapılan eylemler ile güvenlik güçlerini zora teşvik etmek ve örgütü canlı tutmak amaçlanmıştır.

Terör örgütüne “Türkiye Meclisi” adı altında oluşturulan kadro ile, çeşitli provokasyon eylemleri örgütlenmeye çalışılmış, ancak kadronun büyük bölümü yakalanmış ve örgütün istediği hava sağlanamamıştır. PKK terör örgütünün en büyük amacı, bu eylemlerde yaşanacak tatsızlıkları uluslar arası arenada gündeme getirerek Türkiye’yi zor durumda bırakmaktır.

Terör örgütü 2004-2007 yılları arasında, güvenlik kuvvetleri ile çatışmaya girmekten olabildiğince kaçınarak, uzaktan kumandalı mayınlama, büyük şehirlerde gerçekleştirilen bombalama gibi eylemler ile (Ankara ve İstanbul) sesini duyurmayı ve militanlarını canlı tutmayı amaçlamıştır.

Ancak, 2007 yılı içinde gerçekleştirdiği ve görece büyük çaplı eylemler olarak adlandırılabilir Dağlıca ve 2008 yılında gerçekleştirdiği Aktütün Jandarma Karakol baskınları ile, tahmin edilenlerin aksine hala büyük çaplı eylemler gerçekleştirme kapasitesinin olduğunu göstermiş ve ciddiye alınmadığı takdirde, Türkiye’nin huzur ve istikrarına zarar verme potansiyelini koruduğunu kanıtlamıştır. Bu baskınların gerek yapılaş şekilleri ve gerekse sonrasında yapılan propaganda faaliyetleri, örgütün arkasında PKK’ya oranla daha üstün bir “taktik akıl”ın olduğunu düşündürmektedir.

PKK’nın kamp bölgelerinin sahip olduğu coğrafi özellikler sebebi ile, buralara yapılacak askeri hareketlerin örgütün tamamen sonlandırması pek mümkün değildir. Terör örgütünün sınır dışındaki varlığını sona erdirmek amacı ile, 1992,1995 ve 1997 yılında büyük olmak üzere onlarca operasyon yapılmış ancak örgütün varlığı sonlandırılmamıştır.

Özellikle Dağlıca ve Aktütün Jandarma Karakol baskınlarından sonra, ABD ile koordineli olarak başlatılan (izin alınarak demek daha mı doğru olurdu ?) yoğun hava ve vur kaç şeklinde yürütülen kara operasyonlarında terör örgütüne ağır darbe vurulduğu doğrudur ama kesin bir sonuç alındığını söylemek mümkün değildir.

“PKK kışı Kuzey Irak’taki kamplarında siyasi ve askeri eğitim yaparak geçirir.Nisan başından itibaren de gruplar halinde Türkiye’ye geçerek,içeride kalan unsurların kılavuzluğunda eylem bölgeleri olarak kendilerine tahsis edilen arazilerdeki kamplarına yerleşirler. Yani, PKK’nın vurucu unsurları yaz döneminde büyük kısımlarıyla Kuzey Irak’ta değil bizim topraklarımızdadır. Ve hem Türkiye’de hem de Kuzey Irak’taki silahlı

gruplarının ana kamp yerleri bellidir ve değiştirilemez.Çünkü başka araziler güvenli değildir,savunma ve aktif hareketlere imkan vermez. Ana kamplar dışında geçici bölgelerde kalsalar bile, tilki gibi sonunda esas yuvalarına dönerler.”⁵⁷

PKK denkleminde “Ne?, Nerede ?, Ne zaman? Nasıl ? ve Neden ?” sorularının cevabı belirlidir.Ancak rgt bunca yıldır her Şeye rağmen yaşatan ; Kim? sorusunun resmi cevabı ise hala belirsizdir.

PKK terör rgt, kuruluş amacına ulaşmak için başlattığı silahlı mücadelesinde, uzun süreli halk savaşının gerektirdiği Stratejik Savunma, Stratejik Denge, Stratejik Saldırı aşamalarından geçen bir mücadele yolu izlemeyi benimsemiş ve yıllar içerisinde bunu gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu aşamalara kısaca göz atarsak ;

1 Stratejik Savunma (1984-1989)

Kendisinden çok üstün olan bir askeri kuvvetle savaşmak zorunda olan örgütün, güvenlik güçlerinin duruma hakim olmasından dolayı, stratejik olarak savunmada, taktik olarak saldırıda bulunduğu aşamadır.Oluşturulacak silahlı örgüt birimleri vasıtasıyla güvenlik güçlerini yıpratmaya yönelik eylemlere başvurup, devlet gleri ile baş edebilecek konuma ulaşılması amaçlanmaktadır. Bu eylemlerde bölge halkına karşı “rgtn güçlü olduğu ” izlenimini vermek de esastır. Bunun yapılması için gerektiğinde örgüte karşı çıkan tabandaki insanlar dahi öldürülerek, devletin güçsüz olduğu ve devletin yanında yer almaları halinde, kendilerini koruyamayacağı imajı verilmeye çalışılır. Bu dönemde özellikle basında dikkat çekici ve örgütün adının duyulmasına yardımcı olacağı düşünülen eylemler yapılır.

PKK, 15 Ağustos 1984 tarihinde yapılan eylem sonrasında, güvenlik kuvvetlerince üzerine kurulan yoğun askeri baskı sebebi ile Kuzey Irak’ a çekilmiş ve 1986 başında tekrar ortaya çıkararak küçük eylemler yapmıştır.Bu arada ERNK (Kürdistan Halk Kurtuluş Cephesi Eniya Rizgariya Netewa Kurdistan) kurulmuştu.Ancak PKK,bu küçük eylemleri dahi düzenlemekte güçlük çekmiş bölge halkının destek vermemesi ve kendisine direnmesi sebebi ile, hep yok edilme korkusu ile yaşamaya devam etmiştir.

⁵⁷ Pamukoğlu, O., İnsan ve Devlet Arada Sıkışıp Kalanlar, İstanbul, 2007, s 162.

“1985 yılı APO açısından çok başarısız olarak sonuçlanınca, kış aylarını yoğun bir değerlendirme,hazırlık ve planlama devresine dönüştürdü. Çünkü, o kış gerçekten APO ve PKK için ölüm kalım dönemiydi.

O dönemde Türkiye Cumhuriyeti Devleti ‘Eşkiyayı bitirdik’ rehavetini yaşıyordu.Devlet, elindeki bilgileri tasnif etmiyor, sonuçlar çıkarmıyor, kullanılabilir bilgi haline getirmiyordu.Bu değerlendirmeler PKK tarafından yapıldı.Irak ve İran’daki sorumlu düzeyindeki elemanlar Lübnan’da toplandı.APO, işe bizzat el koymak istiyordu. Yapılan değerlendirmenin özeti şudur: ‘1985 yılı içinde PKK tümünden tasfiye olmamış ise bu sorumluların becerisinden dolayı değil, T.C.’nin örgütü bitirdik diyerek işi gevşetmesinden dolayıdır.’ ”⁵⁸

3.Kongre sonrasında, 1987 yılında daha sert bir eylem metodu benimseyen örgüt, bu dönemde bölgede yaşayan sivil halka yönelik eylemleri arttırmış ve kitleye korku salmaya yönelik çeşitli katliamlar yapmıştır. Amaç bölge halkını yıldırma ve onları PKK’ya karşı kimsenin koruyamayacağı imajını vermektir.

Bu arada, Türkiye’nin Kuzey Irak’ta bulunan PKK kamplarına yaptığı hareketler, Mayıs ayında PKK ile anlaşmış olan Mesut Barzani’nin fikrini değiştirdi ve Barzani artık PKK’ya destek olmayacakları anlamına gelen bir açıklama yaptı. (Bunun Barzani dilindeki anlamı; “şu an şartlar gerektirdiği için böyle söylüyorum, ancak fikrimi her an değiştirebilirim” dir.) Bölgedeki iki Kürt lideri, Barzani ve Talabani, yıllar içerisinde hep Türkiye ile “dost” oldukları mesajını vermiş ancak, PKK’nın bitmemesi için de ellerinden geleni yapmışlardır. Amaç, gerektiğinde Türkiye’ye karşı kullanılacak bir kozu hep elde tutmak ve PKK’ya karşı da “Eğer Kuzey Irak’ta T.C.’ye engel olmaz isek ne olacağımızı siz düşünün ” mesajını vermektir.

Bütün bu gelişmeler PKK ’nın aleyhine idi. Terör büyük ölçüde kontrol altına alınmıştı.Ancak Türkiye bölgede uygulanan sıkıyönetim sebebi ile, ABD ve AB’den ağır eleştiriler alıyordu. Bu sebeple, sıkı yönetime son verilip 14 Temmuz 1987 tarihi itibarıyla on vilayette olağanüstü hal ilan edildi. Bu karar, PKK’ya verilmiş bir “hayat öpücüğü” idi.

⁵⁸ Ersever, A.Cem; Kürtler PKK ve Abdullah Öcalan, İstanbul 2007, s 130

Terörle mücadele etmiş olan deneyimli birlikler geri çekildi. Teçhizatı ve eğitimi yetersiz birlikler ileri sürüldü.Onlar da bir öncekiler gibi kahramanca terör örgütünün üstüne gittiler,çarşıtılar ancak koordinasyon eksiklikleri vardı. Kayıplar arttı, PKK toparlandı.

Türkiye, daha önce de ayrılıkçı Kürt grupların çıkardıkları isyanlara şahit olmuştu.Bunlar genelde “konvansiyonel savaş taktikleri ile eşkıya takip formatı” ’nın karıştırılması ile oluşturulan bir taktik anlayış ile bastırılmış ve sorumlular da muhakeme edilerek olay kapatılmıştı. Ancak bu kez durum farklı idi.PKK önemli bir dış desteğe sahipti ve ayrıca gerilla tarzı vur-kaç eylemleri gerçekleştiriyordu. Türk güvenlik güçlerimiz vahşi bir coğrafyada yayılmış binlerce köy ve mezrada, çoğunluğu orada doğup büyümüş ve yöre halkından ayrılması mümkün olmayan teröristler ile, (tabi ki üzerlerinde terörist olduklarını gösteren bir işaret yoktu) savaşmak zorunda idiler. Üstelik dünyanın “süper gücü” denilen ABD ve SSCB, benzer mücadelelerde, üstelik çoğunlukla insan hakları konusunda son derece özensiz davranmalarına rağmen, moral bozucu yenilgiler almışlardı.

“OHAL’in yürürlüğe girmesiyle sorumluluk bölge valisine verildi.Vali bölgedeki her türlü sorumluluğu üzerine alıyordu, sıkıyönetimden fazla farkı yoktu. Ancak, yetkililer ve güvenlik güçleri başlangıçta durumu tam olarak kavrayamadılar.Koordinasyonda eksiklikler oldu.PKK da bundan yararlanmayı bildi.PKK hayatını sürdürmeyi,hatta gelişmeyi bile başardı.

1988-1989 yıllarında bölgede önemli gelişmeler oldu.PKK şehir örgütleri gelişti.Dağdaki teröristlere lojistik desteğini sağlamaya başladılar.Şehir örgütlerinin etkinliği dağdaki teröristlere moral verdi.Şehrin olanakları büyüktü. Para ve malzeme boldu.Özellikle de güvenlik güçleri hakkında doğru ve çabuk bilgi toplanabiliyordu.Bunlar PKK’nın istediği şeylerdi.”⁵⁹

Yukarıda açıklandığı üzere, konjonktürü her zaman olduğu gibi iyi kullanan, şehir olanaklarını keşfeden PKK gerek yurt içi ve gerekse yurt dışı kaynaklardan topladığı paralar ile ayakta kalmayı hatta gelişmeyi başardı. Ardından 1989 yerel seçimlerinde belediyelerin kendi yandaşlarının eline geçmesi sebebi ile hem maddi kaynak elde etti,

⁵⁹ Kundakçı, H., Güneydoğu’da Unutulmayanlar, İstanbul, 2004, s 191

hem de şehirlerde istediği tarzda (kepenk kapatma vs) eylemleri örgütlemeye başladı.Öz güveni yerine geldi.

2 Stratejik Denge (19891991)

Gerilla aşamasıdır. Hedefler daha çok devlet görevlilerinden seçilir. Daha önce sert davranılan tabana, bu kez şefkat gösterilerek örgüt yanında olması sağlanmaya çalışılır. Yürütülen yaygın eylemlerle kitleler siyasal mücadeleye çekilerek, faaliyetin daha üst boyutlara ulaştırılması öngörülür. Militanların hepsinde kıyafet ayniyeti sağlanmaya özen gösterilir. Örgütün belirli bir alanda hakimiyet sağlanmasına, yani bir “kurtarılmış bölge” yaratılmaya çalışılır. Silahlı propaganda ve eylemlerin yanında, genel grev, boykot, işgal ve çeşitli düzeylerde toplumsal olaylara başvurulur. Ayrılmanın amaçlandığı bölgede genel bir huzursuzluk ve korku halinin yayılmasına ve bunun sürekli olmasına çalışılır. Sözde ulusal kurtuluş mücadelesi verildiği propagandası ile, uluslar arası alanda destek aranır. Örgütün propaganda çalışmaları, ülke dışında bulunan ve aynı etnik kökenden gelenlere de ulaştırılır.

Klasik ordular ile yapılan cephe savaşları, getirdiği ekonomik maliyetler ve silah teknolojisindeki gelişimin ulaştığı seviye sebebi ile artık fazla tercih edilmemektedir. Özellikle, nükleer tekelin kırılmasından sonra, günümüzde yapılacak bu tip savaşların beraberinde korkunç sayılarda sivil kayıplar ve çevre felaketleri getireceği aşikardır. 2.Dünya Savaşı'nı sona erdiren ve tarihte kara bir leke olarak yer alan nükleer bombalar, bugün üretilenlerin yanında deyim yerinde ise “havai fişek” kabilindedir. İşte bu sebeple artık farklı bir savaş tarzı uygulanmaktadır.

“Dünya artık uzun yıllar sürecek olan bir döneme girmiştir.Bu dönem ve gelecek Asya tipi partizan savaşları dönemi olacaktır. Yeni savaşların teorisi ve doktrini de,gerilla harpleri, hareketleri ve ayaklanma, karşı koymalar şekliyle sürüp gidecektir.Amaç, askeri alan ile birlikte siyasi alanda da yenmektir. Zayıflar güçlü hasımlarına karşı bu doktrini coğrafi özelliklerini en iyi kıymetlendirerek uygulayacaklardır.Strateji, maneviyatı kırmaya yönelik ‘Burun kanatma’dır. Kazanmaktan ziyade,özellikle başlangıçta,hasmın hakimiyetini kırmak ve zafer kazanmasını engellemektir. Güçleri: “Arzu,moral,sabır ve dayanmadır.” Artık orduların teşkilat yapıları,insan özellikleri, silah ve donanımları,askerlik sistemleri,savaş da liderlik anlayışları A’dan Z’ye toptan değişim

ihtiyacındadır.Vakit geçse hazırlık fayda etmez. Büyük çapta askeri birlik, büyük çapta silahlar,gerilla ve karşı gerilla savaşlarının örgütleri değildir.Biçim,tarz, yönetim,ince teknik, görünüp kaybolma,hile,aldatma,sağ gösterip sol vurma,aniden kaybolma ve daha benzeri yaratıcı zekaya bağlı şartları klasik eski dünya savaşları ordularıyla yapmak, kazanmak bir tarafa bol kan,bol gözyaşına devam etmektir. Bütünüyle değişim,bütünüyle yenilenmeyi yapamayan devletler ve bu devletlere mensup halk kaybetmeye ve acı çekmeye mahkumdur.”⁶⁰

1990 yılında örgüt cezaevlerinde de etkin hale geldi ve bu örgütün büyümesini ve güçlenmesini sağladı. 1990-1992 yıllarında bölgede devam eden ‘uyuşturucu kaçakçılığına’ da el atan örgüt istediğinden büyük bir maddi kaynağa kavuştu ! 1990 yılında dağılan SSCB ordusunun en modern ve son teknolojiye sahip silahları , Zaho ve Duhok pazarlarında satıldı. Aynı dönemde terör ile mücadele eden unsurların elinde ise, görece olarak daha eski silah sistemleri bulunmakta idi. Bu durum çatışmalarda terör örgütüne avantaj sağlıyordu. Buna coğrafi şartlar da eklendiğinde durum daha da zorlaşmakta idi.

PKK militanları, yukarıda anıldığı üzere, S.S.C.B. ’nin dağılmasından sonra Kuzey Irak pazarlarında rahatça bulunabilen Rus silahları sebebi ile teknik kapasitelerini arttırıp,modern silahlara sahip oldular. Ayrıca Kuzey Irak’ taki otorite boşluğu sebebi ile rahatça eğitim yapıp örgütlenebilecekleri bir coğrafi alana da kavuştular. Askere giden gençler ile şehir örgütleri vasıtası ile iletişim kurarak bu kişileri döndüklerinde örgüt içinde görevlendiriyorlardı.

Bu arada, 1990 Ağustos ayında Irak İnan savaşı sona erdi ve Saddam Hüseyin kendisinin ve halkının sonunu başlatan korkunç bir hata yaparak, Kuveyt’i işgal etti.Müttefikler tarafından geri çekilmesi için yapılan tüm ikazları cevapsız bırakan Saddam’a karşı, 27 Ocak 1991 tarihinde hava harekatına başlandı.Irak ordusu felç oldu.Arkasından başlayan kara harekatı ile de Irak ordusu utanç verici bir yenilgiye uğradı, geri çekildi ve müttefikler ile barış imzalamak zorunda kaldı. Kuzey Irak’ta Türkiye’ye karşı mevzilenen 7 Irak tümeni ise, tüm silah, araç ve gereçlerini bırakarak

⁶⁰ Pamukoğlu, a.g.k., s 50

kaçtı.Bu silahların büyük çoğunluğu örgütün eline geçti. Irak ile yapılan anlaşma sonrasında müttefikler bölgeyi terk ettiler.

Bu gelişmelerden sonra, hareket öncesinde müttefikler tarafından cesaretlendirilen Kuzey Irak'daki Kürtler Irak merkezi yönetimine isyan ettiler. İsyan Irak birliklerince sert biçimde bastırıldı.Irak Ordusu'nun önünden kaçanlar mülteci olarak Türkiye'ye sığındılar. Türkiye sınırlarını açtı. Bunun sonucunda mülteciler ile birlikte birçok terörist de sınırdan içeri kolayca sızdı. PKK militanları mültecilerden aldıkları para ve kıymetli eşya ile iyice zenginleştiler. Abdullah Öcalan ise Saddam Hüseyin ile anlaştı ve kendi soydaşlarını öldüren Irak birliklerine müdahale etmedi.

Göç dalgası karşısında Irak birliklerinin 36.Paralel'in kuzeyine geçmesini engellemek üzere, Türkiye'nin de onaylaması ile "Çekiç Güç " kuruldu. Bu gelişme karşısında Irak birlikleri yasak bölgeyi boşalttılar, mülteciler geri döndü. Diğer taraftan Türkiye'nin sınırında istikrarsız bir bölge yaratılmış oldu. PKK da bu şekilde kurduğu hayallere yıllar sonra kavuştu; güvenlik güçleri tarafından müdahale edilmeden Türkiye içerisine saldırılar düzenleyebileceği güvenli kamplar.Sonuçta 1.Körfez savaşının galibi belli değildi ama, en kazançlı çıkanı kuşkusuz PKK idi.

3 Stratejik Saldırı (1991-1996)

Devlet güçleri ile denge durumuna geldikten sonra kırların ele geçirildiği, kır ile şehirlerde başlatılan genel saldırı ile devlet güçlerinin tümünden imha edilmeye çalışıldığı dönemdir.

Ayaklanma ve saldırılarla devlet güçleri dağlardan ovalara kovulur, ovada devlet güçlerine büyük darbeler indirilir. Şehirlerde genel grev, genel boykot vs. eylemler geliştirilir. Bazı küçük kasabalar işgal edilir, ovalarda sıkışan devlet güçleri şehirlere gerileyerek tümünden hareketsizleşir ve savunmaya çekilmek zorunda kalır. Hakimiyetini kaybeder ve etkisizleşir.Savaşabilecek tüm güçler silah altına alınır, genel bir saldırı hazırlığı yapılır. Kısa bir sürede kırlardan şehirlere saldırılır, aynı anda şehir merkezlerinde ayaklanmalar geliştirilir, böylece düşman güçleri içten ve dıştan kuşatma altına alınıp, imha edilmeye çalışılır.

İşte bu prensipler ile hareket eden ve 1991 yılında gerekli hazırlıklarını tamamlayan PKK terör örgütü de , 1992 yılında büyük bir atılım yapmayı ve önemli başarılar elde etmeyi planlıyordu.

“1992 başlarında Türkiye Irak sınırının Türkiye tarafındaki sınır karakollarına saldırılıp ortadan kaldırılması,planın ilk adımıydı. Böylece 330 kilometrelik sınır boyunca dizilen sınır karakolları kaldırılacak ve Türkiye tarafında bir kurtarılmış bölge yaratılacaktı.Diğer yandan sınırın Irak tarafı zaten PKK'nın denetimindeydi ve sahadaki onlarca kampta binlerce militan sabahtan akşama kadar silahlı eğitim görüyordu.Bu gücün elinde onlarca çeşitli çapta havan topu, uçaksavar, binlerce roketatar ve on binlerce piyade tüfeği mevcuttu. APO bu silahlı gücü, sınır karakollarını kaldırdıktan sonra sınırın her iki tarafına konuşlandırmayı ve bu sahada Botan Behdinan Savaş Hükümeti kurmayı amaçlıyordu.”⁶¹

1992 yılı Nevruz kutlamaları devlet tarafından serbest bırakılınca, Abdullah Öcalan bunu planladığı genel kalkışma için bir fırsat olarak değerlendirmek istedi. Teröristler, 21 Mart 1992 gecesi Cizre ve Şırnak' ta başlattıkları çatışmalar ile halkı ayaklandırmak istedilerse de bunu başaramadılar. Bölge halkının çoğunluğu yanlarında olmadı.Ancak kendilerine güvenen bazı teröristler, PKK'nın savunma ve denge safhasını aşip saldırı aşamasına dahi geldiğini düşünüyorlardı. Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun bazı bölgelerine yerleşmiş,karakolların kaldırılmasını sağlamış,askerlerin ve güvenlik güçlerinin kışlalar ve şehir merkezlerinde kalmasını sağlamışlardı. Bu arada mayın döşeme faaliyetleri ile yolları da kısmen denetim altına almayı başarmışlardı. Abdullah Öcalan yakında kendi devletlerini ilan edeceklerini söylüyordu.

PKK'nın bu cüretkar tavrında, kuşkusuz o dönemde ülkeyi yönetenlerin çeşitli gerekçeler ile izledikleri çekingen siyasi tavrında önemli etkisi vardı. PKK militanları sınırlarımızdan içeri girip vuruyor ve sonra tekrar sınır dışına güvenli bölgelere çekiliyordu. Oysa dünyadaki tüm büyük ülkeler,ülkelerine yapılan saldırılarda,uluslar arası kurallarda yer alan “sıcak takip” hakkını kullanarak, saldırgan birimleri takip edip yok edecek hareketleri gerçekleştirirler. ABD ülkesine yapılan terörist saldırılar

⁶¹ Ersever, A.C., Üçgendeki Tezgah, İstanbul, 2007, s 159.

sonrasında,çoğu zaman binlerce kilometre uzaktaki hedefleri vurur. Hatta sıcak takip hakkı ile ilgisi olmayan ve uluslar arası kuralları hiçe sayan davranışlar ile ülkeleri işgal eder. Oysa o dönemde, sınırları içerisinde teröristleri barındırdığı gün gibi aşikar olan, ve göz ile bakıldığında dahi görülecek kadar yakın olan komşu ülkelere Türkiye Cumhuriyeti en ufak bir ikazda dahi bulunmadı.

Sınır komşumuz İran'da o dönemde PKK'ya destek vermekteydi. Bu sebeple İran sınırından sızan teröristler, karakollarımıza saldırarak askerlerimizi şehit ediyorlardı. Durum ülkeyi idare edenler tarafından da bilinmekle birlikte, gereği bir türlü yapılmıyordu. “..Ben olsaydım vururdum, dedi Sayın Cumhurbaşkanı,dedi ama vurmadı.Söylediğinin aksine, İran'ı bir nota ile dahi uyarımadı .Gerçeği bile bile göz yumdu onlara.Bundan cesaret alan teröristler bir hafta sonra tekrar geldi, Aktütün karakolumuza saldırdı.Saatler boyu çatıştık.Büyük darbe aldılar ama 22 şehit verdik ve giden geri dönmedi hiç.Özal İran'ı yine vurmadı.Tavır da almadı İran'a karşı .Çatışmadan onbeş gün sonra, bu sefer çok kalabalık geldi teröristler,yüzlercesi belki bine yakın.Derecik karakolumuza saldırdılar,akşama kadar sürdü çatışma.Ferhat kod adlı Osman Öcalan Nahal Tepe'de bizi izliyordu.Tanesi yedi milyon dolar eden yüz bir terörist ölüsünü ben saydım,bize hain kurşun attıkları yerlerde.Büyük bir darbeydi bu, çok büyük,kitaplarına bile geçti teröristlerin ama terörist zayıyatını ne yapayım, 33 şehit verdik biz de bu çatışmada.Ne yalan söyleyeyim, kırgınım Özal'a, söylediğini yapmadığı için. Bir cumhurbaşkanıydı o,istese yapardı ama yapmadı.”⁶²

Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı karakollar (Derecik,Aktütün,Alan,Işıklı, Taşdelen ve Üzümlü) yapılan bu saldırılara toplam 122 şehit vermelerine rağmen direndiler ve yaklaşık 700 teröristi etkisiz hale getirdiler. Ancak yapılan saldırılar, medyamızın da tecrübesizliği sebebi ile ülke genelinde büyük yankı buluyor ve terör örgütünün Güney Doğu'da devlet ile başabaş mücadele ettiği gibi gerçek dışı ve tehlikeli bir düşünce bölge insanlarında hakim oluyordu.

İşte bu sebeplerle, Türkiye Cumhuriyeti'nin sabrı tükendi ve 1992 yılında 1.Kuzey Irak Harekatı yapıldı. Bu harekat sırasında Peşmergeler TSK ile işbirliği yaptı ve terör örgütüne karşı koordineli bir hareket yürütüldü.Sıcak çatışmalarda, taktik bir hata ile

⁶² Sarızeybek, a.g.k., s 10

cephe savaşı yapmayı seçen PKK'lı komutanlar sebebi ile terör örgütü ağır kayıplar verdi. Ancak bitme noktasına geldiğinde, Öcalan her zaman olduğu gibi ateşkes istedi.

“26-29 Ekim 1992 günlerinde peşmergeler tarafından çember içinde tutulan 800 teröristin mücadele gücü kalmayınca, 29 Ekim 1992 günü Kuzey Irak parlamentosu ile PKK temsilcisi Osman Öcalan arasında yapılan görüşme sonucu peşmergeler ile PKK'lılar arasında bu bölgede ateşkes konusunda ilke olarak anlaşmaya varıldı.

Anlaşma gereği 2 Kasım 1992'den itibaren teröristler teslim olmaya başladı ve siyasi mülteci olarak Süleymaniye doğusunda İran sınırına yakın Zale bölgesine yerleştirildi. Bu, örgütü yok olmaktan kurtarmış ve yeni bir dönem başlatmıştı.”⁶³

Bu dönemde TSK' da kendini ve savaş taktiklerini yeniledi. Öncelikle benimsenen “Alan Hakimiyeti” konsepti ile teröristlerin hareket alanı kısıtladı ve bölgede denetimi sağladı. 1993 yılından sonra bölgeye gelen birlikler kendi ağır silahlarını da getirdiler ki, bu taktik olarak ateş gücü üstünlüğü sağladı. Terör ile savaş birinci öncelik olarak değerlendirildi. 1993-1994 kışında kış teçizatına da kavuşan TSK, kar örtüsü altında hareket yapma imkanını buldu ve bu da kendisine önemli bir avantaj sağladı. 1994 yılından itibaren alınan gece görüş cihazlarını yenileyen TSK, bu şekilde gece hareketlerinde teröristlere karşı önemli bir avantaj yakaladı. Savaş helikopterlerine takılan “gece hedef tespit cihazı” ise, üstün ateş gücünü getirdi. Skorsky helikopterleri sayesinde, muharebe alanına kısa zamanda önemli ölçüde malzeme indirmek mümkün oluyordu. Ayrıca GPS cihazlarının gelmesi ile gece sızmaları daha etkili ve güvenli yapılmaya başlandı.

1994 yılında arka arkaya yapılan operasyonlar ile PKK'nın yurt içi varlığına önemli darbeler vuruldu ve Mart 1995 tarihinde 35.000 kişi ile yapılan sınır ötesi hareket ile örgüt bitme noktasına geldi. 1996'dan 1998'e kadar geçen süre içerisinde aynı şiddet ile hareketlere devam eden güvenlik güçleri sayesinde PKK hemen hemen 15 yıl önce başladığı noktaya geri döndü ve faaliyetlerini silahlı propaganda faaliyeti olarak sürdürmek zorunda kaldı. 15 Şubat 1999 tarihinde Abdullah Öcalan'ın yakalanması ile bu süreç son bulmuş oldu.

⁶³ Öztürk, S., Sınır Ötesi Savaşın Kurmay Günlüğü, İstanbul, 2007, s 114.

Genelde tüm etnik ayrılıkçı terör örgütleri tarafından benimsenip uygulanmaya çalışılan bu stratejik süreç PKK özelinde incelendiğinde, terör örgütünün kendileri açısından en iyimser yorum ile Stratejik Denge ile Stratejik Saldırı aşaması arasında kaldığı şeklinde olacaktır. Terör örgütü, özellikle “Körfez Savaşları” sırasında elde ettiği ağır silahlar ile eylemlerinde bir sıçrama yapmaya çalışmış, ancak bu konuda umduğunu bulamamıştır. Küçük birlikler ile yürütülen vur kaç tipi saldırılarda görece olarak başarılı denebilecek örgüt yapısı, büyük birliklerde, yaşadığı disiplin sorunları ve komuta kademesinin yetersizliği yüzünden taktik açıdan başarılı olamamıştır. Stratejik denge aşaması tamamlanıp saldırı aşamasına geçilememiştir.

Alan hakimiyetini kazanmak için yürütülen politikalar çok yüksek oranlarda insan kaybı getirdiği gibi, çatışmalardan rahatsız olan bölge halkı da batı bölgelerine göç etmiş ve bu durum bölgede genel bir ayaklanma planlayan PKK'nın stratejisini bozmuştur. Bölge halkı üzerinde hakimiyetini göstermek için 1995 seçimlerinde bölge halkına geçersiz oy atmalarını telkin eden PKK, bunda ancak % 3 oranında bir başarı sağlayarak bu konuda da bir hayal kırıklığı yaşamıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında kuşkusuz en büyük etken, Türk güvenlik güçlerinin asker,polis,jandarma güçleri ile topyekun olarak verdiği olağanüstü fedakar mücadeledir. İnsanlar canları pahasına terör Örgütü'nün yükselişinin önüne geçmişlerdir.

PKK tarafında komuta kademesinde yaşanan zorluklar bizzat terör örgütünün lideri tarafından da açıkça ifade edilmiştir. “Şimdi en büyük sorun şu: kim komutan olacak ? Şimdiye kadar iki keçi güdememiş,bir eşeğe binip yürütemeyen adam birden bire elli yüz kişinin komutanı olabilir mi? Şimdi elin zavallısı dün iki keçi güdemezken,birden bakıyor ki; elli militanın önderi olmuş ve burada şaşıyor; vay be, benim ne kerametim varmış,varmış da ben komutan olmuşum diyor”⁶⁴

Yaşanan bu süreç sonrasında, istediği başarıyı elde edemeyen ve bölgede alan hakimiyeti sağlayamayan PKK strateji değiştirerek, şehirlerde yaşayan Türkleri hedef aldı ve bu yolla, Türk Milliyetçiliğini tırmandırarak ülke çapında bir Türk Kürt gerginliği yaratmak istedi. Ancak güvenlik güçlerinin başarılı operasyonları ile planlanan eylemlerin yaklaşık % 85'i önceden haber alınarak önlemleri alındı. Bazı eylemler ise yapıldığı halde

⁶⁴ Ersever, A.C., a.g.k., s 214

(bayrak yakılması vs), Ülkede yaşayanların ve özellikle de Türk halkının sağduyulu davranması sebebi ile etnik yapıları ve alt kimlikleri farklı olan kişiler arasında hiçbir zaman genel bir ayrışma yaşanmadı.Örgütün bu konudaki çabaları, zaman zaman gerginlikler yaratsa da bloklaşma ve çatışma hedefi tutmadı. En az bin yıldır birlikte yaşayan insanlar, oluşan akrabalıklar ve ortak kültürel değerler sebebi ile birbirine girmediler.Ancak PKK terör örgütü de bu konudaki çalışmalarına hiç ara vermedi ve en ufak bir bahane dahi, toplumsal bir kargaşa yaratmak için elinden geleni yaptı. Halen de yapılmak istenen budur. Bu itibarla, geçen yıllar içerisinde terör örgütünün amaçlarında hiçbir değişim olmadığını söylemek mümkündür. Uluslar arası platformlarda daima barıştan bahseden ve “mazlum” bir edaya bürünen PKK taraftarları, ülke içinde toplumsal kriz yaratmak için gerekli olan en küçük bir fırsatı dahi kaçırmazlar.

PKK Terör Örgütü'nün Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Faaliyetleri

Terör örgütlerinin mali kaynaklarının büyük çoğunluğunu,uyuşturucu madde kaçakçılığında sağlanan paralar teşkil eder ve bu yolla elde edilen kara para terör örgütlerince kurulan veya sempatizan olan paravan şirketler aracılığı ile aklanır.Ayrıca dünyada var olan uyuşturucu kartellerinin, birbirleri ile iletişim kurmak sureti ile ortak hareket ettiği ve bu şekilde uyuşturucu kaçakçılığının küreselleştiği de bilinmektedir. Bu kartellerin çok değişik teknik ve yöntemler kullandığı ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ve terör faaliyetlerinin birbirini desteklediği, bu faaliyetlerin de etnik kutuplaşmanın ve ekonomik sıkıntının çok olduğu bölgelerde daha yoğun olarak görüldüğü gerçeği de ortadadır.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı, maddenin üretiminin yapıldığı ülkelerden başlayarak, tüketiminin yoğun olduğu ülkelere doğru devam eden bir süreç olmakla, bu iki bölge arasında kalan ülkeler köprü pozisyonundadırlar. Ülkemiz mevcut coğrafi konumu ile, üretim ve tüketim bölgeleri arasında kalan köprü ülkelerdendir.

Dünyada tüketilen uyuşturucu maddelerin başlıca üretim bölgeleri; “altın üçgen” olarak adlandırılan Birmanya,Laos ve Tayland ile yine “altın hilal” olarak tanımlanan İran, Pakistan ve Afganistan ülkeleridir.

Altın hilal bölgesinde üretilen uyuşturucunun, Batı pazarlarına gönderilmesinde ülkemiz üzerinden geçen yol haritası “Balkan Rotası” olarak tanımlanır. Balkan Rotası, Batı Avrupa ülkelerindeki uyuşturucu madde ihtiyacını karşılayan en önemli yoldur ve tüm Avrupa ülkelerinde yakalanan uyuşturucunun yaklaşık %80’i, bu yolla gelen uyuşturucudur.

Bu arada ülkemizin güneyinde yer alan ve görece istikrarsız koşullar ve ekonomik alt yapının gelişmemesi sebebi ile K.İrak ve Lübnan önemli uyuşturucu madde üretim bölgeleridir. Bu bölgelerde üretilen büyük miktardaki uyuşturucu maddeler de ülkemiz üzerinden Batı pazarlarına yollanmaktadır.

PKK terör örgütü, 1984 yılından itibaren, silah ve diğer lojistik ihtiyaçlarını karşılamak için uluslararası uyuşturucu kartelleri ile irtibata geçerek; Orta Doğu, Türkiye, Avrupa bağlantılı organize bir uyuşturucu ticaretine yönelmiştir.

Terör örgütünün militanlarının, yurtiçinde ve yurtdışında üstlendikleri dağlık arazi kesimlerinde ve şehirlerdeki hücre evlerinde sürdürdükleri terörist faaliyetlerin, doğal olarak maddi desteğe ihtiyaç duyması ve bu ihtiyaçların ferdi katkılarla karşılanması mümkün olmadığından örgütün önemli bir maddi kaynağa ihtiyacı vardır.

Bir terör örgütünün en temel faaliyeti, silahlı eylemler vasıtasıyla yaptığı propagandadır. Bunun içinde eylemi gerçekleştirmek için silah ve uygun mühimmat, koordine etmek için telekomünikasyon, topluma ve sempatizanlara duyurmak için de yayın faaliyetleri gereklidir. Bunların tamamı için önemli maddi desteğe ihtiyaç vardır. Silah ve mühimmat kaçak olarak temin edildiğinden maliyeti normalden daha pahalıya gelir. Bunun için de ayrı bir organizasyon kurulur. Sınır ötesinden yapılan saldırılarda kullanılan nitelikli iletişim cihazları da maliyeti arttıran bir diğer unsurdur. Ayrıca silahlı militanların giyecek, ulaşım ve gerektiğinde tedavi giderlerini de üstlenmek zorunda olan terör örgütü tüm bunlar için önemli bir mali kaynağa ihtiyaç duyar. İşte bu sebeplerle, terör örgütleri en kolay para temin yollarından biri olan uyuşturucu kaçakçılığına yönelirler.

Terör örgütü ile mücadele eden güvenlik kuvvetlerince yapılan çalışmalarda ve gerçekleştirilen operasyonlarda, ülkemizdeki uyuşturucu organizasyonlarının gerisinde

çoğunlukla PKK terör Örgütü'nün ve üyelerinin bulunduğu anlaşılmıştır. Yapılan operasyonlarda da önemli miktarda uyuşturucu madde ele geçirilmiştir.

PKK terör örgütü, Batı ve dış dünya nezdinde itibar kaybetmemek amacı ile, uyuşturucu ticaretine karışmadığını ileri sürse de örgüte bağlı sempatizan ve teröristlerinin çoğunun uyuşturucu kaçakçılığı ile bağlantılarının ortaya çıkarılması, bu eylemlerin ferdi faaliyet şeklinde olmayıp, örgütsel bir faaliyet olduğunu göstermektedir. Aslında bu şahıslar örgüt tarafından, uyuşturucu madde kaçakçılığı için görevlendirilmektedirler. Zaten bir örgüt üyesinin, örgüt üst düzey yönetiminin haberi ve onayı olmadan, bu tip bir faaliyet içine girmesi mümkün değildir.

PKK terör örgütünün uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetlerini, başkanlık konseyine bağlı cephe bürosu tarafından yönlendirdiği tahmin edilmektedir. Faaliyetler genellikle, cephe teşkilatına bağlı ve güvenlik kuvvetlerince bilinmeyen işçi ve gençlik kesimi ile köylü ve esnaflardan oluşan kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Yurtdışı'nda kurulan çeşitli dernekler ve bunlara bağlı paravan şirketler de bu iş için kullanılmaktadır.

Avrupa ülkelerinde; etnik farklılıklarını politik olarak değerlendirmeleri sebebi ile Kürt kökenli vatandaşlarımıza siyasi mülteci sıfatı ile çeşitli kolaylıklar sağlanması ve terör örgütünün yandaş derneklerinin siyasi dernek statüsüne sokulması, bu tür faaliyetlerin kontrolden uzak kalmalarına imkan vermektedir. Böylece terör örgütü, uyuşturucu kaçakçılığında çeşitli Avrupa ülkelerinde organize olmuş ve bu ülkelerde bulunan dernekleri vasıtasıyla, yaygın bir uyuşturucu dağıtım ağına sahip olmuştur.

Terör örgütü, hayatta kalabilmek için ihtiyaç duyduğu parasal kaynağı temin için, çeşitli kampanyalar, dış destekler, sempatizan yardımı, soygun, gasp, haraç, adam kaçırmaya gibi kaynakları kullanmanın yanında, kolay üretilen ve yüksek getirisi olan, rahat nakledilen, alıcı sorunu da yaşamadığı ve dağıtım ağını da kurabildiği uyuşturucuyu madde kaçaklığını da önemli bir gelir kaynağı olarak kullanmaktadır. Bu itibarla; bu yoldan sağlanan gelir, örgütün toplam geliri içinde önemli bir yekun tutmaktadır.

Türkiye'den geçen uyuşturucu madde sevkiyatında kullanılan yol incelendiğinde ; uyuşturucu maddelerin çoğunlukla Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde gerçekleştirilen kaçak sınır geçişleri veya sınır kapılarından geçen araçlar yolu ile

ülkemize girdiği görülmektedir. Uyuşturucu maddeler bu Diyarbakır, Van, Hatay, G.Antep gibi illerde toplanmakta, oralardan da İstanbul ve batı bölgelerindeki illere gönderilerek Avrupa ülkelerine sevkiyatı sağlanmaktadır. Bu bölgelerdeki organize suç örgütleri ile PKK'nın birlikte hareket ettikleri anlaşılmaktadır.

Uyuşturucu madde kaçakçılığında kar oranının çok fazla olması ve karlılığın her noktada katlanarak büyümesi bu işi çok cazip hale getirmektedir. Ülke içinde dahi farklılık arz eden rakamlar, ülke dışında çok daha fazla artmaktadır. Bu nedenle, önceleri uyuşturucu madde kaçakçılığı organizasyonlarında, faaliyetleri izleyen ve sadece komisyon alan terör örgütü, sağladığı kazancın büyüklüğünü ve işin cazibesini görünce, kaçakçılığı bizzat yapmaya başlamıştır. Örgütün kaçakçılık organizasyonu, Orta Doğu'dan Batı Avrupa ülkelerine kadar uzanmaktadır. Örgüt "Balkan Rotası"nın tamamını etki alanı içine almıştır. Örgüt yandaşları vasıtası ile uyuşturucuların sokak satışını da gerçekleştirmektedir.

PKK terör örgütü Irak, Suriye ve İran sınırları ile Ermenistan sınırının dağlık kısımlarında faaliyetlerini yürüttüğünden bu bölgelerde yaşayan halkla sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan yoğun bir etkileşim ve ilişki içerisindedir. Böylece altın hilal'den veya Lübnan'dan gelen uyuşturucunun Avrupa'ya sevkiyatı, kolaylıkla yapılmaktadır.

Daha önce de belirtildiği üzere Batı ülkelerinden tepki almamak ve "mazlum" imajını korumak isteyen terör örgütü kaçakçılık faaliyetlerini mümkün olduğu kadar saklamaya çalışmakta ve madde üretim çalışmalarını, otoriteden yoksun bir bölge olan K.İrak'da yapmaktadır.

Terör örgütü, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde yaşayan halkı tehdit, şantaj, korkutma ve sindirme gibi taktiklerle, uyuşturucu madde kaçakçılığına kanalize etmeye çalışmaktadır. Öte yandan örgütün zaman zaman ; Türkiye İran sınırının ülkemize yakın kesimlerinden geçiş yapmak isteyen uyuşturucu madde kaçakçılarından komisyon aldığı örgüte yakın gördüğü grupların geçişinde kolaylık sağlarken, bazı gruplara ise zorluk çıkardığı bilinmektedir.

Ayrıca PKK terör örgütü silah, altın ve uyuşturucu kaçakçılığıyla uğraşan Doğu ve Güneydoğu kökenli aşiret gruplarını da kendi amaçları doğrultusunda kullanmak

istemektedir. Avrupa'da ortaya çıkarılan ve sevkiyatı ülkemiz yoluyla gerçekleşen büyük uyuşturucu madde kaçakçılığı şebekelerinin bu gruplarından olduğu görülmüştür.

Yukarıda anlatılan hususlar doğrultusunda, uyuşturucu madde kaçakçılığının getireceği gelirin, terör örgütüne hiçbir zaman göz ardı edilmeyeceği ve bundan vazgeçilemeyeceği aşikardır. Bu itibarla ; terörle mücadelede başarının sağlanması için, uyuşturucu kaçakçılığının önlenmesi kesinlikle gerekli olan bir husustur. Bu sebeple de, yurt içindeki uyuşturucu hareket alanlarının sıkı bir şekilde denetim altına alınması ve uyuşturucu ticareti yapan şahıs ve kuruluşların üzerine, her türlü siyasi çıkar ve menfaat düşüncesinden uzak olarak kararlılıkla gidilmesi ve faaliyetlerinin önlenmesi gerekmektedir. Burada önemli olan bir diğer husus da, ekonomik canlanma vs sebepler ile, kara paranın aklanması yöntemlerinin uygulanmasından, hiçbir surette vazgeçilmemesidir. Ekonominin kayıt altına alınmasının, devlete, zaman zaman kara paranın affedilmesi yolu ile (kaynağı sorulmadan belirli bir oranda vergilendirilerek yasal hale getirilen paralar) sağlanan getiriden çok daha fazla bir kaynak sağlayacağı muhakkaktır.

Öte yandan uyuşturucu kaçakçılığı uluslar arası bir sorun olmakla, bu konuda tüm ülkeler ile işbirliği içerisine girmek ve kaçakçılıkla mücadele amacı ile kurulan tüm yasal, uluslar arası örgütlere üye olmak da son derece önemlidir. Bu yapıldığı takdirde, sürekli bir bilgi akışının sağlanması yanında, konuya ilişkin sorunlarımızın bu platformlarda dile getirilmesi imkanı da bulunacaktır.

Tüm bunlara ek olarak, PKK ülkemizde yıllardır kan dökülmesine sebep olan yasadışı bir terör örgütüdür. Varlığını sürdürmek için de tüm yasadışı ve organize suç örgütleri ile bir şekilde ilişki içerisindedir. Bu itibarla, özellikle Batı Avrupa ve ABD nezdinde örgütün bu yönünün, sürekli ve ısrarla vurgulanıp öne çıkarılması bu ülke kamu oylarında var olan bazı yanlış önyargıların ortadan kalkmasına sebep olacak ve desteği azalacaktır. Terör örgütü, Batı Avrupa ve belki de ABD'de bulunan insanlara dağıttığı uyuşturucu ile onları zehirlemekte, bunlardan aldığı para ile satın aldığı silahlarla da askerlerimizi, güvenlik güçlerimizi şehit etmekte ve masum halkı da öldürmektedir. Bu çemberin mutlaka kırılması gerekmektedir. Uyuşturucu kaçakçılığının önlenmesi PKK'nın can damarlarından birini kesecektir.

Propaganda Çalışmaları

PKK terör örgütü tarafından örgütün propagandasını aktif olarak yapmak ve özellikle Güneydoğu' da yaşayan insanları etkilemek amacıyla Med TV 30.03.1995 tarihinde kurulmuştur.

1996 yılında Belçika polisince Med TV'ye yönelik olarak gerçekleştirilen operasyon sonrasında, örgütün finansman kaynaklarının ortaya konması sonrasında elde edilen bilgiler, bugüne kadar ihtiyaçlarını Avrupa'da yürüttüğü bağış kampanyaları ve üye aidatları ile karşıladığını ileri süren PKK'nın, Med TV'yi propaganda yanında kara para aklama amacı ile de kurduğunu göstermiştir.

Med TV'de yayına başladığı günden itibaren yapılan çeşitli programlarda başta Abdullah Öcalan olmak üzere örgütün üst düzey sorumluları ile kurulan canlı telefon bağlantıları ile örgüt sempatanlarına ve yakın çevrelere eylem ve faaliyetlere ilişkin talimatlar verilmiş ve ayrıca terör örgütünün propagandasının yapılmıştır.

1999 yılına kadar yayınlarına devam eden Med TV ile ilgili olarak, Avrupa Konseyi Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi Daimi Komitesi'nin 22.03.1999 tarihinde yapılan toplantısında, İngiliz Bağımsız Yayın Kuruluşu Itc, Med TV'nin sürekli olarak şiddet, suç ve kamu düzenini ihlali teşvik eden yayınları sebebi ile yayın lisansını önce 22.03.99 tarihinden itibaren 21 gün süreyle askıya almış, daha sonra da tamamen iptal etmiştir.

Med TV'nin kapatılması sonrasında, 29 Mart 1999 tarihinde idari merkezi Almanya'da bulunan, Vatikan tarafından finanse edilen ve İngiltere'den aldığı yayın lisansı ile Cebelitarık Boğazından uydu yayını yapan CTV (Christian TV) yayınlarına başlamış, her gün 15.00-19.00 saatleri arasında 18.04.1999 tarihine kadar Hz. İsa'nın hayatına ilişkin bir film Türkçe, Kürtçe, Farsça ve Arapça olarak yayınlandıktan sonra kalan sürede çeşitli yörelerden görüntüler yayınlanmıştır.

Bu gelişmeyi takiben örgüt mensuplarınca Fransa'da 08.07.1999 tarihinde Media S.A adıyla bir şirket kurulmuş ve . Medya Tv adlı kanal 29.07.1999 tarihinde test yayınlarına başlamıştır. Medya Tv yayınları EutelsatHot Bird uydusunu kullanmakta olup, kapatılan

Med Tv ve Ctv'de faaliyet gösteren personel Medya Tv logosu altında yeniden ekrana gelmiştir. Programlar ise eski MedTv stüdyolarında hazırlanarak yayınlanmıştır.

Danimarka'da bulunan Roj Tv ise Danimarka Başbakanı Anders Fogh Rasmussen'in NATO Genel Sekreteri olması için başlatılan süreçte, Türkiye'nin bu kişiyi "veto" edeceğini belirtmesi üzerine çıkan kriz sonrasında, Türkiye, ABD Başkanı Barack Obama'nın şahsi garantisi ile, bazı başka vaatler yanında RojTV yayınlarının durdurulacağı sözünü de almış ve yayınlar durdurulmuştur.

PKK terör örgütü kuruluşundan itibaren, özellikle Avrupa'da sürdürdüğü çalışmalar ve yurt içinde olduğu kadar, yurt dışında da çıkardığı süreli ve süresiz yayınlar ile sürekli olarak gerçekleri saptırarak propagandasını yapmış ve kendisine sempatizan toplamıştır. Türkiye ise her zaman ağır ve kendisine fazla güvenen tavrı ile bu faaliyetleri önceleri çok fazla önemsememiş, durumun ciddiyetini PKK tezleri Avrupa'daki bazı önemli ağızlardan kabul görür şekilde ifade edilmeye başlanınca anlamıştır.

PKK terör örgütü hemen hemen tüm Avrupa ülkelerinde, bürolar açmış, legal ve illegal faaliyetlerini buralarda uzun yıllar rahatça sürdürmüştür. Oysa ki; terörün ve terörizmin önlenmesine dair olarak, AB organlarıncı yapılan çeşitli sözleşmeler vardır ve Türkiye'nin bu sözleşmelerin hükümlerini işletmek sureti ile, AB çerçevesinde PKK ile mücadele edilmesini isteyebilir. Özellikle terör Örgütü'nün uyuşturucu ve insan kaçakçılığındaki rolünün sürekli olarak gündeme getirilmesi bizim açımızdan çok önemlidir. Ancak Türkiye bu konuda fazlaca bir şey yapmamakta ve sesini duyuramamaktadır.

Türkiye'nin kendi tezlerini ve terör örgütünün faaliyetlerini doğru olarak ifade edememesi sebebi ile, AİHM en başından beri verdiği kararlarda, genelde örgüt ile bağlantılı şikayetlerde tarafgir bir tutum sergilemiştir. Aleyhine verilen kararlar sebebi ile de, Türkiye uzun yıllar boyunca, bölücü örgüt militanlarına ya da sempatizanlarına önemli miktarda tazminatlar ödemek zorunda kalmıştır. Bu bağlamda kendisine karşı etnik ayrılıkçı terör yürüten bir terör örgütüne bizzat finansal kaynak sağlayan tek ülke herhalde ülkemizdir. Aynı kurum, terör örgütünün lideri Abdullah Öcalan'ın yargılanması sürecinde de, taraf olduğumuz AB antlaşmalarını gerekçe göstererek bağımsız yargımıza müdahil olmaya çalışmıştır.

Aynı zamanda kurucu üyesi olduğumuz “Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi” için hazırlanan ve Ekim 2006 tarihinde görüşülen “Kürt raporu” nda, Türkiye,İran,İrak ve Suriye’deki Kürt kökenliler ele alınarak, “Kürtlerin dünyadaki devletsiz en büyük millet ” olduğu öne sürülmüştür. Ayrıca ülkemizden imzalaması istenen “Bölgesel ve Azınlık Dilleri ile Ulusal Azınlıkları Koruma Çerçeve Sözleşmesi” nin 5,7,8, 10, 11,14. maddelerinde “Ulusal azınlıklara mensup kişilerin din,dil,gelenek ve kültürel miraslarını korumalarının sağlanması,toplanma,örgütlenme,ifade,düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkına saygı gösterilmesi,dinini, inancını açıklayıp, dini kurumlar,örgütler ve dernekler kurması,dillerini özel ve kamusal alanlarda,sözlü ve yazılı olarak,ayrıca talep olması halinde önemli sayıda yaşadıkları bölgelerde, idari makamlarla ilişkilerde kullanılabilmesi,azınlık dilindeki ad soyadını kullanması,önemli sayıda yaşadıkları bölgelerde,yeterli talep olması halinde azınlık dilinin öğretilmesi ya da bu dilde eğitim görmeleri” 17 ve 18.maddelerinde ise “Ulusal azınlıklara mensup kişilerin, diğer devletlerde yasal olarak yaşayan kişilerle,özellikle de etnik,kültürel,dilsel ya da dinsel kimlik ya da ortak bir kültürel mirası paylaştıkları kişilerle sınır ötesi serbest ve barışçıl ilişkiler kurma ve yaşatma hakkı ile hem ulusal hem de uluslar arası düzeyde hükümet dışı kuruluşların faaliyetlerine katılma hakkına müdahale edilmemesi ” “ Gerektiğinde, diğer devletlerle, özellikle de komşu devletlerle ilgili ulusal azınlıklara mensup kişilerin korunmasını sağlamak için iki taraflı ve çok taraflı anlaşmalar yapmaya gayret edip, gerektiğinde, sınır ötesi işbirliğini teşvik edici önlemlerin alınması” hükümleri yer almaktadır. Türkiye’nin, PKK terör örgütü ve yandaşları tarafından sürekli olarak ajite edilen konularda yaptıkları açıklamaları, öncelikle Avrupa Birliği sonrada ABD ve tüm uluslar arası zeminlerde dile getirmesi gereklidir. Aksi halde, yapılan propagandalar ile Türkiye sürekli olarak antidemokratik önlemler alan bir ülke olarak gösterilmeye devam edilecektir.

Terör Örgütünün Yarattığı Sorunlar

PKK terör örgütü, kuruluşundan itibaren düşünüldüğünde 30 yıldır ülkemizin gündeminde bir şekilde yer almaktadır. Türkiye’yi yönetmeye talip olan her siyasi parti,seçim öncesinde bu sorunu nasıl çözeceğine dair tezler ortaya atmakta ve bunları Türk halkının ve dünya kamu oyunun beğenisine sunmaktadır. Ancak yine yıllar içerisinde görüldüğü üzere, hiçbir siyasi parti, iktidara geldiğinde daha önceden ortaya attığı

görüşlerini, tam olarak uygulamaya geçirememiştir. Bölgenin tarihsel, sosyal ve ekonomik yapısı, partileri bir süre sonra salt oy almaya yönelik icraatlar gerçekleştirmeye itmektedir.

Yıllardır süren terör, bölgenin genç nüfusu üzerinde yok edici bir etki yaratmasının dışında, bölgedeki ekonomik hayatını da sürekli olarak felce uğratmış ve yatırım imkanlarını sınırlamıştır. Zaman zaman verilen teşvikler ise, daha çok batı bölgesinde “otel” yapmak için kullanıldığından istihdam sorununa kalıcı bir çözüm sağlayamamıştır. İşsizlik ve beraberinde getirdiği sosyal sorunların yarattığı siyasi ve toplumsal ortam, bir terör örgütü için en ideal yaşam alanıdır. Özellikle gelecek umutlarını kaybeden genç insanlar, kendilerine bir çıkış aradıklarında, ya her şeye rağmen teröre buluşmak istemez ve bölgede yaşamaya çalışır, ya batı’ya göç eder ya da bir şekilde terör örgütü ya da organize suç hareketleri ile bağlantı kurar. Bunun son derece doğal bir insan davranışı olduğundan bahis edilebilir. Ama bir bölgede terör örgütüne ya da organize suç örgütlerine katılım artar ise, sosyal barış bozulur ve huzursuzluk doğar.

“..Ancak Güneydoğu’nun fakirlik ölçüleri batıdan çok farklı. Pervari ilçesinde, yörenin koşullarına göre ekonomik durumu hayli iyi bir korucu başının, Jandarma Komutanı’na keyifle anlattığı ziyafet öyküsü bu farka çarpıcı bir örnek.

...Ramazanda, geçen gece sahurda kendime bir ziyafet çektim ki, sorma ! Ekmek yedim, yoğurt yedim, üstüne bir de çay içtim...”⁶⁵

Üstelik siz bu insanlara kitle iletişim araçlarında sürekli olarak, hiçbir ekonomik sorunu olmayan ve hayattaki tek dertleri duygusal açmazları olan insanların yer aldığı veya her türlü yasadışı suç faaliyetinin son derece normal olduğunu işleyen filmler izletirseniz durumu daha da zorlaştırırsınız. Genç insanlar çalışarak bir yere gelmekten umudunu yitirdiğinde, ya dans vs yarışmalara, saçma programlara katılarak “palyaço” (palyaço’luk bence son derece saygıdeğer bir meslektir. Bu kullandığım kelime ise, bence onun saygıdeğer olamayan şekilde yapıldığı halini ifade ediyor) olmayı ya da yasadışı faaliyetlere girerek kendilerini kurtarmayı tercih ederler. Gerçek belki de bu kadar kesin ifade edilemez, ama bence buna yakındır.

⁶⁵ Çitlioğlu, E., Tahran-Ankara Hattında “Hizbullah”, Ankara, 2001, s 184.

Güneydoğu bölgemizde devam eden sosyoekonomik sisteme son verilmeden, bölgenin arzu ettiğimiz, teröre soğuk noktaya gelmesi çabalarının kesin başarılı olması mümkün değildir. Çünkü bu sistemde bölgeye giden ekonomik yardımlar, sadece var olan düzeni güçlendirir. Büyük umutlar ile hayata geçirilen ve gerçekten de potansiyeli olan bir atılım olan “GAP” projesi dahi bölgeye beklenen faydayı tam olarak sağlayamamıştır. PKK ise sistemin bu bozukluklarını bahane ederek ve bunları düzeltereğini söyleyerek insanları kendi tarafına çekmeye çalışmaktadır. Bölge dışından olan yatırımcıların bölgeye ilgisi ise, sınırlı kalmakta ve korkulan potansiyel gelişmeler sebebi ve maliyet yüksekliği sebebi ile sınırlı kalmaktadır. Bölge sosyal yapısının dışa kapalı olmasının da buna katkısı büyüktür. Sonuçta bu kısır döngü ortadan kaldırılmadıkça, bölgenin “makus talihi” ni yenmesi zor görünmektedir.

Terörle silahlı mücadele ’ nin, “terörle mücadele” kavramı içerisinde işgal ettiği yer en fazla %20 oranındadır. Ancak, diğer tüm faktörlerin yanında, yapılacak olan geniş çaplı mücadele içerisinde ne kadar yer işgal ederse etsin, silahlı mücadele olmadan terör sona erdirilemez. Bu bağlamda terör örgütü ile mücadele eden birimlerin, daima çağın son teknolojik imkanları ile donatılmış ve iyi eğitilmiş olması gerekmektedir ki, bu da ülkeye önemli bir maliyet getirir. Ülkemizin yıllar içerisinde çeşitli ekonomik krizler yaşaması, başka bir takım etkiler olsa da, terörle mücadele için yapılan harcamaların fazlalığı ile de ilgilidir. Terörün yükselme ivmesi gösterdiği yıllarda, bunu geri çevirmek için gösterilen gayretlerin Türkiye’ye bir maliyeti olduğu kesindir. Tabii hemen belirtmek gerekir ki; krizlerle yaşamaya alışan bir millet olarak bunu bir şekilde kaldırabiliyoruz, kaybettiklerimizi yerine koymayı başarabiliyoruz. Ancak unutulmaması gereken, bu mücadele sırasında verdiğimiz şehit ve gazilerimizin bize kaybettirdiklerinin yerine konması hem ekonomik hem de sosyal anlamda imkanı yoktur.

Terörün diğer bir yan etkisi de, bölgede yaşanan aşırı “batıya göç ” olgusu sebebi ile ülkemizin büyük şehirlerinde yaşanan asayiş, barınma ve işsizlik sorunudur. Bölgedeki hayat alanını terk edip büyük şehre gelen insanlar, miktar fazlalığı sebebi ile, var olan düzene uymak yerine geldikleri yeri kendilerine uydurmaya çalışmışlar ve bunda da bir yere kadar başarılı olmuşlardır. Türkiye’nin bütün büyük şehirleri, özellikle 1984 öncesinden artık çok farklıdır. Gelen insan sayısının fazlalığı beraberinde asayiş sorunları da getirmiş ve büyük şehir hayatının getirdiği sayısız kural, gelenler tarafından çokça ihlal edilmiştir. Ayrıca gelen genç ve işsiz kitle, organize suç örgütleri tarafından kolaylıkla

ulaşılabilen bir eleman kaynağı olarak değerlendirilmiş ve bu insanlar yasadışı işlerde kolayca harcanmıştır.

Göç eden insanların büyük çoğunluğu ekonomik zorluklar ve sosyal içgüdülerle, bir arada yaşadıkları gecekondular bölgeleeri oluşturmuş, bu bölgelere hizmet götürmek devlete fazladan, planlanmayan bir maliyet getirmiş ayrıca götürülen hizmetlerin maliyeti uzun süre geri gelmemiş, ücretlendirilememiş, tahsilat ve kaçak kullanım sorunları yaşanmıştır. Bu sorunların ortadan kaldırılması için yapılan girişimlerin çoğunluğu da sert bir direnişle karşılanmıştır. Bu gecekondular bölgeleeri bize 12 Eylül öncesinin “kurtarılmış bölgeleri”ni çağrıştırmaktadır. Bu konuda devlet tarafından yapılan çalışma ise, çoğunlukla kaçak yapılaşmayı seçim önceleri ya da sonraları “affetmek” ve bu yolla, oy ve götürülen hizmetlerin bedelini tahsil etmeyi “ummak ” olmuştur. Bu konuda geniş çaplı bir iyileştirmenin tamamlanmış olduğundan bugün dahi bahsedilemez. Bu bölgeler, büyük şehirlerin sorunlu ve çoğu zaman “suç kaynağı” bölgeleri olmaya devam etmektedir. Bu burada yaşayan insanların “doğasından” değil, bu bölgelerde kalıcı sosyal iyileştirme ve rehabilitasyon çalışmalarının gerek devlet ve gerekse sivil toplum örgütleri tarafından yapılmamasından kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde yaşanan yoğun iç göç sürekli devam etmekte ve gelenlerin sorunları çözülmeyen, yeni gelenlerin sorunları birikerek, sorun çözülemeyen hale gelmektedir. Bu konudaki en büyük sorumluluk, insanları yıllardır alıştıkları düzenden ayrılmaya ve düzenin aksayan yönlerini düzeltmeye çalışanlara da izin vermemeye çalışan terör örgütünüdür. Aynı zamanda, bunca yıldır devam eden göçü bir şekilde durduramayan veya en azından düzenleyemeyen devletin de ihmalden söz etmek mümkündür. Sonuçta iç göç olgusu, toplumsal yapımızı zorlamakta ve terörize edilmeye hazır bir kitle yaratmaktadır. “ Kuşkusuz bütün bu işler için bunca çaba harcanmasına acımak ve Victor Hugo’nun şiirindeki çocuk gibi, ‘Madem daha sonra yaralarını saracaklar, niçin yaralıyorlar onları ?’ diye sormak da hakkımızdır”.⁶⁶

PKK terör örgütü kuruluşundan bugüne kadar gerek bölge ülkelerinden ve gerekse batı komşularımızdan destek gördü. Bu destek zaman zaman lojistik, zaman zaman diplomatik oldu ama destek hep vardı. Desteğin, “Bizde topraklarımızda olmalarından

⁶⁶ Alekseyeviç, a.g.k., s 197

şikayetçiyiz ama sonlandıramıyoruz.”, “ Bu konuda sizinle işbirliği yapmaya hazırız.”, “Bizim ülkemizde böyle bir oluşum yok”, “Burası demokratik bir ülke, o yüzden yasalarımıza uyan faaliyetlerine engel olamıyoruz.” gibi açık ya da “Sizin bölgesel bir güç olmanız, bizim güvenliğimiz için tehlikeli bu yüzden sizi yıpratın her olay bizim lehimize” , “Madem siz bizim arka bahçemizdeki bazı oluşumlara destek veriyorsunuz, o zaman bizde sizin iç sorunlarınız arttırmaya çalışırız.” “ Bölgesel bir güç olursanız, bu size bölgeyi kendi lehimize düzenleyecek operasyonlarımızı gerçekleştirme sırasında, bizimle bir şekilde pazarlık etme ve girişeceğimiz operasyonlar hakkında fikir yürütme hakkını verir ki, biz bunu tercih etmiyoruz”, “ Kontrolünüzde olan su kaynaklarını enerji ile birleştirirseniz, fazlasıyla güçlü bir ülke olursunuz”, “ Güçlü bir ülke olmanız haline, doğanızda olan müdahale etme duygularınız tekrar canlanır, bu yönünüzü baskılamak için yüzyıllarca uğraştık, aynı şeyleri tekrar yaşamak istemiyoruz.” gibi kapalı gerekçeleri mevcuttu. Zaten bir terör Örgütü’nün dış destek olmaksızın bu kadar uzun süre hayatini devam ettirmesi, fiziken de mümkün değildi.

Türkiye başlangıçtan bu güne, sızmalarla,takiplerle,baskınlarla uğraştı, hala da uğraşiyor. Özellikle K.Irak bölgesi bu haliyle kaldığı müddetçe, ileride yine sızıntılar ile karşılaşılması da muhtemel görünüyor.

Zamanında PKK ile savaşan emekli albay Erdal Sarızeybek, 1992 yılında sınır karakollarımıza yapılan baskınları değerlendirirken, PKK’ ya verilen bu dış destek ve bizim karşılık olarak sergilediğimiz pasif tavırdan şikayetçi oluyor.

“ Burada asıl sorgulanması gereken Domuz Tepe’deki askerlerin çatışma esnasındaki hareket tarzı mıdır, yoksa tehdidin İran’da olduğu bilindiği halde İran’a karşı tavır alamayan, ‘aman sorun çıkmasın, etliye sütlüye karışma aman,bekle ve gör’, diyerek korkak,basiretsiz, öngörüsüz yönetenlerin aciz tavrı mıdır? Komşudaki PKK’nın Jerma kampına hareket düzenleyen Osman Paşa’yı ‘aman İran’la aramızda sorun çıkar’, diyerek yarı yoldan çeviren Demirel’in tavrını siz değerlendirin artık,kararı siz verin,neymiş bu sorun çıkmasın meselesi,siz anlayın”⁶⁷

⁶⁷ Sarızeybek, E., Son Harekat Kod Adı: Yahuda, İstanbul, 2007, s 45.

Bugün gelinen noktada ise, K.İrak'ta yaşanan fiili durum sebebi ile bir anlamda ABD yeni sınır komşumuz olmuştur. Bu itibarla, PKK terör örgütü'nün ortadan kaldırılmasında ABD'nin desteği olmadan kesin sonuca ulaşmak hemen hemen imkansızdır. Öte yandan ABD'nin bölgesel çıkarları ile bizimkilerin ne denli uyuştugu da ayrı bir tartışma konusudur. Uzun zamandan beri nükleer bir güç olma yolunda ilerleyen İran'a karşı, öncelikle İsrail'i ve bağlı olarak da bölgedeki varlık ve çıkarlarımızı korumayı hedefleyen ABD, bu ülke ile girdiği sürtüşmede bizden destek beklemektedir. Ayrıca Afganistan'da düştüğü açmaz sebebi ile, uzun vadede bu ülkedeki operasyonları için de (tabi "Barış Gücü" çerçevesinde) desteğimizi istemesi muhtemeldir. Özellikle bu ülkede sahip olduğumuz itibar ve bize duyulan sempati, bu ihtimali güçlendirmektedir. Ancak tüm bu ihtimallerde Türkiye Cumhuriyeti ile ABD'nin çıkarları örtüşmekte midir? Buna kesin bir "evet" cevabı vermek mümkün değildir. Sınır komşumuz İran ile sorun yaşamamız, bizi uzun ve kalıcı bir problem ile baş başa bırakır. Öte yandan K.İrak'da gittikçe "bağımsızlaşan" ve etkinliğini arttıran Barzani, ileride bize yine büyük sorunlar yaşatır. Bu ihtimalin, PKK'nın işine yarayacağını düşünmek için geçmişten gelen haklı nedenlerimiz vardır.

K.İrak bölgesinde oluşan fiili durum, uzun yıllardan beri Türkiye'nin "sınır güvenliği" problemleri yaşamasına sebep olmakta ve özellikle bahar ve yaz aylarında PKK militanları eylemlerini gerçekleştirmek ve içeridekiler ile birleşmek için çeşitli noktalardan ülkemize girmektedirler. Bu sorunun çözülmesi ise yakın gelecekte mümkün görünmemektedir. Özellikle I.Körfez savaşı sırasında, "Çekiç Güç" oluşumu yerine, bölgede Türk Ordusu'nun ağırlıklı olduğu bir "Barış Gücü" konumlandırılrsa idi, o günden bu güne yaşanan gelişmeler kuşkusuz farklı şekillenirdi. Böyle yapılması halinde, büyük ihtimalle bölgede hakim güç Türkiye olur ve Barzani oluşumunun güçlenmesi engellenirdi. Ayrıca, sınır güvenliği sorunumuzda önemli ölçüde çözüldü. Ancak Türkiye her zamanki "çekingen" dış politikası sebebi ile bu atılımı gerçekleştiremedi. Bundan sonrası için ise, böyle bir şansımızın olması yakın gelecekte mümkün görünmemektedir.

Yukarıda arz edilen fiili durumun diğer bir yansıması da, ülkemizde eylem gerçekleştiren teröristlerin sınır dışına kaçmaları halinde, takibinde yaşadığımız güçlüklerdir. Uluslar arası kurallarda yer alan "sıcak takip" hakkının kullanılması ülkemiz için her zaman bir sorun olmuştur. Bu hakkı hemen hemen her kullandığımızda

olaya müdahil olan Avrupa ya da ABD, bizi giriştiğimiz operasyonların süresi ya da şekli konusunda denetlemek istemiş ve bu da çeşitli sorunların yaşanmasına neden olmuştur.

PKK terör örgütünün varlığı, Türkiye Cumhuriyeti devletini yaklaşık 30 yıldan beri uğraştıran bir sorun olmuş ve gerek ekonomik ve gerekse toplumsal açıdan kaynaklarımızın seferber edildiği bir kara delik halini almıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin PKK terör örgütü ile 1984 yılından beri devam eden mücadelesinde vermiş olduğu şehit sayısı 4970 tir. Öte yandan ABD'nin, Irak'ta 2003'ten bu yana yaklaşık aynı zayıyatı verdiği düşünülürse bu büyük bir başarıdır da. Terörle savaşta Türkiye'nin yanında yer alan GKK'lar da 1335 şehit vermişlerdir. Öte yandan aynı süre içerisinde PKK'nın verdiği kayıp 40.000 civarındadır. Örgüte katılanların yaklaşık yüzde 70'e yakını, örgüte 1420 yaşları arasında katılmakta ve bunların yüzde 80'inin örgütte bulunış süresi 10 yıl olmaktadır. Bunun anlamı, teröristlerin 26 yaşına ulaşmadan ya örgütten kaçtıkları ya da hayatlarını kaybettikleridir. PKK'nın insan kaynağının büyük bir kısmını ülkemiz insanların oluşturduğunu düşünürsek, terör örgütü'nün ülkemize verdiği maddi ve manevi kaybı daha iyi anlarız.

Terörle yürütülen mücadelede bunca insanını kaybeden bir ülkenin, ekonomik olarak uğradığı zarar da kuşkusuz korkunçtur. PKK terör örgütü'nün olmaması halinde, mücadele için ayrılan kaynakların başka alanlara, özellikle bölgenin kalkınmasına harcanması halinde, geçen yıllar içerisinde hiç değilse bölgenin alt yapı sorununun çözümleneceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Öte yandan, terör sebebi ile yaşanan yoğun iç göç sebebi ile, büyük şehirlerde yaşanan çeşitli uyum sorunlarının ve çarpık kentleşmenin de önüne geçilebileceğini düşünürsek, ortaya nasıl bir Türkiye çıkacağını hayal etmek bile güzel olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti devleti, PKK terör örgütü ile yaptığı mücadelesinde büyük ölçüde başarılı olmuş ancak bu mücadele sebebi ile uğradığı kayıplar sebebi ile bölgesel güç olma şansını kaybetmiştir. Özellikle, SSCB'nin yıkılması ile doğan boşluk, ülkemiz tarafından doldurulamamış ve bu konudaki fırsat kaçırılmıştır. Türkiye'nin, Türk kökenli Cumhuriyetler ile bağlantı kurması için gerekli olan ekonomik ve sosyal altyapı terör sebebi ile hazır olmadığından, boşluğu başkaları doldurmuştur. Bu konuda ülkemiz tarafından yapılmak istenen atılımlar ise, KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği) örneğinde olduğu gibi, yanlış politikalar sebebi ile atıl kalmıştır. Öte yandan, yaşanan bunca soruna

rağmen Türkiye'nin büyük bir toplumsal histeri ya da etnik çatışma ortamına düşmemesi gerçekten de önemli bir kazanımdır.

PKK terör örgütünün ülkemize yarattığı bir diğer sorun da, Türkiye'nin terörle mücadele ederken, "sivillere zarar vermediğini" sürekli olarak Avrupa ve ABD kamu oyuna anlatmak zorunda kalmasıdır. Özellikle ABD, kendi ülke içi ve ülke dışı operasyonlarında önemli ölçüde insan hakları ihlallerinde bulunmasına rağmen, Türkiye'nin giriştiği geniş çaplı iç ve dış bütün operasyonlarda, ortada hiçbir gerekçe yokken belirli "uyarılarda" bulunmayı kendisi için görev saymıştır. Oysa; diğer müttefiki İsrail, ülke içindeki operasyonlarında, sınır ötesi suikast eylemlerinde ve geniş çaplı askeri operasyonlarda (aslında açıkça "savaş" ve başka bir ülkenin topraklarına saldırıdır) insan haklarını sürekli ve bilinçli olarak ihlal etmekte ve sivillere zarar vermektedir. Ancak bunlar "terörle savaş"ın gerekleri olarak algılanmaktadır. Öte yandan, kendi demokratik düzenleri tehlikeye girdiğinde yada böyle hissettiklerinde, tehdidi en acımasız şekilde bertaraf eden Avrupa ülkeleri de, terörle savaşımızda bizi sürekli olarak ihlaller ile suçlamayı adet haline getirmiş ve AB çerçevesinde imzaladığımız sözleşmeler sebebi ile, bizi sürekli olarak tazminat ödemeye mahkum etmiştir. Hatta zaman zaman uyarıların boyutu "iç işlerimize müdahale" şeklini dahi almıştır.

"Örgüte kaynak, haraç toplamak, çalmak, uyuşturucu, kadın ticareti, teröre destek veren ülkelerin yardımları ile sağlanmaktadır. Bazı ülkeler tarafından silah ve mühimmat yardımı yapılmakta, bununla da yetinilmeyerek bu ülkelerde örgütlerin büro açmalarına, toplantı yapmalarına, bir çeşit temsilcilik kurarak yönetimlerini sağlamalarına yardımcı olunmaktadır. Örgütler Avrupa ülkelerinden aldıkları destek ile genişleyerek uluslararası bir boyut kazanmışlardır; PKK, Avrupa ülkeleri içerisinde yasal yollardan çalışmalarda bulunan dernekler, medya ve vakıflardan destek sağlamış, bu şekilde terör eylemlerini finanse edebilmiş, Belçika ve Almanya'nın da yardımlarıyla eğitime ağırlık vererek büyümüş ve son olarak medyadan yararlanarak büyük kitlelere ulaşabilmiştir. (PKK Gerçeği, 2004). Bölgede yaşayan ve örgüt sempatisini olan işadamlarından ise, bağış adı altında para toplanmakta, gerekli olan lojistiğin sağlanması konusunda ise bu alanlarda iş yapan örgüt sempatisanlarından faydalanılmaktadır. Uluslararası düzeyde örgüt faaliyetlerini yürütmek için 1989 yılından itibaren Türkiye'den yurtdışına insan gönderilmiştir. Bu insanlar hem örgütün diğer ülkelerdeki görevlerini yerine getirecekler

hem de iltica ettiklerinden, Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına önem vermediğini iddia ederek kötü duruma düşüreceklerdir.”⁶⁸

Ne Yapmalı?

Bölücü terör örgütü PKK ile mücadelede başarılı olmak ve örgütü marjinal hale getirmek için ne yapılması gerektiği, mücadele ile geçen yıllar boyunca birçok uzman tarafından açıkça dile getirilmiş ve aynı konu Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Güçleri tarafından da defalarca ifade edilmiştir. Bölgede yaşanan olayları bugünden yarına durduracak sihirli bir formül olmamakla birlikte, alınacak bazı akılcı önlemler ile terörü minimize etmek mümkündür. Bu konuda yapılması gerekenleri, bazı alt başlıklar altında kısaca ifade etmek gerekirse;

a) Siyasal Alanda

Bölgenin siyasal olarak tek bir parti'nin hakimiyeti altında olması ve bölge insanının mecliste ağırlıklı olarak bu parti tarafından temsil edilmesi, ülkemizde terörle mücadele açısından geçmişte ve bugün çeşitli sıkıntılar yaratmış ve yaratmaktadır. Bu partiler, adları her ne olursa olsun (HADEP, DEP, DTP), PKK 'ya karşı olamamışlardır.

TBMM'de Türkiye Cumhuriyeti 'nin bağımsızlık ve bütünlüğünü korumak adına yemin eden milletvekilleri, PKK'yı terör örgütü olarak niteleyememişlerdir. Her seçim sonrasında, bölgenin görece olarak ağırlıklı alt kimliklerinden birini temsil ettiği düşünülen ve yeni dönemde getirilecek açılımlar ile tüm ülkenin partisi olacağı ya da en azından sisteme adapte olacağı düşünülen bu partiler, seçimden kısa bir süre sonra, şu yada bu şekilde terör örgütü ile irtibat içinde olmuşlar ve bunu da çoğu zaman açıkça göstermişlerdir. Bu partilerin genel tavrı, sözde “akan kanı durdurmak” adına kendi deyimleri ile “T.C.” ile “PKK” arasında bir nevi ara bulucu rolü üstlenmeye çalışmalarıdır. Oysa Türkiye Cumhuriyeti devleti hiçbir kayıt ve şart altında terör örgütünü kendisine muhatap alamaz ve onunla resmi olarak bir ilişki içerisine giremez. Girmemelidir. Bu Türkiye Cumhuriyeti egemen ve bağımsız bir ülke olduğu müddetçe böyle olacaktır.

⁶⁸ “Avrupa Birliği'nin Terörizm Mücadelesi ve Son Dönem Tehditleri”, Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, İstanbul 2007, Sayı 10 s.133

Bu noktada yapılması gereken, tüm siyasi partilerimizin sonuçlarını hemen almasalarda bıkmadan, usanmadan bölgede var olmaya çalışması ve sadece seçim zamanlarında değil (ki birçok partimiz seçim zamanında bile bölgeye uğramamaktadır) her zaman bölge insanına yakın durmaya çalışmalarınıdır. Ancak bölgede hüküm süren sosyal sistem (aşiret,ağalık,şeyhlik) sebebi ile bu hiç kolay değildir. Öte yandan, o bölgede yaşayanların eğitim seviyeleri düşük de olsa, kalıcı çözümler üretmeden, verilecek küçük hediyeler ile (bu yöntem genelde küçük çocuklar üzerinde etkili olur) gönüllerini ve oylarını almak da mümkün olmamaktadır.

Tüm siyasal partilerimizin görevi, bölgede az da olsa yaşanabilen münferit insan hakları ihlalleri olaylarına duyarlı olmak ve bunların sıfıra inmesi için gerekli olan çabayı göstermek ve bu konuda gerekli olan tüm adımları atmaktır.Bu noktada, yapılmış olan yasal düzenlemelerin tam olarak uygulanmasını sağlamak konusunda gerekli hassasiyeti göstermek, hükümetin olduğu kadar, bölgede var olmak isteyen tüm siyasi partilerinde de görevi olmalıdır. Bölge insanının, kendisine karşı yapılan yanlış uygulamalar sebebi ile gidebileceği ve kendisini ifade edebileceği tek adres PKK terör örgütü olduğu müddetçe, bu örgütün insani lojistik desteğini ortadan kaldırmak mümkün değildir.

Türkiye Cumhuriyeti'nde halen yürürlükte bulunan kanunlar, dünyanın ve Avrupa'nın gelişmiş olarak adlandırdığımız ülkeleri ile kıyaslandığında, onlar ile hemen hemen aynı düzeyde hatta bazı konularda daha özgürlükçü olarak nitelendirilebilir. Bu itibarla, bölgede yaşayan insanların yasal tüm taleplerinin bu kanunlar ile karşılanması mümkündür Ancak, adalet sisteminin altyapı sorunları devam ettiği için, Türkiye'nin her yerinde olan aksamalar bölgede de olmaktadır. Bu itibarla, devletin adalet dağıtma işlevinin alt yapı sorunlarının süratle ortadan kaldırılması, vatandaşdevlet arasındaki güveni tazeleyecek ve siyasal olsun olmasın, hukuksal sorunları olan vatandaşlar bunu devletin kısa zamanda çözeceğine inandıklarında doğal olarak sisteme yaklaşacaklardır. Devlet aygıtının düzenli çalıştığını gören vatandaşlar, kendilerine tanınan demokratik hakları kullanmakta da istekli olacaklardır. Tüm bu açılımlar ise, PKK tarafından yıllardır yapılan "T.C. sizin sorunlarınızı çözemez ve sizi görmezden gelir" propogandasını önemli ölçüde etkisiz hale getirecektir. Günlük yaşamda karşılaştığı sorunların, hiçbir bedel ödemesine gerek kalmadan, devlet tarafından kısa zamanda çözüleceğini bilen vatandaş, çoğu zaman maddi ve manevi olarak çok yüksek bedeller ödeyeceği yasadışı bir yapılanma ile aynı sorunlarını çözmek adına irtibat kurmaz.

PKK terör örgütü, kuruluşundan bu yana kendi güdümünde olan sivil toplum kuruluşları ile propagandasını yapmış ve ulusal gündemimize, konuşulmasını istediği konuları dahil etmeye çalışmıştır. Kuşkusuz bu tavır, terör örgütü için hayati önem arz eden “propaganda” faaliyetinin ayrılmaz bir parçasıdır. Ayrıca, benimsediği mücadele konsepti içinde (uzun süreli halk savaşı), sivil toplum kuruluşu adı altında örgütlenen yapılar vasıtası ile düzenlediği çeşitli etkinliklerde, olaylar çıkarmak ve bu olaylarda sivil halk ile güvenlik güçlerini karşı karşıya getirerek bir nevi “sivil itaatsizlik” ortamı yaratmak da PKK’nın temel amaçlarından olmuştur. Özellikle kırsal alanda uğradığı başarısızlık ve “stratejik denge” aşamasına tam olarak gelememesi gerçeğinden sonra PKK, varlığını devam ettirmek için şehirlerde gerçekleştireceği eylemlerin, kendisi açısından hayati önem arz ettiğini düşünmüştür. Askeri ve emniyet güçlerine karşı gerçekleştirilecek eylemler yanında, toplumun geneli üzerinde huzursuzluk yaratacak ve bireyleri de terörize edecek olan bombalama eylemleri ve özellikle çeşitli nedenlerle yapılacak gösterilerde, güvenlik güçlerini tahrik edip, sert karşılık vermesinin sağlanması yolu ile halk ile emniyet güçlerini karşı karşıya getirecek olan eylemler, PKK için ayakta olduğunu göstermek açısından önemlidir. Bu itibarla, içinde bölücü terör örgütüne mensup unsurların olup olmadığının, güçlü bir istihbarat faaliyeti ile tespit edilmesinden sonra, bu unsurları içeren sözde “sivil toplum örgütleri” nin oluşmasına yasal olarak baştan izin vermemek çok önemlidir. Zira bir kez bu hüviyeti alan örgütler, seslerini uluslar ve uluslar arası alanda duyurmak için ellerinden gelen her türlü suistimali yapmaktan çekinmemektedirler. Bu bağlamda, yasadışı unsurlar içeren tüm örgütlenmelerin, sonradan yapacakları konusunda olumlu ya da olumsuz fikirler yürütülmesinin derhal engellenmesi terör ile etkin mücadele etmek açısından çok önemlidir. Burada önemli olan nokta ifade özgürlüğü ile terör faaliyetine destek verme kriterlerini iyi belirlemek ve fark gözetmeksizin uygulamaktır.

b) Ekonomik Alanda

PKK terör örgütü ile uzun yıllardır sürdürülen mücadeledeki en büyük zorluklardan biri de, bölgedeki genç nüfusun işsizlik sebebi ile bir süre sonra PKK’ya umut olarak bakabilmesi ve kendisine sunulan gerçek dışı vaatlere kanarak örgüt sempatisini veya militanı olmasıdır. Bölgedeki işsizlik sorunu, PKK’nın mücadelesi için gerek duyduğu

“militan” gereksinimi karşılmasına yardımcı olan en büyük etkidir. Bunun yanı sıra örgüt ile bağlantı kurmak istemeyenler için diğer bir umut da, büyük şehire göç edip orada iş aramaktır ki, iç göçün yarattığı sorunlara yukarıda değinilmiştir. Sonuç olarak işsiz ve genç nüfusun bol olduğu toplumlar, sosyal patlama riskini çok daha fazla taşırlar. Roma İmparatorluğu’nun hikayesinin dahi, özgürlüğüne kavuşan ancak işsizlik sebebi ile karmaşa yaratan köleler ve esirlerin oluşturduğu kitlenin çıkardığı huzursuzluklar ile son bulduğu söylenir.

Bu itibarla, bölgede yapılacak yatırımlarda, kar etmeyi amaçlayan kapitalist yatırımcılar aramak yerine, kar etme güdüsünün birinci planda yer almadığı ve fakat işsizlik sorununa önemli ölçüde çözüm bulacak kamu destekli modelleri tercih etmek kanımca daha doğru olacaktır. Devlet eli ile yaratılacak iş sahalarında çalışacak genç insanlar, bir süre sonra kendileri için tek çözümün isyan ve terör olmadığını anlayacaklardır. Kuşkusuz bu noktada dahi, bölge insanlarının içinden, terör örgütüne sıcak bakan veya katılanlar olacaktır. Ama belirli bir sayının altında kalan katılımlar ancak marjinal bir terör örgütü için yeterli olup, PKK gibi geniş alanlarda dolaşmak isteyen bir terör örgütü için yeterli olamaz.

Bu konuda yaşanan diğer bir sorun da, gerek devletimizce ve gerekse zaman zaman dış kaynaklı olarak (AB vs.) bölgenin kalkınması için verilen kredi veya teşviklerin amacına uygun olarak kullanılmaması ve yeni iş sahaları yaratmak yerine, verilmiş amacına ters olarak batı bölgelerinde kurulan sanayi ve turizm tesislerinde değerlendirilmesidir. Bu itibarla bölge için sağlanan kredi ve teşviklerin amacına uygun olarak kullanılıp, kullanılmadığı etkin bir şekilde denetlenmeli ve bu konuda amaç dışında hareket edenler, hangi kesime mensup olurlarsa olsunlar ağır şekilde cezalandırılmalıdır. Özellikle verilecek olan vergi muafiyeti vs özendirmeyle, ülkenin büyük sanayi kuruluşlarının bu bölgede yatırım yapması teşvik edilmelidir.

Bölgenin coğrafi yapısı sebebi ile, çok uzun yıllardır devam eden ve adeta bölge halkının normal ekonomik bir faaliyet olarak değerlendirebildiği “kaçakçılık” yaşanan en büyük sorunlardan biridir. Yasadışı olarak sürdürülen faaliyetlerden sağlanan kazançların büyük bölümüne terör örgütü tarafından el konulmakta, hatta son yıllarda kaçakçılık faaliyetleri bizzat terör örgütü tarafından sürdürülmektedir. Kaçakçılık kar oranının normal bir ekonomik faaliyetten çok daha yüksek olduğu bir “iş” alanıdır. Bölgede insan yaşamına

fazla değer verilmemesi sebebi ile de, kaçakçılığın insan hayatı için taşıdığı risk unsuru çoğunluka göz ardı edilmektedir.

“PKK’yı finanse ettiği için kaçakla uğraşmak zordur,tehlikelidir. Kaçak geçişleri bizim teröristlerin koruması altındadır. Her babayiğit kaçakla uğraşmayı göze alamaz,can pazarıdır bu. Biz bunu göze alırız almasına ama yöneticilerimiz göze alamaz. Onlar için teröristle uğraşmak,kaçakla uğraşmaktan daha iyidir,onlara göre asli görevimiz de terörle mücadele etmektir,kaçak ikinci planda gelir! Sizce doğru mudur bu? Hayır,değil.Kaçak terörü besler,terör de kaçağı ama nedense söylenmez bu.İran ve Irak sınır boylarına gidin,çok ünlü bir slogan kulaktan kulağa yayılır:Kaçakla uğraşmanın karakolu basılır! ”⁶⁹

c) SosyoKültürel Alanda

Bölgede çok eski zamanlardan beri devam eden “aşiret” sistemi, modern hayat içerisinde yer almak isteyen özgürlükçü insan tipine engel olduğu gibi, terör örgütüne de yaramaktadır. İlk bakışta bölgenin “toplumsal gerçeği” olarak kabul edilebilecek olan bu sistem, bölge insanına sağladığı faydadan çok daha fazla zarar getirmektedir. Bireylerin özgür iradeleri ile hareket etmelerini engelleyen bu sistem, yazılmayan ama bölgede yaşayan tüm insanlarca bilinen sert kuralları ile, insanları aşamayacakları görünmez duvarlar ardına hapsedmektedir. Bu sistemi kırma iddiası ile ortaya çıkan terör örgütü, aslında söylemi ile eylemi bir olmamasına rağmen yine de bu propoganda ile insanları kandırmaya muvaffak olmaktadır.Daha önce çeşitli hükümetlerce zaman zaman dile getirilen, ama bir türlü gerçekleştirilemeyen “toprak reformu” nun doğru uygulanması halinde, bu atılım GAP projesi ile birleştiğinde bölgenin demode sosyal dokusu değiştirebilir. Yeniden düzenlenecek olan üretim ilişkilerinin yaratacağı açık toplum, PKK terör örgütüne şimdikinden çok daha az destek verecektir. En önemlisi de bölgede yaşayan insanlara, hayat tarzlarını belirleme konusunda karar verirken, seçeneklerini arttırabilmektir. Aşiret sistemi ve bunun tasfiyesi,kendi başına bir inceleme konusu olduğundan, kapsamlı önerilerde bulunmak yerine, burada sadece bir çözüm enstrümanı olarak düşünülmesine dikkat çekilmek istenmiştir. Bir sistemin yüzlerce yıldır devam ediyor olması, tasfiye edilemeyeceğini göstermez.

⁶⁹ Sarızeybek, Erdal; İhaneti Gördüm,İstanbul 2007, s 96

Güney Doğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesinde çok uzun yıllardır devam eden bir diğer toplumsal sorun da, eğitim hizmetlerinin verilmesinde yaşanan aksamalar ve özellikle de, kız çocuklarının okula gönderilmesinde yaşanan zorluklardır. Oysa her nerede olursa olsun,yeni nesillerin yetiştirilmesinde ağırlıklı olarak anneler etkili olurlar. O halde, bu ülkede var olan milli ve manevi değerlere bağlı olan nesiller istiyorsak, ülkemizin her yerinde ama özellikle terör örgütünün etkisini sürdürmeye çalıştığı bölgelerde, kız çocuklarının okula gönderilme oranını önemli ölçüde yükseltmek ve bunu sürekli hale getirmek zorundayız. Eğer bir vatandaşın, mensup olduğu devletin resmi dilini öğrenmesi için okula gitmesi gerekiyor ise, ona bu imkanı sağlamak devletin en başta gelen görevlerinden biridir. Sizinle aynı dili konuşmayan bir insanla nasıl iletişim kurarsınız, terör örgütünün bu ülkeden götürdüklerini, yaşanan kardeş kavgasının ancak belirli odakların işine geldiğini nasıl anlatırsınız?

Eğer siz bunu başaramazsanız, birileri onlara resmi olmayan ama anladıkları dilden yaptığı propaganda ise hiç olmayan olayları olmuş gibi anlatır ve siz devlet olarak o insanları kaybedersiniz. Bu konuda yapılacak olan harcamaların geri dönüşü biraz geç olsa da,uzun vadede devlete ekonomik ve politik açıdan olağan üstü getiriler sağlar.

Bu bölgede yaşanan diğer bir sorunda, bölge insanlarına götürülen sağlık hizmetlerinin yaygınlığı ve sürekliliği konusunda yaşanan sorunlardır. Bölgenin ulaşım elverişsiz coğrafi koşulları, sert iklimi ve uzun süren kışları sebebi ile sağlık hizmetleri de, eğitim gibi sürekli olarak aksamaktadır. Buna bir de terör örgütünün engellemeleri eklendiğinde, iş iyice içinden çıkılmaz hale gelmektedir. Oysa, özellikle devlet tarafından geliştirilecek teşvik edici politikalar ile, özellikle genç nesillere daha okul çağlarında bölgenin kendilerinden hizmet beklediği duygusu verildiğinde, maddi imkanların da iyileştirilmesi halinde sorun önemli ölçüde aşılabılır. Terörle mücadele ederken bilinmesi gereken en önemli kurallardan biri de, terör örgütüne her ne vesile ile olursa olsun propaganda imkanı vermemek ve karşı propaganda ile örgütün psikolojik etkinliğini kırmaktır. Bölgenin, uzun yıllar boyunca, en kısa zamanda batıya dönülmesi için gidilmesi gereken bir yer olduğuna ilişkin var olan yaygın kanı, en çok terör örgütünün işine gelmekte ve kendilerini sahipsiz hisseden insanlara terör örgütü sözde sahip çıkmakta ve onları kendi varlığını sürdürmek adına korkunç bir kadere sürüklemektedir. Devletin hangi konuda olursa olsun verdiği hizmet, bir şekilde kendisine pozitif olarak döner. ETA taraftarları, genellikle temel hizmetleri gereği gibi almayan bölgelerde yoğunlaşır.

Terör örgütünün yoğunlukla etkin olmaya çalıştığı bölgedeki en büyük sorunlardan biri de plansız nüfus artışıdır. Devam eden çok eşlilik ve diğer çeşitli sebepler ile, ailelerin çok fazla sayıda çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Çocuklarının sayısını veya adlarını hatırlamayan babalar, magazineler olarak tuhaf hatta belkide “komik” bulunsa dahi, bu durumun sonuçları hiç de komik değildir. Bölgenin ekonomik yetersizliği ve işsizlik sorunları da düşünüldüğünde, kendisinin ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığı çocuklarının, ihtiyaçlarının karşılanması halinde nerede olduğunu sorgulamak kolay değildir. Oysa ki, ihtiyaçlarını karşılayabildiği bir yada en fazla iki çocuğu olan aileler, bu çocuklarının terör örgütlerince “harcanmasına” sessiz kalmayacaklardır. Daha iyi bir gelecek imkanı ortada dururken, hangi annesinin çocuğunun %50 ihtimalle sağ çıkamayacağı bir organizasyona katılmasına sıcak bakar? Her zaman olduğu gibi, bu durumda da istisnalar olmakla birlikte, genel dengeler mutlaka terör örgütünün aleyhine olarak bozulacaktır. Bölgede etkin bir nüfus planlaması yapılması, terörle mücadele için alınacak önlemlerin başında gelmektedir.

Terör örgütü uzun yıllardır, bölgede sürdürdüğü faaliyetlerde ve doğrudan yada propagandistleri tarafından katılmayı başarabildiği ulusal veya uluslararası platformlarda, sürekli olarak kendisi ile etnik bir alt yapı olan Kürt kimliği ile bir “aynıyet” yaratmak peşinde olmuştur. Durum hala da böyledir. Oysa ki, aynı etnisiteye mensup ama terör örgütüne tamamen karşı milyonlarca insanımız mevcuttur. Bu itibarla, her türlü platformda bu ayırım vurgulanmalı ve terör örgütünün bölgede yaşayan halkı temsil etmediği mutlaka vurgulanmalıdır. Özellikle terörle mücadele açısından bu husus çok önemlidir. Verilecek dikkatsiz demeçler ile, tüm bölge insanının terör örgütü ile bağlantılı olduğunun düşündürülmesi, en fazla terör örgütünün işine yarayacaktır. Oysa aksine, yapılacak olan propaganda çalışmaları ile, bölge insanının Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyeti’nin ayrılmaz bir parçası olduğu sürekli olarak her ortamda vurgulanmalı ve terör örgütünün bölge insanını temsil etmediği anlatılmalıdır. Bu hususta, terörle yürütülecek mücadele içerisinde, ulusal yazılı-görsel ve işitsel basın ile olan ilişkileri düzenleyecek ve sürdürecektir. Özerk bir yapılanmanın gerçekleştirilmesi çok faydalı olacaktır. Gerek eylem öncesinde ve gerekse eylem sonrasında yapılan haberler, tüm dünyaya, bölücü terörün ülkemizde nasıl algılandığını gösterdiğinden, bu noktada medya ile kurulacak koordinasyonun terör ile mücadelede çok önemli yeri vardır. Çünkü günümüzde asıl önemli olan, terör eylemini nasıl yaptığınız değil, bunu ne kadar büyük

ölçekte duyurup,insanlara kendi propagandanızı hangi oranda aktarabildiğinizdir. Şu anda dünyada eylem yapan belki de yüzlerce terör örgütü var,ama biz sadece medya'nın bize haber verdikleri eylemlerini biliyoruz. Bu itibarla, gerek dış dünyaya ve gerekse bölge insanına yönelik medyatik yayınların, terör örgütünün değil, Türkiye Cumhuriyeti devleti'nin propagandasını yapmasında büyük fayda bulunmaktadır. Öte yandan bu konuda sadece “haber” konsepti ile yetinilmeyip, çeşitli programlar ve özellikle de kaliteli ve gerçekçi olarak çekilecek olan filmler ile bölge gerçeklerinin, bizim bakış açımızdan topluma ve dünyaya aktarılmasında sayısız faydalar bulunmaktadır. Terör örgütü'nün gerçek yüzü her platformda mutlaka ortaya konmalıdır.

Bölgede yaşanan diğer bir sorunda, devlet memurları ile halk arasında zaman zaman yaşanan gerginliklerdir. Ne kadar zor olursa olsun, bölgede yaşayanlara devletin memurlarının orada bulunma amaçlarının kendilerine hizmet etmek olduğu anlatılmalıdır. Doğal olarak devlet memurlarının da, şartlar ne kadar ağır olursa olsun, soğukkanlı ve metanetli davranarak vatandaşterörist ayrımını iyi yapması ve sonradan terör örgütüne propaganda olacak davranışlardan kaçınması gerekmektedir. Bu konuda kurulacak olan çeşitli sivil toplum örgütleri, insanların kendilerini yasal zeminlerde ifade etme ve düşüncelerini açıkça söyleyebilme konusunda yardımcı olacak ve legalillegal ayrımında, insanların legal boyutta ve devletin yanında kalmalarında fayda sağlayacaktır.

d) Askeri Alanda

Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet güçleri, özellikle 1984 yılından beri, Türkiye Cumhuriyeti devletini bölmek isteyen etnik ayrılıkçı silahlı terör örgütü PKK ile savaşmaktadırlar. Geçen zaman içerisinde,genellikle siyasiler tarafından yapılan stratejik hataları bir tarafa bırakırsak (bölgede süren sıkıyönetimin kaldırılması, askerliğin kısaltılması, örgütün barış önerilerine itibar edilmesi vs), mücadelenin başarı ile yürütüldüğünü söylemek yanlış olmayacaktır. Bu durum, gerek mücadele süresince verilen karşılıklı kayıplardan ve gerekse terör örgütünün başarmak istediği “belirli bir bölgenin denetimini ele alma ” amacına ulaşamamasından da açıkça anlaşılmaktadır. Bu başarı içerisinde en büyük pay, hiç kuşkusuz terör örgütüne geçit vermemek adına canlarını veren tüm vatan evlatlarına, şehitlerimize aittir. Türk ulusunun genetik kodlarında bulunan cesaret,savaşçılık ve gerektiğinde vatan için gözünü kırpmadan ölünmesi gerektiğine

ilişkin kabul, bu evlatlarımızın canlarını korkusuzca feda etmelerini ve terör örgütünü canları pahasına durdurmalarını sağlamıştır.

“Osman tepeye vardıktan sonra bize doğru dönüp bir bakış attı.Yüzünün aldığı ifade her şeyi anlatıyordu.Yığılıp kalmıştık.Gücümüz tükenmişti. Komutanımız,Mehmet Ali ve Cihan şehit düşmüşlerdi. Dilim damağım kurudu.Ağlayamamıştım bile.Gözyaşlarım akmamak için direniyordu.Onları bu şekilde görmeyi düşünmemiştik dahi. Sonra bir şey oldu ve gözyaşlarım sağanak gibi boşandı onlara sarıldığımda.O asil, kutsallaşmış kanları bulaştı ellerime.Mevzi kan gölüne dönmüştü.Önde komutanımız,arkada Cihan ve en geride Mehmet Ali'nin bedenleri vardı.Tam karşı tarafta da Apocular yatıyordu cansız vücutlarıyla.İçinde bulunduğumuz durumu izah edecek kelime yoktu!.. Sadece şunu diyebiliyordum: “Vatan sağ olsun !” Yaklaşık bir yarım saat kadar sonra destek timleri bölgeye ulaşmışlardı...Yardıma gelmişlerdi. Konvoyda zayıat yoktu.Karşı tepedeki Apocularda büyük kayıplar vardı.

MG3 üzerine düşen her damla gözyaşım bana tim komutanımı,kuşlar gibi uçmak isteyen can dostum Mehmet Ali'yi ve Amasyalı Cihan'ı anımsatıyordu.”⁷⁰

Öte yandan, dünyada benzer türde bir çatışma ortamı içerisinde kalan orduların, zamanının en üstün teknolojik imkanlarına sahip olmalarına rağmen başarı sağlayamadıkları da açık bir gerçektir. Geçmişte yaşanan Vietnam ve Afganistan savaşları ve bugün ABD'nin Irak'da düştüğü durum, bunun ilk akla gelen örnekleridir. ABD, Irak'ı işgal etmesinden sonra geçen sürede, bizim 25 yıl içerisinde verdiğimiz şehit sayısı kadar kayıp vermiştir. İsrail ordusu, en son teknolojik imkanları ve silah sistemlerini, üstelik hiçbir insan hakları ihlali kaygısı taşımadan kullanmasına karşın, Hizbullah ve Hamas karşısında istediği başarıyı elde edememiştir. Bu örnekler “gayri nizami harp” yada “düşük yoğunluklu çatışma ” olarak adlandırılabilir bu mücadele biçiminde, ülkemizin ne denli başarılı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

TSK ve Emniyet Güçleri'nin ortak amacı terörün tamamen bitmesi ve tek bir vatan evladının dahi kaybedilmemesidir. Bu itibarla, onların mücadelesinin desteklenmesi adına, ülkemizde bu iş ile ilgili olan her kurumun ve kişinin, PKK terörünün nasıl

⁷⁰ Özkan, E., Güneydoğu Öyküleri Bugünde Ölmedim Anne, İstanbul, 2007, s 15

bitirilebileceğine dair fikirler üretmesi ve bunların özellikle akademik ortamlarda tartışılması, sorunun çözümüne az da olsa katkı sağlayacaktır.

Terör ile yapılacak silahlı mücadele, bu konuda profesyonel eğitim almış insanlar ile yürütülmesi gerekli olan bir iş olmakla, taktik ve stratejik açıdan sivil unsurlarca çok fazla şey söylenmesi hem gereksiz ve hem de çoğu zaman boş olacaktır. Ancak terör ile mücadele ile geçen yaklaşık 30 yıllık süreçte, bazı gerçekler sivillerin dahi görebileceği kadar açık bir şekilde ortada durmaktadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, PKK terör örgütü ile yapılacak mücadelede, bu konuda uzmanlaşmış ve tercihan tamamı muvazzaf birliklerin ön saflarda yer alması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Belirli bir süre için vatani görevini ifa etmeye gelen gençlerimizin, kısıtlı sürelerde aldıkları eğitim ile, uzun yıllardır bölgede faaliyet gösteren ve çoğunlukla o bölgede doğmuş ve büyümüş, coğrafyasına alışmış teröristler ile mücadele etmesi mümkün olmakla birlikte, zaman zaman bu yöntemde ısrar edilmesi verdiğimiz kayıpları arttırmıştır. Bu itibarla, bu tip personelden oluşan büyük birliklerin daha ziyade alan hakimiyetinin sağlanması amacı ile destek olarak kullanılması, esas mücadelenin ise profesyonel ve küçük birlikler ile yürütülmesi gereklidir. Ayrıca bu birliklerin sabit olmak yerine hareketli olarak görev yapması ise, teröristlerin arazide rahatça hareket etme imkanını önemli ölçüde ortadan kaldıracaktır.

Sabit karakollar belirli alanların kontrolü açısından gerekli olmakla birlikte, bunların caydırıcı olması için çok iyi tahkim edilmesi, ateş gücü ve menzili yüksek gece görüş kabiliyetini haiz silahlara sahip olması ve bu karakollarda yeterli personelin görevlendirilmesi gerekmektedir. Öte yandan bu karakolların çevresinin, emniyet unsuru olarak seyyar birliklerce denetlenmesi de, baskın ihtimalini önemli ölçüde ortadan kaldıracaktır.

Terör ile yürütülen mücadelede önemli bir unsur da, bölgede görev yapan ve yerel unsurlardan sağlanan kişilerin oluşturduğu, “Geçici (Gönüllü) Köy Koruculuğu” sistemidir. Bu sistem başlangıçtan bu güne kadar terör örgütü ile mücadelede önemli bir yer tutmuştur. Terör ile yapılan savaşın, etnik bir mücadele olmadığı ve PKK terör örgütünün bölgede yaşayan tüm insanları temsil etmediğini göstermesi açısından, daha öncede belirtildiği üzere önemli bir faydadır. Ayrıca, bölgenin coğrafi şartlarını iyi bilen

insanlardan oluşan bu birimler, devlet güçlerine kırsal alanda yürütülecek mücadelede sırasında da rehberlik ve keşif konularında avantaj sağlayacaktır. Öte yandan, yine bölgede görülen dağınık yerleşim sistemi sebebi ile, PKK saldırılarında, esas güçler gelene kadar teröristlerin durdurulması ve sivil unsurların korunması da bu birimlerce yürütülen hizmetlerden biridir.

“Korucularımızla sohbet edin; anlatsınlar sizlere ne çektiklerini hem de yıllar boyu,devleti ve otoritesini nasıl beklediklerini, nasıl sağladıklarını anlatsınlar. Bir yanlarında PKK, bir yanlarında devlet,sosyal güvence yok,emeklilik yok. Ölseler de bir dert,yaşasalar da; ölünce yerlerine yakınlarından birinin korucu yapılması zor, yaşasalar ne zaman işten atılacakları belli değil,devlet kararsız bu konuda ama Öcalan kararlı,korucular silah bıraksın, diyor. Bu da terörün yarattığı bir rant, para kapısı; ağası var para isteyen,devleti var yardım isteyen”⁷¹

Bu sistemin içerisinde, bazı tatsızlıkların olduğu ve zaman zaman amaç dışında sonuçlar doğduğu da görülmekle birlikte, yöre insanının nabzını tutmak açısından, edinilen tecrübelerden yola çıkılarak yeni denetim mekanizmalarının da geliştirilmesi ve belirli iyileştirmelerin yapılması şartı ile, GKK sisteminin uygulanmaya devam edilmesi terörle yürütülen mücadele açısından gereklidir. PKK terör örgütü,bu sistemi ortadan kaldırmak için önemli çabalar göstermiştir.

Bölücü terör örgütü ile yürütülen mücadelede çok önemli olan diğer bir unsur da istihbarat akışıdır. Düşman ile savaşırken onun ne yapacağını ve hangi güç ile nereye saldıracağını bilmek hayati önem taşır. Bunun yanı sıra savaştığınız düşmanın lojistik imkanları ve insan gücünün bilinmeside kuşkusuz çok önemlidir. Teröristin psikolojik yapısını çözmek, onun hangi şartlarda nasıl tepkiler vereceğini bilmek, mücadele için hayati önem taşır. Tanımadığınız bir düşmanla savaş, karanlık bir ormanda ilerlemeye benzer. Karşınıza ne zaman ne çıkacağını ve onunla nasıl baş edeceğinizi bilemezsiniz. Bu sizi psikolojik olarak da zorlar. Etrafınızda hareket eden karaltılar size zarar vermeyecek küçük hayvanlarmı,yoksa sizi avlamaya çalışan yırtıcılarmıdır? Oysa gördüğünüz bir düşmanla savaşmak,kendinizden üstün olsa da daha kolaydır çünkü zayıf ve güçlü yanlarını görürsünüz. Terörle mücadelede düşmanı her an görmek mümkün olmadığından,kuvvetli ve sağlam istihbarat size görünmeyen düşmanı görünür kılacaktır.

⁷¹ Sarızeybek, a.g.k., s 36

PKK, bölgede bulunan taraftarları vasıtası ile çoğu kez operasyon öncesi birliklerimizin hareketini ve yönünü teröristlere bildirerek yer değiştirmelerini ve bu suretle kurtulmalarını sağlamıştır.

“Sonuçta, düşmanı ve kendinizi iyi biliyorsanız, yüzlerce savaşa bile girseniz sonuçtan emin olabilirsiniz .Kendinizi bilip,düşmanı bilmiyorsanız,kazanacağınız her zafere karşın yenilgiyle de tanışabilirsiniz. Ne kendinizi ne de düşmanı biliyorsanız,sizin için gireceğiniz her savaşta yenilgi kaçınılmazdır.”⁷²

Terör örgütüne karşı yürütülen savaşta, milli gücün tüm unsurlarının devreye sokulması ve de özellikle muharrip unsurlar arasında koordinasyonun sağlanması çok önemlidir. TSK, Jandarma ve Emniyet birimlerin ortaklaşa hareket etmesi ve özellikle de istihbarat paylaşımı, terör ile yapılan mücadelede bizi daima bir adım önde tutacaktır. Geçmişte bu birimler arasında yaşanan bazı iletişim sorunları ve bunun sonucunda olanlar daima terör örgütünün işine yaramış, bazı operasyonlar sonuçsuz kalmış ve belkide daha kötüsü, yaşanan olaylar terör örgütüne propaganda imkanı vermiştir.Devlet güçlerinin hepsi, aynı amaç için savaşan birimlerdir. Bu itibarla tüm birimler birlikte hareket ederek terör örgütne karşı mücadelelerini sürdürmek zorundadırlar.

PKK çapında bir terör örgütünün varlığını sürdürmesi, üstlenebileceği ve kendisini güvende hissedeceği bir bölgenin olmasına ihtiyaç gösterir. K.Irak’da yaşanan otorite boşluğu sebebi ile bu bölge PKK için adeta bir hayat alanı haline gelmiştir. Bu bölgedeki kamplarında barınan,ideolojik ve silahlı eğitim alan teröristler, yine aynı yapılanma sebebi ile adeta “kevgir” ’e dönmüş sınır hattından geçerek ülkemize sızmakta ve hain saldırılarını gerçekleştirmek için, yurt içi unsurlar ile birleşmektedirler. Bölgenin zor coğrafi koşulları ile birleşen bu durum, terör ile mücadelede önümüzde duran en büyük engeldir. Terörist kamplarına düzenlenen operasyonlar ise, yine bölgenin coğrafi koşulları sebebi kesin sonuç vermemektedir.

Öte yandan ABD’nin Irak işgalinden sonra, gerek Irak’ın sözde Cumhurbaşkanı “eski dostumuz” Talabani ve gerekse bölgede bir güç olarak yükselmeye çalışan Barzani yönetimi, günden güne değişen açıklamaları ile ülkemizi oyalamakta ve bölgedeki PKK

⁷² Demir, A., SunTzu Savaş Sanatı, İstanbul, 2008, s 51.

varlığını sonlandırmaya yanaşmamaktadırlar. Müttefikimiz ABD ise; “teröre karşı” başlattığı savaşında yaptığı hamleler ile, bölgenin daha da terörize olmasına yol açmış ve bize verdiği sözlerin hiçbirini (her zaman olduğu gibi) tutmamıştır. PKK’nın terör örgütü olduğu bizzat ABD başkanı tarafından açıkça ifade edilmesine rağmen, terörü bitirmemiz için gereken destek ülkemize henüz verilmemiştir.

Bu itibarla, sınır güvenliği sağlanmadan ve giriş çıkışlar önlenmeden PKK’nın içeride ve dışarıda bitirilmesi stratejik açıdan çok zordur. Türkiye her zamanki sabrı ile kendisine sunulan tüm seçenekleri incelemekte ve dostlarının sözlerine sadık olmalarını beklemektedir.

Ancak bu bekleyiş ülkemize çok zor ve sıkıntılı günler yaşatmış olup, bu bekleyişimizin yakın gelecekte sonlanacağını düşünmek de pek mümkün görünmemektedir.

e) Uluslar Arası Alanda

Bölücü terör örgütü PKK, ülkemiz içinde yaptığı terörist eylemlerde, acımasız bir terör örgütü olarak davranmakta iken, yurt dışında ve özellikle Avrupa’da son derece masum bir portre çizmeye özen göstermektedir. Vermek istediği imaj, sözde “ezilen Kürt halkının demokratik hakları için mücadele eden silahlı bir örgüt” olduğudur. Oysa gerçek hiçbir zaman böyle olmamıştır. PKK bölgede TürkKürt ayrımı gözetmeksizin kendisine karşı çıkan herkesi öldürmekten çekinmeyen, gerektiğinde kendi halkına karşı kolayca saf değiştiren (Saddam ile işbirliği), Cem Ersever’in deyimi ile “Kürtlere Rağmen” kurulmuş bir terör örgütüdür.

PKK yurt dışında çizdiği bu imajının bozulmaması amacı ile, uluslar arası terör örgütleri listesine alındığında zaman zaman taktik olarak adını değiştirmiş ya da bazı uç örgütleri ile sözde bağlantısı olmadığını açıklayarak (TAKKürdistan Özgürlük Şahinleri, gibi) yaptıkları eylemlerin sorumluluğunun onlara ait olduğunu söylemiştir. Ancak bu taktiklerin PKK açısından çok da fazla işe yaradığını söyleyemeyiz. PKK, geçmişte, bugün ya da gelecekte adı nasıl söylenirse söylensin, Türkiye Cumhuriyeti’nin özellikle doğu ve güney doğu Anadolu bölgesinde faaliyet gösteren bölücü bir silahlı terör örgütüdür. Bu bağlamda gerek yerli ve gerekse yabancı olsun, konu ile samimi olarak ilgili olan herkes

de bunun böyle olduğunu bilmektedir. Emekli General Osman Pamukoğlu'nun deyiimi ile "Horoz resminin altına ayrıca horoz diye yazmanın gereği yoktur, dünyanın neresinde olursa olsun resme bakan herkes onun horoz olduğunu zaten anlar"

Kötü niyetli olarak bunu anlamak istemeyenler ise, siz gerçeği tüm çıplaklığı ile gözlerinin önüne serseniz de onu görmezden gelir ve sizi çeşitli safsatalar ile oyalırlar.

Avrupa'nın PKK'ya bakışı ise hiçbir zaman yeknasaklık arz etmemiştir. Geleneksel "Kral" diplomasisi ile, bir kısım kurumlar PKK'yı bir terör örgütü olarak ilan ederken, bazı örgütler ise PKK adına kesin tanımlamalar yapmaktan kaçınmış ve şu ya da bu şekilde ülkelerinde yaşamalarına izin vererek onlara dolaylı yoldan destek olmuştur. Bu destek zaman zaman Avrupa'da örgütün yan kuruluşlarına, sözde parlamentolarına, propaganda amaçlı televizyon yayınlarına izin vermek olarak kendini göstermiş bazen de AB yetkilileri, Türkiye Cumhuriyet'nin bağımsız yargısına çeşitli gerekçelerle müdahale etmek istemiştir.

"Avrupa Birliği'nin tek başına terörizmle savaşamayacağı Madrid patlamaları ile ortaya çıkmıştır. Birliğin ardı ardına çıkardığı terörle mücadele çerçeve kararları terörle mücadelede panik yaşandığının bir göstergesidir. Bu eylemlerin ardından İstanbul'da gerçekleşen terörist faaliyetler ise tüm dünyada olduğu gibi Birlikte'de, İslam dünyasının terörle tam anlamıyla bağdaştırılabileceği, Orta Doğu'nun bir terör yuvası olduğu izlenimini yaratmıştır." ⁷³

Avrupa'nın bu ayak sürüyen tavrına rağmen, Türkiye'nin yapması gereken ilk iş, katıldığı uluslar arası platformlarda özellikle Avrupa özelinde etkin bir diplomasi yürüterek, PKK'nın bir terör örgütü olduğunu sürekli olarak dile getirmektir. Bunun akabinde ise, PKK'lı teröristlerin koruyucu statülerden (mülteci,siyasi suçlu vs) faydalanmasını önleyecek düzenlemelerin yapılmasının sağlanması için gerekli olan girişimlerde bulunması ve bunun için yapması gereken kendi ülke içi düzenlemeleri, hala yapılmayan varsa derhal yapmasıdır. PKK'nın bir terör örgütü olarak tanımlanması ve bunun devam etmesi zaman içerisinde uluslar arası mücadelede ülkemize mutlaka avantaj sağlayacaktır.

⁷³ "Avrupa Birliği'nin Terörizm Mücadelesi ve Son Dönem Tehditleri", Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi,, Sayı 10, İstanbul, 2007, s.134.

11 Eylül saldırısı sonrasında, uluslar arası hukukta yeni gelişmeye başlayan kavramlardan biri de ; “Devletlerin Şahıs Ya Da Şahıs Gruplarının Terör Faaliyetlerinden Doğan Uluslar arası Sorumluluğu” kavramıdır. Kavram yeni şekillenmekle birlikte ileride olgunlaşacağından, terör örgütü olduğu istisnasız olarak herkesçe kabul edilen yapılanmalara verilen desteklerin, bu yolla getirilecek müeyyidelerin ve çeşitli yükümlülüklerin işletilmesi ile önlenebileceği düşünülebilir.

“Uluslar arası Hukuk Komisyonu’nun Taslak Sözleşmesinin 4.maddesinin 1.fikrasına göre devletin hangi ülkesel birimi yahut merkezi hükümetin bir parçası olarak ne gibi özellikleri olursa olsun ya da hükümet şemasında nasıl bir yer doldurursa doldursun veya yasama,yürütme veya yargı fonksiyonlarından hangisini yerine getirirse getirsin, bir devlet organının gerçekleştirdiği işlemler ve eylemler,o devletçe yapılmış işlem ve eylem kabul edilir.Organ sıfatı taşınıp taşınmadığında belirleyici olan, o devletin içi hukuku uyarınca ilgili şahıs ya da kuruluşlara bu sıfatın tanınıp tanınmamasıdır. Yine bir şahsın bürokratik yapılanma içerisindeki konumu da sorumluluğun doğumu üzerinde hiçbir rol oynamaz. Düşük konumlu görevlilerin fiilleri de, şartlar yerine gelmiş ise, uluslar arası sorumluluk kapılarını açabilir.”⁷⁴

Daha öncede ifade edildiği üzere, PKK terör örgütü dış destek olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek bir örgüttür. Kendisine dolaylı ya da dolaysız olarak yardım eden ülkelerin, uluslar arası alanda başlarının bir şekilde ağırcaıklarını bilmesi bu desteğin verilmesindeki rahatlığı kuşkusuz azaltacaktır.

PKK terör örgütü varlığını devam ettirirken,bunu sağlamak için gerekli olan finansal desteğin önemli bir bölümünü ülkemiz dışında gerçekleştirdiği faaliyetler ile sağlamaktadır. Bu faaliyetlerin bir kısmı paravan olarak kullanılan dernek vs kurumlar veya şirketler aracılığı ile yürütülürken, örgüt ayrıca uyuşturucu ve insan kaçakçılığı yaparak da gelir sağlamaktadır. Özellikle yasaların ve uluslar arası antlaşmaların suç saydığı fiilleri işlemek sureti elde edilen gelir “kara para” dır. Bu itibarla, Türkiye tüm uluslar arası platformlarda,bu konuda yapılan antlaşmalardan da yararlanmak sureti ile, PKK’nın finans kaynaklarını kurutmak zorundadır. Bu konu anılan zeminlerde sürekli

⁷⁴ “Devletlerin Şahıs Ya Da Şahıs Gruplarının Terör Faaliyetlerinden Doğan Uluslar arası Sorumluluğu”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Sayı 20, Ankara, 2008, s.19.

olarak dile getirilmek sureti ile gerekli önlemlerin alınması sağlanacağı gibi, gerekirse ikili diplomatik temaslar ile ülkeler uyarılmalı ve gerekli önlemlerin alınması için diplomatik yoldan baskı yapılmalıdır.

Aynı sistem çalışmalar örgüte lojistik olarak destek sağlayan ya da, bu desteği edinmesine izin vererek dolaylı da olsa destek sağlayan ülkeler nezdinde de uygulanmalıdır. Bu konuda uzun ve sabırlı ama, etkin ve karalı bir dış politika belirlemek ve bunun tersinin ülkemiz açısından kabul edilemez olacağını kararlılıkla sürekli olarak ifade etmek çok önemlidir.

PKK terör örgütü, daha öncede ifade edildiği üzere, bölgede yaşayan bir enik grubu temsil ettiğine ilişkin kanıyı, tüm dış dünyaya yaymak eğilimindedir. Ancak kesinlikle doğru olmayan bu hususun, sadece ülkemiz içinde bilinmesinin bize pek bir faydası yoktur. Bunun tüm uluslar arası camia tarafından bilinmesi için gerekli olan çalışmalar Türkiye tarafından sabırla yürütülmeli ve aynı etnik gruba mensup olan ve fakat PKK'nın önerdiği çözüm yollarının doğru olmadığını savunan görüş sahiplerinin de olduğu, uluslar arası kamu oyuna duyurulmalıdır. Konu ile yakından ilgilenen herkes bu ayrıntıları bilmekle birlikte, bu hususların konuyla fazla ilgisi olmayan geniş kitlelere duyurulması terör örgütü ile yürütülen mücadele açısından çok önemlidir.

Şimdiki Durumun Değerlendirilmesi:

PKK bölücü terör örgütü, yaklaşık 30 yıldır şu ya da bu şekilde ülkemizin gündeminde kalıp varlığını devam ettirmeyi başarmıştır. Uzun yıllardır Türkiye'nin iç barış ve güvenliği bozan bu örgütün, bundan sonra izleyeceği süreci, bölgenin ve şartların değişken yapısı sebebi ile tam olarak belirlemek mümkün olmasa bile en azından içinde bulunduğumuz son durumun ve bundan sonrasının değerlendirilmeye çalışılması mümkündür.

Daha önce bahis edildiği üzere, NATO askeri paktı Türkiye'nin teröre karşı yürüttüğü mücadelede büyük bir destek vermemiştir. BM ise Doğu ve Güneydoğu' ya sık sık gönderdiği uzmanlarının verdiği raporlarda görüldüğü üzere , Türkiye'nin PKK terör örgütüne karşı verdiği mücadelede tam olarak yanında değildir. Belki de sorunu algılama farklılıkları sebebi ile, ABD' ye çağrılan Diyarbakır Belediye Başkanı Osman

Baydemir'in BM Çatışmalı Bölgeler Komitesi Başkan Yardımcılığına getirilmesi gibi olaylar, Türkiye'de haklı olarak rahatsızlık yaratmaktadır.

PKK sorunu açısından önemli bir belirleyici etken de halen ABD ve müttefikleri tarafından işgal edilmiş bulunan Irak'ın durumudur. Başlangıçta elde ettiği kolay askeri zaferin aksine, devam eden süreçte özellikle asayiş konusunda tam bir başarı yakalayamayan ABD ve müttefikleri, Irak'ın bir iç savaş ortamına sürüklenmesine engel olamamaktadırlar. ABD gerek orada bulunan askeri varlığının sayısı ve gerekse ülkenin mezhep ayrılığı üzerine kurulmuş demografik yapısı sebebi ile duruma hakim olmaktan uzaktır. Şu anda yaşanan mezhep savaşı, ilgiyi kendilerinden bir parça uzaklaştırmış olması sebebi ile belki de işgal güçlerinin pek umurunda olmasa bile, şiddetin bir sarmal olarak tırmanması, sonuçta onların da başını fazlası ile ağırtacaktır. ABD yeni seçilen başkanı Barack Obama Irak'tan çekilme konusunda ilk adımları atmış ve sokakların güvenliği yerel kuvvetlere bırakılmıştır. ABD'nin Irak'tan tamamen çekilmesi durumunda ise , eskiden Irak olarak adlandırılan ülkenin çeşitli mezhep ve etnik gruplara mensup nüfusunun,birbirleri ile kucaklaşmasını beklemek fazlaca iyimser bir yorum olacağından, doğacak olan kaos ortamı belkide en fazla PKK'nın işine gelecektir.

Ortadoğu'da Osmanlı varlığı sona erdiğinden beri tüm dengeler bıçak sırtındadır. Bunda batılı devletlerin zamanında kendi emperyalist çıkarlarına uygun olarak çizdikleri yapay sınırların da büyük etkisi vardır. Bu itibarla bu bölgedeki hassas dengelere yapılan yanlış bir müdahale, suya atılan taş misali gittikçe büyüyen şiddet dalgaları yaratmakta ve bu dalgalar sadece bölgenin yerli halklarını değil, haçlı seferlerinden bu yana bu coğrafyaya ilgi gösteren batılı Hıristiyanları da içine almaktadır. Ancak eski dönemlerde ticaretin getirdiği zenginlik ve şimdilerde bölgede olduğu bilinen önemli enerji ve su kaynakları Ortadoğu' yu büyük devletler (genelde Avrupalılar ve ABD zaman zaman da Rusya) için çok cazibeli bir yer haline getirmektedir.

Olayın PKK ile ilgisine dönersek, az önce ifade ettiğimiz gibi, ABD Irak'ta devam eden iç savaş durumunu kontrol etmekte aşırı derecede zorlanmakta olup, yine bizzat işgalcilerce oluşturulmak istenen yerel ordu ve polis gücü de ülkede asayiş sağlamaktan çok uzaktır. Hatta bizzat bu örgütler içindeki bazı birimler suça karışmakta ve yine işgal güçleri tarafından tasfiye edilmek zorunda kalınmaktadır. İngilizler tarafından, çeşitli şiddet ve suç olaylarına karıştığı gerekçesi ile tasfiye edilen ve polis örgütüne bağlı olan

“ağır suç masası” buna en çarpıcı örnek olarak verilebilir. Ayrıca, ElKaide terör örgütünün sürekli olarak yaptığı çağrılar sebebi ile Irak aynı zamanda uluslar arası teröristlerin de bolca bulunduğu ve adeta eğitim yaptığı bir coğrafya haline almıştır.

Tüm bu gelişmeler sebebi ile, bölgenin şu anda görece olarak sakin tek yeri olan Kuzey Irak'ta üstlenen PKK'ya karşı, ABD'nin herhangi bir askeri harekatta bulunmasını beklemek askeri ve stratejik açıdan pek mümkün değildir. ABD askeri açıdan bu sorunla uğraşmak istemeyeceği gibi, o bölgede bulunan ve Irak savaşının başından beri arasının iyi olduğu tek etnik grup olan Kürtler ile arasını bozmak da istemez. ABD'nin PKK'yı bir terör örgütü olarak kabul ettiği ve bize terör ile mücadelede zaman zaman destek verdiği doğru olmakla birlikte, bu noktada kendisinden daha fazlasını beklemek uluslar arası ilişkilerin realitesi açısından mümkün değildir. Bu bağlamda ABD'nin bize yapacağı en büyük iyilik, gerekirse bizi PKK ile baş başa bırakmak ve girişeceğimiz sınırötesi hareketlerde engelleyici ya da sınırlayıcı bir tutum seğılememek olacaktır.

Öte yandan ABD ve müttefiklerinin bölgemizde yeni bir düzenleme yapmak çabası içinde oldukları da açıktır. Bu düzenlemenin mümkün olduğunca kendi çıkarlarına uygun yapılmaya çalışılacağı ise uluslar arası ilişkilerin doğası gereğidir. Washington yönetimi, bir taraftan bölgedeki olası operasyonlarında (muhtemelen İran) Ankara'nın desteğini almak için PKK'ya karşı yapılan operasyonlara sınırlı da olsa izin verirken, diğer taraftan İran'a karşı girişeceği olası hareket sebebi ile Kuzey Irak'taki örgütlenmenin de desteğini almak istemektedir. Bu destek de büyük ölçüde Barzani kuvvetlerinden alınmaya çalışılacaktır. Ancak Barzani'nin değişken kişilik yapısı göz önüne alındığında, ABD, PKK'yı da tamamen elden kaçırmak istememektedir. Bu sebeple Washington yönetimi Ankara, K. Irak ve Merkezi Irak yönetimi arasında bir denge politikası izlemektedir. Son dönemde başlatılan “üçlü komisyon” çalışmalarının PKK'nın hareket alanını kısıtlamada başarılı olup olmayacağı ise zaman içerisinde görülecektir.

ABD Aralık 2011 tarihine kadar askerlerini Irak'tan çekmeye hazırlanırken, Irak hükümeti ile imzaladığı anlaşmalar yolu ile, çekilme sonrasında bölgedeki gelişmelerin dışında kalmamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda ABD ile Irak hükümeti arasında imzalanan “Güvenlik ve Stratejik İşbirliği Anlaşması” sonrasında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan' da Irak Başbakanı Nuri ElMaliki ile “Irak'la Çok

Boyutlu İşbirliği Anlaşması” nı imzalamıştır. Anlaşma sonrasında Bağdat’a gelen Türk heyeti de konu ile ilgili temaslarda bulunmuş ve PKK ile mücadele konusunda Türkiye, Irak ve ABD tarafından kurulan üçlü komisyon çalışmalarına başlamıştır. Bu çerçevede PKK’nın hareketlerini izlemek amacı ile bir “Yakın Takip komitesi” de kurulmuştur. Burada dikkat çekici olan husus, bu oluşumlara K.Irak’ta bulunan sözde “bölgesel yönetim” in içişleri bakanı Kerim Sincari’nin de katılmış olmasıdır. ABD bir yanı ile Türkiye’nin PKK ile mücadelesine destek verirken, diğer yandan K.Irak yönetimini de meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda, 01 Ocak 2009 tarihinden itibaren Irak hava sahasının denetimi de Irak yönetimine geçecektir. Bundan böyle sınır ötesi operasyonlar için Irak’tan izin alacak Türkiye’nin önüne, muhtemelen orta vadede izni “K.Irak Bölgesel Yönetimi”nden alması da konacaktır.

Çalışmalarına başlayan üçlü komisyon, Irak’lı yöneticilerin ifadesi ile “Türkiye ve Irak’ın güvenliği için tehdit oluşturan PKK ” ile, ortak mücadele konusunda gerekli olan adımları atacak ve sınır güvenliği ile PKK ’ faaliyetlerinin önlenmesi konusunda çalışacaktır. Bu arada Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Abdullah Gül de, Irak Dışişleri Bakanı Hoşyar Zebari ile yaptığı görüşmelerde komisyonun çalışmalarına verdiği önemi ve bunun gelecekte daha da geliştirileceğini belirtmiştir. PKK terör örgütü’nün tasfiyesine yönelik konu GülTalabani görüşmelerinde de gündeme gelmiştir.

K.Irak konusunda bölgesel yönetim ile güçlü bağlar kuran ABD, bu oluşumun Türkiye tarafından da kabul görmesi için gerekli çalışmalara başlamış ve bunun gerçekleşmesi halinde, muhtemelen artık bölgede PKK’ya ihtiyacı kalmadığını düşünmüştür. ABD’nin amacının bölgede Türkiye, K.Irak ve Irak ’tan oluşan bir konsept yaratmak istediği açıktır. Tabi bu üç faktör de birbirinin ve ABD’nin müttefiki olarak kalmak zorundadır. Bu bağlamda deyim yerinde ise “hır” çıkaran ve artık kendisine ihtiyaç duyulmayan PKK için de farklı formüller üretilebilir. Türkiye Cumhuriyeti ile yapılacak ikna görüşmeleri sonrasında çıkarılması sağlanacak kapsamlı bir “af” yasası ile örgütün çözülmesi ve tasfiye edilmesi sağlanır ya da bu formülün tutmaması halinde, PKK’nın daha dar kapsamlı bir “af” yasası ile “af” edilemeyecek kadar teröre bulaşmış kadroları ya K.Irak yönetimine ya da PJAK ’a katılabilir. Böylece bu kadrolar ileride İran ile girişilecek olası bir mücadelede kullanılmaya hazır hale gelir.

Yaşanan tüm bu gelişmeler karşısında, bölgede uzun yıllardır ayakta kalmayı başaran terör örgütü PKK' da varlığını korumak için kendince hamleler yapmaktadır. Bir yandan “mayın” eylemleri ve küçük çaplı eylemler ile varlığını koruduğunu ispatlamaya çalışırken, diğer yandan da terör örgütü adına gerek iç ve gerekse dış basına açıklamalarda bulunan Murat Karayılan adlı terörist vasıtası ile, artık bölünme değil özerklik ve bölgesel parlamento gibi istekleri olduğu açıklamaktadır. Bu açıklamanın amacı hiç kuşkusuz Türkiye'nin terörle mücadele konusundaki azmini zayıflatmak ve ülkede çatlak seslerin çıkması sağlamaktır. Bu çatlak sesler; yaşanan bunca acıya, verilen binlerce şehide ve PKK'nın asla verdiği sözlere sadık kalmayan bir terör örgütü olduğunu bilmelerine rağmen, hala gaflet, dalalet ve hıyanet saikleri ile PKK ile “barış” yapmaktan, “masaya oturmak”tan bahis etmektedirler. Oysa, devlet olarak böyle bir hareket yaptığınızda kendi askerinize, polisimize, şehit annelerinize bunu izah etmeniz hiçbir gerekçe ile mümkün değildir.

Türkiye jeopolitik ve jeostratejik konumu sebebi ile farklı kültürlerin ve çıkarların kesişme noktasında bulunmaktadır. Ancak bizim ulusal çıkarlarımız ile ABD ve AB'nin bölgesel çıkarları ne yazık ki, her zaman örtüşmemektedir. ABD ve müttefiklerinin Ortadoğu' da vazgeçemeyecekleri iki unsur, enerji bölgelerinin kontrolü ve İsrail'in güvenliğidir. Bu nedenle ABD bölgede müttefik bir Kürt devleti kurmayı hala istemektedir. Birinci adım Körfez savaşından sonra atılmış, Irak'ın kuzeyinde, tüm Kürt unsurları ile birlikte bölücü terör örgütü PKK'ya da yaşaması için gerekli olan hayat sahası sağlanmış, iyimser bir yorum ile onun da yaşamasına göz yumulmuştur. Ancak Irak işgali sonrasında, K. Irak'da Barzani otonom bir lider olmaya başlamış ve Talabani' de Irak Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Dostumuz ve müttefikimiz ABD, bu dönemde hala elinde bir koz olarak tutmaya çalıştığı PKK ile aktif olarak mücadele etmemenin yanında, Türkiye'nin bölgeye girmesine engel olarak PKK'ya güvenli bir alan da sağlamıştır. Bugün gelinen noktada ise, ABD'nin belirli şartlar gerçekleştiğinde PKK'yı artık gözden çıkarabileceğini görmekteyiz.

Bu durumda, Türkiye'nin bulunduğu bölgenin jeopolitik ve jeostratejik konumunu doğru tahlil ederek ona uygun kalıcı ancak gerekli hamleleri de çabucak yapabilen dış politikalar üretmesi ulusal çıkarlarımız açısından kaçınılmaz bir gereklilik olmaktadır. Bunun yolu da, bölgenin bir gerçekliği olan ABD ve batı komşumuz AB ile halen süren ve

koparmayı da düşünemeyeceğimiz ilişkilerimizde, daha akılcı ve kendi ulusal çıkarlarımızı daha çok kollayan bir dış politika belirlemekten geçmektedir.

Bu bağlamda PKK terör örgütü, her zaman dışarıdan destek gören bir örgüt olmakla, bu konuda kalıcı çözüm üretmek bize düşmektedir. Üreteceğimiz çözümlerin uygulanmasında da, dışarıdan tam bir destek bekleyemeyiz. Çünkü; yukarıda kısaca arz olunduğu üzere, bölgede var olan ya da olmak isteyen uluslar arası güçlerin çıkarları ile bizim ulusal çıkarlarımız her zaman örtüşmemektedir. Terör örgütüne karşı yürütülen operasyonlar ve bunların süreçlerini belirlemek, teröristle mücadele etmek güvenlik güçlerinin görevi iken, terörle mücadele etmek hükümetin ve topyekün devletin görevidir. Bu mücadelede milli gücün tüm unsurlarının kullanılması gerekir. Teröristle silahlı mücadele, daha önce de ifade edildiği üzere terörle mücadelenin önemli ancak küçük bir bölümünü oluşturur.

PKK ile mücadelede ağırlık merkezini, örgütün yoğun olarak eylem yaptığı bölgelerin halkının nabzının tutulması ile iç ve dış desteklerinin kesilmesi oluşturacaktır. Bu itibarla, hükümetin sorumluluğu altında, daha önce bahis edilen siyasal, ekonomik, sosyokültürel, askeri ve uluslar arası tedbirlerin planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Bu bağlamda, kendisine salt etnik bir tabanı baz alan ve çoğunlukla PKK etkisinden kurtulamayan bölge partilerinin sonuncusu olan DTP'nin, gerginlik yaratmaya yönelik olan ve Türk halkını adeta tahrik eden eylem ve söylemlerinin, yeni bir krize dönüşmemesi için gerekli tüm hassasiyet gösterilmeli ve yasalar çerçevesinde hareket edilerek, hem içte hem de dışarıda diplomatik açıdan ülkemizi zor duruma düşürecek tatsız gelişmeler önlenmelidir. Siyaset yapmak ile terör örgütünün propagandasını yapmak arasındaki çizgiyi sık sık aşan bu partiler, aslında temsil ettiklerini söyledikleri insanların da aleyhine olacak gelişmelere yol açmaktadırlar.

Türkiye Cumhuriyeti geçmişte olduğu gibi, gelecekte de yurt içinde ve yurt dışında faaliyet gösteren çeşitli terör örgütleri ve PKK ile olan savaşımına inatla devam edecektir.

2.2.3. Radikal Dinci Terör

Din ve terör kelimelerinin yan yana kullanılması, ilk bakışta çelişkili gibi görünse de aslında bu yeni bir birleşen değildir. Bilinen tarih boyunca uygarlıklar ve içinde

barındırdıkları dini inançlar, insanların başka insanları öldürmek için kullandıkları bahanelere vesile olmuşlardır. Pagan inanışların insan kurban etme törenlerinden haçlı seferlerine, yeni hayat alanları bulmak için başlanılan sömürge (istila) hareketlerinden, özellikle tek Tanrılı dinlerde görülen kanlı mezhep kavgalarına kadar devam eden bu süreçte insanlar, dini inançlarını gerekçe göstererek, karşıgruptan gördükleri insanları büyük bir arzu ile öldürmüşlerdir.

Tek Tanrılı son din olan Yüce İslam İnancı 'da, ne yazık ki bu kuralın istisnası olamamıştır. Özellikle Yüce Peygamberimiz Hz.Muhammed (S.A.V.) 'in ölümünden sonra başlayan kanlı mezhep ve iktidar kavgaları, aynı dine, aynı Allah'a inandığını söyleyen insanları birbirine düşürmüş ve ölümüne savaştırmıştır. İslamın dört halifesi de suikast sonucu şehit olmuşlardır.

Sözde din uğruna girilen öldürme eylemlerinin en kötü yanı da, bu ölümlerden kimsenin kendisini vicdanen sorumlu görmemesi, hatta işlediği bu cinayetler sebebi ile Yüce Allah'ın kendisinden razı olacağını düşünmesidir. Yüce Allah yolunda savaşmak elbette yine onun kitabı ve rehberi olan Yüce Kur'an' da yer alan bir emirdir. Ancak, bu kural referans gösterilerek, ilgili ilgisiz tüm insanlara hatta kendi dindaşlarına karşı "Cihat" ilan ederek onları acımasızca öldürmek, adil değildir. Bu ; her zaman olduğu gibi insanın yaratılışında var olan "öldürme" duygusunun bir şekilde "kılıfına uydurulması" dır.

"İslam'ın musamaha ruhunu katı tabiatlarına feda eden ve tarihte 'Haruri' diye bilinen ilk Hariciler 'La hukme illa lillah' (Hüküm ancak Allah'ındır) sloganını atarak müslümanlarla savaşmışlardır.Gerçekte bu slogan Kur'an ayetlerinin bir parçasıdır. Fakat sloganlaşmış haliyle artık Kur'an'ın bütünü içerisinde ifade etmekte olduğu manasından çıkmış,karşı tarafı tekfir (kafir saymak) için bir formül oluvermiştir." ⁷⁵

Bu ve benzeri görüşlerle İslam toplumu içerisinde kökleşen ayrılıklar veya İslam inancının baskıladığı eski çekişmeler, zamanla birbiri ile kavga eder hale gelmiş ve kendi görüşünün üstünlüğünü karşı tarafa kabul ettirmek,iktidarı ele geçirmek ya da toplumda sesini duyurmak amacı ile çeşitli terör eylemlerinin yapılması ve bu eylemlerde ilgili

⁷⁵ Çakır, R.,Ayet ve Slogan Türkiye'de İslami Oluşumlar, İstanbul, 1992, s 7.

İlgisiz sivillerin ölmesi sözde “din adına yapılan mücadele için ” mübah sayılmaya başlanmıştır.

Oysa çağımızın modern demokratik toplum anlayışında (her ne kadar sadece sözde kalsa da) her ne gerekçe ile ve her ne amaçla olursa olsun, düzenlenecek eylemlerde özellikle sivil insanların öldürülmesi kabul edilemez ve bu eylemin adı, orjini ne olursa olsun terördür. Terör ise önce kişisel ve sonrada toplumsal travma demektir. Öte yandan, dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan ya da yaşadığı varsayılan toplumsal sorunlara, tüm dünyanın dikkatini çekmek için izlenecek en etkili yol, hiç kuşkusuz düzenlenecek bir terör eylemidir. Çünkü dünyadaki hiçbir propaganda aracı “cansız bedenler” kadar etkili olamaz. Terörizm, ölümler üzerinden yapılan bir propaganda faaliyetidir. Buna ek olarak, yapılan terör eyleminin dünyada yaşayan insanların önemli kısmının inandığı bir dini inanç adına yapıldığının söylenmesi, eyleme ve verilmek istenen mesajı olan ilgiyi kuşkusuz arttıracaktır. Radikal dinci terörün temel argümanı şudur ; “Onlar (kendilerine karşı savaşılacaklar) bizim dini inancımıza karşı, bizim dinimiz ortadan kaldırmak için savaşıyor. Bizde kendi inancımızı (ki bu sizin de inancınız) korumak adına, onların sahip olduğu teknolojik imkanlara sahip olmadığımızdan mecburen terör silahı ile karşı koyuyor ve savaşıyoruz.”

Batılı devletlerin, İslam ülkeleri üzerinde uyguladıkları çeşitli baskılar ve politik oyunlar, bu ülkelerde radikal akımların doğmasına neden oldu. Batı tarzı yaşam ve modernizm, getirdiği bilimsel kurumları ile değil daha çok doğu ve İslam karşıtı tavrı ile (gerçek ya da değil) algılandı. İslam toplumları hiçbir zaman batı'nın toplumsal dönüşümünü tamamlayamadı. Zaten çoğu zaman bunu istemedi de . Ancak buradaki en büyük sorun, batı kendisini dönüştürdüğü bu yeni hali ile, pek çok kulvarda ilerleyip, köşe başlarını tutarken, doğu'nun sadece seyretmekle yetinmesiydi. Ortaya çıkan korkunç güç eşitsizliği ise, kendisine dayatılanlara karşı çıkmak isteyen İslam toplumlarında filizlenen radikal unsurlara tek bir mücadele yolu bıraktı; terörizm. Ancak kendi ülkelerinde mülteci olanların ,karşı koymak için bulabildikleri en kolay yol bu idi.

Öte yandan bu argüman, terör ve terörizmin zaman zaman “olumlanması ” ya da “mazeret görülmesi” için kullanılmakla birlikte, terörizmin olduğu yerde, suistimal, yasadışı faaliyetler,ulvi amaçlar adına yapılan organizasyonlardan elde edilen şahsi kazançlar olduğu da unutulmamalıdır. Hiçbir mücadele siyahbeyaz değildir. Bugün verilen hiçbir savaşta, kötüler,iyilere karşı savaşmamaktadır. Gerçekte, “bizim çocuklar ”, “karşı tarafa”

la mücadele etmektedirler. Bu mücadelenin ideolojik temelleri ise, mücadele eden taraflarca birlikte atılır. Bu bağlamda, terörün bir mücadele biçimi olarak ortaya çıkması tüm insanlığın suçudur ve bu suçun cezasını da yine tüm insanlar birlikte çekmektedir.

Terörü önlemek adına yapılan savaşlarda, kendisi terörist olmayan sivillerin büyük miktarlarda ölmesi ise, bu mücadelenin olağan kayıpları olarak değerlendirilmektedir. Naklen yayınlanan Birinci Körfez Savaşı'nda, Bağdat 'a düşen füzeleri seyreden dünya halkları bir süre sonra bu olaya bir nevi "havai fişek gösterisi" formatında yaklaşmaya başladı. Oysa her patlama onlarca ölüm demektir.

"Bu pencereden bakıldığında, çatışma durumunda iki taraf arasındaki insan kayıpları farkı şaşırtıcı bir hal alıyor. Bu yeni boyut, modern savaşın ve onun endüstriyel kıyımlarının muazzam bir eşitsizlik yaratmasına neden oluyor. 1991 savaşına baktığımızda, bir tarafta beş yüzdenden az koalisyon gücü askeri, ki çoğunluğu kaza sonucu ölmüştü, diğer tarafta ise yüz binlerce insan. Kazananlar her zaman kaybedenlere oranla daha az kayıp vermiştir ama aradaki fark eskiden bu kadar ciddi olmuyordu. Artık algılanabilir boyutu aşan bir fark söz konusu ve rakamlar anlamlarını yitiriyor. Tüm bir halk yok edilirken medya sessizliğe gömülebiliyor." ⁷⁶

Savaş her zaman toplumsal travmalara yol açar. Özellikle İkinci Körfez Savaşı'nda yaşanan işgal sırasında yapılan bazı yanlışlar ise, Irak'ta bu etkinin artmasına yol açtı. ("özel güvenlik şirketleri" kadrosunda bulunan paralı askerlerin aşırı şiddet uygulamaları gibi) İşte tüm bu travmatik olaylar, bir toplumsal gerçeklik olarak karşımızda duran radikal dinci terörün üzerine adeta benzin döküyordu. Bu trajedilerden sağ kurtulanların bir çoğu, kaybettikleri ailelerinin, yakınlarının ve dostlarını ölümlerinden sorumlu olduklarını düşündükleri kişilerden ya da toplumlardan (çoğu zaman da bu kararların alınmasında hiçbir etkisi olmayanlardan) intikam almak, bunu onlara "ödetmek" için terörizme yöneldiler. Ancak şiddet her zaman olduğu gibi, yine şiddeti doğurdu ve terörizm yolu ile yapılmak istenen mücadele de yine her zaman olduğu gibi kesin bir sonuç vermedi. Çünkü, terörün doğasında bulunan karşılıklı kin ve nefret duygularını tahrik etme olgusu, mücadele eden tarafların bir masa etrafında oturtmasına her zaman engel olmaktadır.

⁷⁶ Sanchez, a.g.e., s.87.

Kökenleri belkide haçlı seferlerine kadar uzanan ve batı ve doğu'yu hep birbirinden ayıran savaşlar ve mücadeleler, modern zamanlarda da devam etmiş ve bu iki taraf ortak bir payda da birleşmemiştir. Bunda, batı kaynaklı herşeyi reddeden doğulu anlayışların ve bu anlayışa kapılmaları için onlara önemli sebepler veren batılı sömürgeci politikaların önemli rolü olmuştur.

“Batı etkisi ve Batı'nın el altından yaydığı modernlik, günümüz İslam dünyasında çeşitli direniş alanlarına yol açmaktadır. Kah bu toplumların acısını çektiği tüm toplumsal eşitsizlikleri ve ahlaki çöküntüleri mucizevi bir şekilde çözmesi beklenen köken mitolojisine doğru bir gerileme,kah günden güne daha tehlikelileşen bir kendiniateşe atış,bazen de yeni zamanın meydan okumasına karşı kesin bir reddediş görülmektedir. Az ya da çok sapkın bütün bu kaçış bahaneleri, aynı olayın farklı yüzlerini dışa vurmaktadır ; gözlemlenen tepkilerin şu ya da bu biçimi almaları, derin bir rahatsızlığın belirtileri oldukları gerçeğini değıştirmez.Bence bu rahatsızlık büyük bir tarihsel olayın geniş anlamıyla modernliğin anlaşılmamasından ya da başka bir deyişle özümsememesinden kaynaklanmaktadır. Modernlik hiçbir zaman olduğu haliyle, yani kendine özgü felsefi yeri içinde, nesnel olarak göz önünde bulundurulmamış, hep geleneklerimize,yaşama ve düşünme tarzlarımıza zorla kabul ettirdiği travmalı değıişimlere bağılı olarak değerlendirilmiştir. Bu noktadan hareketle,modernliğe karşı her yargı,ilişkilerin başından beri ahlaki bir değerlendirilmeyle donanmıştır: Batı'nın maddi gücüyle karşılaşmasının başlarında, gecikmesini ve kendisini Avrupa'dan ayıran uçurumu büyük bir şaşkınlıkla farkettiğinde, İslami dünya modernliği övgüyle, daha sonra Batı etkisine kapanıp en uçuk fantazmaları yeniden canlandırmaya başladığıdaysa lanetle karşılaşmıştır. İlk tepki alabildiğince coşkulu olmuş,ikincisiyse aksine, saplantılı bir reddedişin isterik dilini benimsemiştir. Her iki durumda da Batı hiçbir zaman,geçmişiyile bir kopma gerçekleştirmiş, kendine özgü yasaları ve kendine özgü bir hakimiyet mantığı olan yeni bir paradigma olarak ele alınmamış, aksine maddi gücü sayesinde bize sahip olmakta olan, en derin dayanaklarımızı sarsmakta, göreneklerimizi saptırmakta ve bizi uzun vadede siyasal ve kültürel köleliğe düşürmek için faziletlerimizi bozmakta olan gizli güçlerin bir fesadı olarak görülmüştür.”⁷⁷

⁷⁷ Çakır, a.g.k., s 273

Öte yandan bu iki uygarlık, sürekli olarak bir şekilde ilişkide olmuş ve bu ilişki hiç kopmamıştır. İlişki ağırlıklı olarak savaş, istila ve benzeri aktiviteler ile sürmüş, arada ticaret de yapılmıştır. Bu ilişki, günümüzde de çok fazla değişmemiştir. Ancak artık batı, arayı bir hayli açmıştır. İlişkinin bundan sonrasında, batı kendi gündemini ve isteklerini dayatmaktadır. İşte bu durum, ilişkinin sorunlarını daha da arttırmaktadır. Doğu yüzyılların kendisine kazandırdığı özgüven ile, batı'nın teknolojik ilerlemesini ve kültürel baskısını bir türlü kabul edememekte ve çoğu zaman yaşanan çaresizlik duygusu, toplumsal gurur ile birleştiğinde, tüm değerler sistemine yönelik bir isyana dönüşmektedir. Bu formatın, yakın gelecekte değiştirilemeyeceğine dair yerleşmiş olan kanı ise, batı ve onun kültürü ile şiddet kullanarak mücadele etmekten başka bir çare olmadığını söyleyen radikallerin elini güçlendirmektedir.

Bu arada batı da, zaman zaman bu radikal unsurları desteklemiş hatta bizzat kendisi teşvik etmiş ve kendisine karşı olduğunu düşündüğü güçleri zayıflatmak için kullanmak istemiştir. Ama yine her zaman olduğu gibi, evdeki hesap çarşıya uymamış ve radikal dinci terör, bir zamanlar özellikle Afganistan'da SSCB 'ye karşı kendisini destekleyen ülkeye, belkide tarihinin en büyük terör travmalarından birini yaşatmıştır. İki dünya savaşında ve Vietnam'da önemli ölçüde insan kaybeden ABD, 9/11 'de olayın meydana gelme şekli sebebi ile çok daha büyük bir milli şok yaşamıştır.

Radikal dinci terör örgütleri üzerine özel olarak odaklanmadan önce, bu tip bir mücadeleye girişmek isteyenler için, “başarılmış bir model” olduğu sıkça düşünülen ve örnek alınan İran Devrimi'nden de kısaca bahis etmek gerekmektedir. İran devrimi, bir ülkenin İslami esaslara dayanılarak yönetilebileceğini ve batı'nın tüm dayatmalarına karşın ayakta kalmayı başarabileceğini tüm dünyaya gösterdi. Bunda İran'ın sahip olduğu doğal zenginliklerin etkisi olduğu kadar, kökeni çok eskilere dayanan sağlam bir kültürel yapı ve devlet geleneğine sahip olmasının da büyük önemi vardır.

İran devrimi, devrim ideolojisini tüm İslam ülkelerine “ithal” etme prensibini benimseyince, komşu devletler ister istemez kendi devam eden düzenlerini korumak adına, İslam ülkesi de olsalar İran ile ilişkilerinde belirli bir mesafeyi korumak zorunda kaldılar. Hatta çoğu zaman, Lübnan örneğinde görüldüğü gibi, kendilerinin desteklediği gruplar vasıtası ile İran'ın bölgedeki hakimiyetini genişletmesini engellemeye çalıştılar. Ancak

İslam coğrafyasında bulunan radikal dinci gruplar, devrimin itici etkisi ile, önce ideolojik olarak başlayan ancak sonu terör eylemlerine varan hareketler oluşturdular .

İslami inanç ve esaslara göre yönetildiğini söyleyen bir ülke, (bunun ne kadar gerçek olduğu veya içinde ne gibi tuhaf, çağdışı uygulamaları barındırdığı ya da ne gibi yolsuzluk ve haksız kazançlara örtü olarak kullanıldığı ayrı bir tartışma konusudur) bunu diğer İslam inancına sahip devletlere de tavsiye ediyor ve örtülü olarak, bu ülkelerin içinde bulunan ve kendi sistemine yakınlık duyan unsurları da, bu hedef doğrultusunda çalışmaya teşvik ediyordu. İran devrimi ideolojik olarak diğer ülkelerde bulunan radikal unsurlara örnek olduğu gibi, “devrimi yayma” politikası sebebi ile İran bu örgütlenmelere finansal ve lojistik destek de veriyordu. Bu politika ise , doğal olarak nüfusunun büyük bölümünü Müslümanların oluşturduğu tüm devletler için ,iç güvenliğe yönelik bir tehdit olarak algılanıyordu.

“Savaşımız, inanç (ideoloji) savaşdır ve coğrafi sınır tanımamaktadır.Bu inanç savaşımızda tüm dünyada büyük İslam ordusu oluşturmalıyız. İnşallah, büyük İran milleti,inkilabı maddi ve manevi yönden destekleyerek,sıkıntıları huzura dönüştürecek ve dünyada Allah’ın düşmanlarından intikam alacaktır.

Süper güçler,İslam topraklarının yerüstü ve yer altı zenginliklerini yağma etme işlerini kolaylaştırmak için irili ufaklı zayıf ve küçük bir çok devlet yaratmışlardır. Süper güçler müslümanlar arasındaki kardeşliği yok etmek için kavimcilik meselesini ortaya sürmüşlerdir. Hedefleri; Türk,Arap veya Acem kavmi ismi altında toplananları birbirlerinden ayırmak,düşman etmektir.Düşmanlık,İslam ve Kur’anı Kerim emrettiği hususları çiğneyerek gerçekleştirilecekti. Fakat Müslümanlar tek bir millet ve ümmet halinde birlik ve beraberlik içinde olmak,İslam bayrağı altında birleşmek zorundadırlar.Bu İslam’ın gereğidir.”⁷⁸

Batı kampı açısından bakıldığında ise; İran’ın bu “ tehlikeli” hevesleri kuşkusuz önlenmeli idi. Bu yüzden de Batı “sudan” bahaneler ile (Irak ile İran arasındaki su yolu) iki ülkenin arasında savaş çıkmasını sağladı ve bu savaşta her konuda Irak’ı destekledi. İran büyük bir askeri güce sahip olmasına rağmen, yeterince “müslüman” olmadığı gerekçesi ile (aslında devrim konusunda Humeyni gibi düşünmeyenler demek daha doğru

⁷⁸ Zegin, İ., İran Devrimi ve Ortadoğu’ya Etkileri, İstanbul, 1991, s 727377.

olur) ya da “şah yanlısı” olduğu gerekçesi ile ordu'nun önemli bir bölümünü tasfiye etmişti. İşte bu yüzden her iki ülkenin de kazanamadığı manasız bir savaş on yıl boyunca sürdü. Her iki tarafta ağır kayıplar verdi. Bu batı tarafından, müslümanların kendi arasında savaşmasının sağlandığı ilk savaş değildi. Kuşkusuz son da olmayacaktı.

İran, Irak ile savaşmasına rağmen, ayakta kalmayı başardı ve bu ona insanların gözünde bir anlamda prestij kazandırdı. Bu pratik olarak, devrimin getirdiği ideolojinin var olma savaşı idi ve ayakta kalmayı başarmıştı. Savaş sonrasında sahip olduğu doğal kaynaklar sebebi ile kendini toparlamayı başaran İran, radikal dinci terör eylemlerini düzenleyen grupları açıkça olmasa da destekledi ve bu yolla bölgedeki etkinliğini hissettirdi.

Radikal İslami görüşler, çeşitli toplumlardaki muhalif unsurlar tarafından kabul gördü ve bu hareket uluslar arası gelişmelerin de etkisi ile ivme kazandı. SSCB'nin çökmesi batı'ya muhalif olan insanları bir anlamda hayal kırıklığına uğrattı. Batı'ya alternatif olabileceğini düşündükleri bir sistem sona ermişti. Batı kampı ise, artık herşeyin bittiğini, kendisine alternatif başka bir görüş ve hayat tarzı olmadığını ve kapitalist sistemin tüm dünyada hakim olacağını söylüyordu. Ancak tek kutupluluk beraberinde sorunlar getirmeye başlamıştı. Böyle bir düzen insan doğasına aykırı idi. Roma ne kadar mükemmel olsa da, bazıları Kartaca'yı desteklerdi. Bu insanın doğasında vardı. (Ki zaten Roma 'da mükemmel değildi.)

“1980’lerde Müslüman dünyada ve Batı’da birçok kişi, İslami örgütleri, temsil gücü olmayan ve seçimlerle ortadan kalkacak radikal marjinal gruplar olarak suçluyordu. İslami hareketlerin mahkum edilip bastırılmasının gerekçesi şu olmuştu: Bu hareketler, toplumun marjlarında sistem içinde çalışmayı reddeden ve bu halleriyle topluma ve bölgesel istikrara bir tehdit oluşturan, temsil gücü bulunmayan küçük gruplar ve şiddet kullanan ekstremistlerdir. Ne var ki, 1980’lerin sonunda ve 1990’ların başında, bu hareketlerin seçimlere katılmaları ve orta çıkan güçleri, bu varsayımlara meydan okuyordu. Sistem içinde çalışan İslami örgütler vizyonu, ironik bir şekilde, onları rejime daha çetin tehdit unsuru haline getirdi. İslamcı iddiaları bir zamanlar temsil gücü yok diye önemsemeyenler ve islami radikalizmi sisteme bir tehdit diye kötüleyenler, İslamcı örgütleri şimdi de ‘demokrasiyi soymak’ için sisteme katılmak istemekle suçluyorlardı. 1990’ların başında

Cezayir’de FİS’in seçim başarılarının ve seçim sandığı yoluyla iktidara gelme olasılığının, birçok Müslüman ve Batılı hükümeti dehşete düşüren bir kabus olduğu anlaşıldı.”⁷⁹

Yükselen siyasal İslam, Batı uygarlığı tarafından bir tehdit olarak algılandığından, kendini demokratik olarak ifade etmesine kolay kolay izin verilmedi ve bu antidemokratik engellemeler kuşkusuz radikallerin işine yaradı. Bu bağlamda, siyasal İslam’ın yükseldiği devletler tarafından bu hareketlere karşı alınan antidemokratik önlemler, ABD ve AB tarafından desteklendi ya da açık bir tepki verilmedi. Bu fırtınalı bir denize yağ dökmek gibi idi; kısa süre için durmuş gibi gözükken çalkantılar, daha sonra çok daha korkutucu ve önlenemez olarak devam etmeye başlıyordu. Bunun en bilinen ve en kanlı örneği ise kuşkusuz Cezayir’de yaşanan iç savaşı. Seçim kazanan bir partinin iktidarının engellenmesi, çok daha kötü gelişmelerin yaşandığı bir toplumsal çatışmaya zemin hazırladı. “Cihat” yapmaya çoktan hazır olan radikaller, istedikleri fırsat ve gerekçeleri bulmuşlardı.

İslam inancı içerisinde “radikal” unsurların öne çıkmasında, “İkinci Körfez Savaşı” ve Irak’ın işgal edilmesi ile ABD ve müttefiklerinin Afganistan’da Taliban yönetimini devirmek için giriştikleri hareket kuşkusuz önemli bir rol oynamış ve oynamaktadır. Bu hareketler, devletler bazında açıkça telafuz edilmese bile, Müslüman halklar bazında ABD ve batı karşıtlığını arttırmış ve insanlar, öyle olsa da olmasa da, bu hareketlerin sadece terörizme karşı değil ve fakat tüm İslam dünyasına karşı başlatılan bir operasyon olduğunu düşünmüşlerdir. Bu düşüncenin oluşmasında, ABD tarafından başlatılan antidemokratik uygulamalar ve Guantanamo gibi bilmece hapisanelerde, insanların keyfi olarak tutulmasının yanında, hiç kuşkusuz eski ABD başkanı Bush ’un dış politika konusunda yaptığı en masum ifade ile “yersiz” açıklamaların da önemli yeri vardır. Teröre karşı savaş başlatıldığından dem vurulduktan sonra, bunun yeni bir “haçlı seferi” olduğunu ima etmek ya da da “ya bizim yanımızdasınız ya da karşıımızda” gibi iddialı ve tehditkar söylemler kullanmak, insanları ABD’ye karşı kuşkucu ve tepkili hale getirmiştir. Yaşanan bu gelişmeler ise, gelecekte doğu ve batı kültürü arasındaki çekişmelerin artacağını ve aralarında bir küresel hakimiyet kavgası yaşanacağını söyleyenlerin daha dikkatli dinlenmesine neden olmuştur.

⁷⁹ Esposito, J. Voll, J. O., İslamiyet ve Demokrasi, İstanbul, 1998, s 285.

“İslam ve Çin bünyelerinde Batı’ninkinden çok farklı ve kendi gözlerinde Batı’ninkinden son derece üstün büyük kültürel gelenekler barındırıyor. Hem İslam’ın hem de Çin’in Batı karşısındaki gücü ve özgüveni artıyor ve kendi değerleri ve çıkarları ile Batı’nın değerleri ve çıkarları arasındaki çatışmalar da çoğalıyor ve giderek şiddetleniyor. İslam bir çekirdek devlete sahip olmadığı için Batı’yla ilişkileri de, ülkeden ülkeye büyük ölçüde değişiyor. Ama 1970’lerden beri, köktendinciliğin yükselişinin, Müslüman ülkelerde daha Batıyanlısı hükümetlerden daha Batıkarşıtı hükümetlere kadar çeşitlilik arz eden iktidar değişikliklerinin, bazı İslam grupları ile Batı arasında kısmi bir savaşın doğuşunun ve bazı Müslüman devletler ile ABD arasında yaşanan Soğuk Savaş güvenlik bağlarının zayıflamasının damgasını taşıyan tümüyle istikrarlı bir Batıkarşıtlığı eğilimi mevcut. Dünyanın geleceğinin şekillenmesinde bu medeniyetlerin Batı’ya göreceli olarak nasıl bir rol oynayacağı biçimindeki asli sorun, özgül meselelere ilişkin farklılıklara temel teşkil ediyor. Küresel kurumlar, güç dağılımı ve ulusların izlediği politikalar ve ekonomiler, yirmi birinci yüzyılda öncelikle Batı’nın değerlerini ve çıkarlarını mı yansıtacak, yoksa öncelikle İslam ve Çin’in değerleri ve çıkarları tarafından mı şekillenecek.”⁸⁰

Ancak zaman içerisinde tansiyonun düşmesi, bunun bir medeniyetler çatışması değil, tüm uluslar arası toplumun “terör” ile mücadelesi olduğu tezini doğruladı. Bu doğrulamada, ABD’nin yönetimindeki “şahinler”in (çoğunluğu orta doğu orjinli Yahudi göçmeni ailelerin çocukları oluşturuyordu) görevden uzaklaşması sebebi ile, bu ülkenin Türkiye ve diğer İslam ülkeleri ile ilişkilerinde daha akılcı bir dış politikaya dönmesinin de önemli yeri vardı. ABD yönetiminin ortak aklı, tüm bir İslam dünyasına karşı savaşamayacağını ve zaten bunun da gerekmediğini nihayet anlamıştı. Bu bağlamda, kristal dükkanına giren “fil” in kırıdıklarının parçaları, şimdi Müslüman orjinli başkan Barack Obama ve dış işleri bakanı Hillary Clinton tarafından süpürülmekte ve dünya kamu oyunda ve özellikle İslam ülkelerinde oluşan ABD karşıtı hava dağıtılmak istenmektedir. Öte yandan, ABD’nin uzun vadeli dış politikasında yer alan “enerji kaynaklarının olduğu coğrafi bölgelerde hakimiyet kurma” politikası, kendisinin gelecekte yine bu coğrafyada yer alan İslam ülkeleri ile krizler yaşamasına neden olabilir. ABD’nin “tek patron” olmasına “bozulan” AB ve Rusya ise, kendi çıkarları ile uyuşan noktalarda,

⁸⁰ Huntington, S. P., Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması, İstanbul, 2006, s. 270.

bu krizleri önlemek için çok istekli davranmayacaklardır. Terörizm ise, bu iddialı dış politika ve hakimiyet hırsları sebebi ile daha uzun süre gündemde kalacaktır.

Radikal dinci terörizm, bir süre daha dünya gündeminde konuşulması ve irdelenmesi kuvvetle muhtemel bir fenomendir. Burada anlaşılması gereken husus, terörün kaynağının insanların bu dünya üzerinde barış ve mutluluk içerisinde yaşamasının nasıl ve hangi kurallarla olacağını gösteren (aslından tüm tek Tanrılı dinlerin yapmaya çalıştığı şey budur) Yüce İslam dini değil, bunu kendi hırsları için kullanmaya çalışan insanlar olduğudur. Toplum içerisinde mutsuz olan ve aradığını bulamayanları, yerleşik otoriteye karşı ayaklandırmak için iki yöntem, iki motivasyon aracı vardır. Bunlar ideoloji ve dindir. Tarihteki bütün ayaklanmaların ve isyanların kökeninde bu yatar. Çünkü insanları ancak böyle kuvvetli bir motivasyonla ölümüne mücadele etmeye ikna edebilirsiniz. Bu bağlamda toplumu yönetenler; aldıkları kararlarda, sıradan insanların fanatik olmasını önleyecek politikaları uygulamaya azami özen göstermek zorundadırlar. Bu özen gösterildiğinde, terör kitlesel niteliğini kaybedecek ve “ortak payda” olmaktan çıkıp, marjinal bir yol olmaya başlayacaktır. Marjinalite ise, bazen önemli zararlar verebilse de uzun ömürlü olmaz ve devletin bu grupları tasfiye etmesi daha kolaydır.

“Radikalizm ve terörizm tehdidine karşı konulurken, egemen sistemi şiddetle devirmeye kararlı ekstremistler ile sisteme katılma istekliliği gösteren örgütlerin ayırt edilmemesi, her iki tür İslami örgütlenmenin ayrımsız bastırılmasına yol açtı. Bu yaklaşım, devlet şiddeti ve karşı şiddet sarmalını harekete geçirme riskini taşır ve bu sarmal, kendi kendini doğrulayan kehanetlerin ortaya çıkmasına yol açabilir: Radikalleşme, terörizm ve toplumun kutuplaşması, İslami hareketleri bastırma ya da ‘kellesini uçurma’ genel çabası, sadece her tarafı kaplayan şiddet hareketleri patlamasına değil, Cezayir’de olduğu gibi ılımlıların radikalleşmesine de yol açabilir. İlimliler ile şiddete başvuran ekstremistleri ayırt etmek ve böylece, her iki kesimin saflarını yakınlaştırmasını sağlayacak koşulları yaratmak yerine aralarına bir kama sokmak daha verimli olur.”⁸¹

Radikal dinci terör örgütleri, toplum içerisinde özellikle ekonomik ve sosyal açıdan memnuniyetsiz kesimlerden kendilerine yakın insanları öncelikle sohbet toplantıları, genel

⁸¹ Esposito ve Voll, a.g.k., s 287.

konulardaki memnuniyetsizliklerin ifade edilmesi gibi yöntemlerle içine almaktadır. İlişkinin devamında ise, bu birliktelik özgür iradeli bireyin görüşlerini ifade edebileceği bir nevi forum olmaktan çok, üstün bir otoritenin görüşlerinin tek taraflı olarak dikte edilip öğretildiği bir nevi eğitim toplantısı halini almaktadır. Bireyin kafasında daha önce de var olan sorunların çözümü için gösterilen yol ise, sonu çoğunlukla terörist eyleme varan radikal ve aksiyonist bir söylem olmaktadır.

İşte bu noktada devletin yapması gereken şey, bu tip hareketlerin düşünsel alternatif olmakla yetinenlerini, eylem yapmak isteyenler ile aynı kefeye koymamak ve özellikle cemaat yapılanması düşünüldüğünde, birbirlerine son derece sıkı manevi bağlar ile bağlı olan bu insanlar arasından, “suç” işleyenleri hiç duraksamadan cezalandırmak, ancak cemaatin tamamına yönelik dağıtma eylemlerine girişmekten uzak durmaktır. Bu tip bir tavır genellikle tüm cemaatin yer altına inmesine neden olur ki bu, daha önce faaliyetlerini rahatça gözlemleyemediğiniz bir cemaat yerine, gizli bir terör örgütü ile karşı karşıyasınız demektir. Oysa her insan topluluğunda olduğu gibi, bu cemaatler içerisinde de mutlaka görüş ayrılıkları vardır. Bu ayrılıkları bir şekilde su yüzüne çıkartmak ve insanların soru sormasını sağlamak ise devletin görevidir. Böylece devlete karşı tek bir vücut olarak duran yapı parçalanır ve doğal olarak da gücünü kaybeder. Ayrıca, tüm dinisoyal yapılanmaları içeriklerine bakılmaksızın potansiyel “terör örgütü” olarak görmek ise, içinde yaşadığımız toplumsal ve sosyal gerçeklere aykırı bir tavır olduğu gibi, Yüce İslam dinine karşı da haksızlık olur.

2.2.3.1. Müslüman Kardeşler (İhvanı Müslimin)

Müslüman Kardeşler örgütü, Vehhabiliğin seriatçı ve bağınaz öğretisi ile güçlenen siyasal İslam'ın en birinci temsilcisidir. Dünya üzerindeki birçok Müslüman ülkede faaliyet gösteren örgüt, sert ve şiddetten kaçınmayan tavrı ile, kendisi ile mücadele edenleri zor durumda bırakmış ve oldukça yüksek sayıda insanın hayatını kaybetmesine yol açan olaylara sebep olmuştur.

Kurucusu Hasan elBenna Mısırlı olup 1906 yılında Mahmudiye kasabasında doğmuştur. Öğrenim süreci boyunca aşırı muhafazakar bir tavra sahip olan Benna, bu dönemde giriştiği çeşitli faaliyetler yolu ile insanları kendince yeniden “İslama” davet etti.

Harmdan uzak durmaları konusunda uyardı ve öte yandan Hıristiyan asıllı misyonerlerin faaliyetlerine karşı da mücadele verdi.

1928 yılında bir öğretmen olarak çalışmaya başlayan Benna, Zeki elMagribi, Abdurrahman Hasebullah, Hafız Ahmed,İsmail Izz, Fuad İbrahim ve Ahmed Husari adlı arkadaşları ile birlikte Müslüman Kardeşler (İhvan ülMüslimin) adlı derneği kurdular. Zaman içerisinde gelişen ve kendisine taraftar bulan hareket, Nezir adlı dergiyi ve Müslüman Kardeşler Gztesi'ni de çıkardı. Gücünü arttıran hareketin sesi daha yüksek çıkmaya başlamıştı.

“Hasan elBenna, artık açık olarak çalışma ve propagandalara girişti.Mısır yönetimindeki bütün yetkililere ‘İslam halklarına ve devletlerine egemen olması gereken genel bakışı açıklığa kavuşturduğu özlü mektuplar’ yolladı. Bu mektuplarına Müslümanların İslama bağlanmaları ‘ ve yeniden İslama dönmeleri ile ilgili olarak pratik’ isteklerde bulundu.Bu istekler arasında yasalarda İslama uygun düzeltmelerin yapılması,cihat duygusunun alevlendirilmesi, ‘ kaybedilmiş hilafetin durumunun pratik olarak ciddi bir şekilde ele alabilmek için gerekli ortamı hazırlamak üzere, özellikle Arap toprakları arasındaki bağları güçlendirmek’, memurların şahsi yaşayışlarının gözetim altında bulundurulması,bazı askeri ve idari görevlerin elEzher mezunlarına verilmesi, karma okulların kapatılarak kız ve erkekler için her kademedede ayrı eğitim kurumlarının tesisi,bar ve pavyonların kapatılması, ibadetlerini aksatanların cezalandırılması, faizin yasaklanması, devlete ait bankalarda faiz alımından vazgeçilmesi, yabancıların elindeki iş alanlarının devletleştirilmesi, küçük memurların maaşlarının arttırılması, büyük memurların maaşlarının azaltılması, işlenmeyen toprakların yararlanılır hale getirilmesi..gibi hususlar yer almaktaydı. O, İslam toplumunun ‘kendisinin hasmı bir idare altında gelişemeyeceğini’ anladığı için mevcut yönetime cephe aldı ve bunu açıkça ilan etti: Bilmiş olunuz ki İslam dışı bütün parti ve cemiyetlere harp ilan ediyoruz...İslamı desteklemeyen her şeye düşmanız.”⁸²

Hasan elBenna kendisinin düzen karşıtı faaliyetlerinden memnun olmayan Kral Faruk’un adamları tarafından 12 Şubat 1949’da öldürüldü.Ancak bu olay sonrasında örgüt daha organize ve programlı hareket etmeye başladı.Örgütün başına geçen Abdülkadir

⁸² Demirel,E., Dünyada Terör, İstanbul, 2006, s.86.

Udeh önceleri General Necib ile iyi ilişkiler kurdu, ancak yerine geçen Nasır'ın bir İslam devleti yerine laik bir Arap ulusçuluğunu ve sosyalizmi seçmesi üzerine örgüt karşı duruşa geçti ve 09 Ocak 1954 tarihinde Udeh ve arkadaşları idam edildi. Bu idamlar örgütün halk arasındaki itibarını arttırdı. Direniş devam etti ve örgütün yeni ideoloğu olan Seyyid Kutup ve arkadaşları da kendisinin yazdığı “Yoldaki İşaretler (Mealim fi'tTarik) ” adlı kitap sebebi ile 28 Ağustos 1966 tarihinde idam edildiler. Böylece Nasır kısa bir süre için de olsa, radikal İslamcı muhalefeti susturmuş oluyordu.

Nasır'ın ölümünden sonra iktidarı devralan Enver Sedat, ülkesini yeniden toparlamak ve bozulan moralini (1967 Arapİsrail savaşı nedeni ile) düzeltmek ve ayrıca da Nasırcıların ve solcuların gücünü kırmak için İslamı kullanmaya çalıştı . Ancak bu siyasal İslam'ın güçlenmesine ve Müslüman Kardeşler örgütünün yeniden dirilmesine sebep olmaktan başka, daha radikal bazı örgütlenmelerin de doğmasına yol açtı. Sedat'da bu akıma kendisini kaptırdı ve kendisine “mümin Cumhurbaşkanı” dedi. Müslüman Kardeşler'in üyeleri hapisten çıkarıldı ve kamu kuruluşlarında işe alındı. Yine Nasırcıların ve Solcuların önünün kesilmesi için, kampüslerde İslami öğrenci örgütlerinin kurulması desteklendi. Ancak zaman içerisinde İslami hareket kontrolden çıktı ve kendisinin önünü açan Sedat'ın karşısına muhalif olarak çıkmaya başladı. Enver Sedat kendi başlattığı süreci tersine çevirmeye çalışsa da, başarılı olamadı.

“ Cini şişeden çıkaran Sedat,din ile Siyasetin ayrılığını ilan ederek, Müslüman Kardeşlerin dizginlerini sıkarak,İslami öğrenci gruplarını yasaklayarak ve Mısır'ın camilerini ulusallaştırmaya kalkışarak şişenin kapağını tekrar kapatmaya çalıştı

Sedat'ın artan otoriterianizmi ve muhalifleri bastırma politikası, iç ve dış politikasını eleştiren dincilerin aynı sıra laikleri de kapsayacak şekilde genişledi.Eleştirmenler,Sedat'a “yeni firavun” diyorlardı. 1981 'de Sedat, Mısır toplumunun çeşitli kesimlerinden 1.500'den fazla kişiyi İslami aktivistler, hukukçular, doktorlar, gazeteciler, üniversite profesörleri, siyasi muhalifler, eski bakanlar hapse atınca, süreç doruğuna ulaştı. Tutuklamalar, ardında daha radikalleşmiş bir İslami alan bıraktı ve sonunda 03 Ekim 1981'de Enver Sedat'ın Tanzim elCihat üyeleri tarafından öldürülmesiyle sonuçlandı.”⁸³

⁸³Esposito ve Voll, a.g.k., s 253.

Sedat'tan sonra iktidara gelen Hüsnü Mübarek ise daha farklı bir politika takip etti. Şiddete başvuranları ve otoriteye baş kaldıranları cezalandırırken, muhalif seslerin yükselmesine de izin verdi. Üniversite ve militan çevreler arasında tartışma ortamları yaratmaya çalıştı ve daha hoşgörülü oldu. Müslüman kardeşler örgütü de, bu çabaların sonunda, Müslüman Kardeşler gizli bir örgüt olarak varlığını sürdürmesine rağmen, Mısır'da yasal partileri ile de iktidar mücadelesi vermeye başladı..

Müslüman Kardeşler örgütünün Suriye macerası ise çok daha kanlı idi. 1966 yılındaki bir darbe ile Suriye ordusunu ele geçiren alevi azınlık, Sünni kanadı tasfiye etti . Bu tavır karşısında olan Sünni gruplar ve başta Müslüman Kardeşler yönetime karşı mücadele ettiler.1982 Şubat ayında Hama kentinde başlayan çatışma bir ayaklanmaya dönüştü ve bir ay boyunca devam etti. Suriye ordusu Sünni nüfusun bulunduğu yerlere karşı topyekün bir hareket düzenledi ve yaklaşık 25.000 kişi hayatını kaybetti. Buna rağmen örgüt, Sünni nüfusun yoğun olduğu bölgelerde etkinliğini devam ettirdi.

Müslüman Kardeşler örgütü, Kuzey Afrika'dan Güneydoğu Asya' ya kadar uzanan coğrafyada bulunan bütün Müslüman ülkelerde, siyasal İslam'ın ya da radikal dinci terörün gelişmek için, kendisine düşünce ve eylem bazında örnek aldığı bir model oldu. Hasanel Benna ve Seyyid Kutup'un görüşleri çeşitli yollardan bu ülkelere taşındı ve kitle üzerindeki etkisini bugünlere dek sürdürdü.

Kendi İslam yorumu dışındaki tüm görüşleri tasfiye etmeye çalışan bu görüş, kuşkusuz İslam adına terör eylemleri düzenlemeyi de mümkün kılıyordu. Karşı görüşte olanlar Müslüman dahi olsa, onlardan farklı yorumları sebebi ile terör eylemlerine hedef olabilirlerdi. Bu farklı "cihad" yorumu, aynı zamanda terör eylemlerinin Müslüman ülkelerde ve bu ülkenin Müslüman vatandaşlarına karşı yapılmasının da ideolojik alt yapısını hazırlamaktaydı.

2.2.3.2. Hamas (Hareketül Mukavemetül İslamiyye)

Filistin davasında, Araplar ile Yahudilerin birlikte yaşamaları fikrine karşı olarak Şeyh Ahmet İsmail Hasan Yasin tarafından 1987 yılında kurulmuş bir örgüttür. Mısır'daki İhvanı Müslimin örgütünün Filistin' de bulunan kolu olarak değerlendirilmektedir. Arapça söyleyişin kısaltılmışı olan Hamas'ın Türkçe karşılığı İslami Direniş Hareketi'dir. İntifada

sırasında dağıtılan bildirilerde kullanılan H.M.S.kısaltması zamanla, Allah yolunda sağlamlık, sebat, ya da hamiyet veya şevk anlamlarına gelen Hamas' a dönüştü. FKÖ'nün politikalarını uzlaşmacı bulan Hamas, İsrail'e karşı daha sert bir mücadeleyi benimser. Ayrıca Filistin direnişinin, dünyadaki İslami direniş hareketinin bir parçası olduğunu kabul eder ve Filistin toprakları üzerinde, başkentin Kudüs olduğu ve Yahudi yerleşimlerin kaldırıldığı bağımsız bir İslam devleti kurmayı amaçlar.

Hamas, başlangıç çalışmalarında verilen ve daha çok Arap toplumu içerisinde kültürel faaliyetlerde bulunan bir örgüt olduğu imajı nedeni ile önceleri İsrail tarafından fazla önemsenmemiştir. Hatta İsrail, FKÖ'ye muhalefet edecek ve onun gücünü kırarak bir örgüt olduğu düşüncesi ile bir ara Hamas 'a üstü kapalı olarak destek dahi vermiştir. Ancak "İntifada" hareketinde üstlendiği aktif rol ve benimsediği radikal dinci ve terörist yöntemlerin ortaya çıkması üzerine, İsraili yöneticiler kendileri açısından taktiksel olarak yanlış yaptıklarını anladılar. Onlarda tıpkı Mısırlı lider Enver Sedat gibi, kendi çıkarları için kullanabileceklerini düşünerek şişede duran "köktendinci cini" serbet bırakmışlardı.

"Hamas'ın kurucusu daha sonra bana bir röportajda hareketinin açıkça tanımlanmış dört evrede gelişmesini anlattı. İlk evre, kurumların kapılarını genç ve yaşlı, işgalcilere karşı direnişte rol oynayabilecek herkese açacak olan hayır kurumları ve sosyal komitelerin oluşturulmasıydı. Bu, Şeyh Yasin'e göre diğer Filistinli grupların müdahalesi olmaksızın tek başına Hamas tarafından teşvik edilen İntifada'da İsraili düşmanla karşı karşıya gelmelerinin başlangıcıydı. İkinci evre, Batı Şeria ve Gazze'de her hane halkında direnişin köklerini sağlamlaştırmayı ve politik güvenilirliği güçlendirmeyi başardı. Üçüncü evre, basitçe taş fırlatıp molotofkokteyli atmaktan ateşli silah, el bombası ve diğer patlayıcıları kullanmaya kadar askeri yeteneklerini geliştirdi. 'İsraililere uykusuz geceleri tattırarak herhangi bir şey olabilirdi' dedi. Son evre, Hamas'ın Filistin boyutlarının ötesine taşındığını görmek ve Arap ve İslam komşularıyla bir diyalog kurmaktı. 'Çünkü, dedi, düşmanımızın, daha güçlü bir kuvvetle karşı karşıya gelmeye ihtiyacı var ve uluslar arası desteğe sahip olmak bizim için önemlidir.' Yasin, Filistin davasının, Arap ve İslam devletlerine hem Filistin davasını desteklemeleri gerektiğini hatırlatıp hem de onları, Filistinlilerin kendi kararlarını almalarına izin vermeleri konusunda uyaran 'FKÖ'nün sloganlarının ötesine geçtiğini' açıkladı. Arafat, dış müdahaleden bağımsız kalmak konusunda son derece kararlı olmakla birlikte Hamas, Filistin davasının aynı zamanda hem

bir Arap,hem de İslam davası olduğunu ileri sürerek bu politikanın çılgınca cesur olduğunu düşünüyordu.”⁸⁴

Şeyh Yasin bedensel olarak özürlü olmasına rağmen, kendisine olan özgüveni,dini bilgisi ve FKÖ’den farklı söylemi sebebi ile insanların kendisini dinlemesini sağlıyor ve Hamas ’ı, halk içerisinde gayretle çalışan çeşitli alt komitelerden oluşan güçlü bir örgüt haline getiriyordu. O İsrail tarafından hapis edildiği zamanları dahi, kendisini geliştirmek ve düşünce üretmek için bir fırsat olarak görüyordu. Hatta bu dönemde, sevdiklerinden ayrı olmanın sıkıntısını taşımakla birlikte, evinde olduğu zamanlarda İsrail askerleri tarafından sık sık yapılan ve onun huzurunu kaçıran aramalardan kurtulduğu için daha rahat yaşadığını da söylüyordu.

Hamas ilk intifada hareketinde kendisine önemli bir pay çıkarmak taraftarı idi. Bu onun şöhretini arttıracığı gibi, İsrail’in daha önce pek karşılaşmadığı bu değişik karşı koyma tarzı sebebi ile (Arafat’ın küçük generalleri) düştüğü zor durumdan dolayı, hareketin daha fazla taraftar toplamasına da sebep olacaktı. Aslında Hamas, dünya kamu oyununa çıkmadan önce sessizce örgütlenmesini geliştirmişti. Bu arada, İsrail vatandaşlığını kazanmış ve İsrail’de yaşayan ve yine çeşitli görüş ayrılıkları sebebi ile, FKÖ hareketine uzak ve fakat kendilerine daha yakın duran Araplar ile de ilişkilerini geliştirmişlerdi. Mali destek de bulmuşlardı.

Hamas yöneticileri zaman içerisinde İsrail’e karşı olan sert ve uzlaşmacı olmayan politik tavırları sebebi ile, mücadelede uzun yıllardır tatmin edici bir sonuç alamayan ve adı zaman zaman çeşitli yolsuzluklara da karışan FKÖ karşısında bir alternatif olarak görüldüler ve özellikle Gazze ’de geniş kitlesel destek buldular. Hamas bulduğu bu destek sonucunda, kendi başına ayakta durabilen bir örgüt oldu ve bir anlamda İhvan ile de bağları zayıfladı. Bu bağlamda, İhvan FKÖ lideri Yaser Arafat’ ı tek lider olarak benimserken, Hamas FKÖ’nün halkın temsilcisi olduğunu kabul etti ama örgütün laik ve demokratik yapısını kabul etmedi. Öte yandan Hamas dış ilişkilerinde de FKÖ çizgisinde kalmadı. Suriye, Lübnan, Suudi Arabistan ve Kuveyt ile iyi ilişkiler kurdu. Bu sebeple de, Körfez savaşları sırasında Irak’tan yana olan Yaser Arafat’ a karşı, ABD ve İsrail

⁸⁴ Chehab, Z., Hamas, İstanbul, 2009, s 36.

tarafından, dengeleme politikası sebebi ile desteklendi.Körfez savaşları da Hamas'a yararıydı.

İran ise, devrimin ilk yıllarında sadece Şii devrim ihracına önem verirken, zamanla bu politikasını değiştirdi ve tüm radikal dinci gruplara, görüşlerine bakmaksızın destek verdi. Bu bağlamda, özellikle ılımlı ve görece batı ve İsrail ile anlaşmak yanlısı olduğunu düşündüğü FKÖ yönetimi bölmek amacı ile, o da Hamas'ı destekledi. Hamas, İran'da temsilcilik açtı ve ayrıca militanları Kum kentinde eğitildi. İran'ın bu politik ve lojistik desteği Hamas için kuşkusuz çok faydalı oldu.

Hamas'ın askeri kanadı olan "İzzeddin El Kassam Tugayları" 'nın ilk öncüleri yine Şeyh Ahmet Yasin tarafından 1983 yılında kuruldu ve başkanlığını da Salah Şehada isimli kişi yaptı. İmad Akel tarafından geliştirilen örgüt, başlangıçta lojistik açıdan çok zayıftı. Adlarını ise, İsrail kurulmadan önce Filistin'de başlayan "Yahudi Göç" hareketine kurduğu örgüt ile direnen ve 1935 yılında İngiliz Polisince öldürülen İzzeddin El Kassam'dan almışlardı. Bu arada "Mühendis" lakaplı Hamas militanı Yahya Ayyaş, İsrail ile mücadelede farklı bir tarzın doğmasına öncülük ediyordu: İntihar Bombacıları

" 25 Şubat 1994'te Yahudilerin Purim Bayramı gününde Brooklyn doğumlu bir doktor olan Baruch Goldstein, camide vahşice bir katliam gerçekleştirdi.Yakındaki yerleşim merkezi olan Kiryat Arba'dan gelen Ortodoks Yahudi,Ramazan Bayramı namazı için diz çökerek oturan müminler kalabalığının ortasına bir el bombası fırlattı ve sonra otomatik Galil tüfeğiyle sağa sola ateş ederek tıka basa dolu camide yirmi dokuz Filistinli Arabı öldürdü. Goldstein, öfkeli seyirciler kalabalığı tarafından dövülerek öldürüldü...

Ayyaş'ın cevabı 06 Nisan 1994'te geldi: Raed Zakarneh, Hamas'ın ilk intihar bombacısı oldu. Ayyaş'ın hazırladığı patlayıcılara bağlanan bir bombayı arabayla Afula'daki bir otobüs durağına kadar götürüp patlattı.Sekiz İsraili öldü ve kırk dördü yaralandı.Dava uğruna Raed'i kaybettiğine üzülen Ayyaş, planladıkları açısından bu eylemin, sadece buzağının görünen ucu olduğuna dair söz verdi." ⁸⁵

⁸⁵ Chehab, a.g.k., s 74.

Bugün için Gazze’de 18.000 kadar El Kassam militanı olduğu ve bunların emirleri şu an için fiili lider olan Halit Meşal’den aldıkları tahmin edilmektedir.

Hamas, İsrail ile terörist yöntemler ile mücadele eden diğer bir örgüt olan Hizbullah ile de ilişki ve dayanışma içerisindedir. Suriye ve İran ile kurdukları ilişkiler bu iki örgütü yaklaştırmaktadır. Öte yandan İsrail Sünniler ve Şiiiler arasında bir bölünme yaratmaya çalışmakla birlikte, kendisini ortak düşman olarak gören bu örgütlenmeler karşısında bunu başaramadı. Hatta 2006 yılında, İsrail tarafından Lübnan’da başlatılan operasyon sebebi ile tahrip edilen alt yapıdan, İsrail’e verdiği bahaneler sebebi ile Hizbullah’ı sorumlu tutan bazı Arap ülkeleri oldu ise de, (Mısır, Suudi Arabistan, Ürdün) Hamas, Hizbullah’ ı desteklemeye devam etti.

Hamas lideri Şeyh Yasin, Taliban ile ilgili görüşlerinde ise ; kadınların ikinci plana atılmasından ve ona göre yanlış olan İslam yorumlarından dolayı kendilerini eleştirmiştir. Öte yandan, ElKaide’nin önemli isimlerinden Eyman El Zevahiri, 2006 yılında El Cezire televizyonunda yayınlanan bir açıklamasında, FKÖ yanında, Filistin Özerk Yönetimi’ nde aldıkları rol sebebi ile Hamas’ı da eleştirdi. Bu bağlamda El Kaide ve Hamas ’ın görüş farklılıkları vardı. Onlar demokratik süreci kullanarak sistemi dönüştürmeye çalışırken, El Kaide yukarıdan aşağıya bir şiddet ile farklı bir dönüşüm yolu öngörüyordu. Öte yandan Hamas liderleri eylemlerini ülke veya düşman ülke (İsrail) sınırlarına kadar taşırken, El Kaide dünyanın her yerinde eylemler gerçekleştiriyordu. Zaten Hamas lideri Halid Meşal’de bir dış ziyaret sırasında örgütünün El Kaide’nin liderliğine ihtiyacı olmadığını açıklamıştı. Bu bağlamda, ülkelere geri dönüp bağımsız bir devlet kurma dışında başka bir amaçları olmayan Filistin halkı ile, El Kaide’nin ütöpik amaçları (Halifelik, Müslüman ülkelerin birliği vs) pragmatik açıdan da çelişmektedir. Öte yandan, başlangıcından bu güne uluslar arası kamu oyununda belirli bir haklılığı olduğu düşünülen Filistin davası ile, acımasız ve belirsiz şiddet kullanan El Kaide terörünün yan yana anılması, hiç kuşkusuz Filistin davasına da olumlu yönde hizmet etmeyecektir.

Hamas’ın kurucusu Şeyh Ahmet Yasin, Dr.Rantisi, Salah Şehada, İbrahim El Mekaddime, Dr.İsmail Ebu Chanab, Yahya Ayyaş ve diğer önde gelen isimlerin bir çoğu yaşamlarını İsrail tarafından gerçekleştirilen suikastlarda yitirdiler. Halid Meşal dahi, daha lider vasfı kazanmadan İsrail tarafından zehirlenerek öldürülmeye çalışılmıştı. Ancak bu Hamas’ın Orta Doğu’da bugün için söz sahibi olan bir örgüt olmasını engelleyemedi.

25 Ocak 2006 tarihinde Filistin’de yapılan seçimleri çoğunlukla Hamas adaylarının kazanması ise, ABD ve Batı kamu oyunda adeta bir “soğuk duş” etkisi yarattı. Oysa Hamas, sabırla çalışarak ve kamu oyu araştırmalarında bilinçli olarak kensinin şansının olmadığını göstererek El Fetih’i gafil avlamıştı. Bu orta doğu’da yeni bir sorunlar yumağının başlangıcı oldu, terörist yöntemler kullanan bir örgütün yasal olarak hükümeti yönetmesi tuhaf bir durumdu ama orta doğu da zaten tuhaf bir coğrafya idi. Hamas’ın seçimleri kazanmasının en belirgin iki sonucu ise şuydu; Hamas hükümette olduğu için artık politik davranmak zorunda idi ve terörist eylemlerden uzak durması uluslar arası arenada kabul görmesinin en önemli şartı olmuştu. Öte yandan, bugün için Batı’nın veya ileride kurulacak bir Filistin Özerk Yönetimi ’nin Filistin sorunu için çözüm üretirken Hamas’ı görmezden gelmesi mümkün değildi. Zaten son dönemde değişen ABD yönetimi’nin sınırlı da olsa Hamas ile belirli bir diyalog içerisine girilebileceğini açıklaması da bunun göstergesi idi. Buradaki en büyük sorun ise, daha düne kadar kendisine karşı terörist eylemler gerçekleştirdiğini düşündüğü bu örgüte karşı, her türlü yöntemi kullanarak (suikast vs) mücadele eden İsrail’in, Hamas’ın meşru politik kimliğini kabul etmekte (belki de kendince haklı olarak) zorlanmasıydı.

2.2.3.3. Hizbullah

Hizbullah, temeli İran devrimi öncesinde atılan ve devrim sonrasında içeride devrimin ideolojisini korumak, dışarıda ise devrimi yaymak için kullanılan ve özellikle Lübnan’da İsrail’ e karşı terörist yöntemler ile savaşan radikal dinci bir terör örgütüdür.

Devrim öncesi Şah rejimine karşı savaşan Molla Muhammed Gaffari şariat nizamı dışındaki her ideolojiyi reddeder. Düşüncelerinden dolayı tutuklanır ve hapisanede ölür. Ölümü üzerine radikal Şii topluluğu arasında efsane haline gelir. İslam devrimi sonrasında ise, Hizbullah devletin yarı resmi örgütü haline geldi ve başına Gaffari’nin oğlu Hadi geçer ve rejime muhalif olarak görülen unsurlar üzerinde terör yöntemleri ile baskılar kurar, onları susturur. Ancak Hizbullah’ı dünyaya bir terör örgütü olarak tanıtan, Lübnan’da kurulan ve ağırlıklı olarak İsrail ile savaşan örgüttür.

Lübnan’da Şiiliğin kökleri dokuzuncu yüzyıla kadar uzanmaktadır. On altıncı yüzyılda İran’da Safeviler’in iktidara gelmesi ve Şii görüşün resmi devlet dini olarak

benimsenmesi, Lübnan ile İran arasında özel bir bağ oluşturdu. Bu bağlamda, Lübnan da yaşayan ulemanın (din alimi) İranlıların Sünnilikten Şiiliğe dönmesinde gayret göstermesi ve bazılarının da İran'a göç etmesi ilişkiyi daha da kuvvetlendirdi.

Osmanlı egemenliği sırasında Şii toplum üzerinde hakimiyetleri bulunan toprak sahipleri, Osmanlı'nın yıkılması sonrasında, yükselen Arap milliyetçiliği modası ile boş hayaller kurdular ise de, Fransa ve İngiltere arasında Orta Doğu'nun paylaşılması konusunda imzalanan SykesPicot anlaşması, bu hayallere son verdi ve Fransa 1920 yılında "Lübnan" ı kurdu. Bu arada Şiilerin Suriye ile birleşme umudu da ortadan kaldırıldı.Yönetim ise ağırlıklı olarak Osmanlı egemenliği sırasında Fransız himayesinde olan Maruni (Hıristiyan) 'lere verildi. Lübnan 1943 yılında bağımsızlığını ilan etti. Devlet başkanı bir Maruni, başbakan bir Sünni ve meclis başkanı bir Şii oldu. Bu dönemde Lübnan'da Maruniler çoğunlukta idi. İkinci sırada Sünniler vardı. Şiiler ise üçüncü sırada bulunuyordu.

Zaman içerisinde Şii nüfus hızla arttı, ancak onlar Lübnan devletinde yeterince temsil edilmediklerini düşünüyorlardı. Ayrıca Şiilerin oturdukları kenar mahallelerde son derece kötü yaşam koşulları (elektirik, su,altyapı eksiklikleri) hüküm sürerken, Beyrut servetin toplandığı bir yer oluyordu. Bu gelişmeler ise, Şii kesimin kendisini Lübnan devletinin bir parçası olarak görmemesine ve değişim öneren ideolojilere daha açık hale gelmesine neden oldu.

1948 yılında İsrail'in kurulması ve 1967 savaşı sırasında sınırların genişlemesi, Lübnan' a bir Filistinli mülteci akımı doğurdu. Bu olay sonrasında Lübnan, İsrail tarafından sürekli olarak taciz edildi. Bu arada Filistinli militanlar da İsrail 'e Güney Lübnan üzerinden saldırılar düzenlemeye başladılar. 1975 yılında ise Lübnan'da iç savaş başladı ve bu sebeple de iç göç hızlandı. Hristiyan milislerin giriştiği etnik temizlik sonucunda Şiiler Doğu Beyrut'u terk etmek zorunda kaldılar ve Güney'de oldukça büyük bir Şii bölgesi oluştu.

Aslen İran'lı olan İmam Musa EsSadr, 1958 yılında Lübnan' a geldi ve Şii cemaatin lideri oldu. Bu tarihten sonra İran'dan kaçan Şah rejimi karşıtları Lübnan'a sığındılar ve burasını Şah rejimi karşıtı grupların üssü haline getirdiler. Bu gruplar diğer taraftan, İsrail'in kuzeyine saldırılar düzenleyen Filistinli militanları da destekliyorlardı. İmam

Humeyni de bu konuda bir fetva yayınlamıştı. Bu gelişmeler, Lübnan'da yaşayan Şii toplumunu içinde yaşadıkları ve memnun olmadıkları sistem yerine, farklı bir sistem bulma konusunda harekete geçirdi.

Bu arada FKÖ ile Lübnan ordusu arasında 1969 yılında imzalanan Kahire Anlaşması ile FKÖ militanları, İsrail'e saldırmak için Lübnan sınırlarını kullanma hakkını elde ettiler. Ancak Ürdün ile FKÖ'nün arasının açılması sebebi ile Lübnan'a akın eden Filistinli militan sayısı arttı ve Lübnan ordusu Filistinlilerin Kahire Anlaşmasını kötüye kullandığını düşünmeye başladı. Sonuçta ise FKÖ ile Lübnan ordusu arasında çatışma çıktı. Öte yandan Lübnan sınırından yapılan bu saldırılara karşılık veren İsrail Güney Lübnan'da yaşayan Şii'leri de hedef aldı.

İmam EsSadr, ise toprak sahiplerinin değişmesine itiraz ettikleri koşulları değiştirmekteki çabasına devam etti ve 1975 yılından bir milis grubu kurdu. Toplumsal ve siyasi reform yapmayı amaçlayan bu grubun adı Efvac El Mukaveme EİLübnaniyye (Lübnan Direniş Tugayı) yada kısa adı ile EMEL oldu. Tabi EMEL'in bir askeri kanadı da vardı. EMEL örgütü iç savaşta yerini aldı ve bir yandan da İsrail ile savaştı. Ancak İsrail'in Lübnan' akarşı düzenlediği kara harekatı ve Şii toplumunun gördüğü zarar, EMEL ile FKÖ'nün arasını açmaya başladı. Bu arada EsSadr 1978 yılında çıktığı Libya seyahatinden dönemedi.(Kendisine tehdit olabilecek fikirleri taşıdığını düşünen Kaddafi tarafından tasfiye edildiği düşünülmektedir)

İran, devrim sonrasında EMEL hareketinin içindeki laik ve ılımlı kanadı tasfiye etmek için kendi görüşünde olan kişi ve grupları EMEL ile birleşmeye teşvik etti. Bunların içinde en tanınmış olanı ise Seyyid Hasan Nasrallah 'tı. Bu arada FKÖ ile EMEL'in arası iyice açılmıştı. FKÖ'nün sebep olduğu İsrail tepkisi Güney Lübnan'da yaşayan Şii'leri açlık ve sefaletle sürüklemişti. İsrail 1982 yılında Güney Lübnan'ı istila etti ve buradaki FKÖ varlığı sonlandırıldı. Yaşanan olaylar ise insanları daha fazla radikal dinci hale getirdi.

Bu durumda, daha önce Mısır (İhvan) ve Filistin (Hamas) 'den tanıdığımız "köktendinci cin" yine şişeden çıkmaya hazırdı. Onun ortaya çıkmasını sağlayan koşullar oluşmuştu: Ekonomik ve sosyal açıdan memnuniyetsiz ve yönetimi altında olduğu devlet ile anlaşamayan büyük bir kitle, bu kitleyi ideolojik ve lojistik olarak destekleyip

geliştiren, onun doğumundan politik ve siyasi çıkar sağlayacağını düşünen bir başka güç odağı (Lübnan Şii hareketi için İran) ve Orta Doğu için değişmez katalizör İsrail.

“EMEL hiyerarşisi içinde ılımlılarla radikal İslamcı yaklaşımı beniseyenler arasında ayrılığa yol açan en önemli olay,EMEL’in lideri Nebih Berri’nin Lübnan hükümetine katılmaya, böylece Haziran 1982 ’de Lübnan Devlet Başkanı Elias Sarkis tarafından İsrail’in Lübnan’ı işgal etmesi ve Beyrut’u kuşatma altında tutmasıyla baş etmek amacıyla kurulan Ulusal Kurtuluş Komitesi’yle birleşmeye karar vermesi üzerine ortaya çıktı. Ayetullah Humeyni’nin devrimci öğretilerinden esinlenen pek çok radikal EMEL üyesine göre Berri’nin katılımı, benimsemesi gereken çizgiye ters düşüyordu. Bu nedenle davranışının İslami olmadığına hükmedildi.EMEL’in bazı önemli yöneticileri,protesto amacıyla muhalefete,radikal dinci Hizbullah (Allah’ın partisi) partisine geçti.Söz gelimi,Hizbullah’ın şu andaki genel sekreteri taraf değiştirmeden önce EMEL’in Bekaa lideri idi.

Böylece, bu radikaller EMEL’i terkederek ve mevcut İslami Şii gruplarınDava partisinin, İttihadelLübnani lil Talebe elMüslimin (Lübnan Müslüman Öğrenciler Birliği) üyeleri ve aynı zamanda bağımsız etkin İslamcılar ve din adamları da dahilsaflarına katıldılar ve İran’ın maddi yardımı ve Suriye’nin desteğiyle İsrail işgaline karşı bir İslami cihat hareketi olarak Hizbullah’ı kurdular.”⁸⁶

Orta Doğu’nun benzersiz terör iklimi, böylece yeni bir terör örgütüne daha hayat verir. Bölgeye ilişkin siyasi hesaplar, dini hizipler ve ekonomik ve sosyal geri kalmışlık bu iklimin başlıca etkenleridir. Orta Doğu ’da ve Arabistan’da yaşayanlar, kendileri kabul etse de etmese de Osmanlı gittiğinden beri deyim yerinde ise “gün yüzü görmemiş” lerdir. Onlarla aynı dinden olan, hatta onları “Peygamber Ümmeti” olarak ayrı bir yere koyan Osmanlı yerine seçtikleri yeni hamileri başta İngilizler, Fransızlar ve ABD olmak üzere kendilerine hep, “ikinci sınıf insan” muamelesi yapmışlar, doğal kaynaklarını sömürmeye çalışmışlar ve en önemlisi, onlara çok hayırlı bir komşu (İsrail) ihsan etmişlerdir.

“1982 yılında Lübnan’ı ikinci kez işgal ederek Beyrut’a kadar ilerleyen İsrail’in bu tutumu ve Hıristiyan Falanjist’lerce Sabra Şatilla’da kadın çocuk ayırımı yapılmaksızın

⁸⁶ Alagha, J., Silahlı Mücadeleden İktidar Partisine Hizbullah, İstanbul, 2007, s 36.

katledilen binlerce Müslüman'ın, İslam dünyasında yarattığı yaygın öfkeyi yakalayan İran, devrimi ihraç çabalarında önüne açılan bu fırsatı değerlendirerek 1982 yılı sonlarında üç bini aşkın devrim muhafızını gizlice Lübnan'a gönderdi.

Şii devrimini gerçekleştirmiş bir İran'ın, Lübnan'da çoğunluğu Şii mezhebine bağlı Müslümanların İsrail ve Hıristiyan Falanjist'lerin ortaklığında ezilmelerine kayıtsız kalması o günün koşullarında devrimin güç ve prestij kaybetmesi ile eşanlamlı olacak ve İran kuşkusuz devrimini ihraç çabalarında zayıf düşecekti. 'İslam dünyasının İsrail yok edilene değin huzura eremeyeceğini' kendisine bayrak yaparak İslam dünyasını bu görüş çerçevesinde örgütleyip, İsrail'i ortak bir cephe yaratılmasında yapıştırıcı olarak kullanmak isteyen ve böylelikle Şii devrimi yaygınlaştırmayı amaçlayan Ayetullah Humeyni ayağını Lübnan' a atmıştır.”⁸⁷

Hizbullah'ın ilk İntihar bombacısı Ahmed Kasir, Güney Lübnan'da bulunan bir İsrail karargahının önünde kendisini havaya uçurdu. 76 askerin ölmesine neden olan bu eylem, o zamanki İsrail Başbakanı tarafından “felaket” olarak nitelendirildi ve İsrail'de üç günlük yas ilan edildi. Bu ve benzeri eylemler devam etti ve Hizbullah 1984 yılına kadar gizli bir örgüt olarak varlığını devam ettirdi. O yıl yayınladığı bildiriler ve haftalık gazetesi ile (elAhd) artık kendini daha açık olarak ifade etmeye başladı. O yıllarda Hizbullah' a göre, Lübnan hükümeti Müslümanların kişiliğini ortadan kaldırmak ve onları batılılaştırmak için kurulmuş “kafir” bir hükümetti. Ancak ilerleyen zaman içerisinde görüşleri değişti ve 1992 yılında yapılan seçimlere katılarak on iki sandalye kazandı. Bu parlamenterler Hizbullah'ın siyasi yüzü olarak, yasaların elverdiği ölçüde ‘İslami Direniş ’ görüşlerini savundular. Ayrıca Falanjistler ve Lübnan Kuvvetleri gibi, İsrail ile doprudan ilişkisi olmayan gruplar ile de siyasi bir diyalog geliştirdiler. Öte yandan pek çok konuda değişimi kabul etmekle birlikte, İsrail ile savaş konusundaki görüşlerini hiç değiştirmediler. Bu onların temel varlık sebebi idi. Hizbullah'ın dini ideolojisi; Şia İslam inancına, velayet elfakih (hukukçunun koruyuculuğu)’ e ve cihat fi sabili Allah (Allah yolunda savaş)’ a dayanmaktaydı. Bu bağlamda BM Güvenlik Konseyi'nin 2004 yılında aldığı 1559 sayılı karara (Lübnanlı olsun olmasın bütün milislerin dağıtılması ve silahlarını bırakması) uymaya da niyetleri yoktu. Ayrıca Hizbullah, belirli bir amacı olan ve ona ulaştığında

⁸⁷ Çitlioğlu, E., TahranaKara Hattında Hizbullah, Ankara, 2001, s 123.

ortadan kalkacak bir örgüt olarak planlanmamıştı. O uzun soluklu bir örgüttü ve İsrail olduğu müddetçe o da var olacaktı. .

İsrail'in 2006 yılında Hizbullah'a karşı başlattığı operasyon, Lübnan alt yapısını perişan etmekle birlikte, Hizbullah'ı ortadan kaldıramadı.Dünyadaki en modern savaş cihazları ile donatılan ve “orantısız güç” kullanmaktan çekinmeyen İsrail ordusu, Hizbullah inadı karşısında geri çekilmek zorunda kaldı.

İran devrimi bütün İslam ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye'deki İslamcı çevrelerde de bir heyecan uyandırmıştı. İslami esaslara göre yönetilen bir ülke ve bu ülkenin batı ve ABD karşısındaki ödün vermez tavrı, kuşkusuz bu tip hevesleri olan insanlar için özenilecek bir durumdu. Bu arada İran'da önceleri devrim ihracını Şii Müslüman toplumlar ile sınırlamışken daha sonra, herhangi bir ayırım göstermeksizin tüm radikal dinci grupları ideolojik ve lojistik açıdan desteklemeye başladı. Bu dönemde ülkemizde de, sözde “dini” yayınlar satan birçok kitap evi açıldı.Amaç konuya ilgi duyanları çekmek ve sözde “sohbet” toplantıları ile insanları etkileyip içlerinden buna meyil edenleri radikal dinci teröristler olarak yetiştirmektir.

Bunlardan biri de, Diyarbakır'da faaliyet gösteren Abdülvahap Ekinci'ye ait “Vahdet Kitap Evi” idi. Buranın müdavimleri arasında olan iki kişi ise, sonradan adlarından çok söz ettirecek olan , Ankara Siyasal Bilimler Fakültesi Mezunu olan 1955 doğumlu Milli Selamet Partisi,Milli Türk Talebe Birliği ve İhvan deneyimi olan Siirt'teki Şafi mezhebinden Norşin (Nurs) aşiretine bağlı Hüseyin Durmaz (sonradan adını velioğlu olarak değiştirmiştir) ve Fidan Güngör'dür.

Hüseyin Velioğlu liderlik hırsları sebebi ile, iki yıl sonra Vahdet grubundan ayrıldı ve Batman'da kendi adına bir kitap evi açtı; İlim Kitap Evi. Bu arada Fidan Güngör'de kendisinden bir yıl önce Vahdet'ten ayrılarak kendi adına Diyarbakır'da bir kitap evi kurmuştur.(Menzil Kitap Evi) Bu iki isim, daha sonra rakip iki grup haline gelecek ve iş silahlı çatışmaya kadar varacaktır.

Fidan Güngör'de Hüseyin Velioğlu gibi bir geçmişten gelmekle birlikte, dini açıdan daha bilgilidir ve Velioğlu'na karşı oynayabileceği çok iyi bir kozu vardır: Molla Mansur Güzelsoy. Güçlü bir teorisyen ve sadık bir Humeyni taraftarı olan bu şahıs, Menzil'in kitle

üzerindeki etkisini ve prestijini arttırıyordu. Daha önce İhvan, Hamas ve Hizbullah teorisyenlerinde gördüğümüz söylemleri benimseyen Güzelsoy, sonuçta aynı noktaya geliyordu; gerçek Müslümanlar şeytan'ın hakimiyetine karşı savaşmalıdırlar. Bu savaşı yaparken de öncü bir kadroya ihtiyaç vardır.(O kadro da da tabiki kendileri idi) Mansur Güzelsoy yıllar sonra tedavi (ya da güvenlik) amacı ile gittiği İran'da 15 Ocak 1996 tarihinde öldü.

İlk başlarda birlikte hareket eden İlim ve Menzil grupları zaman içerisinde ayrışmaya başladılar. Menzil grubu'nun sağlam teorik yapısı, İlim grubu'nu ezmeye başlamıştı. Ayrıca teorik bakış açısından da farklılaşmaya başladılar. İimciler İran İslam devrimini bir model olarak benimsemekle birlikte, mezhep farklılığından dem vurarak kendilerini Mısır'daki ihvan hareketinden daha çok etkilenmeye başlarlar. Menzilciler ise, İran'ı kendi hareketlerine örnek alırlar ve Humeyni ve diğerlerini doğal lider olarak benimserler.mezhep farklılıklarını da önemsemezler. Ayrıca Menzilciler, ümmetçilik yanında Kürt milliyetçiliğine de yakın durmaktadırlar.

Bu farklılıklar olmakla birlikte, her iki grubun da amaçlarına ulaşmak için geçmeleri gereken aşamalar aynıdır. Tebliğ (Müslümanlara Allah'tan başka hiçbir şeye kulluk yapmama çağrısı) Cemaat (tebliğe karşılık vererek harekete katılanların oluşturduğu topluluk) Cihat (belirli bir güce ulaştıktan sonra otoriteye başkaldırma, kendi felsefesi dışındaki tüm unsurlar ile,bunlar Müslüman'da olsa savaşma zorunluluğu, iman edenler Allah□yolunda Cihade2ler, küfreddnler i3e şeytan'ın yolunda) Bu bağlamda nihai amaçları ; Türkiye Cumhuriyeti 'ni bölerek ya da yıkarak kendi İslami anlayışlarına uygun bir devlet kurmaktır.

Menzil grubu sahip olduğu teorik ve ideolojik üstünlüğün farkında olduğu işin, aceleci davranmaz. Tebliğ ve Cemaat aşamasını ezun tutar. Menzilciler, İlim grubu'nun zaman içinde qarıştan kopmak ve tasfiye olmak zorunda kalacağını düşünmektedirler. Ancak aynı şeyi Hüseyin Velioğlu'da düşünmektedir. İşte bu nddenle, yarısta geri kalmamak için Tebliğ ve Cemaat aşamalarını geçiştirip, Cihat aşamasına atlar. Cihad için kendisine hedef aldığı kitle de, kentlerde yoğunlaşan PKK varlığıdır. Bunun kendince haklı iki nedeni vardır: Birincisi bölgede silahlı bir illegal hareket oluşturmak demek er ya da geç PKK ile karşı karşıya gelmek demektir. O zaman bir yerden başlamak da fayda vardır. İkincisi ise “Allah'sız, kitapsız,komunist PKK ” ile savaşırken tabanını genişletecek ve bu

yolla Menzil ile arasındaki teorik açığı kapatacaktır. Ayrıca bölge insanı yapısı gereği, güçlü olanları pısrık olanlara yeğ tutar.

Bu arada kaderin garip bir cilvesi olacak ki; aynı dönemde Türkiye Cumhuriyeti Devleti' de, PKK'nın gücünü kırmak için Güneydoğu'da yaşayan halka "İslam Düşmanı PKK" ile "Allah yolunda savaşması" yönünde telkinlerde bulunmaktadır. Bu talihsiz rastlantı, yıllar sonra Devletilim işbirliği şeklindeki komplo teorilerine zemin hazırlayacaktır. Devletin böyle bir politikası olacağını düşünmek, devlet adına savaşan şehitlerimizin anısına saygısızlık olarak değerlendirilebilir olmakla birlikte, bölge şartlarında bazı görevlilerin münferit olarak "düşmanımın düşmanı dostumdur" politikasını uygulamış olabileceğini, en azından bu hareketi fazla sıkıştırmadıklarını düşünmek mümkündür ki bu dahi, taktik olarak bir hatadır. Köktendinci hareketler kolay ortaya çıkar ve büyür ama kolayca yok edilemez. Ve sonunda mutlaka yerleşik otorite ile savaşmaya çalışır.

Menzil Grubu ise, İlimcilerin bu tavrını eleştirir. PKK ile savaş onlara göre öncelikli değildir ve bu bir anlamda kendi deyimlemeleri ile "T.C." ile işbirliği demektir. Menzilciler bu türden bir işbirliğinin kendilerinin de sonunu getireceğine inanmaktadırlar. Onlara göre yapılması gereken sağlam bir kadro kurup, PKK ve "T.C." ile aynı anda savaşmaktır. Üstelik Menzil grubu, İlim grubu için Hizbul Kontra yakıştırmasını da yapar. Velioğlu 'da Menzilcileri "PKK ile işbirliği yapmakla" suçlar. Her iki grubun da destek aldığı İran, tarafları barıştırmaya çalışsa da bunda muvaffak olamaz ve iki grup arasında silahlı çatışma başlar. Menzilciler çatışmayı kaybeder ve batı'ya Gölcük, İzmit, Adapazarı, Bursa, Yalova ve İstanbul' a hicret ederler. Ancak Velioğlu, Güngör'ün peşini bırakmaz ve onu Aksaray'da kaldığı bir evden kaçıtır. Fidan Güngör'ün sorgulandıktan sonra öldürülür.

Fidan Güngör'ü ve Menzil grubunu tasviye eden Hüseyin Velioğlu bu kez PKK ile çatışmaya girer. 1991 yılında başlayan ve 5 yıl süren çatışmalarda 1000 'e yakın kişi ölür ve bu dönemde PKK özellikle Batman, Cizre ve Diyarbakır 'da etkinliğini kaybeder. Ancak genişleyen örgüt kadrosu sebebi ile , bu kez de muhbir olduğundan şüphelenilen elemanlara karşı "örgüt içi infazlar" başladı. Bu dönem mezarevler tabiri ile anılan evlerin altına insanların gömüldüğü dönemdi. Tabanın genişlemesi kaliteyi düşürdü, Hizbullahi

düşünceyi benimsemeyen kişiler örgüte girdi. İlk zamanlardaki sır perdesini korumak artık mümkün değildi.

Genişleyen Hizbullah 'a, karşı 1999 yılında Diyarbakır ve Mardin Emniyet Müdürlüklerince gerçekleştirilen operasyonda Mardin' de bulunan ana karargah ele geçirildi. Bulunan dökümanlar değerlendirildi ve sonrasında İstanbul Beykoz'da 17 Ocak 2000 tarihinde yapılan operasyonda, Hüseyin Velioğlu ölü, diğer yöneticiler Edip Gümüş ve Cemal Tutar sağ olarak ele geçirildi. Örgüt deşifre oldu ve tasfiye edildi.Bu arada Mart 2000 tarihinde Menzil grubunun başına geçen Zekeriya Ay'da, İstanbul Ataköy'de kalp krizi geçirerek ölünce Menzil grubu da lidersiz kaldı.

Bu olayların ardından Hizbullah Türkiye'nin gündeminden düştü. Ancak 2001 yılında Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan ve beş polis memuruna düzenlenen ve şehit edilmeleri ile sonuçlanan suikast eylemi ile yeniden gündeme geldi.Cinayeti Hizbullah 'ın işlediği ihtimali üzerinde duruldu. Bu konuda elde edilen son bulgular bir kısmı yakalanan sanıklar da bu ihtimali doğrulamaktadır.

Tüm bu yaşanan olaylardan sonra,şimdilerde Hizbullah'ın ülke genelinde yeniden toparlanma çabasına girdiği, özellikle öğrenciler üzerinde propaganda faaliyetleri gerçekleştirdiği, başka örgütlenmelerin içine girerek hedef saptırmaya çalıştığı ve yine çeşitli yasa dışı faaliyetler ile kendisine mali kaynak sağlamaya çalıştığı ve ayrıca ElKaide ile de bağlantı kurduğu söylenmektedir. (ElKaide ile İran arasındaki çekişme düşünüldüğünde ortaya iki ihtimal çıkıyor. Ya Türkiye'deki Hizbullah tamamen "İhvan" etkisi altına girdi, ya da bu söylemde bir şaşkınlığa içeriyor.)

"Hizbullah, her ne kadar kendini bağımsız bir örgüt olarak lanse etse de bir çok kanlı eylemi bulunan ElKaide ile ciddi irtibatı bulunuyor. 2007'de Bingöl'de yapılan bir operasyonda Hizbullah militanı Muhammed Yaşar ve kendine bağlı bir ekibin ElKaide ile ilişkisi ortaya çıkmıştı.Bingöl ve Kocaeli polisinin başarılı operasyonları sonucunda çok sayıda Hizbullah ve ElKaide mensubu tutuklandı.Ekip birçok eylem ve bombalama planlamıştı.

İnzar,Yeni Müjde,Yeni Haber Gazetesi gibi yayın organları bulunan Hizbullah, MustazafDer adıyla faaliyette.Televizyon çalışması olan örgütlenmenin Çağrı FM isimli

radyosu ve İlke adında haber ajansı bulunuyor. Dershaneler de kuran Mustazaf-Der, Doğu ve Güneydoğu' da açtığı okuma salonları ile de faaliyet yürütüyor.”⁸⁸

Sonuç olarak; Hizbullah'ın örgütlendiği yıllarda ülkemizde ulaştığı eleman sayısı ve arkasında olan yabancı destek düşünüldüğünde, bu yapılanmanın tamamen ortadan kalktığını düşünmek hayalci bir iyimserlik olur. İnatçı bir ideolojik yapılanma üzerine kurulan bu terör örgütünün, gelecekte Türkiye'nin başına yeniden bela olmaması için çok sıkı takip edilmesi ve asla müsamaha gösterilmemesi, terörle mücadele açısından bir gerekliliktir.

2.2.3.4. FIS (İslami Selamet Cephesi)

Cezayir'de bir yüzyıldan fazla süren Fransız işgali sırasında (1830-1862), İslami değerler ve “Cihad” kavramı milli direnişi pekiştirmek için kullanıldı. Ancak bağımsızlık sonrasında İslam yönetim anlamında ikinci planda kaldı ve ülkeyi yönetenler, (devlet,ordu,parti) laik bir siyasal ve ekonomik model benimsediler. Ancak bu kitleye “İslam sosyalizmi” olarak sunuldu. Bu arada, toplum içinde Arap dil ve kültürünü öncelikli gören çoğunluklar da vardı.

Uzun işgal sırasında dayatılan Fransız kültürü, bağımsızlık sonrasında da ülkeyi bölen bir etmen oldu. Fransız yanlısı elit, bu kültür üzerinde ilerlemenin batı seviyesine gelmek için tek yol olduğunu düşünürken, karşıtlar Fransız kültürü ve ekolünün emperyalizmin devamı olduğunu düşünmekteydiler.

1980'li yılların sonlarında baş gösteren ekonomik kriz, tek parti iktidarını zor durumda bıraktı ve hükümet siyasal açıdan liberalleşme ve demokrasi konusunda açılımlar yapacağı söylemek zorunda kaldı. Sosyalist gelenekten vazgeçildi. Ancak yaklaşık 30 yıl süren tek parti idaresi yıpranmıştı ve halk yeni bir şeyler duymak istiyordu. Özellikle nüfusun yarısından fazlasını oluşturan gençler, aradıkları heyecanı İslami hareket içerisinde buldular.Orta sınıftan ve yoksul kesimden destek bulan FIS, çözümün Arap ve İslam değerlerinde olduğu konusunda iddialıydı. Devlet içinde ve üniversitelerde etkinliklerini de her geçen gün arttırıyorlardı.

⁸⁸ “Hizbullah'ın ‘derin sızma’ planı”, Aksiyon Haftalık Haber Dergisi, Sayı 750, İzmir, 2009, s.38.

Tüm radikal dinci hareketler için gerekli olan koşullar,Cezayir’de de oluşmuştu. Ekonomik olarak yaşanan kötü gidişin sonunda ortaya aç ve sıkıntılı bir kitle çıkmıştı. Öte yandan rejim bir taraftan laik bir idare şekli benimserken diğer taraftan kendi meşruiyetini korumak için İslamı’da elden bırakmadı ve eğitim kurumlarını ve camileri denetleyerek, İslami hareketi kontrol altına almaya çalıştı. Ancak daha önceki tüm örneklerinde gördüğümüz gibi, şişeden çıkan cin, bir daha şişeye geri dönmedi.Sistemin tüm açmazları ve başarısızlıkları, İslamcılar tarafından laik değerlere bağlandı ve çarenin daha fazla İslami bir yönetim şekli olduğundan bahis edildi. İslami rejim geniş kitlelere içinde buldukları kötü durumdan çıkış yolu olarak gösterildi.Gittikçe daha gelişen,taftar sayısını arttıran İslami hareket, daha fazla talepkar olmaya ve toplumun sosyal hayatına müdahale demek olan isteklerini. (kadın ve erkek toplumunun ayrılması, alkolün yasaklanması gibi) açıkça dile getirmeye başladı.

1990 yılında yapılan beledaye seçimlerinden FIS ezhci bir zaferle çıktı. Ancak yönetimde radikal değişimler ya0madı ve küçük ölçekli düzenlemeler (alkol tüketimi,kumar vs) ile yetindi.Bunları tümünden yasaklamak yerine uygun bölgelerde muhafazakar düzenlemeler yapmakla yetindi. Hükümet yinede FIS’in belediyelerde başarısız olması için çalıştı ve kendi lehine olduğunu düşündüğü bir seçim yasası çıkarttı.26 Aralık 1991 tarihinde yapılan birinci tur parlamento seçimlerinde ise FIS ezici bir üstünlük sağladı.Bu zafer sonrasında, partinin siyasi önderleri laik ve çok partili düzene bağlı kalacaklarını ifade etseler de, açıklamaları çelişkiler taşıyordu.

12 Ocak 1992 tarihinde Cezayir ordusu yönetime el koydu. FIS yöneticileri ve taraftarları tutuklandılar, hapsedildiler bazıları da idam edildi.. Hareketin tasfiye edilmesi için gerekli olan tüm adımlar atıldı. Ancak o zaman kadar, demokratik bir zeminde mücadele eden FIS gizli bir örgütü dönüştü ve fraksiyonlara ayrıldı.(GIA,MIA gibi) Orduya,laik olduğunu düşündükleri sivil halka ve yabancılara karşı terör eylemleri düzenlediler. Olay bir iç savaşa dönüştü.Bu çatışmalarda yaklaşık 40 bin kişi hayatını kaybetti. Radikal dinci teröristler zaman zaman Fransa’da da eylemler düzenlediler.

3. Günümüzde Terör : Küresel Terörizm

11 Eylül 2001 tarihinde, tüm dünyadaki haber kanallarında, ABD’de meydana gelen ilginç bazı olaylar gösteriliyordu. New York’ta bulunan dev ikiz kuleler (Dünya Ticaret Merkezi), aralıklarla çarpan iki yolcu uçağı ile yanmaya başladı ve sonunda büyük bir duman bulutu üreterek çöktü. İlk uçağın çarpması sonrasında “kaza olabileceğı ” yorumları yapıldığı sırada, ikinci uçağın da çarpması ile kaza ihtimali tamamen ortadan kalktı. Zaten bu arada bir başka yolcu uçağı da Pentagon (Savunma Bakanlığı) binasına çarpmıştı. Diğer bir uçak ise, Beyaz Saray’a çarpmak isterken düştü (veya hava kuvvetleri tarafından düşürüldü). Terörist bir saldırıda, sivil yolcu uçakları taktik savaş başlığı taşıyan füzelere dönüştürülmüştü. Bu türden saldırılar ya da saldırı girişimleri, ABD’de daha önce de bir çok kez olmuştu.Ama yalnızca Hollywood filmlerinde. Üstelik bu filmlerdeki teröristler (ki bunlar genellikle eski nazi kökenli veya neonazi, Asyalı ya da çoğunlukla Araptılar), hiçbir zaman eylemlerini tamamlayamazlar ve filmin kahramanı masum sivilleri son anda kurtarırdı. Fakat bu kez olanlar senaryo değil gerçektir. Üstelik masum sivilleri kurtaran bir kahraman da ortaya çıkmamıştı. Gerçi New York’lu itfaiyeciler gerçekten kahramanca bir kurtarma hareketına girişmişlerdi ama, ne yazık ki kurtarma hareketına katılan itfaiyecilerin çoğunluğu da siviller ile beraber ölmüştü. Olay üzerine hava sahası kapatıldı, tüm sivil uçuşlar yasaklandı.Hava kuvvetlerine ait savaş uçakları ve helikopterler ise hava saasında devriye uçuşu yapıyorlardı. Durum ABD için gerçektende tatsızdı.

11 Eylül terörist saldırısı sonrasında, pek çok senaryo üretildi. Komplote teorileri oluşturuldu. Akla yatkın olanları da vardı, uçuk olanları da. Bir görüş ABD merkezi haber alma teşkilatı CIA ’nın olayı ağır bir ihmâl ile atladığını, bu sayede hükümetten büyük bir bütçe ve ilgi kazandığını söylüyordu. Gerçekten de abartılı sayılabilecek başka bir görüş ise; olayın içinde Mossad’ın olduğunu (Araplar bu tip bir saldırıyı kendi başlarına planlayamazlar, mutlaka birileri yardım etmiştir fikri ile), hatta o gün ikiz kulelerde çalışan Yahudilerin de işe gitmediğini dile getiriyordu. (Sözde saldırı onlara önceden haber verilmişti) Bu sayede ABD, İsrail için tehdit teşkil eden ülkelere karşı (Irak,İran,Suriye vs) daha sert önlemlere başvurmakta tereddüt etmeyecekti. Bu ve benzeri tuhaf senaryolar, çoğunlukla somut temellere dayanmayan söylencelerdi.Daha sonra yazılan kitaplarda ve belgeselerde ise, ikiz kulelerdeki çökmenin sebebinin uçakların çarpması ile ortaya çıkan ısı değil, sonradan patlayan bombaların etkisi olduğunun altı çizildi. (Yıkılmanın hemen

öncesinde, ısı etkisi olsa çoktan yok olması gereken objelerin varlığını gösteren dökümanter fotoğraflar vardı) Ancak ortada somut bir gerçek vardı; ABD tam bir şok yaşıyordu. Amerikalılar iki kez dünya savaşına katılmışlar, Kore ve Vietnam'da savaşmışlardı. Sonrasında yer alan “insani” operasyonlarda da ABD başı çekmişti. (Somali,Bosna vs) Bunun yanı sıra, dünyanın her yerinde askeri birlikleri ve temsilcilikleri olan ABD 'ye çeşitli zamanlarda terörist saldırılar, hatta bizzat ElKaide tarafından düzenlenmişti.(Kenya,Tanzanya, Yemen) Bu yüzden ABD toplumu asker veya sivil vatandaşlarının uzak ülkelerde ölmesine alışkındı, ama bu kez ana vatanlarında, son derece büyük çaplı bir saldırı ile karşılaşmışlardı.

Sonuç olarak saldırıların arka planı tam olarak hiç aydınlanmadı ama, saldırılar dünyayı gerçekten de değiştirdi. Değişen sadece ABD'nin dış politikası değildi. Saldırı sonrasında ABD müttefiki olarak görülen bazı batılı ülkeler de, endişelendiler. 2003 ve 2005 yıllarında yapılan eylemler ise, (İstanbul, Madrid,Londra bombalamaları) bu endişelerin gerçek olduğunu gösterdi. Avrupa ülkeleri daha öncede terör eylemlerine sahne olmuşlardı. Ama bu, daha sansasyonel ve endişe vericiydi. Çünkü ElKaide yaptığı açıklamalarda, eylemlerinin tüm dünyada süreceğini duyurmuştu. Küresel ekonomi, küresel iletişim,küresel kültür modasına terör de uymuştu. Bu terörün yeni hali idi: Küresel Terörizm.

ABD ve Batı'nın, ekonomik ve hegomonik saikler ile, dünya çapında bir etki alanı yaratmak amacı ile başlattığı bir süreç olarak da tanımlanabilecek olan küreselleşme, aslında bu ülkelerin kendileri dışındaki dünyaya biraz da “dayattıkları ” bir olgu idi. Bu olgunun içeriğinde ise, dünyanın tamamında geçerli olacak ticari kanunlar, ortak bir iletişim dili (İngilizce) ve azçok batılı değerlere bağlı olan ya da en azından onları reddetmeyen yerel kültürler ve hiçbir zaman “süper güç” olmayacak küçük devletler vardı. Dünyanın düzeni ise, doğal olarak ABD ve müttefikleri tarafından sağlanacaktı. Uluslar arası ticaretin rahatça yürütülebildiği, sermayenin sınır tanımadığı, milliyetçilik ve ulus kavramlarının demode olduğu ortak bir dil ve kültürü olan “özgür” bir dünya.Böyle ifade edince kulağa hoş gelmekle birlikte, küreselleşme politikası'nın sonuçları, ABD ve Batı (Japonya'yı ekonomik gelişmişlik anlamında batılı sayabiliriz) dışında kalan dünya için pek de hoş olmadı. Tek kutuplu dünyada başgösteren ekonomik krizler ve çıkan bölgesel çatışmalar, çoğunlukla ABD ve müttefikleri tarafından önlenmeye çalışıldı ise de, her zaman başarılı olunamadı. Hatta aksine tek kutuplu yönetim diğer uluslardan sürekli

olarak tepki aldı. Ülkeler ve toplumlar bu hegemonyaya direndiler. Bu tepkiye sebep olan önemli bir etken de ABD'nin politik başarısızlığı idi. ABD askeri teknolojik üstünlük anlamında liderlik için yeterli alt yapıya belki sahipti. Ancak bu yükü taşıyacak kültürel ve tarihsel birikimden yoksundu. Geçmişten gelen köklü bir devlet geleneği bulunmuyordu. Ayrıca ekonomik sistemi de görüldüğü kadar sağlam değildi. ABD'nin yeni "Roma" olacağına ve dünyada "Pax Americana" (Amerikan Barışı) 'nın hüküm süreceğine ilişkin kurulan küresel düşler, zamanla kabusa dönüştü. Güçlü bir ordu ile kriz bölgelerine kısa sürede müdahale etmek mümkündü, ama yönetsel anlamda geniş bir coğrafyada uzun yıllar sürecek istikrarlı bir yönetsel hükümlük kurmak zordu. Tarihte bunu başaran ve sürdüren çok az devlet vardı.

Söylenen ve söylenmeyen amaçları ile yürütülen "küreselleştirme" çabasının, farklı ekonomik, politik ve siyasi sonuçları oldu. Küresel terör de bunlardan biriydi.

"Birinci açıdan (süreçsel) küreselleşme: Teknoloji, iletişim, ulaşım ve bilim alanlarında meydana gelen gelişmeler sonucunda uluslar arası ekonomik, ticari, mali, sosyal ve bilgi ilişkilerinin tüm dünya çapında hızlanarak yaygınlaşması ve böylece tüm insanlığın birbirinden daha çok ve çabuk haberdar olması ve birbirinden daha çok ve çabuk etkilenmesi sürecidir. Diğer açıdan (yapısal) küreselleşme: Bu süreçlerin ulus devletlerin siyaseti, sınırları, sosyal kültürel geleneksel ve hukuksal durumu ya da yapısında yarattığı etkiler sonucu meydana gelen küresel benzeşimdir. Bu iki gelişme aslında birbirleriyle yakından ilgili olup sürekli karşılıklı etkileşim içindedirler. Zira, toplumsal gruplar arasındaki çok yönlü ilişkiler süreci, kaçınılmaz olarak hem ulus devletleri etkileyerek dönüştürmekte ve sonuçta uluslar arası sistemin yapısını 'küreselleştirmekte' diğer yandan 'küreselleşen yapı,' uygun küresel süreçler doğurmaktadır.

Fakat küreselleşme olgusu, ne süreç bakımından ne de ortaya çıkardığı yapısal etkiler bakımından simetriye sahiptir; yani asimetriktir. Küreselleşmenin aktif ve etkin aktörleri, daha çok Batılı ve gelişmiş ülkeler iken; gelişmemiş ülkeler küreselleşmenin pasif ve edilgen aktörleri konumunda yer almaktadırlar. Ülkelerin küreselleşme olgusundan etkilenmeleri, küreselleşmenin neresinde bulduklarına bağlı olarak değişmektedir. Küreselleşmenin aktif ve etkin katılımcıları, dünyayı küreselleşmenin önünü açacak şekilde dönüştürmeye çalışırken (bu arada kendileri de belli oranda ve şekilde dönüşürken); pasif ve edilgen tarafları, küreselleşmeye karşı direnme çabası içinde kendi

içlerine kapanmaya çalışmaktadırlar (ve bu arada belli oranda dejenerasyona uğramaktadırlar).”⁸⁹

11 Eylül saldırıları ABD’de olduğu kadar, diğer devletler ve uluslar arası kamuoyu üzerinde de önemli etkiler yarattı. Bireysel bazda saldırıya sevinenler, üzülenler ya da kayıtsız kalanlar oldu. Ama resmi olarak saldırıyı açıkça destekleyen hiçbir devlet yoktu.Öte yandan herkes şunu görmüştü; kimse dokunulmaz değildi. ABD’nin tüm dünyaya çeşitli kitle iletişim araçlarını kullanarak yaydığı, hatta 1.Körfez savaşında “naklen” gösterdiği askeri teknolojik gücü, kendi ülkesini koruyamamıştı.

“ Saldırılar dünyanın her yerinde kınandı. Filistin Yönetimi Lideri Yaser Arafat şunları söylüyordu: ‘ Tamamen şok olduk.Bu,inanılmaz bir şey.Bu saldırıyı şiddetle kınıyoruz ve Amerikan halkına, Amerika Başkanına ve Amerikan yönetimine yalnızca kendi adıma değil,aynı zamanda bütün Filistin halkı adına taziyelerimi sunuyorum. ’ Küba Dışişleri Bakanı Felipe Perez Roque ise; ‘Küba bu saldırıyı lanetlemekte ve birçok masumun yaşamını kaybetmesinden duyduğu derin üzüntüyü ifade etmektedir. Ayrıca hangi biçimde olursa olsun her türlü terörizm eylemini tamamen reddettiğimizi ifade ediyoruz.’ Derken İran’dan Muhammed Hatemi; ‘derin bir üzüntü ve mağdurlara karşı sempati’ hissettiğini söylüyordu. Hatta Taliban’ın dış işleri bakanı Vekil Ahmed Mütevekkil bile Arap televizyon ağı ElCezire’ ye verdiği beyanatta ; ‘Arkasında kim olursa olsun,bu terörist saldırıyı lanetliyoruz’ diyordu. Bu kınamalara katılmayan tek dünya lideri Irak’ın Saddam Hüseyin’ idi.”⁹⁰

Öte yandan 11 Eylül terörist eylemi, uluslar arası alanda bazı gerçeklerin net olarak ortaya çıkmasına neden oldu. Daha önceki tecrübeler ve son olay şunu göstermişti; herhangi bir illegalterörist organizasyonunun, bizzat yaratılarak, gelişmesine yardımcı olunarak ya da “görmezden gelme” ile gelişmesine katkıda bulunularak, ondan “karşı tarafa” vereceği zarar sebebi ile fayda umanlar, ilk etapta bu faydayı görseler dahi, çoğu zaman aynı organizasyon “bumerang” etkisi ile kendisini yaratanlara da bir şekilde zarar veriyordu. Bu itibarla terör, her ne adına ve nerede olursa olsun kesinlikle ve hiçbir şekilde desteklenmemeliydi. İkinci olarak terörist organizasyonlar da “küreselleşmişlerdi”. Bir ideoloji etrafında kilitlemiş, belirli bir coğrafi konumu olan, örgüt yapısı daha kolay

⁸⁹ Gözen, R., Çoğulculuk, Küreselleşme ve 11 Eylül, İstanbul, 2004, s 145146.

⁹⁰ Mahajan, Raul; Yeni Haçlılar Amerika’nın “Terörizme Karşı Savaş” Oyunu, İstanbul 2003, s 14

deşifre edilebilen ve kendilerine göre etik kuralları olan eski örgütler artık yoktu. Şimdi, çok uluslu şirket mantığı ile çalışan, çoğunlukla birbirini tanımayan, genellikle internet üzerinden haberleşen ve ideolojik birliği de gerek şart saymayan terör örgütleri vardı. Bu bağlamda EIKaide bir üst yapı örgütü idi. Dünyanın çeşitli bölgelerinde bulunan ve kendisi ile aynı eylem mantığını paylaşan grupları, maddi ve manevi olarak destekliyordu. Artık hemen hemen her terör örgütü, aynı zamanda uyuşturucu ve silah kaçakçılığı da yapıyor ve “kara para aklama” operasyonları gerçekleştiriyordu. Bu da “mafya” tipi karmaşık örgütlenmeler getiriyor ve terör ile “organize suç” iç içe geçiyordu. Bu itibarla küresel terör ile mücadele etmek için etkin kadrolara, büyük bütçelere ve sıkı bir uluslar arası işbirliğine ihtiyaç vardı. Eğer ülkeler klasik “senin teröristin, benim özgürlük savaşçım” mantığından vazgeçmezlerse, küresel terörü sonlandırmak mümkün değildi.

Bu noktada bir tanımlama yapmak gerekirse “Küresel Terör” ; ulusal ve uluslar arası destekleri olan, kendi ideolojisi ile uyuşmaması gerek şartı ile herhangi bir rejim yada sınır ayırımı yapmadan tüm dünya ülkelerini tehdit eden, zaman zaman farklı terör örgütlerinin birlikte çalışması ile organize eylemler gerçekleştiren ve ortaya çıkardığı sonuçları ile tüm dünyayı ve uluslar arası ilişkileri etkileyen bir terör türüdür. Ayrıca, bugün için küresel terörün en büyük destekleyicisi de, dünyanın çeşitli ülkelerinde, benzer düşüncelerle ve çeşitli adlar ile kurulmuş olan “cihat” yanlısı radikal dinci terör örgütleridir.

Peki planlanma ve uygulama becerisi ile dünyayı şaşkırtan bu eylemler, iç ve dış güvenliği dünyanın en meşhur istihbarat teşkilatları (FBI ve CIA) tarafından korunan bir ülkede, nasıl gerçekleştirilmişti? Aslında ülke yeni, ama hikaye eski idi. Kendisinden herhangi bir düşmana karşı yardım umulan ve beslenen köktendincilik, yine kontrolden çıkmış ve onu destekleyenlerin başına bela olmuştu.

Bu seferki hikayenin başlangıcı ise Afganistan ve Pakistan da oldu.Soğuk savaş sürerken, kendilerinin onaylamadığı bir yönetimin Afganistan’da işbaşına geleceğini düşünen S.S.C.B., ülkesinin bölgesel ve uluslar arası çıkarları gereği Afganistan’ı işgal etti. ABD hükümeti ise karşı hamle olarak ve “düşmanımın düşmanı dostumdur” felsefesi ile direniş gruplarını desteklemeye karar verdi. Pakistan’da örgütlenen direniş hareketine ,yine bu ülke ile olan dağlık sınırlardan lojistik yardım gönderiliyor,ayrıca dünyanın her yerinde direnişe katılmak için gelen gençler çoğunlukla burada eğitiliyordu.

“CIA’in en büyük silah operasyonu, işgal sırasında 110.000 kişilik Sovyet ordusuna karşı savaşan Afganlı kutsal savaşçılar olan mücahitlere akıyordu. Ocak 1980’de, Jimmy Carter döneminde başlamıştı. Carter’ın fikri olduğu için, Casey bütün yüreğiyle kabul edememişti; en azından başlangıçta. Ama çok geçmeden fırsatı görmüştü.

‘Şu harika emirle yurt dışına gönderilen ilk üs şefiydim: Git, Sovyet askerlerini öldür, diyordu, 1981 yılında Pakistan’a üs şefi olarak gelen Howart Hart. Düşünsenize ! Buna bayılmıştım.’ Bu soylu bir hedefti. Ama görev, Afganistan’ı özgürleştirmek değildi. Kimse Afganların gerçekten kazanabileceğine inanmıyordu.

Daha en başından itibaren, Suudiler CIA’in asilere verdiği desteği dolar dolar karşılamıştı. Çinliler, Mısırlılar ve İngilizler ile birlikte milyonlarca dolar değerinde silah desteği vermişlerdi.”⁹¹

Pakistan’dan desteklenen direniş operasyonu sırasında, zengin bir müteahhit Suudi ailesinden gelen ve ailenin iyi bir eğitim almış 17. çocuğu olan 1957 doğumlu Usame bin Muhammed bin Awad bin Ladin, öne çıkmıştı. Özellikle Ronald Reagan döneminde bu ülkede mülteciler için okullar, barınaklar inşa etmişti. O dönemde, tesadüfen, Usame ’nin Kral Abdülaziz Üniversitesi’nde hocası olan ve inanmayanlara karşı topyekün cihadı savunan, FKÖ kökenli ama Arafat’ı mücadele yönteminde “yumuşak” bulan Şeyh Abdullah Azam’da Peşaver’de bulunuyordu. Pakistan istihbarat teşkilatı ile yaptığı ortak çalışma ile, dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen gençleri Sovyet karşıtı olarak eğitiyordu. Usame bin Ladin hocası ile birlikte çalıştı. Gençleri radikal dinci değerler ile Ruslara karşı teorik ve pratik açıdan eğitti, hatta kendisi bizzat çatışmalara girdi, yaralandı. Zaman içerisinde cesareti ve kişisel özellikleri sebebi ile bir efsane oldu. Yine hocası ile birlikte Mekteb elHidamat (hizmet bürosu)’nu kuran Ladin, bu şekilde bir yardım organizasyonu adı altından dünya çapında örgütlenmesini gerçekleştirdi. İşte ElKaide’nin alt yapısı da bu şekilde oluşturuldu. Bu yapı başlangıçta ABD tarafından da desteklendi. Sebep antisovyet ve kendi kontrolünde (en azından Amerikalılar öyle zannediyordu!) olmasıydı. Sonuçta herkesi şaşkırtan bir şey oldu ve Kızıl Ordu mücahit grupları ile savaşmaktan vazgeçip resmi olarak Afganistan’ı terketti. Afganistan’da verilen “kutsal savaş” sona ermişti. Sovyet ordusunun çekilmesinden sonra başlayan iç çatışmalardan, en güçlü direniş

⁹¹ Weiner, T., Bir CIA Tarihi Küllerin Mirası, İstanbul, 2008, s 449

gruplarından biri olan ve ABD'nin de desteklediği Taliban üstün çıktı ve ülkenin yönetimini önemli ölçüde ele geçirdi. Bu arada ElKaide dağıtılmadı ve “Cihat” Bosna, Çeçenistan ve Somali’de sürdürüldü. Savaş içerisinde büyüyen ve dini inançları ve yaşam tarzları içiçe geçmiş bir nesil yetişmişti. Ayrıca zaman zaman alevlenen bölgesel çatışmalar ve otorite boşlukları da, işlerine yarıyordu.

Zaman içerisinde çeşitli ama en önemlisi ideolojik sebeplerle Suudi Arabistan ve ABD ile olan organik bağları zayıflayan Usame Bin Ladin, 1994 yılında Suudi vatandaşlığından çıkarıldı. Usame Bin Ladin daha önceleri reformist bir İslamcı görüntüsü verirken, sonradan ABD muhalifi ve daha çok şiddet yanlısı olmaya başladı.1996 yılında Suudi krallığını işgal eden Amerikalıların öldürülmesi için çağrıda bulundu.1998 yılında ise, ABD'nin çıkarları olan her yere saldırılar düzenlenmesi için çağrıda bulundu.Artık cihat ABD'ye karşı verilecekti. ABD çıkarları için oluşturulan ve desteklenen köktendinci hareket, şimdi ona karşı savaşıyordu. Allah adına savaşmak, onun düzenini yer yüzünde hakim kılmak için eğitilen insanlar inançlarını radikalleştirip, kendi değerlerini paylaşmayan bütün insanlara karşı savaşmayı kutsal bir vazife sayıyorlardı.

Bir olgu olarak din, yüzyıllar boyunca içinde daima şiddeti barındırmıştı. Aslında insan doğasında var olan “şiddet, ele geçirme ve yok etme” içgüdüleri dini gerekçelerle daha “kabul edilebilir” hale getirilmeye çalışılıyordu. Din ya da belirli inançlar ve ritüeller, insanların toplu halde yaşamaya başlamasından bugüne kadar bir şekilde hep vardı. Yüce Allah'ın varlığına inananlar için din; çok yüzeysel bir anlatımla bizim dünyada kalacağımız kısa dönemi düzenleyen bir yaşam kılavuzu,insanın el kitabı idi. İnanmayanlar için ise, yine yüzeysel bir anlatımla; ölümlü olan ve doğadaki anlayamadığı olaylar sebebi ile korkuya kapılan insanın, bu duygularla kendisinin yarattığı bir düşünce ve inanç sistemi idi. İçinde yaşadığımız dünya ve evren, üstün bir gücün iradesi ile değil kendi kendine ve bilimsel gerçekler ile oluşmuştu. Bu noktada, yüzyıllardır süren sonu gelmez tartışmaların içine girmek yerine, fazla bilimsel olmayan ve çok bilinen bir söylem ile kısaca şunu söyleyebiliriz. “Eğer dine inananlar haklı ve üstün bir Yaratıcı güç yok ise, bu inananlar için sorun teşkil etmez sadece öldüklerinde onlar için her şey biter, ama bir Tanrı varsa, inananlar onun bildirdiği kurallara uygun yaşamadıklarından bunun hesabını kendileri verirler” Bu görece laik yorum ise radikal terör örgütleri tarafından tercih edilmez, onlar inananlara karşı kendi yöntemleri ile savaşmayı en kutsal görev olarak benimserler ve bunu yaparken de çoğu kez terörist yöntemlere başvurular.

Ancak burada esas sorun kişinin içsel inancı değil, inanç ve değerler sisteminin motivasyon amacı olarak kullanılarak kitlelerin şiddete yöneltmesi ve terörize edilmesidir. Tarih boyunca yapılan hemen hemen bütün savaşlarda dini sebepler ön planda tutulmuştur. Görünürdeki amaç çoğunlukla inanmayanlar ile savaşmak ve onları inanmaya zorlamak veya inansalar bile, inançlarındaki yanlışlıklar (sapkınlıklar) sebebi ile asıl doğru olan inancı (kime ve neye göre?) onlara kabul ettirmektir. Son gerekçe, aynı dine mensup insanların da birbiri ile savaşmasını sağlamıştır. Bir inanç sistemi olan dinin ideolojik ve felsefi yapısı gözönüne alındığında, hiçbir zaman tam bir zafer elde edilememiştir. Savaşan tarafların inançları, savaşın sonucuna bağlı olarak değişmemiş, ama insanlar yüzyıllar boyunca din adına birbirini öldürmeye devam etmiştir. Müslümanlığın yayılması sırasındaki fetih hareketi, Haçlı seferleri, Avrupadaki Yüzyıl savaşları, Müslüman devletler arasındaki Sünni-Şii mücadelesi, teorik olarak baskın neden olarak inanç adına yapılan savaşlardır. Ancak bu savaşların sosyal, ekonomik ve politik sonuçları kuşkusuz çok daha büyük sorunlar yaratmıştır. Savaş; kazanan ve kaybedenin belirli oranlarda kaybettiği bir silahlı mücadele biçimidir. Dönemsel olarak elde edilen zaferler, savaşın o an için galip ve mağluplarını yaratır. Ancak savaşlarda esas olarak her zaman “Mahşerin Dört Atlısı” kazanır. İnsanlar hastalık, kıtlık ve acı içinde ölürlür. Hoşumuza gitse de gitmese de gerçek budur. Bu itibarla dünyada zaman zaman başlatılan sözde “haklı savaşların” gerekçeleri çoğu zaman gerçekte “haklı” değildir. Ancak teori bu olmakla birlikte, bir ülkede yaşayan haysiyetli insanların görevi, gerektiğinde ülkesini korumak için ölmektir. Öte yandan, tarih boyunca çekilen bunca acıya rağmen, din hala insanların adına savaşabileceklerini düşündükleri ve onları savaşa motive eden bir kavramdır. 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD başkanı dahi yeni bir “haçlı seferi” başlattıklarını söylemiştir.

Aslında 11 Eylül saldırıları, ElKaide ve Usame Bin Ladin’in ilk eylemi değildi. ABD kendi eğittiği milyarder teröristi uzun zamandır arıyordu ama yakalamaya muvaffak olamamıştı. Çünkü ABD istihbarat servisleri ve ordusu, büyük ordulara karşı savaşmak üzere kurulmuştu. Yenmesi zor olan ama görebildiğiniz düşmanlar. Yeni düşman ise yenmesi kolay ama bulunması zor bir adam, adeta bir hayaletti. Usame Bin Ladin’in “saklandığı” bölge sayısız mağaralara sahip ve ulaşılması zor bir dağlık bölge idi. Ayrıca Usame Bin Ladin’in sürekli olarak yer değiştirmesi de göz önüne alındığında, bulunmasının ne kadar zor olduğu daha kolay anlaşılabilirdi.

Öte yandan CIA,ihtişamlı (en azından öyle gösteriliyordu) geçmişine rağmen teklemeye başlamıştı. Söylendiğine göre uzaydan karıncaların yürüyüşünü bile izleyebilen teknik üstünlük, (gerçektende böylemiydi?) AfganistanPakistan sınırındaki ToraBora mağaralarında fazla işe yaramıyordu.

“CIA’in bünyesinde on yedi bin kişi çalışıyordu bir ordu bölüğü kadarama bu insanların büyük çoğunluğu masa başı iş yapıyordu. Gizli servis için yurt dışında çalışanların sayısı kabaca bin kadardı.Yetkililerin çoğu,Washington çevresinde lüks semtlerde ve rahat evlerde yaşıyordu. Kirli su içmeye ve çamurlu zeminde uyumaya alışkın değillerdi. Cefakar bir hayat süremezlerdi.

Eylül 1947’de gizli servise sözleşmeli olarak iki yüz kişi katılmıştı.Ocak 2001’de zor görevleri yerine getirebilecek kadar becerikli ve cesur olanların sayısı ise iki yüzdü. CIA’in El Kaide’ye odaklanmış personelinin tam sayısı, belki de bunun iki katı kadardı.Çoğu merkezde bilgisayar ekranlarına bakıyor, antika bilgi teknolojilerinin ardında dış dünyanın gerçeklerinden kopuk halde çalışıyordu. Birleşik Devletler’i bir saldırıdan korumalarını beklemek,temelsiz bir inanç olurdu.

Gürültüyaklaşan bir terörist saldırısıyla ilgili karmaşık ve paramparça istihbarat verilerinin yoğunluğu ve sıklığı kulakları sağır edecek ölçüdeydi. Tenet, başkana tutarlı bir sinyal veremiyordu. 2001 yılının bahar ve yazında korna giderek daha güçlü çalarken, servisteki tüm sinirler ve duyular,tehdidi net bir şekilde görebilmek ve duyabilmek için gerilmişti. Suudi Arabistan ve Körfez ülkelerinden, Ürdün ve İsrail’den, bütün Avrupa’dan uyarılar geliyordu. CIA’in zaten yıpranmış olan devreleri,aşırı yükleniyordu. Bir sürü haber veriliyordu.Boston’u vuracaklardı.Londra’yı vuracaklardı.New York’u vuracaklardı. ‘Bu saldırılar gerçekleştiğinde ki muhtemelen gerçekleşecek,’ diye yazmıştı Clarke, 29 Mayıs’ta Rica’a ‘onları durdurmak için daha fazla ne yapabildik diye düşüneceğiz”⁹²

11 Eylül saldırıları sonrasında ABD içine düştüğü durumdan çıkmak ve teröristlere “dersini vermek” amacı ile geniş çaplı bir dizi iç ve dış operasyon başlattı. Ülke içinde bazı hak ve özgürlükler yasalar ile (Terörizmin önünü kesmek ve engellemek için gerekli

⁹² Weiner, a.g.e., s 551553.

uygun araçları sağlayarak Amerika'yı birleştirmek ve güçlendirme yasası ya da USA PATRIOT “Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tool Required to Intercept and Obstruct Terrorism”) askıya alınırken, Müslüman inancına sahip olan tüm insanlara şüphe ile yaklaşıldı. Ülke genelinde alınan sert önlemler, örneğin hava alanlarının bir “askeri yasak bölge” haline gelmesi, halkda rahatsızlık yarattı. Zaten terörist hareketlerin istediği de bu idi. Dış operasyonlarda ise, saldırılar ile doğrudan ilgili olmadıklarını söyleselerde Afganistan (Taliban) ve Irak (Saddam Hüseyin) öncelikli hedef olarak belirlendi. ABD tüm gücünü kullanarak, kırılan onurunu tamir etmeye ve yeniden prestij kazanmaya çalışıyordu. Usame Bin Ladin tarafından planlandığı öne sürülen bir eylem yüzünden başlatılan, “ küresel terörle savaş” operasyonlarında, masum siviller zaman zaman haksız yere sorgulanıyor, bazen de hedefini şaşan bombalar ile hayatını kaybediyordu.

Saldırılar sonrasında dönemin ABD başkanı Bush yaptığı konuşmalarda; dünyanın bundan sonra “iyi ve kötü” olarak ikiye ayrıldığını ve kötü tarafa aktif ya da pasif olarak destek verenlerin de “kötü taraf”ta sayılacağını açıkladı. Az önce de belirtildiği üzere öncelikli hedef Taliban yönetimi ve Afganistan'dı. ABD daha önce müttefiki olduğu ve bir anlamda kendisinin yarattığı bu yönetimi şimdi Usame Bin Ladin ve ElKaide'ye destek vermekle suçluyordu. Taliban yönetimi her ne kadar ikili görüşmelerde bulunmak istedi ise de, ABD bunu dikkate almadı ve harekete geçti. Afganistan işgal edildi. 2001 yılının Kasım ayına gelindiğinde, Kabil düştü ve Taliban yönetimi devrildi. O tarihten beri de, Usame Bin Ladin'in bulunması için bir “sürek avı” başlatıldı. Ancak bunun şu ana kadar sonucu alınmadı. Afganistan'da alınan sonuç ise, savaş,ölüm ve tahrip olmuş bir nesil oldu.

Öte yandan ülkenin sert coğrafi yapısı ve etnik parçalanmışlığın verdiği “kabileler arası savaş” geleneği nedeni ile bu ülkede herhangi bir gücün hakimiyet sağlaması zaten oldukça zor,hatta imkansızdı. Güçlü ABD saldırısı sonrasında dağılan Taliban, zaman içerisinde toparlanmaya ve kaybettiği bazı bölgeleri yeniden ele geçirmeye ve şimdilerde etkisini Kabil'e kadar göstermeye başladı. Ülkede bulunan ABD ve beraberindeki çok uluslu güç ise, ülkenin tamamında düzeni ve birliği sağlamaktan çok, kendi görüşleri doğrultusunda kurulan hükümeti korumaya çalışıyordu. Bugün için üzerinde konuşulan bir formül olan “Batı İttifakı'nın ülkeden çekilmesi” ise, muhtemelen çok daha kanlı bir iç savaşın başlaması ile eş anlamlı olacaktır. Bu arada yine son dönemde ABD hükümeti,

Afganistan'da yürüttüğü mücadelesi yanında, Taliban'ı besleyen unsurların bulunduğu Pakistan'da da radikal dinci terör ile mücadele başlattı ve bu konuda Pakistan hükümeti ile işbirliği yapıyor. Ancak tüm bu ısrarlı mücadeleye rağmen, kesin sonuç alınması halen çok mümkün değil.

Batının silahları, teknolojik üstünlüğü ve maddi gücüne karşı, Afganistan'da bulunan Taliban taraftarlarının sahip olduğu çok etkili bir silahı var; zaman. Ülkede kalmak ve savaşmak ABD ve uluslar arası güç için, her gün artan sorunlar ile birlikte maddi ve manevi kayıp demek. Oysa Taliban'ın sonsuz zamanı ve enerjisi var ve onu kullanmaya da kararlı görünüyor. Üstelik halen devam ettiği söylenen uyuşturucu ve silah kaçakçılığı da terörizmi ve Taliban'ı finanse etmeye devam ediyor.

Bu arada ABD ve uluslar arası güç, Afganistan'daki varlıklarını hukusal bazı temellere dayandırmaya çabalasalar da, bunun haklı ve meşru bir gerekçeye dayanmayan ve başka amaçlar taşıyan bir işgal hareketi olduğunu ileri sürenler de var.

“Güvenlik Konseyi'nin bombalamanın başlamasından önce 12 Eylül'de 1368 sayılı ve 28 Eylül'de de 1373 sayılı iki kararı kabul ettiği doğrudur. Güvenlik Konseyi kararları iki türdür: BM Sözleşmesinin VII.Bölümü uyarınca Güvenlik Konseyi kararlarının uygulanması için güç kullanımına yetki veren kararlar ve teorik olarak bağlayıcı olan ancak güç kullanımına yetki vermeyen ihtiyari kararlar. 1368 sayılı karar ikinci tür kararlardan olup, terörizmi ve 11 Eylül saldırılarını kınamakta ve bütün ulusları Konseyin terörizme ilişkin eski kararlarını uygulamaya çağırmakta ve Güvenlik Konseyinin “konuya hakim” olmaya devam edeceğini belirtmektedir. Bunun anlamı, durumu sürekli olarak gözden geçirmeye devam edecektir. Kararın hiçbir yasal gücü bulunmayan giriş bölümünde Konseyin ‘ Sözleşmeye uygun olarak bireysel ya da kollektif meşru müdafaa hakkını tanıdığı ’ belirtilmektedir. Çok iyi bilinen hakların gereksiz yere tekrarlanması, bu kararın dilinin, suları bulandırmak amacıyla seçildiğini göstermektedir. Herhangi bir devlet tarafından başka bir devlete karşı gerçekleştirilen herhangi bir spesifik eylem, fiilen meşru müdafaa olarak tanımlanmamaktadır, ancak Amerikan hükümeti daima bu kararı bu şekilde yorumlayabilir.

1373 sayılı karar güç kullanımına yetki veren VII.Bölüme ilişkin bir karardır. Oybirliğiyle kabul edilen bu karar, ulusların terörizme karşı bazı somut adımları atmasını

gerektirmektedir teröristler ya da bağlantılı örgütler için fon oluşturulmasının suç sayılması, kendi sınırları içindeki insanların ya da kuruluşların bu gibi gruplara fon sağlamasının yasaklanması, terörist örgütlerin militan kazanmasının önlenmesi vs. Bu karar ayrıca Güvenlik Konseyinin karara uyulmasını izleyecek bir komite kurmasına yetki vermekte, devletlerin bu konudaki çalışmaları hakkında 90 gün içinde bilgi verilmesini öngörmektedir. Kararın hiçbir yerinde belli bir devlet tarafından başka bir devlete karşı güç kullanılmasına yetki verilmemektedir.

Petrol ve doğal gazı Asya pazarlarına iletmek için üç alternatif yol vardır: İran yoluyla giden boru hattı, en doğal alternatif olan bu hat, ABD'nin ticaret ve yatırım ambargosu nedeniyle ABD şirketlerine yasaklanmıştır; Çin'i baştan başa kat eden boru hattı, çok uzun olduğu için petrolün fiyatını önemli ölçüde arttırmaktadır ve son alternatif Afganistan ve Pakistan yoluyla Umman Denizi'ne inen boru hattıdır. Bu devletlerden Afganistan potansiyel olarak Amerika tarafından kontrol edilmeye en uygun ülkelerden birisidir.⁹³

Sonuç olarak ABD'nin küresel terör ile mücadele gerekçesi ile içine girdiği Afganistan macerası, Vietnam kadar olmasa da, yine de kendisi açısından düş kırıklığı oldu. Bu arada ABD yaptığı bu operasyonlara her ne kadar “uluslar arası” bir misyon havası katmaya çalışsa da, yürütülen hareketin büyük bölümünde maddi ve manevi olarak baskın unsur olduğu için bu dünya kamu oyununda “ABD Operasyonu” olarak algılanıyor. Böyle olunca, ABD'nin küresel bazda yükselen bir güç olması karşısında, bundan rahatsız olan bölgesel güçler ve küresel güç olmaya heveslenen başka bazı güçler olması da çok doğal.

Avrupa Birliği görünürde ABD ile müttefik olsa da, yapılan tüm operasyonlarda çoğu zaman ayak sürdü ve tam destek vermek için uzun süre bekledi. ABD ile en yakın müttefik olan İngiltere'de dahi verilen destek sebebi ile uğranılan kayıpları eleştirenler çoğunlukta. Bu, AB'nin ekonomik ve politik olarak kendisine komşu bir süper güç fikrinden hoşlanmamasının doğal bir sonucu. Özellikle SSCB yıkıldıktan sonra eski demirperde ülkelerinin çoğunu kendisine bağlayan AB, bu bölgede sahip olduğu ekonomik ve sosyal nüfuz alanını genişletmek ve elde tutmak istiyor. Ayrıca Rusya'nın şimdilik fazla

⁹³ Mahajan, Raul, Yeni Haçlılar Amerika'nın “Terörizme Karşı Savaş” Oyunu, İstanbul, 2003, s 3347.

agresif bir dış politika izlememesi sebebi ile de, ABD'nin askeri gücüne fazla ihtiyaç duymuyor. Acil bir durumda ise, en kötü ihtimalle NATO'yu devreye sokabileceğini düşünüyor. Bu arada ileride Europol'ün askeri versiyonu olacak ortak bir AB savunma ve müdahale gücü kurulması da gündemde.

Rusya ise uğradığı ekonomik yıkım sebebi ile yeni toparlanıyor ve bölgede ve küresel düzeyde kayıp ettiği gücünü ve etkinliğini yeniden kurmak peşinde. Şanghai İşbirliği Örgütü ve KEİ (Karadeniz Ekonomik İşbirliği) tipi örgütlenmeler ile bölgede devam eden ekonomik ve sosyal hareketlerin içinde olmak ve hatta söz sahibi olmak istiyor. Bu durumda kendi bölgesinde, ABD'nin askeri ve ekonomik olarak bulunması pek tercih edeceği bir gelişme değil. Ayrıca; ekonomik gücüne rağmen, askeri varlığı kendisi ile asla boy ölçüşmeyecek olan AB ile komşu olmak, kendisini teknolojik olarak geride bırakmış olan eski rakibi ile komşu olmaktan çok daha tercih edilebilecek bir seçenek. Bunlara ek olarak, Uzak Doğu ve Asya'da ABD ile her geçen gün büyüyen Çin'in askeri ve ekonomik çıkarlarının her alanda örtüştüğünü söylemek de pek mümkün değil.

Afganistan'da umduğunu bulamayan Bush yönetimi ise , teröristlerle kaynağında savaşmak (ki bu önleyici savaş doktrini idi ve yönetimdeki şahinlerin İsrail'den özenerek bulduğu bir yöntemdi) ve diktatör Saddam Hüseyin'in özgürlüklerini ellerinden aldığı Irak halkını “özgürleştirmek” için, bu kez Irak'ı işgal etmeye karar verdi.

ABD yönetimi, Birleşmiş Milletler temsilcilerine ve müttefiklerine, Irak'da seyyar biyolojik ve kimyasal silah üretme laboratuvarları olduğunu ayrıca, Irak'ın elindeki teknolojik kapasite sebebi ile çok yakın bir gelecekte nükleer silah üretme aşamasına geleceğini bildirdi. Bu noktada gelen enformasyon ve istihbarat bilgileri güvenilir değildi ama bu çok da fazla önem arzetmiyordu.

“20 Aralık 2001'de New York Times'ta çıkan Judith Miller imzalı öyküde ‘İnşaat mühendisi olduğunu belirten Iraklı bir sığınmacı biyolojik, kimyasal ve nükleer silahlar için kurulmuş tesislerin yenilenmesinde bizzat çalıştığını’ belirtiyordu. Hikayede gerçek olma olasılığını destekleyen beklenmedik detaylar vardı. Örneğin; Adnan İhsan Said el Haydari sadece Irak'ın silahlanma programının parçası olduğuna inandığı yirmi farklı binayı ziyaret etmekle kalmamış, Saddam Hüseyin'in ‘ilk jakuzisini de’ kurmuştu.

Rekabetçi bir gazeteci olmasıyla tanınan Pulitzer Ödülü sahibi Miller'in öyküsü büyük ilgi uyandırmıştı. Ancak öyküyle ilgili büyük bir sorun vardı: Gerçek değildi, biraz olsun bile. Columbia Journalism Review istiladan çok sonra, 2004 yılında, '(Said el Haydari'nin hastahanelerin altında ve sarayların arkasında olduğunu iddia ettiği) silah depolarının tespit edilemediğini' yazmıştı.

Silahlı Kuvvetler Komisyonu ve Demokrat Partili Temsilciler Meclisi üyesi Ike Skelton, Bush'un İraki, İran ve Kuzey Kore'yi tehditkar düşmanlar olarak nitelediği 2002 Ulusa Sesleniş konuşmasını dinlerken dehşete kapılmıştı. Bush ' Böyle devletler ve terörist müttefikleri bir şer eksenini oluşturuyor ve dünya barışını tehdit etmek için silahlanıyorlar' demişti. 'İhtiyatlı olacağız, ancak zaman aleyhimize işliyor. Tehlike büyürken olayları takip etmekle zaman kaybetmeyeceğim .Tehlike adım adım yaklaşırken elim kolum bağlı durmayacağım .Amerika Birleşik Devletleri, dünyanın en tehlikeli rejimlerinin dünyanın en tahripkar silahlarıyla bizleri tehdit etmesine izin vermeyecektir.'

Konuşmanın ardından o Ocak gecesinde, Skelton meclis binasına dönerek kendi bürosuna gitmiş ve personeline 'Bu bir savaş ilanıydı' demişti"⁹⁴

ABD yönetimi Saddam Hüseyin konusunda eskiden beri taşıdığı kaygılarını daha da arttırmış ve kendisine tolerans göstermenin, II. Dünya Savaşı'nın çok daha uzun ve kanlı geçmesine neden olan ve Hitler'e gösterilen tolerans ile aynı olacağını düşünmüştü. Yapılması gereken Irak'daki Saddam yönetimini devirmek ve bu tehlikeyi sonlandırmaktı. Üstelik bunun "kolay" bir hedef olduğunu da düşünüyorlardı. Çünkü; Saddam'ın ordusu kendilerine 1991 yılında yapılan "I. Körfez Savaşı"nda dayanmamıştı. Aradan geçen zaman içerisinde uygulanan ambargolar sebebi ile Irak eski gücünden çok uzaktı. Ayrıca şu anda çok daha kapsamlı bir plan yapmak için zamanları vardı. Bu konuda, yönetim içinde dönemin Dışişleri bakanı Powell gibi bazı işgale muhalif isimlerde vardı ama, bunlar çok fazla önemsenmedi. ABD halkı'nda Irak'ın ciddi bir tehdit olduğuna inanımı/inandırılmıştı ve bir daha 9/11 benzeri bir olay yaşamak istemiyordu. Bu onlar için toplumsal bir paranoya haline gelmişti. Ancak "başka bir ülkenin istilası" gibi ciddi bir kararın bu şekilde alınması sağlıklı değildi.

⁹⁴ E.Ricks, T., Fiyasko Amerika'nın Irak'taki Askeri Serüveni, İstanbul, 2008, s 50.

Uluslar arası kamu oyu çok fazla ikna olmasa da, bölgedeki “barış ve istikrar ” tehlikede olduğundan ABD üzerine düşeni yapmaya karar verdi ve II.Körfez Savaşı sonucunda Irak’ı işgal etti. Irak ordusu gerek teknolojik yetersizlik ve gerekse taktik disiplinsizlik sebebi ile direnç gösteremedi ve büyük kayıplar verdi. Sözde “seçkin” “Cumhuriyet Muhafızları” da herhangi bir ciddi direnç gösteremedi ve yapılan yorumların aksine ABD kuvvetleri önemli bir direnişle karşılaşmadan Bağdat’ı kısa sürede ele geçirdi. Saddam Hüseyin ortadan kayboldu. Herkes ABD’nin bu hızlı zaferinden etkilenmişti. Ancak ABD için sorunlar yeni başlıyordu.

İşgal sonrasında Irak içinde özellikle Sünni bölgelerde yoğunlaşan direniş hareketi giderek şiddetlendi ve sonunda bir iç savaşa dönüşmeye başladı. ABD askerlerine ve sivillere yönelik terörist saldırılar durmadı. Bu arada yoğun psikolojik baskı altında kalan ABD askerlerinden bazıları, sivil ya da direnişçi ayırımı yapmaksızın tüm Iraklılara karşı aşırı tepkisel ve insan haklarını ihlal eden tarzda davranmaya başladı. Özellikle hapishanelerde, ABD askerlerinin karıştığı insan hakları ihlalleri olaylarının görüntülerinin bir şekilde basına sızması üzerine, ABD yönetimi bütün dünyadan tepki aldı. Bir süre sonra Saddam Hüseyin yakalandı ve yargılandıktan sonra asıldı. Ancak bu direniş ortadan kaldırmadı. Bu arada Irak’ta düzenin sağlanması için kullanılan özel güvenlik şirketleri de halk ile kötü olaylar yaşadılar ve özellikle disiplin sorunları sebebi ile tepki gördüler. Ayrıca son dönemde Irak’ta yaşayan Sunni Şii gruplar arasında başgösteren çatışmalar, ileride ABD’in Irak’tan çekilmesi durumunda muhtemel bir iç savaşın olabileceği ihtimalini de kötü bir senaryo olarak gündeme getirdi. Tabi bu arada savaş öncesinde varlığından emin olunan biyolojik ve nükleer silahlar asla bulunamadı . Bu gelişmeler bir anlamda savaşın haklılığını ortadan kaldırdığı için, olay “haksız bir işgal” hareketine dönüştü ve tüm dünyada ABD ve müttefiklerine karşı bir tepki oluştu.

Ayrıca çözülemeyen asayiş ve alt yapı sorunları sebebi ile sivil halkın mutsuzluğu da arttı. Bu gelişmeler direniş hareketinin işine yarıyordu. ABD nin “terörist” olduğu şüphesi ile tutuklayıp Guantanamo askeri üssünde tuttuğu ve yargılamaksızın beklettiği insanlar da, tüm dünyada ABD’nin imajını kötü etkiliyordu. Dünyanın birçok yerinden gelen insanlar Irak direniş hareketine katılıp, ABD’ye ve onun destekçisi olarak gördükleri hedeflere karşı terörist saldırılar gerçekleştiriyorlardı.

Sonuçta, ABD ve dünyanın karşı karşıya kaldığı küresel terör tehlikesini kaynağında bertaraf etmek amacı ile yapılan Afganistan ve Irak hareketleri istenildiği gibi gelişmemiş, tüm dünyadaki terörist faaliyetlerde tersine bir etki ile artış gözlemlenmişti. 11 Eylül saldırısı sonrasında, tüm dünyada “terörizmin önlenmesi gerekliliği” adeta bir konsensus olarak benimsenmiş olmasına rağmen, özellikle ABD tarafından uygulanan yanlış politikalar sebebi ile radikal dinci terörizm deyim yerinde ise “haçlı saldırısı” na karşı tek alternatif olarak görülmeye başlanmıştı. Aslında bu tam olarak doğru bir argüman değildi . Ortada bazı yanlış politik uygulamalar ve samimi olduğu ciddi şüphe götüren yaklaşımlar olmakla birlikte tam anlamı ile bir MüslümanHristiyan savaşı yoktu. ABD operasyonları bölgesel güç kazanımı ve enerji kaynakları kontrol etme çabası olarak algılansa bile, bu mücadele içerisinde MüslümanHristiyan kavgasından çok daha ince hesaplar ve kaygılar vardı. Uzun süreli bir satranç oyununda, her hamle düşünüp uygulanmaya çalışılıyordu. Ancak terör örgütleri ve kaos taraftarları, yapılan taktik yanlışları değerlendirmekte ve kitleyi ajite etmekte son derece usta idiler. Bu bağlamda, az önce sözünü ettiğimiz ABD yönetiminin yanlış uygulamaları ve açıklamaları da, onların işini kolaylaştırıyordu. Düşünmeden yapılan ve diplomatik incelikten yoksun açıklamalar Orta Doğu'nun uzun yıllardır devam eden karmaşık sorunlar yumağını daha da karışık hale getiriyordu.

Küresel terörü önleme adına yapılan operasyonlar (Afganistan ve İran) sonuçları açısından amaca yeterince iyi hizmet etmiş gibi görünmüyorlardı.

“Birleşik Devletler Savunma Bakanlığı tarafından atanan bir danışmanlık komitesi olan Savunma Bilim Kurulu,Paul Wolfowitz 'e sunduğu bir raporda, 2004 yılında Müslümanlar'ın Birleşik Devletler'e karşı tutumunun bir analizini yaptı. Rapor açıkça şöyle diyordu: ‘Müslümanlar özgürlüklerimizden nefret ediyor değiller; daha ziyade,politikalarımızdan nefret ediyorlar’ Birleşik Devletler Savunma Bakanlığı tarafından Müslümanlar ile ‘iletişim yollarını’ geliştirmek için kurulan komisyon, çarpıcı bir resmi gözler önüne seriyor. Terörle Mücadele ve özellikle de Irak ile Afganistan'ın işgalinin, Birleşik Devletler'e karşı antipatiyi arttırırken,Radikal İslamcılara karşı desteği güçlendirdiğini belirtiyor:

Fikirlerin veya kalp ve zihinlerin savaşında, Amerikan çabaları sadece başarısız olmakla kalmadı,aynı zamanda istenilen sonucun tam tersini yarattı...Birleşik Devletler'in

Müslüman dünyasına yaptığı doğrudan müdahale, Arap toplumlarında radikal İslamcıların duruşunu güçlendirip desteğini arttırırken, Birleşik Devletler'e yönelik destek iyice azaldı... Müslümanların gözünde, Amerika'nın Irak ve Afganistan'ı işgal etmesi bu ülkelere demokrasi getirmek yerine, sadece daha fazla kargaşa ve acıya neden oldu. Birleşik Devletler'in eylemleri tamamen gizli nedenlere dayanıyor. Amerika kendi çıkarlarını korumak ve ilerletmek için Müslümanları hiçe sayıyor gibi görünüyor.

Rapor aynı zamanda Pax Americana fikirlerini uygulamaya karşı ciddi bir uyarıda da bulunuyor:

Müslüman toplumlar arasında, Birleşik Devletler tarafından özgürlüklerine kavuşturulmak gibi bir arzu yok... Amerikalılar, Birleşik Devletler'in özgürlüğü vurgulayan değerleri savunan yardımsever bir süper güç olduğuna inanabilir... bu yüzden, derinlerde, herkesin politikalarımızı doğal olarak desteklemesi gerektiğini düşünüyoruz. Ama İslam dünyası ezici bir çoğunlukla her şeyi farklı görüyor. Müslümanlar, Amerikan politikalarını kendi değerlerine düşman, Amerika'nın özgürlük ve demokrasi hakkındaki sözlerini ikiyüzlülük ve Amerikan eylemlerini son derece tehditkar buluyorlar.”⁹⁵

Bugün 11 Eylül 2001 saldırıları ile başlayan ya da başladığı söylenen “küresel terörizm” süreci hala devam ediyor. İçinde bulunduğu politik ve askeri durum sebebi ile, bugün için terörle en fazla mücadele etme kapasitesine sahip olan ABD ise; teröre karşı başlattığı savaşı henüz kazanmış değil. Özellikle, Bush döneminde yapılan yanlışlıklar yukarıda da arz edildiği üzere, teröristlerin eylemlerine “gerekçe” yaratmasına yardımcı oldu. Aslında geçmişte, bugün ya da gelecekte “siviller üzerinde korku yaratan eylemler düzenlenmesi ve özellikle onların hedef alınması” hiçbir gerekçe ile mubah gösterilemez.. Dini inancı, milliyeti ya da politik görüşleri ne olursa olsun, sivillere zarar verilmesi terörizmdir ve önlenmesi gerekir. Bunun içinde güçlü bir uluslar arası irade ve önemli ölçüde kaynak gerekmektedir.

⁹⁵ Juhasz, A., Bush'un Ajandası, İstanbul, 2006, s 319.

SONUÇ

Terör neredeyse insanlık tarihi kadar eski tarihe sahip olan bir baskı ve mücadele aracı. Kitleleri kendi istedikleri yönde hareketlendirmeyi ya da hareket ve düşünce özgürlüklerini kısıtlamayı isteyenler, bunun beklide en kolay yolu olan “baskı ve korkutmayı” seçerek bir şekilde kitleyi terörize etmişler.

Bu baskı ve şiddet yöntemleri, devlet ya da kitleyi yöneten güç tarafından uygulandığında daha organize ve sistematik olarak uygulandığı için sonuçları çok daha kanlı olmuş. Kısaca “devlet terörü” olarak nitelendirebileceğimiz bu durum, karşı koyması en güç olan terör türü ve bireylerin bu baskıya karşı koyabilmesi çok zor. Demokratik toplumlarda dahi, sahip olduğu haklar ile korunan bireylerin, bu haklarını kullanmakta çektikleri zorlukları düşünürsek, demokratik olmayan bir toplum ve devlet modelinde bireylerin başına neler gelebileceğini düşünmek zor olmasa gerek. Öte yandan, kendini savunamayacak bir kitleye karşı, geniş çaplı öldürme potansiyeli olan silahlar ile yapılan saldırıları da, savaşta dahi olsa yine “devlet terörü” olarak nitelendirmek yerinde olacaktır.

İçinde buldukları toplum ve devlete karşı mücadele etmeyi seçen terör örgütleri ise, toplum içinde önemli sayılan insanları (asker,devlet memuru,politikacı) hedef olarak yaptıkları “suikast” eylemlerini, hedef dışındaki kişilere elden geldiğince az zarar vermeye odaklanarak gerçekleştirmeye çalışmışlar. Bu bağlamda yaşanan sivil kayıplar,terör örgütünün içinden dahi eleştiri alabilmiştir.

Ancak ilerleyen zaman içerisinde, terör sadece belirli bir hedefi değil, tüm toplumu tehdit eden bir eyleme yöntemi ile gerçekleştirilmeye başlanmış ve bu doğal olarak teröre bağlı ölümleri arttırmıştır. Terörün bu değişen eylem niteliği, toplumda yaşayan hemen tüm bireyleri hedef aldığından etkisi ve yarattığı panik havası da daha ürkütücü olmuştur.

Özellikle gelişen ulaşım ve iletişim imkanları yapılan eylemleri kısa zamanda tüm dünyaya duyurmakla, eylemin yarattığı korku ve panik dalgası eylemin kendisinden daha etkili olur hale gelmiştir. Uçak kaçırma veya düşürme, gemi kaçırma vs eylemler hem kolayca önemli ölçüde insanı bir anda etkilemiş ve bizzat terörün propaganda malzemesi haline getirmiş, hem de bunun tüm duyulması ile oldukça geniş çaplı korku ve panik yaratabilmiştir.

Terör esas olarak bir korku halidir ve terör örgütlerinin amacı da bu korkuyu kendi istedikleri yönde kullanabilmektir. İstatiksel olarak bakıldığında terör sebebi ile uğranılan insan kaybı ile, onunla mücadele etmek adına yapılan savaş vs operasyonlarda kaybedilen insan sayısı birbiri ile karşılaştırılamayacak kadar fazladır. Ama bu durum terör ile mücadele etmenin anlamsız olduğunu göstermez. Özellikle devlet kendi otoritesini hiçe sayan ve toplum yapısını tamamen bozmayı amaçlayan terör örgütleri ile her ne pahasına olursa olsun, sonuna kadar mücadele etmek zorundadır. Devletin var olma sebebi, toplumsal barış ve bireylerin can güvenliğini korumak olduğundan, bunu yaparken bir fayda zarar hesabına gidilmesi mümkün değildir.

Terör örgütlerinin amacı, devletin güçlü ve otoriter tavrına karşı koyarak onun güçsüzlüğünü göstermek ve yaratacağı sosyal ve siyasal kaos ortamında, istedikleri politik ve siyasal kazanımlara ulaşmaktır. Bu bağlamda bireysel bazda da, terör açısından bilinçlenerek yaratılmak istenen kaotik ortama direnmek ve genel asayışı bozacak kışkırtmalara kapılmamak, terörle mücadelenin en önemli unsurlarından biridir.

Terörizmin son şekli olan “ Küresel Terörizm” ise, iletişim olanaklarının arttığı modern dünyamızda etkisini her geçen gün biraz daha hızlı hissettiriyor. Dünyanın her hangi bir yerinde yapılan bir terörist saldırı, dakikalar sonrasında kitle iletişim araçları ile bize ulaştırılıyor ve o anda eylemi gerçekleştiren terör örgütü ile istemeden de olsa iletişime geçmiş ve bizde “terörize” oluyoruz. Ajanslar örgütün kimliğini, politik duruşunu ve amaçlarını anlatıyorlar. Tüm bu olanlar ise, teröristlerin eylem yapma mantık ve amacı ile örtüşen gelişmeler.

Öte yandan, bize ulaştırılan eylem haberleri ister istemez şu ya da bu şekilde herhangi bir uyuşmazlığa düşünsel olarak taraf olmamıza ve bu suretle de, dünya üzerinde kamplaşma ve belirli ön yargıların yaygınlaşmasına neden oluyor. Bazı insanlar teröristlerin eylemlerini “haklı” bulurken, bazıları da mağdurların (sivillerin) haklarını düşünüyor. Bir diğer grup ise, bu eyleme sebep olan “haksız “uygulamaları yapanları eleştiriyor. Bu en azından her eylemde üç farklı görüş ve kamplaşma demek.

Terörist eylemler sebebi ile oluşan ön yargılar ise, insanların özgürlüklerini kullanmalarını engelliyor ya da zorlaştırıyor. Ülkeler arası satranç oyunu sebebi ile bazı ülkelere çok

kolay, bazılarına daha zor girebiliyorsunuz . Böylece terörizm sizin “seyahat özgürlüğü” kavramını da sınırlıyor. Ya da, oluşabilecek baskılar veya yanlış anlamalar kaygısı sebebi ile düşüncelerinizi rahatça ifade edemiyorsunuz ki bu da, “ifade ve iletişim özgürlüğü” nün kısıtlanması demek. Öte yandan terörizm sebebi ile alınan önlemlerin maliyeti de dolaylı olarak bireysel refahı etkileyen bir sonuç. Ülkemizin terörle yaptığı mücadele sırasında uğradığı maddi kaybın, başka alanlarda harcanmasının doğuracağı olumlu sonuçları düşünmek dahi, terörizmin ne büyük bir kötülük olduğunu göstermeye yeterlidir. Bu örnekleri çoğaltmak mümkün.

Sonuç olarak terörizm, her nereden ve hangi gerekçe ile gelirse gelsin, kesinlikle kabul edilmemesi ve ortadan kaldırılması için azami gücün sarf edilmesi gereken bir insanlık suçudur. Terörizm ile hukuk ve yasalar çerçevesinde ve asla yeni gerekçeler yaratmadan bireysel, toplumsal ve devlet bazında mücadele edilmesi ise, çocuklarımıza “daha güvenli ve yaşanılabilir bir dünya bırakmak” adına yapabileceğimiz en önemli iştir. Dünyada geçmişte olanları düşünmek ve karamsar olmak yerine, gelecekte olabilecek güzel şeyleri, uluslar arası ölçekte dostluğu, kardeşliği ve dünya barışını düşünmek ise bu uğurda çalışmak için en büyük motivasyon kaynağımız olmalıdır.

KAYNAKÇA

“Avrupa Birliği’nin Terörizm Mücadelesi ve Son Dönem Tehditleri”, Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, İstanbul 2007, Sayı 10 s.133

“Avrupa Birliği’nin Terörizm Mücadelesi ve Son Dönem Tehditleri”, Hukuk ve Adalet Eleştirel Hukuk Dergisi, Sayı 10, İstanbul, 2007.

“Devletlerin Şahıs Ya Da Şahıs Gruplarının Terör Faaliyetlerinden Doğan Uluslar arası Sorumluluğu”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Sayı 20, Ankara, 2008, s.19.

“Hizbullah’ın ‘derin sızma’ planı”, Aksiyon Haftalık Haber Dergisi, Sayı 750, İzmir, 2009, s.38.

Alağha, J., Silahlı Mücadeleden İktidar Partisine Hizbullah, İstanbul, 2007.

Alekseyeviç, K., P., Ekmeğin Fethi, Ankara, 1999.

Arıboğan, D. Ü., Terör Korku Hali, İstanbul, 2007.

Armaoğlu, F., Filistin Meselesi ve Arap İsrail Savaşları, Ankara, 1989.

Armaoğlu, F., 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 19801990, Ankara, 1992.

Armaoğlu, F., 20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 19141980, Ankara, 1989.

Baigent, M., Leigh,R., Lincoln, H.; Tapınak Şövalyeleri, İstanbul, 2004.

Bakunin, M., Devlet ve Anarşi, Ankara, 1998.

Bal, İ., Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri, Ankara, 2006.

Bozdağ, İ., Kürt İsyancıları, İstanbul, 2004.

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi,Cilt 22,İstanbul (Milliyet Armağını), s. 11445.

Carlos, I. Sanchez, R.; Devrimci İslam, Ankara, 2004.

Carthy, J., Farklı Yönleriyle Ermeni Sorunu, İstanbul, 2005.

Cemal, H., Kürtler, İstanbul, 2003.

Cehab, Z., Hamas, İstanbul, 2009.

Chomsky, Noam; Terörizm Efsanesi, Ankara, 1999

Çakır, R.,Ayat ve Slogan Türkiye’de İslami Oluşumlar, İstanbul, 1992.

Çitlioğlu, E., TahranAnkara Hattında “Hizbullah”, Ankara, 2001.

Çitlioğlu, E., Gri Tehdit Terörizm, Ankara 2005.

Çitlioğlu, E., Tahran Ankara Hattında Hizbullah, Ankara, 2001..

Çitlioğlu, E., Gri Tehdit Terörizm, Ankara 2005.

Demir, A., SunTzu Savaş Sanatı, İstanbul, 2008

Demirel, E., Dünyada Terör, İstanbul, 2006..

Demirel,E., Dünyada Terör, İstanbul, 2006.

Dink, H., AGOS, İstanbul 19 Ocak 2007,

Drucker, P. F., Yeni Gerçekler, Ankara, 1992.

E.Ricks, T., Fiyasko Amerika’nın Irak’taki Askeri Serüveni, İstanbul, 2008.

- Ernst; W.H., Alamut'a Dönüş, Ankara, 2002.
- Ersever, A.C., Kürtler PKK ve Abdullah Öcalan, İstanbul, 2007.
- Ersever, A.C., Üçgendeki Tezgah, İstanbul, 2007.
- Esposito, J.. Voll, J. O., İslamiyet ve Demokrasi, İstanbul, 1998,
- Gözen, R., Çoğulculuk, Küreselleşme ve 11 Eylül, İstanbul, 2004.
- Gürses, E., Ayrılıkçı Terörün Anatomisi IRA ETA PKK, İstanbul, 2003.
- Huntington, S. P., Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması, İstanbul, 2006, s 270.
- İlhan, S., Terör Neden Türkiye?, İstanbul, 2008.
- Juhasz, A., Bush'un Ajandası, İstanbul, 2006, s 319.
- Kaynak, M.; Derin PKK, İstanbul 2007.
- Kongar, E., Küresel Terör ve Türkiye, İstanbul 2005.
- Kumkale, T., T, Derin Devlet Nedir ?, İstanbul, 2007.
- Kundakçı, H., Güneydoğu'da Unutulmayanlar, İstanbul, 2004.
- Latif, H., ABD'nin Türkiye'ye Bıçığı Rol, İstanbul, 2007.
- Lewis, B., Ortadoğu, İstanbul, 1999.
- Maalouf, A., Arapların Gözüyle Haçlı Seferleri, İstanbul, 1998.
- Maalouf, A., Semerkant, İstanbul, 2001.

Mahajan, R., Yeni Haçlılar Amerika'nın "Terörizme Karşı Savaş" Oyunu, İstanbul, 2003.

Makovsky, A., Türkiye'nin Yeni Dünyası, İstanbul, 2002.

Manaz, A., Türkiye'ye Yönelik Terör Odakları, İstanbul, 2006..

Mango, A., Türkiye'nin Terörle Savaşı, İstanbul 2005.

Mazıcı, N., Uluslararası Rekabette Ermeni Sorunu'nun Kökeni, İstanbul, 2005.

Meydan Larousse, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, Ek Cilt 12, İstanbul, 1985.

Meydan Larousse, Büyük Lügat ve Ansiklopedi, Cilt 12, İstanbul 1980.

Mumcu, U., Silah Kaçakçılığı ve Terör, İstanbul, 1981.

Nutter, J.J.; CIA'nin Karanlık Operasyonları, İstanbul, 2005.

Orakoğlu, B., İhanet Çemberi, İstanbul, 2008.

Özdağ, Ü., Türk Ordusunun PKK Operasyonları, İstanbul, 2007.

Özkan, E., Güneydoğu Öyküleri Bugünde Ölmedim Anne, İstanbul, 2007.

Özkan, T., CIA Kürtleri, İstanbul, 2006.

Öztürk, S., Sınır Ötesi Savaşın Kurmay Günlüğü, İstanbul, 2007.

Öztürk, S., Şemdinli'de olay var, Ankara, 2006.

Özyurtkan, S., Büyük Ortadoğu Projesi ve Psikolojik Savaş, İstanbul, 2006.

Pamukoğlu, O., İnsan ve Devlet Arada Sıkışıp Kalanlar, İstanbul, 2007.

Perinçek, M., 100 Belgede Ermeni Meselesi, İstanbul, 2007.

Sarızeybek, E., İhaneti Gördüm, İstanbul, 2007.

Sarızeybek, E., Son Harekat Kod Adı: Yahuda, İstanbul, 2007.

Savinkov, B., Bir Teröristin Anıları, İstanbul, 1995.

Tekinoğlu, H., Geçmişten Günümüze Ermeniler, İstanbul 2007.

Temelkuran, E., Ağrı' nın Derinliği, İstanbul 2008.

Turgut, H., Barzani Olayı, İstanbul, 2008.

Türkiye Barolar Birliği, Türkiye ve Terörizm, Ankara 2006.

Weiner, T., Bir CIA Tarihi Küllerin Mirası, İstanbul, 2008.

Yalçın, S., Binbaşı Ersever'in İtirafı, İstanbul, 1994..

“Birleşmiş Global Terörle Mücadele Stratejisi”, Suç ve Ceza Ceza Hukuku Dergisi
Ankara, Sayı 1, 2008.

“Uluslararası Terörün Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi Hakkında”, Hukuk ve Adalet
Eleştirel Hukuk Dergisi, İstanbul, 2007, Sayı 10 s.1617.

Zafer, H., Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, İstanbul, 1999.

Zafer, Hamide; Sosyolojik Boyutuyla Terörizm, İstanbul 1999.

Zengin, İ., İran Devrimi ve Ortadoğu'ya Etkileri, İstanbul, 1991.